

THEMA
ONDER
WIJS

DEMO

voorjaar
2008

Jonge
Democraten

Seks is vies * Weten onze bestuurders wel wat democratie is? *
Leraar, ook zomaar een beroep*
Alexander Rinnooy Kan * Aad
Nuis * Dick Pels, de Nederlandse
Naomi Klein * Uitzending Deep
Throat was even slikken

Redactioneel

Door Thijs Kleinpaste

Ik las laatst een oude DEMO uit 2006. Alexander Pechtold was net verkozen tot lijsttrekker en D66 stond aan de vooravond van een dramatische verkiezingsuitslag. In het artikel kwam een eventuele richtingstrijd ter sprake. Lousewies zou van de brede, internationaal georiënteerde partij zijn, en Alexander van de bestuurlijke vernieuwing. Alexander reageerde op deze suggestie dat "alle leden van D66 hechten aan bestuurlijke vernieuwing, dus er is geen richtingstrijd."

Het is nu begin 2008 en het gaat goed met D66. Ik begrijp de woorden van Pechtold nu beter dan de eerste keer dat ik die DEMO las. Bestuurlijke vernieuwing gaat over veel meer dan een gekozen burgemeester en referendum alleen. Het gaat over de relatie tussen een overheid en haar burgers, over de manier waarop met bestuurlijke elite wordt omgegaan. De versoepeling van het ontslagrecht is een uitstekend voorbeeld van deze houding. De PvdA probeert met haar socialistische bondgenoten de insiders uit alle macht te beschermen,

terwijl versoepeling juist nodig is om de arbeidsmarkt voor iedereen toegankelijker en dynamischer te maken.

Bestuurlijke vernieuwing gaat ook over de manier waarop een overheid met haar burgers omgaat. Onze burgerrechten staan onder druk en weer is de manier waarop er tegen deze tendens aangekeken wordt doorspekt met een bestuurlijk vernieuwende visie. Vertrouw op de eigen kracht van mensen en geef mensen autonomie over hun eigen leven. De strijd voor het behoud van autonomie en burgerrechten wordt gevoerd vanuit de overtuiging dat een overheid zich er niet mee dient te bemoeien. Bestuurlijke vernieuwing is méér dan alleen maar wenselijk, en de burgerrechtenbeweging die Pechtold zo graag ziet opkomen is hard nodig.

De DEMO die deze overpeinzing veroorzaakte stond nog onder hoofdredactie van Alexander Inia. Na het afgelopen congres maakte Alexander nog deel uit van de redactie, maar hij heeft aangegeven te zullen stoppen. Een drukke baan maakt het helaas niet mogelijk om de zaken te combineren. Ik wil Alexander graag bedanken voor zijn steun, hulp en zijn inzet voor een mooie en goede DEMO. Alexander, bedankt!

Kuifje in Amerika

Door Rob Goossens

De rol van Kuifje is in deze reallifesoap toebedeeld aan niemand meer dan Eveline Herfkens, onze Nederlandse wereldverbeteraarster. Ze was ooit minister voor ontwikkelingsblabla en was in het zeer nabije verleden permanent vertegenwoordigster van Nederland in de Verenigde Naties. Ook daar schijn je de wereld te kunnen redden van de ondergang.

Het is logisch dat een wereldverbeteraar geen tijd te verliezen heeft. Wel, zo denkt Kuifje er ook over. En daarom vindt ze dat ze First Class mag vliegen en dat ze een appartement ter waarde van 7000 euro per maand op loopafstand van het VN-gebouw verdient. De enkele minuten die het anders zou kosten om met de metro naar Manhattan te rollen en de vele dagen die het haar zou kosten om in te chec-

ken, zouden namelijk aan minstens 40 negertjes met opgezwollen vitaminetekortbuikjes het leven kosten. Gelijk heeft ze dus!

Maar zoals het hoort bij Kuifje, is er ook een vijand. In dit geval de gedragscode van de VN. Deze vindt dat het niet toegestaan is grote giften aan te nemen. De 7000 euro die mevrouw Herfkens per maand van de Staat der Nederlanden aan huursubsidie ontvangt bleek een té grote gift! Ze had haar loonstrookje bekeken, zag er een bedrag met vijf cijfers voor de komma op staan en besloot "dat het goed was." In plaats van het lezen van een dergelijke onnozele gedragscode is zij vervolgens snel verdergegaan met het redden van negerleventjes. Nadat ze een mooi appartement met sauna, lounge en balkon had uitgekozen – dat

spreekt voor zich. En nu wordt deze lieve mevrouw de dupe van haar eigen goedheid: de VN kwam erachter dat ze de gedragscode niet naleefde en stelde haar op non-actief. Vervolgens was de Nederlandse pers er razendsnel bij om schande van haar misdragingen te spreken. Ze moet nu haar agenda leeg houden voor allerhande interviews, hoewel ze in de tijd die het haar kost minstens vijf goedlachse negerkinder-tjes uit het weeshuis had kunnen houden.

Kuifje in Amerika herleeft. Of het een echt Kuifje-avontuur is? Geen twijfel mogelijk.

Colofon

24^e Jaargang – nummer 1
Voorjaar 2008

DEMO is een uitgave van de *Jonge Democraten*, onafhankelijke politieke jongerenorganisatie sinds 1984.

Oplage: 1.750 exemplaren

DEMO redactie:

Hoofdredacteur: Thijs Kleinpaste
Adjunct-hoofdredacteur: Rob Goossens
Redactie: Olaf Prinsen, Fleur de Groot en Vincent de Geus

Vormgeving:

Rob Goossens

Deadline DEMO 2:

30 mei 2008

Thema DEMO 2:

Integratie

Kopij

demo@jongedemocraten.nl

Voorpagina:

Alexander Rinnooy Kan

Landelijk Bestuur JD

Postbus 660, 2501 CR Den Haag
fax: 070 – 364 19 17
info@jongedemocraten.nl
www.jongedemocraten.nl

Drukkerij Uleman

Goudstraat 6, 2718 RC Zoetermeer
tel: 079 – 361 40 26
info@drukkerijuleman.nl
www.drukkerijuleman.nl

Integreren is passé en geen discussies waard

Integreren is geen item meer waar doelloos over gediscussieerd moet worden, want integreren is onmogelijk en het bestaat niet in de huidige samenleving.

De nieuwe generaties op deze planeet kunnen zich beter en sneller mobiliseren dan vroeger. Dit onder andere door trams, bussen, metro's, treinen, vliegtuigen en internet. Ze gaan bewust of onbewust om met andere culturen en talenten. Door die stevige mobiliteit zijn die culturen en talenten steeds vaker in meerdere landen tegelijk actief aanwezig. Er zijn zelfs steeds meer relaties waarin verschillende culturen en talenten zich met elkaar mengen waaruit nieuwe geuren en kleuren ontstaan. Zij creëren nieuwe culturen die moeilijk te beschrijven zijn omdat hun relaties te ver de boom in groeien. Deze planeet ontpopt zich langzamerhand naar een nieuwe interessante fase. De takken van de bomen worden langer en het leven begint steeds meer weer op die enige menselijke samenleving op de planeet te lijken toen wij net voor het eerst uit het heet zwetende apenpak waren gestapt.

Er mag nog altijd gepraat en gewezen worden naar het ouderwetse: de Ghaanes, de allochtoon, de Nederlander, de Moslim, de buitenlander, de Engelsman, de Jood, de Japanner, etc. Uiteindelijk slaan al deze termen de groep, die groter dan welke groep dan, over. De groep die niet meer kan integreren omdat het een te diverse mengelmoes aan culturen en talenten binnen zijn gelederen draagt. Nederland sterft uit, alle landen sterven uit en maken langzamerhand plaats voor 'La Nuevo Culture'.

T. Drenthe, Leidschendam

Had jij ook graag op deze pagina gestaan?

Dan ben je nu te laat! Voor de volgende DEMO hebben we gelukkig opnieuw een pagina ingeruimd voor brieven. De gedachte hierachter is simpel: wil je ongenueanceerd je gal over een artikel uit het vorige nummer spuwen of wil je kort reageren op de actualiteit, maar heb je geen zin of tijd om een artikel van minimaal 700 woorden te schrijven, dan kun je een brief insturen. De deadline van brieven ligt een week later dan die van artikelen en bovendien hoeft een brief slechts 150 tot 400 woorden lang te zijn. Word je geplaatst, dan neem je een prominente positie in de DEMO in en ligt eeuwige roem binnen handbereik. Stuur daarom je brief naar demo@jongedemocraten.nl.

Erratum

Hoi Rob,

Mijn schoonvader heeft de DEMO ontvangen. Maar in tegenstelling tot wat je beloofde, staat mijn naam er niet bij. Dat is niet zo netjes!

Eliane Duvекot, Canada

Reactie van de redactie en de tevrede penningmeester: mevrouw Duvекot, bij deze onze meest nederige excuses. U heeft ons toegestaan uw illustratie van Arnon Grunberg te gebruiken zonder daarvoor het vastgestelde tarief te hoeven betalen en vervolgens schenden we uw goedheid door uw naam niet te vermelden. Daarom een erratum:

DEMO geeft weg!

De volgende DEMO zal in het teken staan van het **Integratiedebat**. Jonge Democraten zijn zonder enige twijfel in staat de verbale losse flodders van Geert Wilders, Hero Brinkman en Henk Kamp te rechter zijde en Doekle Terpstra te linker zijde te degraderen tot gebral uit de gelachkamer. Om de inspiratie enigszins aan te moedigen verlot DEMO, in samenwerking met uitgeverij Nieuw Amsterdam, onder alle scribenten die hun eigenzinnige licht laten schijnen over Integratie drie exemplaren van Het meisje met het hoofddoekje, van Martin Schouten.

Over de schrijver:

Martin Schouten (1938) publiceerde vele romans en verhalenbundels. Hij was verslaggever bij *Algemeen Handelsblad*, *NRC Handelsblad*, *de Volkskrant*, *Haagse Post* en *HP/De Tijd*. Over zijn vorige roman, *Zelfportret als neger*, schreef de pers: 'Martin Schouten kan goed vertellen en laat een prachtige couleur locale zien.' *NRC Handelsblad*.

Thema Onderwijs

Leraar, ook zomaar een beroep

Door Gijsbert Werner

Eind 2006 stelde CDA-kamerlid Jan de Vries voor om studenten als stagair voor de klas te zetten om het lerarentekort tegen te gaan. Het idee werd massaal weggehoond, Pechtold noemde het in een reactie absurd en verweet het CDA het lerarentekort niet serieus te nemen. Het plan verdween snel van tafel. Jammer, want ondanks het ongenuanceerde voorstel, stipte de Vries onbewust een belangrijk knelpunt in het Nederlandse stelsel van lerarenopvoeding aan. De stap van een vakinhoudelijke opleiding naar het leraarschap is in Nederland te hoog.

Voor de invoering van de bachelor-masterstructuur was de eerstegraadsbevoegdheid voor universiteitsstudenten een aantekening die je in hooguit een half jaar kon halen na afloop van het afstuderen, of in de laatste fase van je studie. Dit maakte de stap om de bevoegdheid te halen heel klein. Met een relatief kleine extra inspanning konden studenten naast hun vakinhoudelijke vorming ook kennis verkrijgen van didactiek en pedagogiek en een aantal vaardigheden leren. Vaardigheden die nuttig zijn voor het be-

roep van leraar, maar ook daarbuiten van pas kunnen komen.

Om meer mensen voor de lerarenopvoeding te verleiden en de status van het beroep te verhogen, is bij de invoering van het bachelor-masterstelsel echter besloten een volledige educatieve master van twee jaar in te richten. De gedachte was dat hiermee het beroep van leraar meer als een echt, serieus beroep met een volwaardige opleiding werd gezien en niet als een terugvalbasis voor de inhoudelijk minder sterken. Dit zou ertoe geleid moeten

hebben dat meer studenten zouden kiezen voor de lerarenopleiding. Het tegenovergestelde is echter bereikt. Door de verlenging van de lerarenopleiding is de stap om docent te worden fors verhoogd. Een student moet nu veel meer tijd, geld en moeite investeren om zijn bevoegdheid te kunnen halen. Waar vroeger veel studenten die nog niet wisten wat ze aanmoesten met hun carrière, of stiekem wel een kijkje wilden nemen in het onderwijs hun bevoegdheid haalden, is het halen van de bevoegdheid nu veel meer een zwaarwegende, beslissende carrièrestap geworden.

De educatieve masters bevatten namelijk maar een relatief kleine vakinhoudelijke component. Het overgrote deel wordt besteed aan didactiek en pedagogiek. Effectief volgen studenten die de educatieve master gaan doen nu dus maar drie jaar vakinhoudelijk onderwijs, waar dat vroeger vier of vijf jaar was. Dit kan niet goed zijn voor de vakinhoudelijke kwaliteiten van deze toekomstige docenten. Een docent moet immers boven de stof staan. Het oprichten van een aparte educatieve master heeft daarmee mogelijk zelfs een averechts effect gehad. Er moest een 'volwaardige' masteropleiding tot leraar komen. Echter, nu bestaat het levensgrote risico dat mensen die deze master gaan doen gezien worden als onvolwaardige economen, biologen of natuurkundigen. Daarmee neemt hun status juist af in plaats van toe.

De pedagogische en didactische scholing voor de studenten die de educatieve master volgen komt nu dus in plaats van inhoudelijke verdieping. Dit in tegenstelling tot de oude situatie waarin deze kennis bovenop de inhoudelijke component kwam. Daarmee is een student die de educatieve master heeft gedaan minder interessant voor werkgevers dan een ander die een inhoudelijke master volgde. Als het gevoel ontstaat dat je door leraar te worden (te veel) andere carrièrepaden afsluit, kiezen veel potentieel geïnteresseerde studenten ervoor om dan maar helemaal geen bevoegdheid meer te halen.

Dit is jammer en bovendien een gemiste kans. Veel mensen die besloten hun bevoegdheid maar 'even' te halen bleken goede docenten die plezier hadden

in het onderwijs. Zij bleven, ondanks het ontbreken van plannen hiertoe, in het onderwijs 'hangen'. Anderen beviel het minder, maar zij werkten toch voor kortere of langere tijd in het onderwijs en droegen zo, op een bekwame manier, bij aan de oplossing van een deel van het lerarentekort. Op die manier bleef ook een constante instroom van jonge leraren gewaarborgd, en bleef het beroep 'jong'. Een niet onbelangrijk aspect van het imago en de status van de leraar.

Ook veel studenten kozen ervoor om met die relatief eenvoudig te halen leraarbevoegdheid in de laatste fase van hun studie, bijvoorbeeld tijdens het schrijven van een scriptie, part-time les te geven. Ook hier geldt: bij gebleken geschiktheid werden dat vaak vanzelf meer uren waardoor mensen als vanzelf het onderwijs 'inrolden'.

Studenten voor de klas hadden meer voordelen. Leerlingen van middelbare scholen kregen een rolmodel waar ze meer affiniteit mee hadden en dichter bij stonden dan bij de 50-jarige docent. Studenten deden ervaring op in het onderwijs. Een ervaring die in veel gevallen positief was en die tot gevolg had dat men in onderwijskringen bleef meedraaien. Ook als dat niet gebeurde vormde deze constante toestroom van studenten een aanzienlijke hoeveelheid geschikte leraren.

Het is prachtig als iemand de grote ambitie heeft om het onderwijs in te gaan en daar een bevlogen inzet aan toevoegt. Helaas is die groep klein. Te klein. Zo werden in 2006 aan de grootste Nederlandse universiteit, de Universiteit Utrecht, vijf onderwijsbevoegdheden voor Natuurkunde en drie voor Scheikunde afgegeven. De commissie Rinnooy Kan concludeerde afgelopen september in haar rapport al dat de instroom van leraren vanaf de lerarenopleiding naar verwachting niet hoog genoeg zal zijn om de gevolgen van de vergrijzing in het voortgezet onderwijs op te vangen. Vooral aan eerstegraads docenten is een groot tekort.

Studenten kiezen niet meer voor een beroep als zij het gevoel hebben dat ze zich daarmee voor de rest van hun werkzame leven vastleggen, en zeker niet voor een beroep met een slecht

imago. Het beroep van leraar heeft op dit moment in Nederland met dit imago te kampen. Het zou dan ook wenselijk zijn als studenten het beroep van leraar niet meer als roeping gaan zien, maar als een beroep als alle anderen. Een beroep dat interessant kan zijn, maar dat je, als het niet bevalt ook weer kunt verlaten om in een andere sector te gaan werken. Voor veel meer studenten dan nu het geval is zal het leraarbestaan dan een optie worden om serieus te overwegen binnen de grote wirwar aan keuzes die een student heeft.

Wel moeten natuurlijk bepaalde kwaliteitsnormen gewaarborgd worden. Het idee van Jan de Vries om zomaar studenten voor de klas te zetten was dan ook te kort door de bocht. De noodzaak tot het halen van een onderzoeksbevoegdheid moet dan ook niet worden afgeschaft, maar moet eenvoudigweg korter, sneller en efficiënter te behalen zijn.

Het belangrijkste voor een goede docent is een passie voor het vakgebied en de wil dergelijke kennis en vaardigheden over te dragen. Een goede leraar word je vooral in de praktijk. De vraag is of een een uitgebreide, vooral theoretische scholing in de didactiek daar zoveel aan toevoegt. Zeker als de relatief grote aandacht die dit aspect in de huidige opleiding krijgt afbreuk doet aan de inhoudelijke ontwikkeling van de toekomstige docent. Want een inhoudelijk goed onderlegde docent met liefde voor zijn vak, is een aanwinst voor het onderwijs.

Het behalen van een eerstegraads bevoegdheid is in de huidige structuur dus een relatief grote stap. Om deze stap te zetten moet de student een sterke motivatie hebben om leraar te worden. Het is natuurlijk prima als een student die heeft en daadwerkelijk bereid is zijn droom om leraar te worden na te streven. Echter, die groep is relatief klein.

We moeten af van het idee dat alleen een leraar met een dergelijk sterke motivatie een goede leraar is. Andere potentieel goede leraren worden daarmee mogelijk afgeschrikt. Het moet weer duidelijk worden: leraar is een beroep als alle anderen.

Alexander Rinnooy Kan: "De beroepsgroep leraren is problematisch waar het gaat om omvang en kwaliteit"

Door Thijs Kleinpaste en Rob Goossens

Hij ontvangt ons op zijn kantoor in het SER-gebouw te Den Haag. Gewapend met een boek waarin twaalf speeches die de wereld veranderden zijn opgetekend (als cadeau - "hij heeft vast al kelders vol wijn die hij krijgt na interviews en toespraken") stappen we de deur van zijn kantoor binnen. "Wat leuk, dat is toch helemaal niet nodig? Dit is wel een goede keuze trouwens, ik ben niet zo'n wijndrinker." Alexander Rinnooy Kan, naar eigen zeggen een snurkend D66'er, wiskundige, en volgens het grote Volkskrant-eliteonderzoek de meest invloedrijke man van Nederland, spreken we over invloed, macht en het onderwijs. "Het kan nog heel wat slechter."

"Ik moet zeggen dat het wel merkwaardig is om ineens in die positie te belanden. Al hebben we allemaal wel beelden over de wijze waarop Nederland voor en achter de schermen geregeerd wordt, nu ben ik toch ineens onderdeel geworden van die systematiek, en wel op een plek die door de Volkskrant betekenisvol wordt geacht."

"Als je vroeger over dergelijke invloedrijke mensen las, had je een bepaald beeld van waar men de hele dag mee bezig was. Nu ik kennelijk zelf één van deze lieden ben, constateer ik toch dat ik heel andere activiteiten onderneem dan wat ik dacht waarmee mensen op dit soort plekken zich bezighielden. Het beeld dat ik had, was dat deze personen de hele dag zitten te telefoneren, respectievelijk in al dan niet aantrekkelijke cafés met al dan niet grote gezelschappen andere vergelijkbare personen spreken om ze in het rechte spoor te krijgen. Dit beeld klopt niet want zo werkt het in ieder geval helemaal niet!"

"Eerlijk gezegd weet ik toch wel vrij zeker dat ik de aanwijzing 'meest invloedrijke Nederlander' niet zozeer aan mijzelf te danken heb, maar meer aan het instituut waar ik mee te maken heb. Het zegt vooral iets over de invloed die toegeschreven wordt aan de Sociaal-Economische Raad in Nederland. Het systeem van De Volkskrant kent punten toe al naargelang iemands betrokkenheid bij belangrijke adviesorganen. Een voorzitter van wat in de ogen van het publiek het belangrijkste adviesorgaan is, heeft dan al een geweldige voorsprong op de meeste anderen." Hij reageert verdedigend op de vraag

of invloed voortvloeit uit een 'old-boys-network'. "Ik zie mijn invloed als compliment naar dit instituut waar ik mee te maken heb."

"In de geldende kwalificatie van een 'old-boys-network' dreigt er natuurlijk een beeld met negatieve lading te ontstaan, namelijk van mensen die elkaar enkel invloed gunnen vanwege het feit dat ze elkaar kennen. Zo werkt het echter zeker niet, het gaat anders. Natuurlijk bestaat er wel een netwerk van mensen met publieke verantwoordelijkheden die elkaar regelmatig zien en in dat netwerk onderling informatie uitwisselen. En het is die informatie die misschien nog wel het meest zichtbare en tastbare en herkenbare onderdeel vormt van datgene wat dan invloedrijk wordt geacht. Want het is natuurlijk wel zo dat ik bij de SER op een plaats zit waar ik heel goed geïnformeerd word over wat er in Nederland aan de hand is. Ook kan ik op deze plek aan heel veel

informatie komen, dus dat heeft zeker wel iets te maken met wat de Volkskrant toedicht als invloed, want voor andere mensen op die lijst geldt dat ook."

"Informatie voorhanden hebben en kunnen verstrekken, met enig gezag, zegt vooral veel over de instituten waaraan mensen verbonden zijn en de manier waarop zij hun publieke voortrekkers bedienen. Het is dus de vraag of dat uiteindelijk precies overeenkomt met wat zo'n onderzoek als 'invloed' probeert te meten, en of er niet categorieën van invloed zijn die zich onttrekken aan deze vorm van waarneming. Balkenende is bijvoorbeeld bij voorbaat niet meegenomen, terwijl hij natuurlijk eigenlijk op de eerste plaats geëindigd had moeten zijn. Dat zou je bijna per definitie moeten hopen, verlangen en verwachten. Ik zie de mij toegekende hoge positie dan ook vooral als compliment voor dit instituut waaraan ik verbonden ben."

De tijdelijke commissie Leraren onder leiding van Rinnooy Kan boog zich over onder andere de positie van de leraar, de kwaliteit van het onderwijs en de kwaliteit van scholen. Rinnooy Kan signaleert zorgwekkende ontwikkelingen, maar: "heel veel jongens en meisjes in Nederland krijgen gewoon goed onderwijs."

“Er zijn fundamentele verschillen tussen de manier waarop er in mijn tijd werd onderwezen en de manier waarop dat nu gebeurt. Of er ook kwaliteitsverschillen zijn, is moeilijk te zeggen. Op heel veel plekken in Nederland wordt immers nog heel goed onderwijs gegeven. Maar de kwaliteit varieert, en dat varieerde destijds ook al wel. Mijn middelbare school was destijds het Eerste WCL in Den Haag. Dat is nog steeds een hele goede school, met ook een paar hele goede leraren op die goede school, onder andere een paar gepromoveerde leraren. Dat waren zeker niet de minsten. Dat is wel een veel schaarser fenomeen geworden, dus in die zin is te spreken van een achteruitgang.”

“Wel is er naar mijn mening sprake van een ernstig en ook wel structureel probleem rondom de positie van de leraar zelf. Niettegenstaande het feit dat er heel veel leraren zijn die onder soms lastige omstandigheden toch heel goed werk leveren, doen zich binnen de optelsom van al die leraren, in de vorm van hun beroepsgroep, toch zaken voor om bezorgd over te zijn. Die beroepsgroep is immers als geheel inderdaad problematisch waar het gaat over de samenstelling, zowel in omvang als in kwaliteit, waar het gaat om saamhorigheid daarbinnen en om de bereidheid te doen wat beroepsgroepen geacht worden te doen, namelijk gezamenlijk ervoor zorgen dat de kwaliteit van de beroepsgroep op peil blijft. Dat zijn nu allemaal zwakke punten van de wijze waarop de beroepsgroep leraren momenteel functioneert. Het is wel van belang daar iets aan te doen, hoewel het gelukkig nog steeds zo is dat heel veel jongens en meisjes in Nederland gewoon goed onderwijs krijgen.”

“Leraren hebben het om allerlei redenen lastiger dan vroeger. In het rapport dat we met de tijdelijke commissie leraren hebben gepresenteerd, staat een verwijzing naar wat heel veel leraren die langer in het vak zitten ervaren, namelijk dat het lastiger dan vroeger is om les te geven. Dit komt omdat heel veel leerlingen van nu lastiger zijn dan leerlingen vroeger waren. Onder veel omstandigheden kan het bijvoorbeeld betekenen: minder gedisciplineerd, of minder genegen om leraren automatisch enig gezag toe te kennen en dat ook nog eens tot uitdrukking te

brengen, ongeduldiger waar het gaat om snelle resultaten. Al zijn dat allemaal weer hele grofmazige en generale oordelen, maar leraren met wie wij spraken hadden heel vaak wel dat gevoel, en dat baseerden ze dan vooral op hun persoonlijke ervaringen in hun eigen klas.”

“Lastige leerlingen in de klas is één van die redenen, maar leraren klaagden ook met enige regelmaat over het gebrek aan respect waarmee ze door ouders worden behandeld. Ironisch genoeg betreft het nogal eens ouders die het onderwijs voor hun kinderen belangrijk vinden. Omdat ouders vaak voor hun kinderen hopen op heel goede resultaten, zijn de verwachtingen hooggespannen – en als die resultaten uitblijven vertonen zij de neiging om niet hun kind erop aan te spreken, maar de schuld bij de leraar te gaan zoeken, en gaan ze dus ook bij die leraar verhaal halen. Dat is volstrekt onredelijk, zeker omdat deze ouders dit vaak op een hele onaangename en bedreigende manier doen.”

“Dus dat alles bij elkaar is het leraarschap meer dan vroeger een zware opgave geworden. Daarbij mogen wij blij zijn dat degene die daar zitten, nog zoveel succes boeken en er toch nog zoveel van hebben gemaakt.”

“Ter vergelijking is het aardig om te kijken naar Finland, waar ze een aantal jaren geleden ongeveer met in grote lijnen hetzelfde probleem zaten als wij nu. De Finnen hebben toen bij de hervormingen gekozen voor een beroepsgroep met zeer grote eigen verantwoordelijkheden. Een van de eerste dingen die ze daar gedaan hebben, is de inspectie voor het onderwijs afschaffen, onder het motto: ‘dat moet die beroepsgroep zelf organiseren’. En dat is ook heel goed gelukt.”

“Het is zeker niet zo dat decentralisatie te ver door moet gaan. Het maakt naar mijn mening bijvoorbeeld wel degelijk heel veel uit dat vaak cijfers die bij het schoolexamen behaald zijn opmerkelijk veel afwijken van de cijfers op het centraal schriftelijk eindexamen. Er is heel veel te zeggen voor vormen van toetsing en examinering die wel degelijk centraal zijn en die landelijke kwaliteitseisen weerspiegelen. Liever zou ik er nog wat toetsmomenten bij willen, zodat wij goed en objectief

kunnen bijhouden wat scholen toevoegen tijdens de rit, en zodat een diploma ook een zekere geldigheid heeft.”

Toch nuanceert hij het beeld dat het slecht gaat in Nederland.

“Resultaten uit cijfers afleiden behoeft relativering. Het is moeilijk om de zaken in één cijfer te vangen. Op onderdelen gaat het zeker niet slecht, en op andere onderdelen waar het minder goed zou gaan, is dit nog niet eens in alle cijfers waar te nemen. Zo hebben die cijfers betrekking op de resultaten van leerlingen en daarmee ondervinden ze een behoorlijke vertraging. Wat we nu zien aan uitkomst in cijfers, is het gevolg van onderwijs zoals dat tien jaar geleden werd gegeven. Verder zijn er ook nog heel veel landen waar de resultaten toch wat beroerder zijn dan hier, dus het kan ook nog heel wat slechter.”

“Toch ben ik zelf niet optimistisch. Ik vind, zoals gezegd, in de eerste plaats dat de beroepsgroep van leraren er, in het algemeen, slecht aan toe is. Wat de inhoud van het onderwijs betreft heb ik de indruk dat we op sommige plaatsen in het onderwijs aan experimenten zijn begonnen die op zijn minst heroverwogen zouden moeten worden. Daarbij denk ik vooral aan het reken- en wiskundeonderwijs. Hoewel het beeld vast genuanceerder is, ben ik toch verbaasd over wat ik heb aangetroffen. Zo zijn er leerboeken voor beide vakken, waarbij de stof gaat om optellen en aftrekken - veel basaler kan het niet. Hierbij pakken vernieuwingen uit als regelrechte verslechtingen.. Pogingen om rekenen en wiskunde meer te laten aansluiten bij dagelijkse belevenissen zijn natuurlijk op zich niet verkeerd, maar er is ook nog zo iets als het aanbieden van een aantal wezenlijk goede methoden.”

De verbazing is in zijn stem te horen als hij het heeft over het optellen van een rij getallen. “Dit zou ons allemaal zorgen moeten baren.”

“In het algemeen beginnen we toch links, en eindigen we rechts. Maar nu zijn er methodes in omloop waarbij deze volgorde willens en wetens niet wordt gehandhaafd, en er ineens manieren zijn verzonnen om dat van rechts naar links te doen. Ik vind het

toch wonderlijk om te constateren dat juist daar er een soort slordigheid is opgetreden, die toch voor een deel verklaart waarom er zoveel kinderen rondlopen die leraren willen worden, die op het elementaire terrein van rekenen en lezen niet het gewenste niveau hebben bereikt. Dit zou ons allemaal zorgen moeten baren."

"Wiskundekneus, dat is ook zo'n woord. Dan zeggen mensen: 'Dat begrijp ik niet hoor, goh wel knap van je, maar ik heb dat nooit begrepen', maar in negen van de tien gevallen heeft dat toch heel veel te maken met het soort onderwijs dat je hebt gehad. Terwijl met gewoonweg goede uitleg toch ook die wiskundeangst weggenomen kan worden, en heel veel te bereiken is."

"Hierop voortbordurend is - binnen bepaalde grenzen - een prestatieloon prima op zijn plek in het onderwijs. In de eerste plaats is er een 'incentive' nodig om verder te studeren en te streven naar een kwalificatieverhoging. Leraren met bachelors die een mastergraad behalen moeten daarvoor worden gewaardeerd, en wat de commissie betreft automatisch. Verder mag je binnen die schaal ook vooruitgang boeken, en moet je dat wat mij betreft ook koppelen aan feitelijke prestaties. Het periodiek automatisme is dus wat mij betreft een verkeerd model. Je zou eigenlijk moeten afspreken dat de leraar elk jaar een beoordelingsgesprek krijgen, waarbij blijkt of ze goed of minder goed gepresteerd hebben, en op basis van hun prestatie krijgen ze dan bijvoorbeeld die periodiek. Als ze echt goed gepresteerd hebben mag daar best nog eentje of twee bij, en omgekeerd, als ze het echt niet goed gedaan hebben, dan mag er wat mij betreft ook best geen periodiek bij.

De suggestie dat dit confronterend is voor leraren die wel hun ziel en zaligheid in het vak gooien, maar er niets van kunnen, bestrijdt hij. "Dat is elders in de maatschappij niet anders."

"Voor hen misschien wel, maar dat is toch elders in de maatschappij helemaal niet ongebruikelijk? De terugkoppeling door de werkgever zodat de werknemers er iets van merken, en ook iets van hun werkresultaten voelen in hun beloning,

is elders niet anders. Het hoeft allerminst te ontwaarden in een systeem dat inzet op beschamen. Het is integendeel ook motiverend voor diegenen die hard werken, en op basis daarvan wel vooruitgang boeken, zodat we nog meer resultaten krijgen."

"De nadruk mag best meer op topprestaties en prestatie in het algemeen komen liggen, misschien juist voor leerlingen. Het is als leerling natuurlijk plezierig om te ontdekken dat er precies en kritisch gekeken wordt naar wat je doet en tot stand brengt. Het is prettig om een schouderklop te krijgen als je hem verdient, maar die is alleen geloofwaardig als leerlingen op een moment waarop ze het juist niet verdienen, dat evengoed te horen krijgen. We zouden dus leerlingen nadrukkelijk in een omgeving moeten brengen waarin ze positief gemotiveerd worden hun best te doen, en alles wat daarbij hoort. Daar hoort uiteraard bij dat, omgekeerd, als ze niet hun best doen ze dat ook horen, en dat zoiets ook zijn consequenties heeft - een leerling kan natuurlijk altijd blijven zitten."

De problemen reiken echter verder, signaleert hij. Het gaat niet alleen om kwalitatieve misstanden, maar de problemen met onderwijs lijken de grenzen van ons gelijkheidsideaal te slechten.

"Voor iedereen die een beetje sociaal - liberaal denkt is dit een punt van grote zorg, want dit is precies wat we nooit gewild hebben."

Hij heeft het over het Nederlandse onderwijssysteem, dat naar eigen zeggen: "systematisch discrimineert naar sociale en economische herkomst."

"Het is een wezenlijk probleem. Het Nederlandse onderwijsmodel is te homogeen en daarmee mist het kansen om het kwaliteitsniveau van leerlingen én onderwijs te verhogen. Door het Nederlandse model, waarin betrekkelijk vroeg keuzes worden gemaakt, komen leerlingen te vroeg in een veel te homogene leeromgeving terecht. Daarmee missen we een enorme kans, want in een wat minder homogene leeromgeving - waar goede en minder goede leerlingen naast

elkaar staan en met elkaar in één klas verkeren - krijg je een heel mooi effect. Het komt eigenlijk op het volgende neer, namelijk dat die goede leerlingen hierdoor niet naar beneden worden getrokken, maar die minder goeden worden er wel beter van. Dus als je die heterogeniteit wat bevordert, krijg je gratis en voor niets een algehele verbetering van het kwaliteitsniveau van het onderwijs cadeau. En een manier om dat te doen is om binnen die grote scholengemeenschappen die er nu zijn, gewoon ervoor te zorgen dat je mogelijk leerlingen van verschillende niveaus van talent bij elkaar in dezelfde ruimte lesgeeft."

"Het Nederlandse onderwijsmodel is nog te vatbaar voor sociale discriminatie, en kan nog veel meer dan nu inzetten op het bieden van gelijke kansen, bijvoorbeeld door een middenschoolachtige opzet en meer voorschoolse educatie. Bij landen in Europa die er beter in slagen die sociale discriminatie uit te bannen dan Nederland, is te zien dat ze voor het overgrote deel daarvan toch werken met een soort middenschool, en daarvan kunnen wij hier leren. We plukken nu eigenlijk de wrange vruchten van het feit dat we in de jaren 70 die middenschool al te snel hebben weggezet als een eng idee van een gevaarlijke linkse meneer, Van Kemenade. Sociale achtergronden zijn te belangrijk in ons onderwijssysteem. Goed onderwijs behoort deze achtergronden te corrigeren, en iedereen gelijke kansen te bieden. Dit kan bijvoorbeeld door maximaal in te zetten op voorschoolse educatie en daarmee zijn we in Nederland nog lang niet ver genoeg. Slechts een zeer gering percentage van de leerlingen die ervoor in aanmerking zouden komen, wordt op dit moment bereikt door die voorschoolse educatie, terwijl juist die de achterstanden zou kunnen wegwerken. Juist op latere leeftijd zijn deze achterstanden namelijk fataal, vooral voor allochtone leerlingen."

"We moeten wel oppassen met grote onderwijshervormingen van bovenaf. Leraren hebben daar helemaal geen zin meer in, die hebben te veel mee-gemaakt. We moeten juist veel ruimte creëren voor verstandige experimenten, deze goed evalueren zodat we er hoe dan ook van kunnen leren."

Een willekeurig lid

Door Thijs Kleinpaste

Ook dit nummer duiken we het ledenbestand weer in om een willekeurig lid te vinden dat bereid is een boekje open te doen over zijn leidmotieven en dagelijkse bezigheden. Deze keer maken we kennis met een iets minder willekeurig lid dat een turbulent jaar achter de rug heeft en waarschijnlijk ook dit jaar nog regelmatig voor de microfoon van verscheidene media zal verschijnen: **Sywert van Lienden, voorzitter van het Landelijk Actie Komitee Scholieren.**

Sywert, zeg het maar: Barack of Hillary, en waarom?

Absoluut Barack Obama. Zijn charisma en boodschap zijn zo krachtig, vernieuwend en jong dat dit mijn kandidaat moet zijn. Ook al maakt hij maar de helft waar van wat hij zegt; hij zal zeker een hoognodige verandering brengen in Washington. Het is hoog tijd voor een Democraat in het Witte Huis. Na al die jaren van angst, repressie en falend beleid is het de tijd voor een verandering. Meer vrijheid, verspoed en een goed milieu is waar het

om draait. En laat dat nou net de boodschap van Obama zijn. Via de kieswijzer kwam ik overigens op John Edwards uit.

Wat was, in alle hektiek rondom de scholierenstakingen, het absolute hoogtepunt voor jou in 2007?

Het mooiste moment was zonder twiifel het beklimmen van het podium van het museumplein, en dat daar dan opeens 23.000 scholieren voor je neus te zien staan. Om ze vervolgens toe te mogen spreken. Dan merk je wat je allemaal teweeg hebt gebracht en hoeveel scholieren betrokken zijn bij beter onderwijs. Ik zat achter het podium in een back-stage-bus met wat media en kamerleden en was het half uur voor het begin niet buiten geweest. Ik had dus geen idee hoeveel mensen er zouden komen. Het bleek dat het Meuseumplein zwart stond. Een moment van pure trots, bewondering en energie ging er door me heen.

Wat doe je als je even geen LAKS voorzitter bent?

Op dit moment beheerst het LAKS zo ongeveer mijn hele leven. Als er dan toch wat momenten vrij zijn houd ik van sporten, socialisen en lekker bezig

zijn met mijn familie en vriendinnetje. Ik ben een relatief fanatiek zeiler, hockeyer en hardloper. Daarnaast is een biertje met vrienden natuurlijk ook altijd erg gezellig. En doordat ik maar zeer beperkt thuis ben en slaap waardeer ik nu eindelijk ook de zondagochtendontbijtjes met mijn ouders.

Wat zou je tegen de relschoppers op het Museumplein willen zeggen?

Dank! Door jullie acties was het eerder in de week voor ons onmogelijk om politiek de handen op elkaar te krijgen. Bijvoorbeeld de steun van de PvdA ontbrak dankzij de massale scholierenprotesten. Ook het immer angstige CDA zag het niet meer zitten. Stel je voor: toegeven aan rellende scholieren. Gelukkig waren er maar een heel beperkt aantal mensen die het verziekt hebben voor de rest. Het merendeel hiervan was ook geen scholier, want veel ouder. Tegelijkertijd moet ik ook eerlijk zijn dat alles wel wat overdreven is neergezet in de media: ik schrik niet van rotjes of gegooide eieren. Hoort er allemaal wel een beetje bij. Openbare vernielingen en geweld keur ik uiteraard altijd af.

D66 of de Jonge Democraten, en waarom?

Het spijt me om het te zeggen, maar ik kies voor D66. De partij begint na een dramatische regeerperiode er weer bovenop te komen. Ook mislukte thema's als bestuurlijke vernieuwing zijn overboord gezet. Ik ben er trots op dat D66 met Pechtold op dit moment de oppositieleider is in de Kamer met zo weinig zetels. Het is fijn om te zien dat er weer toekomst is voor deze prachtige sociaal-liberale partij! De Jonge Democraten hoor ik helaas nog veel te weinig. Er liggen bij deze PJO nog veel uitdagingen, maar ook die kunnen genomen worden. Succes is er natuurlijk ook, kijk bijvoorbeeld naar de uitbreiding van het Nachtnet voor het OV in Brabant.

Sywert van Lienden biedt een door 54.000 sympathisanten ondertekende petitie aan aan de voorzitter van de vaste Kamercommissie Onderwijs.

Wat we van de Zwitsers kunnen leren!

Door die Jungfreisinnigen Schweiz

Dear Young Democrats,

I am very pleased to give you a short insight on how the young liberals of Switzerland deal with the topic of intergenerational justice.

Although we have been engaged in this topic for quite a long time, some years ago we decided to put intergenerational justice on the top of our priorities. On one hand we did this in order to get an independent profile in the wide playground of politics. On the other hand we avoided to be just a junior voice of our mother party by choosing a different focus.

But what does intergenerational justice mean to the young liberals? It is politics that provides the highest prosperity possible to active generations without restraining the opportunities of future generations.

Thematically we concentrate on three main topics:

Social policy

We demand a reform of the social system (disability insurance, public pension scheme, health insurance) to avoid that future generations have to finance

them. In particular, we want to match public pension systems to demographic changes, for example by increasing the retirement age.

Labour and education

In Switzerland, education is an essential basis for prosperity. Therefore we have to make sure that future generations dispose of an education apposite to the globalising environment. In addition, liberalisation of the labour market shall add that an as large as possible part of our society can contribute to and participate in the creation of wealth.

Financial and ecological resources

State activity has to be limited to prevent future generations from being burdened by constantly raising charges or a mountain of debts. Thereby one has to be aware that our environment also is a resource which has to be used in a efficient but thoughtful way in order to leave to our descendants an economically attractive, as well as an ecologically attractive basis of life.

Before we take such a topic to the streets, we have to make sure that our members get interested and want to be involved in these subjects. A young

party strongly depends on its personal resources. For that reason we have created a working group for each main topic, which elaborates our positions, supplies information and organises workshops. I am aiming to conceal that it is in fact quite difficult to find motivated people for this interesting but time-consuming work.

Furthermore, we want to maintain our media presence and our contacts with the public. In Switzerland, popular votes are quite useful for this purpose. We take part in provocative themes – dressed up as doctors or Mafiosi – and original campaign movies, or we use special days, like the 60 years anniversary of public pension system, to communicate our political positions.

To me, the most important point seems to be maintaining the motivation of the party members. Only if they are convinced of a subject, delighted by its realization and when there is a social cohesion, one can expect members to invest a part of their free time in support of the party and a better world. On that part, I wish the Young Democrats and the young liberals success, and fun!

Weten onze bestuurders wel wat democratie is?

Door Willem Jan Hilderink

Enige tijd geleden riep de fractievoorzitter van D66 op tot een 'Wilders vrije week'. Alexander Pechtold betoogde dat de leider van de PVV wel genoeg aandacht kreeg en het tijd werk daar drastisch perk en paal aan te stellen. Fatsoensrakker Terpstra ging nog een stuk verder: hij liet een politiek pamflet verspreiden door het dagblad Trouw waarin hij, in niet mis te verstane bewoordingen, ocriep de 'VerWildering' te stoppen. Wat een bijzonder vreemde oproepen: een democratisch gekozen politicus negeren of zelfs stoppen. Weten onze bestuurders wel wat democratie is?

Pechtolds oproep is een begrip geworden. 'Wilders vrije week' (vreemd genoeg niet aaneen geschreven) levert bijna 100.000 hits op in de zoekmachine Google. Bij het bekijken van de eerste pagina's met zoekresultaten zie ik veelal instemmende reacties. Vaak in weinig samenhangende ingezonden stukjes, bejubelen bloggers en anderen het idee van Pechtold om die Wilders eens lekker een weekje te negeren. Deze mensen hebben kennelijk geen idee wat democratie betekent.

Pechtolds faux pas kan niet gebagatelliseerd worden, maar zijn daad is niet zo kwalijk als die van Doekle Terpstra. Deze man heeft in een opiniestuk, ondertekend door enkelen die al een tijd niet het nieuws hadden gehaald en enkele verstandige mensen, opgeroepen Wilders te stoppen, want 'Wilders is het Kwaad en dat Kwaad moet gestopt worden'. Verder gaat het wel, Doekle? Gezien de namen van de ondertekenaars is dit een fatwa van de vleesgeworden politieke correctheid. Wilders verkondigt een mening die Terpstra niet aanstaat en moet dus maar uitgeschakeld worden.

Dat het eerste opiniestuk van Terpstra te ver ging besefte hij kennelijk ook, hoewel er wel eerst een storm van protest voor nodig was. Terpstra verklaarde toen dat het pamflet niet specifiek tegen Wilders bedoeld was. Logisch, want een woord als 'VerWildering' draagt in niets de naam van de gewraakte politicus in zich. Uitspattingen

als die van Pechtold en Terpstra staan in een Haagse traditie van antipopulisme. Iets wat Den Haag zelf graag ziet als actie in de strijd tegen extreemrechts. Het komt er in ieder geval op neer, dat als iemand er ook maar de schijn van heeft (onderbuik)gevoelens te verwoorden, hij wordt gebrandmerkt als populist. En omdat in Den Haag populisme een vies woord is, zeggen de regenten eigenlijk: jij bent fout, jij vertegenwoordigt meningen waarmee wij het niet eens zijn en dus negeren of stoppen we jou. De brandmerkers vergeten echter dat de door hen gebezigde tweede persoon enkelvoud niet staat voor, in het geval van Wilders, één man, maar voor negen (!) zetels. Afgezien van de standpunten van de PVV en de meningen daarover, druist de Haagse reflex natuurlijk regelrecht in tegen de beginselen van democratie.

Een van de imperfecties van democratie is dat er meningen te berde worden gebracht die niet positief lijken bij te dragen aan het publieke debat en het oplossen van problemen. Het zij zo. Bij het accepteren van democratie, omarm je het systeem als geheel en moet je niet de imperfecties kunstmatig willen wegpoetsen door het systeem naar gelang even terzijde te schuiven.

Een partij of politicus die de democratische beginselen onderschrijft zou, afgezien van de belangen in de machtsverdeling, blij moeten zijn met partijen als de PVV en TON. Deze partijen zijn ten eerste de stem van vele mensen die zich niet herkennen in andere politieke partijen. Deze pluriformiteit van meningen is bevorderlijk voor de democratie, waarin alle meningen dienen te tellen. Ten tweede kunnen de bestaande partijen lering trekken uit het succes van dergelijke partijen en hun ideeën in ieder geval toetsen aan de beginselen van de eigen partij om ze wellicht op te nemen in het eigen programma, zoals dit ook kamerbreed gebeurde na de Fortuyn-revolte. Wat de gevestigde partijen doen is het tegenovergestelde: zij ontkennen krampachtig het succes van mensen als Wilders door hen niet serieus te nemen en af te doen als 'ge-

vaarlijk rechts'. Dit speelt Wilders in de kaart, want hij kan dit gedrag aanvoeren als voorbeeld van de paternalistische regentenmentaliteit in politiek Den Haag. Opmerkingen als die van Pechtold en Terpstra versterken het negatieve beeld van de politiek en vergroten zo de kloof tussen de burger en de politiek.

Een democratisch gekozen politicus neger je niet. Zo'n afgevaardigde bestrijd je met tegenargumenten, nergens anders mee. Pechtold en Terpstra pogen niets anders dan Wilders mond-dood te maken. Daarvoor brengen zij grof geschut in stelling. Afgezien van de verwijten in de sfeer van totalitarisme, vallen Pechtold en Terpstra te verwijten dat zij dezelfde botte bijl hantieren als Wilders: gewoonweg van iedereen eisen dat ze bij tegenspraak aftreden of het land uit worden gezet. Dat is nu juist waar het probleem zit: er is voldoende in te brengen tegen mijn kritiek op Pechtold en Terpstra, want Wilders handelt ook allesbehalve correct. Dat is waar, maar de heren moeten laten zien hoe het wel moet en niet dezelfde oorlogsretoriek bezigen als Wilders. Terpstra's 'Kwaad' kan niet worden bestreden met kwaad, bestrijd het dan met het Goed; democratie.

Kosmopolitische groetjes uit Istanbul

Door Boyd van Dijk

De afgelopen maanden hebben voor Turkije in het teken gestaan van problemen die variëren van de inval in Noord-Irak, de aanslagen door de Koerdische afscheidingsbeweging PKK tot de erkenning van de 'Armeense genocide' door het Amerikaanse huis van Afgevaardigden. Dit zijn dilemma's van een orde en gevoeligheid die niet te vergelijken zijn met bijvoorbeeld de mogelijke kap van de vegeterende eik "van" Anne Frank of een relletje tussen Nederlands prozaïsche anchors Arnon en A.F.Th. Kortom: hier valt nog 'iets' te beleven.

Een van de belangrijke onderwerpen in de Turks hedendaagse politiek is de inval in Noord-Irak na het oplaaiende geweld door de Koerdische afscheidingsbeweging PKK. Deze groepering wil een einde aan de Turkse overheersing en een onafhankelijk Koerdische staat, die zich uitstrekt van het huidige Noord-Irak, Noord-Syrië tot in grote delen van Oost-Turkije. Dit zou een ernstige aantasting van de territoriale integriteit en soevereiniteit van onder andere Turkije betekenen. De Turkse regering heeft van begin af aan deze organisatie gekenmerkt als een terroristische organisatie, en werd later ook door de NAVO en EU gesteund in dit standpunt na een grimmige strijd met hun bondgenoot. De Europese Unie heeft politieke steun toegezegd aan een gelimiteerd grensoverschrijdende operatie in Noord-Irak, terwijl de Verenigde Staten actief bijdraagt door inlichtingen te verstrekken aan het Turkse leger. Tegelijkertijd vragen de VS enige terughoudendheid en voorzichtigheid van Turkije. Dit niet alleen voor de stabiliteit van de regio, maar ook omdat Turkije in het verleden vele internationale rechtsprincipes heeft geschonden, tijdens deze bloedige strijd die inmiddels al tientallen jaren voortduurt.

Ondanks het feit dat deze militaire acties door menigeen gerechtvaardigd worden, omdat de PKK Noord-Irak veelvuldig gebruikt als uitvalsbasis voor aanvallen op Turkse burgers en militairen in Oost-Turkije, kan een (gelimiteerde) militaire actie enkel op korte termijn effectief zijn in het oprollen van deze organisatie. De militaire operaties van het Turkse leger hebben voorlopig nog geen direct effect gehad op het politieke klimaat in het relatief stabiele gebied. De optie van een inval met grote aantallen grondtroepen, waar de Turkse minister van Buitenlandse Zaken Ali Babacan op dit moment over twij-

felt, zal in ieder geval geen uitkomst zijn voor het Koerdische vraagstuk. Het zal het vuur enkel verder aanwakkeren. Door de strenge wintercondities in het gebied waar militair ingrijpen wordt overwogen, en het dynamische karakter van de PKK, zal het inzetten van wapengekletter en geweld an sich in geen enkel scenario leiden tot een vreedzame en duurzame oplossing voor het conflict. Eenzelfde problematiek wordt ook langzaam maar zeker duidelijk wordt bij de ISAF missie in Afghanistan. Het oprollen van organisaties zoals de Taliban of PKK vraagt niet alleen om het inzetten van militaire middelen, maar juist ook om politieke oplossingen.

Inmiddels is dit besef gedeeltelijk doorgedrongen in politiek Ankara. Men is druk op zoek naar politieke alternatieven voor een oplossing van het probleem. Premier Erdogan heeft een zogenaamde 'package' voorgesteld, waarbij bijvoorbeeld amnestie onder voorwaarden wordt verleend aan PKK

strijders. Dit blijkt echter niet te leiden tot een massale dissertatie van deze troepen of blijkt het een lange termijn-oplossing te zijn. Vooral nog lijkt het starten van een dialoog om te onderhandelen over een uitkomst voor het conflict of ten minste een wapenstilstand de enige manier om een einde te maken aan de vijandelijkheden tussen beide partijen. Het is daarbij belangrijk dat de PKK en de legale Koerdische vertegenwoordiging in het Turkse parlement – DTP – eindelijk als legitieme gesprekspartners worden erkend door de Turkse regering. Hierna kan, in samenspraak met de VS. en Massoud Barzani, die de semi-autonome regering van Noord-Irak representeert, tot een oplossing gekomen worden voor dit conflict. Zij vertegenwoordigen de gematigde en radicale zijden van de Koerden in Noord-Irak en Turkije.

Omdat Turkije op regeringsniveau ook niet wil praten met Barzani, omdat hij de PKK niet als terroristische organisatie wil kenmerken, en de militaire strijd voortduurt blijft de zo noodzakelijke dialoog voorlopig uit. Het is voor beide partijen electoraal onmogelijk direct met elkaar te praten, omdat dit een enorm gezichtsverlies voor hen zou betekenen. Daarom kan alleen een 'third-party' oplossing bieden, opdat een einde gemaakt kan worden aan deze status-quo. Iran heeft zich al aangeboden als bemiddelaar, maar is door

Vrouwelijke strijders van de Koerdische Arbeiderspartij.

Turkijes sterke man: Erdoğan

de regering van Erdogan vriendelijk afgewimpeld. Andere landen uit het Midden-Oosten hebben ofwel te weinig politiek gewicht, zoals bijvoorbeeld Libanon, Irak of Jordanie, ofwel een grote Koerdische minderheid, zoals bijvoorbeeld Syrië, en Iran. Deze 'gebreken' maken een rol als bemiddelaar erg moeilijk. De Europese Unie – of een van haar lidstaten – heeft daarentegen een uitgelezen kans om de onderhandelingen op te starten door deze taak op zich te nemen. Het speelt geen directe rol in dit conflict, noch in de regio en heeft kennis en ervaring als bemiddelaar in etnische conflicten zoals bijvoorbeeld op de Balkan en in Zuid-Oost

Azië. Bovendien kan de Europese Unie rekenen op een grote mate van erkenning voor wat betreft legitimiteit vanuit de Turkse en Iraakse regeringen. Als speciaal gezant van de Europese Unie voor het Midden-Oosten zou Tony Blair, wanneer hij zijn functie serieus vorm gaat geven en niet de nieuwe voorzitter van de Europese Raad zou worden, hierbij een rol kunnen spelen. Hij zou beide partijen aan tafel moeten krijgen en een uitkomst proberen te vinden voor dit voortdurende conflict.

Alleen een politieke oplossing is echter niet genoeg om het Koerdische vraagstuk te sluiten. De Turkse Koerden

zijn verspreid van de grote steden in het westen van Anatolië, waar men in relatieve voorspoed leeft, tot het overwegend agrarische Oost-Anatolië waar men in grote armoede leeft en men moet rondkomen van inkomens die te vergelijken zijn met de meest arme Afrikaanse landen. Daarnaast kent men een beperkt aantal culturele rechten, waardoor het publieke lijk belijden van hun etnische identiteit verboden is. Zo is het onmogelijk voor hen onderwijs in de moedertaal te geven, noch de Koerdische identiteit als zodanig te uiten in de publieke sfeer. Ook is er geen Koerdische media. De onderdrukking van de Koerdische identiteit in de het openbare leven moet blijvend worden aangekaart door de Europese Unie in het algemeen, en Nederland in het bijzonder. De armoede in Oost-Anatolie moet worden aangepakt. Een oplossing hiervoor kan zijn meer vrijheden en rechten te geven aan minderheidsgroeperingen, waaronder ook de Armeniërs vallen en overheidstaken te delegeren naar lokale besturen. Het is belangrijk gunstige omstandigheden te creëren voor het aantrekken van de broodnodige buitenlandse investeringen en het gebied.

Als de actualiteit een deadline inhaalt...

Op 22 februari is een Turkse militaire macht Noord-Irak binnengevallen. Het grootschalige offensief heeft als doel de jacht op strijders van de PKK. Ondanks het feit dat de Turkse regering de territoriale integriteit van Irak wil respecteren en rekening wil houden met de wankelende stabiliteit van het land is er voor deze weg gekozen. Irak heeft protest aangetekend tegen deze schending van hun soevereiniteit en mogelijke beschietingen op burgerdoelen. Daarnaast eist de Europese Unie terughoudendheid en respect voor de mensenrechten. De woordvoerder van de Iraakse regering Ali Al-Dabbagh voegde hieraan toe dat "militaire middelen het PKK probleem niet zullen oplossen."

Uitzending Deep Throat was even slikken

Door Anita Vink

De christelijke politiek stond op haar hoofd: er wordt porno (!) uitgezonden op de Nederlandse Publieke Omroep. Moord en brand werd er geschreeuwd, de roep om een verbod galmde sterk door. Het verbod dat werd geëist is zowel onhaalbaar als onwenselijk. Een overheid hoort niet te bepalen wat een omroep uitzendt, ook niet als dit een moreel verwerpelijke uitzending betreft. Moreel verwerpelijk is namelijk een brede grens, en voor je het weet wordt er bepaald dat programma's als 'Get the Picture' schadelijk zijn voor de tere kindersziel. Het blijft echter een apart feit dat amper wordt stilgestaan bij de achtergrond van de gekozen pornofilm – Deep Throat – door de voorstanders. Onder ons devies "alles moet kunnen" wordt wel heel snel vergeten dat sommige dingen écht niet kunnen.

Mits aan enkele voorwaarden wordt voldaan (later op de avond uitgezonden en een waarschuwing van te voren) is er geen enkel probleem met porno op T.V. Ook niet als het publieke omroepen betreft. Als vermaak als Lingo mag worden uitgezonden, als er veel geld wordt uitgetrokken voor voetbalrechten, dan mag er ook porno worden vertoond. Voor elk wat wils zullen we maar zeggen. En het argument van BNN was an sich een prima argument om porno op de T.V. mee te verdedigen. Dat argument luidde namelijk:

"Porno op de publieke T.V. Dat kan. BNN vindt het belangrijk dat jongeren hun eigen oordeel over dingen kunnen vormen. Dan moet je ze dus ook de kans geven om kennis te nemen van een klassieke pornofilm als Deep Throat, zeker als je dat goed inleidt met een speciale aflevering van Spuiten en Slikken en een documentaire over Deep Throat. We zijn er trots op dat we deze speciale avond kunnen maken samen met de VPRO, de omroep die ooit de allereerste blote televisietieten had." Maarten van Dijk, directeur TV BNN.

Een prima doel, nodig en zelfs noodzakelijk te noemen. Maar de keuze voor Deep Throat is op zijn minst twijfelachtig te noemen. Het is een feit van algemene bekendheid dat de hoofdrolspeelster, Linda Lovelace, herhaaldelijk heeft verklaard dat ze door haar toenmalige vriend gedwongen werd om in deze film te spelen, en dat hij geweld niet schuwde om haar naar de set te krijgen. In haar autobiografie heeft ze

ooit verklaard: "als je naar de film kijkt zie je in feite hoe ik verkracht word." Gedwongen seks is geen onderdeel van de zogeheten seksuele revolutie. Het heeft niets te maken met vrijheid om

ergens zelf voor te kiezen en van te genieten – alles waar deze film zogenaamd garant voor zou moeten staan. Maar alleen vanwege de associatie met een vrijere seksuele moraal, vanwege het beginsel 'zelf kiezen, ook in bed' kun je de foute achtergrond van deze film natuurlijk niet negeren. Die vrije seksuele moraal is dan namelijk ingegeven door foute beginselen. Natuurlijk is het altijd zo dat je nooit zeker weet of de seks in pornofilm een vrije keuze was, net zoals je niet altijd zeker weet of werken op de Wallen een vrije keuze is. Het is wel je morele plicht als omroep om, als je zeker weet dat dit niet het geval is, een film dan ook meteen te boycotten. Cultuur gaat niet boven universele mensenrechten.

Vanuit sommige hoeken is de 'aanval' op de waarheid in de woorden van de hoofdrolspeelster in Deep Throat geo-

pend. Omdat Linda Lovelace zich in haar latere leven heeft aangesloten bij een feministische groepering zou dat een aanwijzing kunnen zijn dat ze onwaarheden verkondigde om zichzelf vrij te pleiten. Ook haar geestelijke gemoedstoestand (ze is een aantal keer depressief geweest) wordt door sommigen als een argument gezien om aan haar woorden te twijfelen. Het zou natuurlijk kunnen dat ze niet de waarheid heeft verteld. Echter, zekerheid krijg je daar niet over. Maar zou het niet net zo aannemelijk kunnen zijn dat haar gemoedstoestand en haar feministische opvattingen – wat daar überhaupt eng of radicaal aan is moet nog door iemand worden uitgelegd – zijn 'veroorzaakt' door haar slechte ervaringen op de set? Daarnaast zijn er genoeg feministes die zich niet storen aan porno, op welke manier dan ook. Het op die manier in een hokje stoppen van feministes is net zo verwerpelijk als een verhaal afdoen als een leugen, 'omdat iemand nu eenmaal feministe is'. Het is te vergelijken met de moraal die vroeger heerste ten opzichte van verkrachte vrouwen: "Als je dat korte rokje droeg, en met die jongen naar buiten liep om te zoenen, dan zal je er wel om hebben gevraagd om verkracht te worden." Hoe dan ook: als er op deze manier 'bloed aan een film kleeft' dan kan er beter een andere pornofilm worden uitgezocht, eentje waarbij dit niet het geval is.

Het is te hopen dat BNN deze gebeurtenis wil aangrijpen om een maatschappelijk debat op gang te brengen. Een stunt, met dankbaar gebruik van de commotie, zoals is gebeurd rondom de donorshow. Anders moet BNN eens goed bij zichzelf te rade gaan en zichzelf de morele vraag stellen: waar trekken wij een grens?

Radicaal op een ander spoor (deel 1 van een tweeluik)

Door Robin Vogelaar

In 2007 werden de vertragingen door files weer groter en inmiddels is ook pijnlijk duidelijk geworden dat het openbaar vervoersnetwerk, zoals het nu is ingericht, op de grenzen van haar capaciteit opereert. Om te voorkomen dat het Nederlandse (spoor-)wegennet dichtslibt zijn drastische maatregelen nodig. Maatregelen die ongetwijfeld grote investeringen vergen maar die wel nodig zijn wil Nederland zijn reputatie als doorvoerland niet al te erg beschadigen. Bovendien moet het dagelijkse leven niet te veel ontregeld worden door vertragingen.

In de jaren '60, toen Amsterdam een enorme groei doormaakte, werd besloten dat Amsterdam geen inrichting als Los Angeles moest krijgen – een stad als een platte pannenkoek met veel files binnen de stad – maar werd besloten om onder andere de voorsteden Amstelveen, Almere en Zaanstad te creëren. Dit was op zich een logisch idee om Nederland overzichtelijker te houden, ware het niet dat nu de consequenties zichtbaar zijn in de vorm van lange files en capaciteitsproblemen op het spoor. Vooral de verbinding van Amsterdam met Almere, bestaande uit twee spoorlijnen en twee maal twee wegstroken, is nog steeds problematisch en zorgt voor een slechte doorstroming. Bovendien zorgden scheuren in de Hollandse Brug in de zomer van 2007 ervoor dat de belangrijkste snelweg tussen Amsterdam en Almere nu afgesloten is voor vrachtverkeer.

De hiervoor geschetste problematiek kon nu eindelijk goed worden aangepakt door het aanleggen van de Zuiderzeelijn tussen Amsterdam/Schiphol en Groningen om bereikbaarheidsproblemen in het Noordelijke gedeelte van de Randstad op te lossen en de economie in het noorden van het land een impuls te geven. Men spreekt altijd van 'het hoge Noorden' alsof het een soort Verweggistan is, maar die gepercipieerde afstandsbeleving heeft wel een grote impact op de economie in dat gebied. Bedrijven denken bij het zoeken van een vestigingsplaats niet snel aan Noord-Nederland, maar aan een centraal gelegen stad als Amersfoort. Met de Zuiderzeelijn duurt een reis naar het Noorden even lang als een ritje Amsterdam-Amersfoort. Ondanks het feit dat uit meerdere onderzoeken is gebleken dat de Zuiderzeelijn niet rendabel is, creëert het dus wel meer ruimte en daar profiteert de nationale

economie ook van.

Het is goed om te beseffen dat Nederland een typische jaren '70-infrastructuur heeft. In die tijd zijn de contouren van het spoornet al grotendeels bepaald zoals we die nu kennen. Het is van het allergegrootste belang om het spoornet geschikt te maken voor de 21^e eeuw. Het allereerste rapport dat die omvormingen aan de kaart stelt dateert uit 1988, genaamd Rail 21. Dit rapport beschrijft tientallen projecten om vervoersknelpunten op te lossen waarvan maar een beperkt aantal is uitgevoerd, vooral de wat kleinere en minder omstreden projecten. De

'Om de vervoersproblematiek in Nederland aan te pakken, zijn radicale maatregelen nodig'

door het kabinet afgeblazen Zuiderzeelijn is een voorbeeld van een ambitieus, maar waarschijnlijk wel noodzakelijk plan dat niet doorging. Bij dit soort rapporten om zwakke schakels op te lossen zijn we in Nederland geneigd ze in hanteerbare stukken te knippen, terwijl de kracht van Rail 21 juist zat in zijn samenhang.

De grenzen van de capaciteit van het spoor worden vooral bereikt doordat intercity's worden opgehouden door sprinters die veel vaker stoppen en er zo voor zorgen dat intercity's met sprinters in cadans moeten rijden. Het

toevoegen van treinen in de Randstad heeft daardoor eerder een averechts effect omdat ze de vertragingen alleen maar in de hand werken. In Japan, waar vergelijkbare treindichtheden zijn als in Nederland, zijn er om de drie stations inhaal mogelijkheden en wordt daar een grotere capaciteit behaald. Daar wordt meer in infrastructuur geïnvesteerd en momenteel zijn daar niet de infrastructurele problemen waar in Nederland nu mee heeft te kampen.

De huidige minister van Verkeer en Waterstaat, Camiel Eurlings, kondigde met zijn 'Actieplan Groei op het spoor' al aan maatregelen te nemen, maar helaas zijn dit vooral maatregelen om het spoor op korte termijn draaiende te houden. Echt grote projecten voor de lange termijn start hij niet. Dat zijn tenslotte ook geen projecten waar hij als minister nog mee kan scoren. Na de geflopte Betuweroute is er toch wel enige scepsis ontstaan in Nederland tegenover dergelijke grote infrastructurele projecten.

Het actieplan gaat voorlopig niet veel verder dan het uitbreiden van parkeerplaatsen bij stations met zeven tot tienduizend parkeerplaatsen, het invoeren van een gratis kortingskaart voor net afgestudeerden en het verschaffen van betere informatie over reistijden per trein. Tevens wil de minister perrons en treinen verlengen. Natuurlijk zijn dit goede maatregelen die de pijn wat verzachten, maar het wachten is nog op de echt radicale maatregelen die de bottlenecks aanpakken. Natuurlijk kost dit een hoop geld en zullen belangengroepen waaronder milieugroeperingen moord en brand schreeuwen bij het presenteren van dergelijke plannen. Wil Nederland echter zijn goede economische positie behouden, dan zullen deze maatregelen genomen moeten worden.

Literaire zoektocht naar de vaderlandse identiteit met Aad Nuis

Door Jan Wouter Langenberg

Aad Nuis: dichter, literair criticus, schrijver, politicoloog, kamerlid, senator en staatssecretaris van Cultuur en Mediabeleid namens D66 in het eerste Paarse kabinet, stierf op 8 november 2007. Na zijn dood realiseerde ik me dat ik weinig meer over deze partijgenoot en vrijzinnige geest kon vertellen dan de carrière in vogelvlucht die in de korte stukjes in de media verscheen.

Als jonge democraat die graag de lof-trompet over het lezen steekt realiseerde ik me dat dit een uitgelezen kans was om eens de daad bij het woord te voegen en dit gat in mijn kennis van ons vrijzinnige politieke clubje te dichtten. Ik bestelde voor een appel en een ei het laatste werk van Nuis, *Op zoek naar Nederland*, van een tweede hands boekwinkeltje en vestigde mij in de donkere dagen tussen kerst en oud en nieuw voor de open haard bij mijn ouders om meer te weten te komen over de man die bekend stond als 'twee meter twijfel' en zijn politiek.

Op zoek naar Nederland is een boek waarin Nuis in zijn eigen woorden "op zoek gaat naar de Nederlandse identiteit." Zijn aanpak past bij die van een klassieke verteller: in plaats van abstracte concepten toe te passen op de maatschappij van vandaag, gaan we hand in hand met Nuis via zijn eigen levenswandel het proces verkennen hoe de hoekstenen van zijn identiteit als Nederlander tot stand kwamen. We duiken in de verzuilde gemeenschappen van zijn jeugd tijdens en direct na de oorlog in Rotterdam, en zien hoe hij de wijdere wereld via de literatuur ontdekt. Uiteindelijk bereikt de jonge dichter de smeltkroes van de universiteitsstad Amsterdam, waar de verzuilde telgen zichzelf in de roerige jaren zestig vrijvochten van de beperkingen van het gedachtegoed van de kleigrond en van de verstarrende regentenmentaliteit van de traditionele elite. Tenslotte zien we de confrontatie van die nieuwe idealen met moeilijke vraagstukken zoals etnische onvrede en ongelijkheid in Jamaica en de spanningen van een bijna oorlog aan de hand van zijn ervaringen als dienstplichtige in Nieuw Guinea. Het gevolg van deze zeer persoonlijke aanpak is een soort kruising tussen de 'Eeuw van mijn

vader' van volkshistoricus Geert Mak en de memoires van een denkende politicus met vrijzinnige invalshoek. Deze techniek werkt niet overal even sterk, maar de fijnzinnige stijl en droge ironie van de auteur zorgen dat het boek zelden verveelt of vermoeit. Geen geringe prestatie bij een onderwerp zoals nationale identiteit, dat zelfs bij velen in de politiek eerder een weemoedige frons zal doen opwekken dan een enthousiaste glimlach.

De hoofdmoot van de inhoud draait rondom het centrale vraagstuk van de Nederlandse identiteit. De belangrijkste boodschap van Nuis lijkt te zijn dat de verzuiling haar verzoenende werk tussen gemeenschappen kon doen vanwege de balans tussen de gemeenschappen en omdat er een gedeelde overeenstemming was over de omgangsvormen, manieren en etiquette. Deze voorwaarde voor succesvolle multicultureel mengen mist bij nieuwe Nederlanders van recentere aard. De redenering lijkt aannemelijk, maar laat de lezer uiteindelijk onbevredigd achter. Is onze cultuur echt niets meer dan een gedeelde burgerlijkheid? Hoe kan het dan dat immigranten van de tweede en derde generatie zich nog steeds ontheemd voelen in Nederland? Misschien is het waar dat de wrijvingen tussen nieuwe en oude Nederlanders zich vooral manifesteren wanneer de concrete verschillen in gedrag in de openbare omgeving tot uiting komen. Maar juist de onenigheden over beginselen zoals de vrijheid van meningsuiting – door Nuis als abstract concept neergezet – zijn fundamenteel van aard en daarmee ingewikkelder om op te lossen. Bovendien, als het werkelijk om weinig meer ging dan gezelligheid, een kaakje bij de koffie, joelen op Koninginnedag en het spreken en schrijven in het Nederlands, zouden we dan de inburgering niet allang tot een

succes gemaakt hebben?

Zoals Maxima in een vaak verkeerd geciteerde speech treffend formuleerde: "Dé Nederlandse identiteit bestaat niet". Dat maakt het aanleren ervan in het inburgeringsklasjes ook zo moeilijk.

Het meest aangrijpend in het boek is voor mij dan ook niet de behandeling van het identiteitsvraagstuk. Die eer is weggelegd voor de hoofdstukken waarin Nuis terugblijkt op zijn politieke carrière. De lezer leest en leeft mee met een aantal van de kwesties waarmee hij als staatssecretaris voor Cultuur worstelde en die ook vandaag nog stof doen opwaaien. Het getouwtrek met het maatschappelijk middenveld en de gevestigde belangen rondom het omroepenbestel zou ook voor partijgenoot Medy van der Laan later een zware dobber vormen en de morele afwegingen rondom de kwestie Goudstikker speelden ook in de voorbije jaren weer op. De achterliggende afwegingen worden steeds op een toegankelijke manier omschreven: niet zelden moest ik grinniken om de kleine succesjes waarover de bewindsman in ruste zich verkneukelt en glimlachen om zijn rake observaties over het leven onder de Haagse kaasstolp.

Voegt dit verhaal wat toe aan de discussie over de Nederlandse identiteit? Het zet in ieder geval aan tot rustig denken. Dat is geen overbodige sinecure in een debat dat vaak in tinten van zwart en wit en met grote woorden lijkt te worden uitgevochten. Voor de gemiddelde JD'er is echter de belangrijkste drijfveer om het boek te lezen de kans om rustig kennis te maken met een typische D66'er van de generatie van Mierlo. Welbespraakt, doordrongen van een kijk die vergeleken met de gevestigde orde open en genuanceerd was, maar als bewindsman ook een tikkeltje naïef. Een goede toevoeging aan de boekenkast van iedereen die nog wat wil doen aan zijn of haar eigen vrijzinnige identiteit.

Dick Pels, de Nederlandse Naomi Klein

Door Rob Goossens

Naomi Klein is het helemaal. Ze is pas 37 jaar, maar heeft al stapels van een boek over merken ('No Logo') in haar gang liggen. Ze heeft een Joods-Amerikaanse afkomst die ze graag exploiteert en is andersglobalistisch, antikapitalistisch, feministisch, marxistisch, derdewereldgericht en activistisch ingesteld.

De marketingformule van Klein? Net iets meer nadenken over de actualiteit dan haar doelgroep, een pak printerpapier volschrijven en het resultaat vervolgens in de bibliotheek laten zetten bij de categorie 'activistisch'. Haar succes zit hem in de afwerking: interviews. Voor de komende vijf jaar heeft ze haar agenda volstaan met afspraken in de hele wereld. De opbrengsten laat ze automatisch overboeken naar de oorlogskas van de antikapitalistische guerrilla in het Westen. Het resultaat mag er volgens haar website wezen: Nike heeft 'bij hoge uitzondering' gereageerd op haar aantijgingen.

Ook Dick Pels is het helemaal, maar op een iets andere manier dan Klein. Pels heeft namelijk geen Joods-Amerikaanse achtergrond, heeft niet Kleins principes en is inmiddels de 60 gepasseerd. De titel van dit stuk moet u dan ook figuurlijk zien. Niet dat Dick Pels niet van Nederlandse afkomst is – integendeel – maar de manier waarop hij zich profileert kan gerust de Nederlandse tegenhanger van die van Klein genoemd worden: lekker bekrompen, lekker gewoon. Pels is niet Joods-Amerikaans, maar heeft wel verstand te exploiteren. Pels is niet activistisch ingesteld, maar vertelt wel aan iedereen die het wil horen dat hij op een mooie boot woont. Kortom, niet boven het maaiveld uitkomen, maar in een aangrenzend maaiveld gaan zitten. Ach, iedereen heeft zo zijn manieren om uniek te zijn.

Waarin Dick Pels niet verschilt van Naomi Klein is zijn manier van scoren: raap een aantal nietszeggende feitjes bij elkaar, smeed het tot een hapbaar geheel en plaats dit in een actuele context. En ik moet toegeven: dat is hem uitstekend gelukt. Ik zou het zelf niet voor elkaar hebben gekregen om 'wist u dat minister Vogelaar 40 wijken heeft geselecteerd om ze er met 400 miljoen extra per jaar weer bovenop te hel-

pen?', 'wist u dat er een satire bestaat op het idee van kansengelijkheid, en dat deze in 1971 is geschreven door Michael Young?', 'wist u dat ik heel veel boeken heb gelezen?' en 'wist u dat De Grote George Orwell al 64 jaar voordat ik met mijn 'tien' kwam dit idee omarmde?' tot een geheel te smeden. Verrassender nog is dat hij het product geheel aan heeft weten te sluiten op één van de stokpaardjes van Balkenende IV: nivellering. Mijnheer Pels, gefeliciteerd!

Zoals u in de vorige alinea heeft kunnen opmaken is grootheidswaanzin mijnheer Pels niet vreemd. Nu moet ik toegeven dat zijn idee om de verhouding tussen het minimumloon en het absolute maximum 1:10 te laten zijn idealistisch gezien best aardig is, maar om George Orwell avant-la-naissance als sympathisant te claimen gaat in mijn ogen erg ver.

De vergelijking met Klein gaat verder dan hun marketingformule, want ook Pels blijkt niet weg te slaan uit de media. Hoe groot is zijn pech dat je met 'kennismakingslidmaatschap' van GroenLinks de internationale media niet kunt bekoren. Naar verluidt heeft Pels het daarnaast met zijn boot geprobeerd, maar zelfs Le Canard Enchaîné, dat meestal wel in is voor een grapje, bleek niet geïnteresseerd in hem. In zo'n geval kun je van je huis afspringen, maar bij gebrek aan een huis heeft Pels ervoor gekozen om zich weer bij de Nederlandse media te melden. Wordt er een 70'er jaren-tijdschrift gereanimeerd? Met een goede eindredacteur naast hem weet Pels wel iets leuks te schrijven over leiderschap en populisme, of over matiging. Dreigt er een beurscrisis en zit Maarten Schinkel al bij BNR Nieuwsradio? Och, misschien heeft Dick Pels er iets zinnigs over te zeggen. Heeft Rita Verdonk een beweging opgericht en

vraagt HP/De Tijd zich af of we wel Trots (mogen) zijn Op Nederland? De redactie hoeft de voicemail maar af te luisteren en hop, Dick Pels heeft weer een mediamoment. Gelijk heeft-'ie: als zelfs de import-Duitser Thomas von der Dunk zich in 'brasserie-bodega Keyzer' mag melden om deze vraag te beantwoorden...

Wat opvalt aan 'De Economie van de Eer' is de schat aan informatie die Pels uit Nederlandse geschriften heeft weten op te diepen. Terwijl Klein het van feiten moet hebben als 'wist u dat Nike minder aan zijn gehele productiedivisie in Indonesië betaalt dan aan Michael Jordan?', citeert Pels er lustig op los uit werk van Claassen, Van Broekhoven, Fortuyn en Kinneging. Dit zal, aangezien Pels aan Harvard heeft gestudeerd, weinig te maken hebben met zijn taaligheid. Pels lijkt hiermee de impliciete boodschap uit te willen dragen dat Nederland sociologisch 'best wel wat' voorstelt.

Inmiddels beginnen de contouren van het resultaat voor Pels langzaam duidelijk te worden. Hij wordt een vooraanstaand Nederlands socioloog genoemd, her en der waagt een journalist het zelfs al om Pels het predicaat 'Bekende Nederlander' op te spelden.

In een antiwetenschappelijk klimaat als het Nederlandse is het moeilijk om als intellectueel te overleven. Dat Pels Naomi Klein-achtige methoden hanteert om zijn bevindingen met het Nederlandse volk te delen kunnen we hem daarom niet al te zeer kwalijk nemen. Nee, dan is het kwalijker dat hij als socioloog zijn onafhankelijkheid overboord kiepert door kenningsmakingslid van GroenLinks te worden en door regelmatig vreemd te gaan met de PvdA. Dat dit niet mijn partijen zijn? Het zij zo, maar als goede wetenschapper zou je boven de politieke partijen moeten staan. Kijk naar Kees Schuyt, Jan Willem Duijvendak en André Krouwel en constateer de betwijfelenswaardigheid van Pels' integriteit.

En toch, tóch kunnen wij Nederlanders trots zijn op Dick Pels. Waarom? Hij heeft wat te melden, Naomi Klein niet.

Over de Nederlandse identiteit; scheidslijnen gecreëerd door simplisme

Door Coen Brummer

Wat de citaten op deze en de volgende pagina al impliceren, is een gedachte die naar mijn mening gemeengoed zou moeten zijn; Mensen zijn individuen en dienen zo benaderd te worden. Hoewel veel mensen glimlachend knikten bij de woorden van Maxima en velen zich zullen kunnen vinden in het citaat van Amartya Sen, is Nederland in de weken na de beruchte speech van Maxima toch weer te klein gebleken. Is dit zo'n voorbeeld van de groeiende kloof tussen politiek en burger? Een voortvloeisel van het gepolariseerde politieke spectrum? Of reageerde het halve land geïrriteerd omdat het door deze uitspraak geconfronteerd werd met haar eigen zoektocht naar een duidelijke identiteit die sinds de ontzuiling ontbreekt?

In dit essay zal ik eerst een korte beschrijving van het begrip 'identiteit' geven en proberen haar in haar historische context te zetten. Vervolgens zal ik de de stelling verdedigen dat in een seculier liberale staat als Nederland het ongewenst is wanneer burgers niet als individuen, maar als groepen worden benaderd. In hokjes denken blijken wij burgers in praktijk helaas prima zelf te kunnen, daar hebben we geen overheid voor nodig!

Identiteit kan, volgens de Dikke van Dale, als volgt omschreven worden:

"dat wat eigen is aan een persoon => eigenheid, individualiteit, kleur, persoonlijkheid, persoonlijkheid"

Hieruit is af te leiden dat nationale identiteit betekent dat een persoon zijn personaliteit of persoonlijkheid ontleend aan het feit dat hij of zij Nederlander is. Of Marokkaan. Maar wat

wanneer je als persoon allebei bent? We kunnen ervan uitgaan dat niet iedereen met een dubbele nationaliteit een identiteitscrisis heeft en in zijn dagelijks leven steeds afwegingen moet maken tussen deze twee nationaliteiten en daaruit voortkomende identiteiten. Misschien heeft de heer Sen dus gelijk wanneer hij stelt dat elke identiteit een keuze is en we zij selectief kunnen toepassen? En hoe komt het eigenlijk dat we ons zo verbonden voelen aan een gebied dat we onze identiteit eraan ontleen, zoals bepaalde politici ons willen doen geloven?

Hoewel het afleiden van identiteit uit een woongebied of samenlevingsverband een millennia oud fenomeen is, is het denk ik praktischer ons hier te richten op de ontwikkeling van nationale identiteit in West-Europa vanaf de 18e eeuw. De eerste nationalistische trekken vielen rond 1750 te bespeuren bij voornamelijk Duitse intellectuelen die

de cultuur en identiteit van hun land vast wilden leggen. De staat nam dit gedachtegoed over in de eerste decennia van de 19e eeuw. Vanaf omstreeks deze periode werd het voor staten interessant om inwoners gevoelsmatig aan zich te binden. Deze gevoelsmatige binding was noodzakelijk gezien het feit dat de staat steeds verdere eisen aan de burgers begon te stellen. Belastingen werden hoger en ingrijpender, oorlogen waren geen dagtaak meer maar konden maanden duren en het geloof van de bevolking in een door God aangewezen heerser was al tijden tanende. Om de boel bij elkaar te houden en de benodigde loyaliteit te scheppen had de staat dus belang bij het aanwakkeren van het nationalistische vuur.

Dat politici, overheden en kerkelijke instituties tweehonderd jaar geleden het denken in groepen stimuleerden kon relatief weinig kwaad. Binnenlands leefde men binnen haar eigen zuil en op internationaal vlak had men vrij weinig met elkaar van doen, op handel en oorlog na. Om guldens, ponden of francs te verdienen werd nationalisme graag aan de kant gezet en in de oorlog was de instelling alles te geven voor het vaderland juist een pre. Tegenwoordig echter, ligt de situatie iets ingewikkelder.

Tegenwoordig wordt Nederland meer geconfronteerd met de rest van wereld

"Het feit dat ik vegetariër ben, zal pas ter zake doen wanneer ik een maaltijd nuttig. Wanneer ik een academische lezing bezoek is mijn dieet van onderschikt belang aan het feit dat ik econoom ben. Ieder mens heeft meerdere identiteiten en gebruikt ze selectief."
Amartya Sen, econoom en politiek filosoof.

dan in voorgaande eeuwen. Globalisering heeft haar sporen nagelaten op vele gebieden en lang niet iedereen is te spreken over alle gevolgen van dit fenomeen. Het 'Nee' tegen de Europese Grondwet, het (explosief) opkomen van partijen als de Socialistische Partij, Partij voor de Vrijheid en Trots op Nederland en groeiende tegenstellingen tussen bevolkingsgroepen zijn gedeeltelijk te verklaren uit de antikosmopolitische gevoelens die bij de mensen leven. Een gedeelte van Nederland lijkt bang voor vooruitgang en verandering te zijn geworden en zoekt haar heil in een melancholische 'toen was geluk nog heel gewoon'-visie.

Laat ik vooropstellen dat ik in geen geval van mening ben dat de hierboven beschreven angst onterecht of onbegrijpelijk is. Fundamentalisme en radicalisering zijn problemen die ik niet wil bagatelliseren. Ook kan ik me goed voorstellen dat een stukadoor van vijfenvijftig zich zorgen maakt wanneer hij hoort dat er Polen onderweg zijn om zijn werk voor de helft van zijn salaris op te knappen. Het is een feit dat deze angst leeft onder een gedeelte van de Nederlandse bevolking en dat zij houvast proberen te vinden in hun vertrouwde omgeving en gebruiken. Hiermee kom ik meteen op mijn punt van kritiek op de overheid.

Dit punt van kritiek is in feite tweeledig. Ten eerste betreft het de uitspraken van populistische politici als Wilders en Verdonk. De manier waarop zij zich in het integratiedebat willen profileren is naar mijn mening onverantwoord. Zij benadrukken verschillen

binnen een samenleving die steeds verder verdeeld aan het raken is. Dit bewust polariseren schept een klimaat waarin mensen gevoelig worden voor radicaal gedachtegoed; Het werkt ontmoedigend wanneer je als jonge Moslim uitstekende cijfers haalt op school, maar op TV alle Noord-Afrikanen over dezelfde kam geschoren hoort worden. Door het weigeren mensen te beoordelen als individuen, maar door voornamelijk onderscheid te maken op grond van afkomst en geloof op een buitengewoon simplistische manier creëren deze politici scheidslijnen. Een politicus of bestuurder zou moeten streven naar oplossingen, daar waar deze mensen voornamelijk deel uitmaken van het probleem.

Het tweede deel van mijn kritiek gaat over de manier waarop diverse politici zich, onder andere naar aanleiding van de speech van Prinses Maxima, uitspraken over de Nederlandse Identiteit en de Nederlandse tradities. Sommigen zien Nederland blijkbaar als een land van Christelijke en Joodse tradities, en in de toekomst misschien wel als een land met een Christelijk, Joods en Islamitische traditie. Hoewel ik iedereen z'n geloof gun, denk ik toch dat het van belang is dat deze politici zich realiseren dat we in een staat leven met een seculiere en liberale traditie en dat het karakteriseren van een staat aan de hand van religieuze kwalificaties hier niet bij past. Door dit soort uitspraken te doen worden de gevoelens van onrust slechts aangewakkerd (Nederland een islamitische traditie!). Beter zou het zijn geweest wanneer de betreffende bewindspersoon, en met alle

naar commentaar gevraagde politici, zouden hebben gezegd dat we in een staat leven waarin religie een privézaak is, dat we tegen de mogelijke uitwassen hiervan beschermd worden door de grondwet en dat dit geen verdere invloed op de staat Nederland zal hebben.

Hoewel Nederland altijd sterk afhankelijk is geweest van het buitenland, zowel op economisch als politiek gebied, lijkt er de laatste jaren een gebrek aan vertrouwen te zijn ontstaan. Het zou goed kunnen dat dit deels te wijten is aan een proces dat begon bij de ontzuiling. De bestaande leefomstandigheden begonnen te verdwijnen en het is niet meer zonder meer duidelijk waar men zijn of haar identiteit aan ontleen moet. Ik denk dat we momenteel leven in een tijd van herstructurering, waarin de Nederlander na de ontzuiling en de val van de muur, op zoek is naar een nieuwe manier van omgaan met de buitenwereld en met zichzelf. Dat diezelfde buitenwereld hier in relatief grote getale naar toe is getrokken in de vorm van immigratie maakt het proces nog gecompliceerder. Het zou echter jammer zijn wanneer de gevoelens die hiermee gepaard gaan 'ons' verlammen en zo de juiste beslissingen in de weg staan. Het is daarom van belang om niet de nadruk te leggen op de 'oude' indelingen in de samenleving, zoals bepaalde politici doen, maar de weg open te stellen voor het individu. Hopelijk is er in het begeleiden van Nederland richting 'Europa en verder' een sturende en stimulerende rol weggelegd voor de sociaal-liberalen.

"Dé Nederlandse identiteit? Die heb ik niet gevonden."
Maxima Zorreguieta, Prinses der Nederlanden

De immigrant; in tien jaar van onderwerp tot lijdend voorwerp

Door Vincent de Geus

Een kleine tien jaar geleden werd het integratiedebat in Nederland verwekt. Paul Scheffer opende het bal met zijn essay: 'het multiculturele drama'. Al eerder was het debat opgewekt, maar toen nog op kleinere schaal. Jos de Beus stelde in 1998 in 'een cultus van vermijding' de werkelijkheid van de multiculturele samenleving ter discussie. Paul Schnabel deed enkele negatieve uitlatingen over de multiculturele samenleving die ook kleine discussies deden oplaaien. In de politiek was Frits Bolkestein de inspirator tot het debat. Zo'n zeven jaar geleden kwam het debat echter pas goed tot leven in Nederland, en Pim Fortuyn wordt door velen gezien als vader en enige échte verwekker. Inmiddels is het debat flink toegenomen. Terreurgroepen, onderwijsachterstanden, werkloosheid, wijkproblemen, ethische opvattingen en de Islam; alle verhefden ze het integratiedebat. Ook de gezondheidszorg doet mee, omdat sommige allochtone vrouwen niet door een mannelijke arts behandeld willen worden. Integratie blijkt overal in de samenleving een rol te spelen en iedereen kan en mag daarom mee schreeuwen. Afgelopen kerst deed de koningin, hevige kritiek van Geert Wilders ten spijt, ook meedoen. Zij probeerde al jaren in haar 'five minutes of independence' serieuze input te leveren met haar toespraken over tolerantie.

Steeds omvangrijker is de inhoud van het integratiedebat geworden in de afgelopen tien jaar. De standpunten in het debat lijken zo variërend als seizoenen te zijn. Zwarte en witte scholen zijn volgens sommigen best goed, volgens anderen versterken ze segregatie in de samenleving. Een spreidingsbeleid van bevolkingsgroepen wordt als succesvol neergezet. Anderen schilderen het af als discriminerend en verwerpelijk. Opvattingen veranderen. Zelfs fundamentele vrijheidsovertuigingen werden in het debat ter discussie gesteld. Vier jaar geleden nog stond de 'vrijheid van meningsuiting' op een hoge plaats in het lijstje van onomstreden waarden. Inmiddels is de waarde die aan deze vrijheid wordt toegekend sterk verminderd. Belichaming van het vrije woord Ayaan Hirsi Ali hoeft niet meer beschermd te worden. Films, cartoons en kunst met een boodschap

worden met enige regelmaat geweerd, kinderen wordt aangeleerd dat het onwenselijk is bepaalde opvattingen te hebben. De gemeente Amsterdam vat te deze laatste opvatting in een deel van een lespakket samen, schrijvende dat 'sommige politici helaas denken dat je alles moet kunnen zeggen, ook als het kwetsend kan zijn'. De voorbeelden maken duidelijk dat vrijheid van meningsuiting een omstreden concept is geworden en dat opvattingen in het integratiedebat sterk veranderen. Belangrijke waarden worden soms waar deloos.

Discussie over allerlei onderwerpen en over verschillende belangrijke waarden, maakten het integratiedebat groot en onoverzichtelijk verdeeld. Toch is er wel degelijk een duidelijke lijn in de groei van het integratiedebat te vinden. Zo'n tien jaar geleden, toen het debat in de kinderschoenen stond, lag de focus nog sterk op de 'humanitaire situatie' van vluchtelingen. Tegenwoordig is de schijnwerper op de situatie van asielzoekers sterk gedimd. Een nieuwe schijnwerper is aangezet en heeft samenlevingsproblemen steeds sterker belicht. De immigrant is in minder dan tien jaar tijd van onderwerp verworven tot lijdend voorwerp. In het publieke debat waren immigranten eerst slachtoffers van een wrede wereld. Tegenwoordig zijn het mensen die potentieel de samenleving ontwrichten.

De verandering in opvattingen wordt helder door nog eens te bladeren door oude verkiezingsprogramma's. In 1998 vonden er Tweede Kamerverkiezingen plaats, waarvan ik de programma's er maar eens bij gepakt heb. GroenLinks vond tien jaar geleden dat Nederland in 'de gegeven omstandigheden bereid moest zijn ruimhartig migranten op te nemen'. Met 'de gegeven omstandigheden' bedoelde GroenLinks de migratiestromen die opgang kwamen door extreme welvaartsverschillen, ecologische verwoesting, oorlog en onderdrukking. Asielzoekers die na 1,5 jaar nog in centrale opvang in Nederland woonden, kregen van GroenLinks een verblijfstitel op grond van humanitaire aard. Eveneens op grond van humanitaire aard, kregen alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMA's) recht op een verblijfstitel als zij na een halfjaar na asielafwijzing nog niet terug naar hun land van herkomst hadden kunnen keren. GroenLinks zet in haar verkiezingsprogramma van 1998 duidelijk de humanitaire situatie van asielzoekers centraal.

De VVD heeft in haar verkiezingsprogramma van 1998 prominent staan dat migranten binnen de Nederlandse democratie en cultuur recht hebben op hun eigen cultuur. De partij wilde verder immigratie beperken 'omdat bij sterke stijging van het migratieoverschot het migrantenbeleid minder ef-

Geert Wilders 'pakt' af en toe een mediamomentje.

fectief wordt'. Hoewel de humanitaire situatie van asielzoekers niet centraal wordt neergezet, heeft de persoonlijke situatie, de cultuur van asielzoekers, wel een belangrijke plaats. De zorg van de VVD over de effectiviteit van het migrantenbeleid laat echter ook een begin zien van de veranderingen die later in de discussie over integratie zouden plaatsvinden.

Hoe kan een debat in tien jaar tijd zo sterk groeien als het integratiedebat en tegelijkertijd zo sterk van focus veranderen? De groei van het debat wordt gewijd aan het gebrek aan een integratiebeleid in het verleden. Een goed beleid ontbrak waardoor we later te kampen kregen met problemen van allochtonen in onderwijs, woonwijken, religie en in ethische standpunten.

Een focusverandering volgt logischerwijs voort uit de groei van het debat. Een toename aan immigranten en een slecht politiek beleid leidden tot problemen in de samenleving. Autochtonen werden de dupe van een toename aan allochtonen in woonwijken en op zwaarter wordende scholen. Andere autochtonen gingen zich belemmerd voelen in de ontplooiing van zichzelf. De autochtoon kreeg dus meer aandacht in het debat. De allochtoon werd neergezet als veroorzaker van problemen van de samenleving. Was de allochtoon met zijn cultuur eerst nog een verrijking voor de samenleving, tegenwoordig zien mensen de positieve invloeden van allochtonen niet meer.

Verskillende mensen hebben geprobeerd de groei en verschuiving van het debat tegen te gaan. Fortuyn werd als minderwaardig mens neergezet om zo zijn uitlatingen te ontcrachten. Gedurende het ministerschap van Verdonk werd regelmatig bericht over het grote persoonlijke leed van veel immigranten. Vluchtelingen zaten al jaren in een soort cellen op een verblijfsvergunning te wachten en werden het hele land door gesleept, van asielzoekerscentrum naar asielzoekerscentrum. Homo's werden teruggestuurd naar een land waar ze de doodstraf zouden krijgen en afgewezen asielaanvragers werden op Schiphol gevangen gezet waarna zij bij een brand om het leven kwamen. De trend in het debat bleek echter niet ge-

stopt te kunnen worden. Problemen van allochtonen op de arbeidsmarkt en in het onderwijs, hoofddoekjes, onjuiste sociale omgangsvormen, vandalisme en de Arabische taal op straat; steeds vaker werden bepaalde groepen allochtonen bekritiseerd en steeds vaker werd de allochtoon in het algemeen bekritiseerd.

Na de groei en focusverschuiving van het debat lijkt de krimp ingezet te hebben. Het integratiedebat lijkt zich versmald te hebben tot een Moslimdebat. Ayaan Hirsi Ali was moeder in het debat over gebruiken van Moslims. Geert Wilders is vader in het debat over de Islam. Hij stuwt het debat tussen de dijken voort. Natuurlijk ging het debat

Ayaan moet heden ten dage fondsen werven voor beveiliging.

al eerder over de Islam, maar de mate waarin is tegenwoordig exponentieel toegenomen. Hoe zou het integratiedebat zich ontwikkeld hebben als Geert Wilders zich er niet in gemengd had? Wellicht had Henk Kamp een grotere inbreng in het debat gehad met zijn voorstellen over strengere huwelijksmigratie, strengere aanpak van illegalen en strengere berechting van allochtonen die een strafbaar delict plegen. Misschien had Verdonk grotere aandacht behouden. Een derde optie zou zijn dat het debat, na jaren van verhitte discussies, langzaam op de achtergrond zou zijn geraakt. Minister Vogelelaar stimuleert het debat in elk geval niet. Zij houdt zich voornamelijk bezig met een zoektocht naar geld om woonwijken te kunnen renoveren. Met

uitzondering van Wilders en Kamp lijken ook Tweede Kamerleden het debat niet te stimuleren. Ik heb geen linkse partij gehoord over het onlangs gepresenteerde kabinetsvoorstel van een burkaverbod in openbaar vervoer en bepaalde publieke gebouwen. Ook het voorstel om alle mensen die niet op een inburgeringscursus verschijnen te beboeten met 500 euro heeft weinig discussie doen oplaaien. Toch valt heel goed te verdedigen dat het bijvoorbeeld onzinnig is veel oudere allochtonen die analfabeet zijn op cursus te sturen. Wellicht zou het debat zonder Wilders overschaduwde zijn door andere debatten.

Hoe gaat het debat zich in zijn verdere leven ontwikkelen? Woonwijken worden nog niet opgeknapt, werkloosheid onder allochtonen is nog steeds meer dan 8% en scholen met een groot aantal allochtone leerlingen presteren over het algemeen slecht. Lokale politici lijken wél goed om te gaan met bestrijding van integratieproblematiek. Over beleid van de Amsterdamse en Rotterdamse gemeenteraad wordt vooral met lof gesproken. Toch hebben vele allochtonen op vele gebieden een achterstand en wordt op vele discussie-thema's tegenwoordig een onderscheid gemaakt in allochtonen en autochtonen. De verschillen tussen de gemiddelde autochtoon en de gemiddelde allochtoon maken generaliseren in veel discussies mogelijk. Zolang er grote verschillen blijven bestaan tussen deze gemiddelde allochtoon en autochtoon, en die zullen nog vele jaren blijven bestaan, lijkt het niet aannemelijk dat het debat rondom integratie zal stoppen.

Polemiek: Amerikaanse kiessystemen

Door Rob Goossens en Jan Paternotte

In deze polemiek gaan Jan Paternotte en Rob Goossens de pennensrijd aan over kiessystemen. De caucus is een openbare bijeenkomst van partijleden waarin een kandidaat genomineerd wordt. Primaries zijn voorverkiezingen in het stemhokje. Goossens reageert met zijn brief deels op een stuk van Paternotte (en Andor Admiraal) in de Volkskrant. Dit is te lezen op www.janpaternotte.nl onder de kop 'Ready for Primaries'.

Beste Jan,

Enige tijd geleden besloten wij om de pennen te kruisen in een polemiek over verkiezingssystemen. Jij bleek erg gecharmeerd te zijn van primaries, ik van caucuses. Inmiddels heb jij (d.w.z. met Andor Admiraal) jezelf al een onevenredig grote voorsprong toegeëigend door een – imposant, dat moet gezegd – artikel in De Volkskrant te laten plaatsen waarin je de primaries voor Nederland introduceert en verdedigt. Nu moet ik erbij zeggen dat jouw stuk in de Volkskrant mij niet per se een achterstand oplevert, omdat we het in de kern met elkaar eens zijn. Je legt haarfijn uit waarom 'het deksel van de pan moet', maar niet waarom wij daar primaries voor nodig hebben. Daarom wil ik jou via deze brief het nut van de caucus uitlegen.

Jij hebt het in het artikel in de Volkskrant hoofdzakelijk over voorverkiezingen in haar algemene vorm. Toch noem je de caucus niet en de primary wel. Dat vond ik interessant. Heeft dit ermee te maken dat caucus geen Engelse dan wel Amerikaanse vertaling van het woord 'voorverkiezing' is? Dat het een dusdanig apart woord is, dat het door de tekstverwerker wordt verbeterd tot coupure of cactus? Dat de caucus niet serieus genomen wordt door de gevestigde orde, omdat deze ouder-wets zou zijn?

Hoe dan ook, ik denk hier over het algemeen anders over. Inderdaad, het woord 'caucus' is klote. Degene die dit heeft bedacht zouden ze tien jaar dwangverpleging met TBS moeten geven en daarna vice-president maken. Oh, dat moet ik natuurlijk uitleggen. Thomas Marshall, vice-president van de VS tijdens de Eerste Wereldoorlog, had een grapje over the vice-presidency dat als volgt gaat: "Een moeder had twee zoons. De één liep weg en vertrok naar zee, de ander werd vice-president van

de Verenigde Staten. Van beide zoons heeft ze nooit meer iets gehoord."

Ik beaam dat de caucus veel weg heeft van een ouderwetse bijeenkomst van stamhoofden. Echter, het probleem hiervan zie ik niet. Hoewel je bij zo'n bijeenkomst van stamhoofden de kanttekening kunt plaatsen dat het wellicht niet helemaal eerlijk is dat slechts een select gezelschap het recht heeft om mee te praten, is de presidentiële caucus, zoals we die de afgelopen zes weken meer dan eens langs hebben zien komen, daarentegen de ultieme vorm van democratie. Iedereen mag meedoen en iedereen die nog niet weet wat-'ie er nou van vindt komt er bij zitten en laat zich door één van de kampen overtuigen. Dit zorgt er niet alleen voor dat je ervan uit kunt gaan dat deze mensen een afgewogen keuze hebben gemaakt (de 'volksvergadering' zorgt er immers voor dat de aanwezigen beter ingelicht zijn over de vele keerzijden die hun keuze heeft), maar ook dat je mensen trekt die niet de gelegenheid hebben gehad zich te verdiepen in de verschillende kandidaten.

Daarnaast is de caucus het ideale middel om politiek te laten leven. Natuurlijk, dat doet ze al. Tenminste, voor die mensen zoals wij die het leuk vinden om politiek te bedrijven en – op z'n tijd – een discussie te voeren. De groep mensen die wel wil dat de politiek haar bereikt, maar die niet van plan is zelf al te veel actie te ondernemen heeft daarentegen meer nodig dan een krant, een televisie en een zwetsend Kamerlid. Een avond bijvoorbeeld waarop je de burens tegenkomt in een setting die je niet gewend bent (normaal kijk je alleen samen naar het Nederlands elftal) en waarop je die begraafde spreker tegenkomt die er vier jaar geleden ook bij was. De vorige keer legde hij nog uit waarom we allemaal op Wouter Bos moesten stemmen, maar deze keer weet hij je ervan

te overtuigen dat Sharon Dijksma de ideale kandidaat is. Toch eens vragen wat die man nou in zijn dagelijks leven doet!

Dit soort gelegenheden maken van de Nederlanders weer een volk. Dit soort gelegenheden bieden ge-spreksstof. Verdeeldheid alom, want de buurman gaat naar de caucus van de PVV (oh nee, die hebben geen leden!) en je kunt je ouders maar niet weghouden van de CDA-bijeenkomst. Maar toch veroorzaakt deze gezamenlijke verkiezingskoorts de eensgezindheid die een volk zou moeten karakteriseren. De pers schrijft pagina's vol met sfeerreportages (tot ieders genoegen blijkt telkens opnieuw de sfeer bij D66 het best te zijn) en het publiek heeft echte gespreksstof.

Nee, dan primaries: de pers vertelt dat de opkomst laag was, dat 68% van de kiezers al voor half tien 's ochtends langs was geweest, Trouw plaatst een matrix op de voorpagina met foto's van lachende winnaars en de volgende dag gaan we weer al-lemaal aan het werk. De situatie is niet veel anders dan die bij caucuses, maar de beleving is anders. Allebei de systemen hebben het in zich om meer mensen lid te laten worden van een politieke partij (en om de broodnodige fusies van partijen te ontlocken!), maar de caucus is, meer dan de primary, als een wereldkampioenschap voetbal: met alle Kameroenfans uit de buurt bij elkaar zitten (voordat je er een op-merking over maakt: nee, in Eibergen zul je geen Kameroenfans vinden) om vervolgens hartstochtelijk van mening te verschillen over de te hanteren tactiek. Natuurlijk heeft de coach op het veld er meer verstand van, maar vanavond doet dat er niet toe, vanavond waan jij je bondscoach. En anders dan bij een voetbalwedstrijd heb je bij een caucus werkelijke macht. Of je die vervolgens gebruikt om een kandidaat te kiezen die inhoudelijk zo sterk schijnt of om 'de Nederlandse Kennedy' je steun te geven, mij maakt het niet uit. Politiek zal weer leven. Politiek is wél leuk!

Hartelijke groet,

Je genegen Rob

Waarde jongeheer Rob,

Het is altijd goed om de idealiserende ondertoon te lezen in het relaas van een jong mens die met een frisse blik tegen de wereld aankijkt. Een frisse blik die in een visioen het beeld voor zich ziet van een levende democratie: in gymzalen, huiskamers en scholen. Met mensen die debatteren, gepassioneerde betogen op elkander afvuren en elkaar trachten te overreden met de kracht van argumenten. "Mijn kandidaat vecht al een leven lang tegen lobbyisten!" en "Onze kandidaat weet wat het is om je uit een klein en arm dorp op te moeten werken in de maatschappij!". Feitelijk schets jij, Rob, het beeld van Wim Sonneveld's 'Oude Dorp', waarbij verkiezingen en appeltaart niet van elkaar te scheiden zijn. Nee letterlijk, John Edwards instrueerde zijn aanhangers om appeltaart mee te nemen naar de Iowa caucuses, want 'de geur van appeltaart' zou mensen open doen staan voor de standpunten van John Edwards.

Maar beste Rob, laat me je ontnuchteren. De bittere waarheid van de 'caucus' is anders. Wreed en barbaars zelfs. De redenen waarom de OVSE – voor Europa de democratiewaakhond – caucuses niet als een democratisch instrument ziet zijn zonneklaar. Caucuses zijn een mensonterend verschijnsel dat slechts in worstelende democratieën als de Verenigde Staten nog een rol speelt. En terecht.

Allereerst nog even waarom Nederland aan 'primaries' toe is, het deksel van de pan moet: de koers van een land wordt bepaald door de leiders van de politieke partijen. Die maken de geschiedenis. Wij vinden het in Europa misschien een wat rare vertoning: al die Amerikaanse politici die zich ten opzichte van partijgenoten proberen te bewijzen. Maar is het niet veel eigenaardiger dat wij in Nederland toestaan dat een handjevol partijijgers- en baronnen de macht onderling verdeelt? Primaries in Nederland worden gehouden in een vergaderzaal van de CDA-top, of op zijn best met een poststemming onder de leden van D66. Dat is in totaal nog niet één procent van de groep die in de Verenigde Staten meebepaalt wie de politieke partijen leiden. Nederland is dan ook toe aan Amerikaanse toestanden. Maar met mate!

In Amerika bepalen de staten namelijk

ongeveer alles zelf, dus ook hoe zij hun voorverkiezingen organiseren. De meeste staten hebben zich ontwikkeld tot volwassen democratieën: iedereen kan naar het stembureau komen, het stemhokje ingaan en zijn/haar stem uitbrengen. Aan het eind van de dag worden de stemmen geteld, zit iedereen vol spanning voor de TV als de uitslagen binnenkomen en aan het eind van de avond hebben we een winnaar: verkiezingen zoals wij die kennen – maar dan echt over het leiderschap van partijen.

Sommige staten zijn blijven hangen in de 18e eeuw, toen politiek werd bedreven door activistische burgers in buurthuizen die daar hun gal spuwden over de Britten. Iedere Amerikaan weet nog dat in de 'Faneuil Hall' te Boston de jonge revolutionair Samuel Adams zo'n vergadering opriep om van de haven een grote Theepot te maken, waarna half Boston naar de haven rende, de Britse schepen bestormden en alle uit India afkomstige thee in het water gooide.

Iowa, en nog wat andere staten als Nevada en Maine, houden nog steeds zo'n 'caucus', om daar 'in overleg' te bepalen wie hun kandidaat bij de verkiezingen is.

Er komen bijzonder weinig mensen op die caucuses af. Iowa heeft drie miljoen inwoners. De 120.000 deelnemers aan de Iowa Caucuses van jongstleden 3 januari vestigden een absoluut record, zoveel waren er nog nooit op de verkiezingsvergaderingen afgekomen.

Wie waren er niet? De minder geïnteresseerden natuurlijk. Maar ook: de ouders die geen oppas hadden, de drukke kostwinners die tot 's avonds 7 uur door moesten werken. De arme moeder die een avondbaantje bij de McDonald's heeft om haar kinderen nog een happy meal te kunnen bieden. De drukke studenten die niet 2 uur kunnen missen omdat ze de volgende dag een tentamen hebben.

Wie waren er wel? De pensionado's, de studenten die geen tentamen hadden, de renteniers, de werknemers van het bedrijf waarvan de baas een kandidaat steunt – en die daarom naar de caucuses toe waren gejaagd.

Want dat is de harde realiteit van een caucus. De naam slaat wel degelijk er-

gens op: doet denken aan de Caucasus – een grote bergachtige rotsformatie op de grens van Rusland en Turkije. De Caucus is dan ook niets meer dan een apenrots.

Zie de realiteit: Het dorp is verzameld in de grote gymzaal van de 'Pella Elementary School'. De aanhangers van de kandidaten zitten allemaal in een eigen hoek. Het schoolhoofd kiest voor Hillary, de ouders van de leerling met dyslexie voor Edwards. Het is de vraag of de leerling met dyslexie dit jaar over gaat naar de volgende klas, en of hij meer tijd krijgt om de teksten in zijn repetities te verwerken. Het schoolhoofd kijkt de ouders vernietigend aan. "Zo werkt het niet", lijkt hij te zeggen.

De eerste stemronde gaat voorbij: John Edwards krijgt slechts 13%. Daarmee valt hij af, maar mogen zijn aanhangers een tweede keus maken. De ouders van de dyslect willen voor Obama gaan, maar het schoolhoofd komt op ze af – en vraagt steun voor Hillary. De ouders houden vol. Obama wint de caucus in deze gymzaal. En de zoon van de Obama-ouders wordt van school gestuurd. Had hij maar zijn repetitie Engels op tijd af moeten krijgen.

Natuurlijk gebeurt dit overal, en niet altijd met een bruut schoolhoofd. In Las Vegas, Nevada steunde de bond van keukenpersoneel Barack Obama. Het keukenpersoneel werd door de leden van de bond getraind in het stemmen bij de 'caucus'. De kok die niet trouwde de bond volgde en Hillary stemde deed afbreuk aan de invloed van de bond. Bij het volgende arbeidsconflict met 'Caesar's Palace' kan hij de steun van de vakbond vergeten.

Nog even naar het 'handboek verkiezingswaarnemen' van de OVSE. Hoofdstuk 8.2: "Weten kiezers zeker dan hun stem geheim is? Een verkiezing zonder geheime stemming is niet democratisch."

Waarde jongeheer Rob, Een volwassen democratie is te verkiezen boven de romantiek van de apenrots, 'caucus' genaamd. Dat is de bittere realiteit. I rest my case!

Hartelijke groet,

Je zeer genegen Jan

Seks is vies; een luchtverfrisser

Door Thijs Kleinpaste

Ik kan er niet aan ontsnappen. De penetrante geur valt me tot diep in mijn neusgaten lastig en doet mijn neusvleugels trillen. Overal waar ik kom lijkt de spuitjeslucht zich al te hebben verspreid, overal stoor ik me mateloos aan de bemoeienis. De betutteling waart door ons land. Het oude jongens krentenbrood kabinet van Balkenende stapte met de minister van Jeugd en Gezin ver onze woonkamer in. De betutteling tiert welig, vrijheden staan onder druk. De PvdA laat zich gebruiken voor een betuttelingcampagne die zijn weerga niet kent.

Seksualisering van de samenleving is het nieuwe toverwoord waarmee de betutteling zich manifesteert. Niet alleen in Den Haag, maar ook in de rest van Nederland weten de christelijke partijen de aandacht af te leiden van belangrijke zaken, door met absolute non-onderwerpen op de proppen te komen. Seksualisering is zo'n onderwerp. Ook in Apeldoorn hebben de christelijke gemeenteraadsfracties de seksualisering gesignaleerd. De samenleving seksualiseert en dat is een probleem, zo luidt het adagium. Er moet wat gedaan worden. Die fatsoensloze jeugd – want daar zijn de problemen het grootst – moet terug in het hok.

De betutteling reikt ver, en uit zich voornamelijk in onderwerpen als seksualisering en aanverwante zaken. De moraal moet terug in Nederland, maar ook op andere terreinen dreigen burgervrijheden verdrukt te worden.

Laten we voor het gemak even net doen alsof seksualisering echt een probleem is. Gewoon, om de boel overzichtelijk te houden. Seksualisering manifesteert zich volgens een notitie van de Apeldoornse fracties van het CDA, de SGP en CU getiteld 'Seksualisering van jongeren in de Apeldoornse samenleving' vooral in de 'zedeloze' combinatie met alcohol- en drugsgebruik. Daarnaast is een gebrek aan opvoeding, onderwijs en ander moraliserend hersenvoedsel de voornaamste oorzaak van de toegenomen seksuali-

sering. Bovendien is de manier waarop jongeren zich kleden veel te uitdagend. Tijdens het lezen is het een aardige opgave om het moraliserend opgestoken vingertje niet in de ogen te krijgen.

Het probleem begint bij de constatering. De christelijke fracties zien dat de seksualisering steeds meer toeneemt. Als ze daarmee bedoelen dat seks en aanverwante zaken die met erotiek te maken hebben meer zichtbaar zijn geworden in het dagelijks bestaan hebben ze gelijk. Dat is echter geen toename van seksualisering, maar een toename van zichtbaarheid. Seks begint uit het verdomhoekje te kruipen, en de taboes die er nog steeds zijn

worden afgeschud. Seksualisering in Apeldoorn uit zich overigens voornamelijk op de posters van H&M.

De toegenomen zichtbaarheid van seksualiteit is geen kwalijke zaak. Juist in een milieu waarin seks wordt gewaardeerd om zijn kwaliteiten is een open dialoog mogelijk. Veiligheid en weerbaarheid moeten voorop staan. In 1995 lag de eerste keer dat jongeren van een leeftijd tussen 12 en 25 jaar

geslachtsgemeenschap hadden op de gemiddelde leeftijd van 16,6 jaar. Dit blijkt uit cijfers van de Rutgers Nisso Groep. Het onderzoek vergelijkt seksueel actief gedrag met gedrag in 2005. De opmerkelijke conclusie is dat die gemiddelde leeftijd niet gedaald is. Wel is er een stijging van 7% te zien in het aantal jongeren dat seksueel actief is. In 1995 was dat 24%, in 2005 was het 31%.

De illusie dat Nederland in toenemende mate verseksualiseert is een fabeltje. De zichtbaarheid neemt toe, en dat is een goede zaak. Openheid en transparantie zorgen voor een eerlijk gesprek over wat seks wel en niet is.

Een tweede probleem dat de Apeldoornse fracties constateren is het uitgaansleven. Alcohol en drugsgebruik dragen bij aan de seksualisering van de samenleving. Een Christen Unie wethouder merkte op dat alcohol grenzen verlaagt. Dat klopt, maar als je dan echt moraliserende invloed wil laten gelden moet de aandacht niet gaan naar de alcohol of andere verdoovende middelen zelf, maar naar de grenzen die verlaagd worden. Nederland kent tot op zekere hoogte een prima wetgeving waar het gaat om alcohol en drugsgebruik. Harddrugs zijn illegaal, softdrugs alleen onder voorwaarde te gebruiken, en alcohol mag pas vanaf je 16e. De

fracties constateren terecht dat er een probleem is met het aantal jongeren dat zeer veel drinkt en met het aantal jongeren dat onder de leeftijd van 16 jaar al alcohol weet te nuttigen. Dit probleem moet aangepakt worden, maar de koppeling met seksualisering snijdt geen hout.

Het probleem ligt volgens de christelijke fracties tenslotte bij een gebrek aan opvoeding, onderwijs en meisjes die

zich te uitdagend kleden. De gemene deler van deze drie factoren benoemen de fracties zelf: het gaat om seksueel overschrijdend gedrag.

Daarmee is de kern van het werkelijke probleem geraakt. Het gaat niet om seksualisering van de samenleving, maar om wat de christelijke fracties van de toegenomen zichtbaarheid en openheid vinden. 'Grensoverschrijdend' is namelijk geen juridisch of politiek toetsbare standaard. Het is een begrip waar de politiek zich verre van moet houden, omdat er nou eenmaal geen absolute grenzen zijn aan te geven, en zeker niet op te leggen. Volgens de bijbelse beginselen is seks voor het huwelijk een zonde. Maar is het daarmee ook grensoverschrijdend gedrag?

Grensoverschrijdend gedrag heeft alles te maken met moraal. De christelijke moraal ten aanzien van seksualiteit is echter niet de mijne, en ook niet die van veel andere Nederlanders. Natuurlijk, waar 'breezerseks' opduikt moet gekeken worden naar de wettelijke kaders. Een wederzijdse afspraak op basis van gelijkwaardigheid waar een vergoeding tegenover staat is misschien wel moreel verwerpelijk, illegaal is het echter niet.

Waar ook mee geschermd wordt is dat één zesde van de meisjes na geslachts-gemeenschap te hebben gehad spijt schijnt te hebben van de beslissing. Dat is te betreuren, maar geen aanleiding om nieuwe wetgevende kaders te formuleren om die spijt te voorkomen. Het is namelijk onmogelijk iets dergelijks te doen zonder een morele standaard aan de overweging om überhaupt seks te hebben te hangen. De spijt komt namelijk voort uit de afweging die vooraf is gemaakt. Als een overheid aan juist die afweging wil komen glijden we af naar Orwell's

dystopia. De overheid moet wegblijven van individuele afwegingen, en spijtgevoelens vooral proberen te voorkomen door in te zetten op een volwaardige deelname aan de maatschappij. Als dwang een factor is hebben we trouwens al wettelijke kaders. Dat noemen we verkrachting en aanranding.

Zolang de veiligheid van het individu gewaarborgd is, moet de politiek zich verre houden van moralisering. Wat men vindt van een ander is ondergeschikt aan het recht van een individu om zijn leven in te richten volgens een eigen visie. Behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet natuurlijk.

John Stuart Mill maakte voor dergelijke ethische kwesties gebruik van het harm principle. De seksuele moraal is geen domein van wetgevende kaders, tenzij er schadelijkheid optreedt. In het geval van pedofilie is dit een algemeen aanvaarde standaard. De huidige opvattingen en onderzoeken over pedofilie laten een schadelijk effect voor vooral jonge kinderen zien. Recht en reden genoeg dus om pedofilie door middel van wettelijke kaders in te perken.

Ironisch genoeg dragen de Apeldoornse fracties van het CDA, de Christen Unie, en de SGP wel de juiste oplossing voor het fictionele probleem aan. Volgens hen gaat het om weerbaarheid. Vooral jonge meisjes moet geleerd worden nee te zeggen. Deze aanpak is te bejubelen, ware het niet dat de kern van deze oplossing wel het accepteren van een moraal behelst. 'Nee' zeggen vloeit volgens de fracties immers voort uit het accepteren van een zekere moraal ten aanzien van seksualiteit.

Hoewel de oplossing te prijzen valt, bevindt de weg ernaartoe zich op glad ijs. Essentie is namelijk weer dat een zekere elite – hier in de vorm van een

overheid of politieke meerderheid – de moraal bepaalt waaraan grensoverschrijdend gedrag getoetst wordt. De oplossing ligt wat mij betreft zeker wel bij weerbaarheid tegen grensoverschrijdend gedrag, de weg is echter een die we individueel moeten bewandelen. Niet de moraal als uitgangspunt, maar de zoektocht naar eigen grenzen.

In discussie, dialoog en debat zal de individuele weerbaarheid vorm moeten krijgen. Zelf een afweging maken staat centraal. Grenzen worden individueel bepaald en gevonden, de moraal wordt individueel gekweekt. Gelukkig draagt de openheid over seks en seksualiteit die het afgelopen decennium is toegenomen hieraan bij. Een gesprek over clips op MTV is vele malen effectiever dan diezelfde clips in het verdomhoekje zetten. In een gesprek kan de nadruk liggen op eigenwaarde, en de manier waarop men met individuele kwaliteiten om kan gaan. Door de clips in het verdomhoekje te zetten maakt men de discussie over het beeldmateriaal bij voorbaat monddood.

Seksualisering is een non-issue. Niet seksualisering, maar een seksuele moraal is het probleem dat christelijke fracties tot ver op de Veluwe aankaarten. Politici dienen zich juist verre van die seksuele moraal te houden. De enige taak die de overheid en politici delen ten aanzien van seksualiteit zijn de instandhouding en bescherming van wettelijke kaders. Natuurlijk moet verkrachting illegaal blijven, alsmede illegale prostitutie en pedofilie. Seks zelf is echter iets voor in onze eigen slaapkamers, badkamers of wat mij betreft IKEA-keukens. De spruitjeslucht moet buiten de voordeur blijven, waar hij thuis hoort.

Veiligheid: een schijnprioriteit

Door Olaf Prinsen

Als ik dit schrijf is het een dag nadat één van de politiebonden het bod van minister Guusje ter Horst over de nieuwe CAO voor de politie heeft afgewezen. Het is ook de week dat Alexander Pechtold de oproep heeft gedaan voor een burgerrechtenbeweging. Alhoewel deze zaken op het eerste gezicht niets met elkaar te maken lijken hebben, is er wel degelijk een groot verband tussen beide zaken. Immers: alles draait om veiligheid en de tol die wij ervoor willen betalen.

De lijn die Nederland is zijn greep lijkt te houden is dat wij een hoge prijs willen betalen voor de veiligheid. Onder het mom van de strijd tegen terreur accepteert een overgrote meerderheid van de Nederlandse bevolking het dat ook onschuldige burgers steeds meer in de gaten worden gehouden. Ik schreef al eerder eens dat Georges Orwell met zijn "1984" een ziener genoemd mag worden. Van iedereen wordt een gezichtsscan in het paspoort opgenomen, samen met twee vingerafdrukken. Ons emailgedrag en belgedrag wordt in de gaten gehouden. Hoe we reizen wordt allemaal bijgehouden op de OV-chipkaart, die in de testfase al zo lek als een mandje blijkt.

Langzaam komt er een tegenbeweging op gang, maar misschien is het al wel te laat. De genoemde maatregelen zijn al ingegaan in ons land dat sowieso al bekend stond als het land met de meeste telefoontaps per 1000 inwoners. Daarnaast is de tegenbeweging maar klein. De meeste mensen interesseert het werkelijk niets. Onder het mom van "ik heb toch niets te verbergen" ondergaan ze alles lijdzaam. Zo ook Jeremy Clarkson, bekend van Top Gear, zo wist iemand deze week op TV te vertellen. Naar aanleiding van het verlies van de cd-rom met persoonsgegevens van 4 miljoen Britten, vertelde hij hier niet voor te vrezen. Sterker nog: hij vertelde op tv zijn rekeningnummer. Binnen een half uur had een hacker •500 van zijn rekening afgeschreven. Hij staat nu aan de andere kant van de lijn, want het is hem nu duidelijk dat gegevens die wij aan de overheid toevertrouwen in verkeerde handen voor hele nare gevolgen kunnen zorgen.

Vorige week werd een preventiefouilleeractie gehouden op de A1 bij Apeldoorn. Iedereen die zich op het verkeerde moment op de A1 bevond moest uit zijn auto die binnenstebuiten werd gekeerd en werd lijfelijk betast. D66 Apeldoorn stelde vragen over deze actie. Ik werd geïnterviewd over onze vragen door een verslaggever van de wereldberoemde zender Radio Apeldoorn. Hij leek oprecht verbaasd over de vragen, want ze hadden toch een paar honkbalknuppels en wat drugs gevonden? De burgemeester beant-

woordde onze vragen binnen een week, met het non-antwoord dat hij het gebied niet als veiligheidsrisicogebied had aangewezen. Toch is dit absoluut wel nodig is bij een dergelijke ingrijpende actie. Verbazing bij ons en bij radio Apeldoorn. Dezelfde verslaggever belde en had wel een eigen idee over waarom de actie toegestaan zou kunnen zijn: "Wellicht had de AIVD aanwijzingen gehad voor een aanslag in Apeldoorn."

De naïeve gedachte dat wij niets te verbergen hebben, gecombineerd met de gedachte dat werkelijk iedereen bedreigd wordt door Al Qaida, maken het grootste gedeelte van de Nederlandse bevolking tot makke schapen. Schapen die alle privacybedreigende maatregelen voor lief nemen. Toch valt iets belangrijks op. Toen gevraagd werd naar

mijn oplossing voor het probleem met de honkbalknuppels en drugs in de auto's, gaf ik het antwoord dat gedegen politieonderzoek ook zou kunnen leiden tot de aanhouding van de criminelen. Onderzoek gebaseerd op de oude regels, waar onschuldige mensen (zoals ik en hopelijk de lezer van dit stuk) geen last van hebben. Geheel terecht werd aangegeven dat de politie daar waarschijnlijk geen tijd voor zou hebben. Daarop gaf ik aan dat er wellicht eens meer geld naar de politie moest, voor hogere lonen en meer blauw. Uit de reactie bleek dat de opoffering van de privacy toch echt de voorkeur genoot boven de hogere prijs.

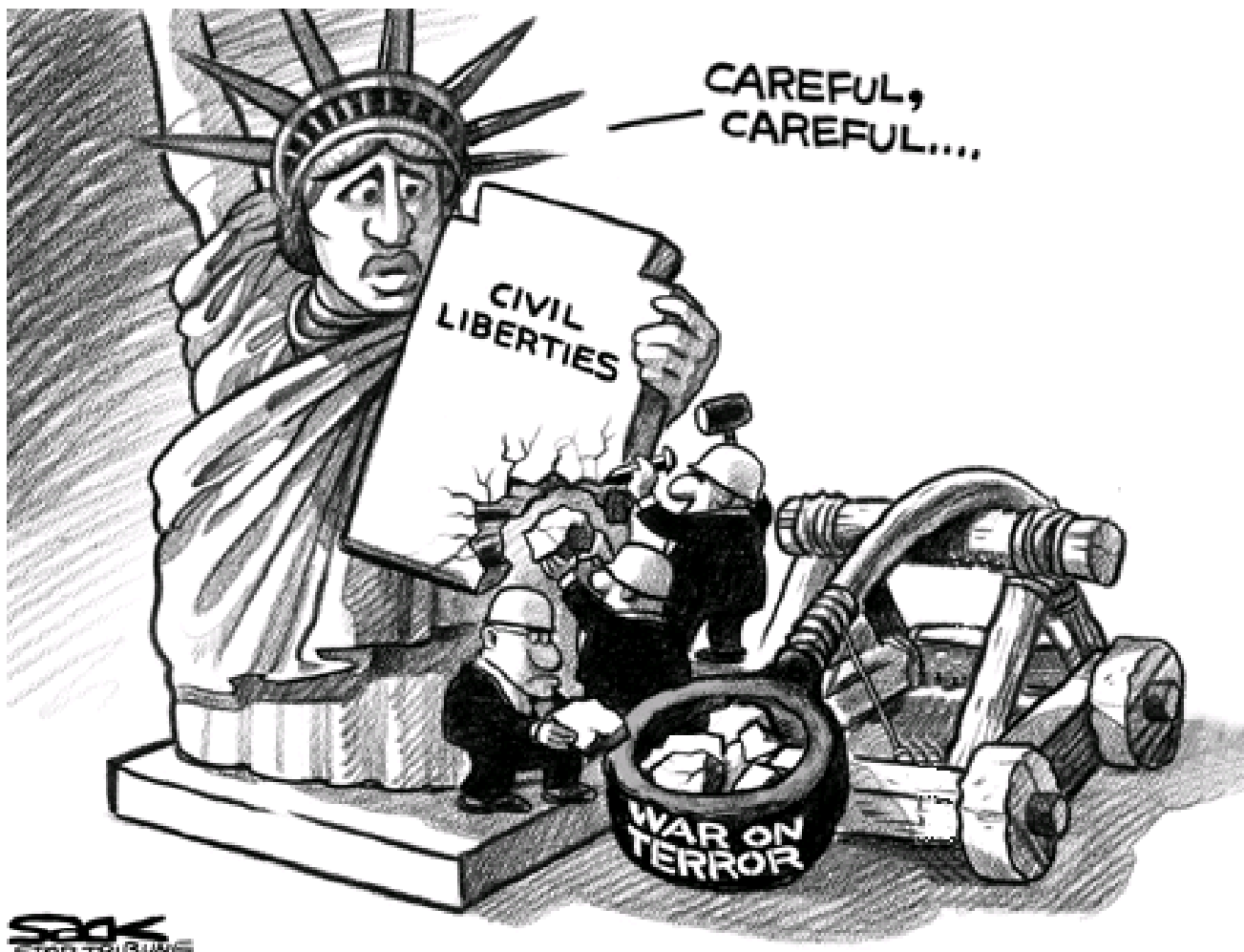
En nu voert de politie al weken actie. Voor een loontje waarvoor de meeste Jonge Democraten, vaak studerende jongeren, over een aantal jaren niet eens meer hun bed uitkomen, lopen zij iedere dag een fors risico. Deze week

sprak ik een agent. Tijdens diensttijd was hij bij het oppakken van een aantal junks in een spuit gestapt. Een niet zo heel bijzonder verhaal zo bleek, veel van zijn collega's waren bekend met de procedure van het zes maanden preventief aan de HIV-remmers en de bijbehorende spanning. De uitspraak van minister Ter Horst bij Pauw & Witteman schoot bij zijn verhaal door mijn hoofd. "Denkt u ook eens aan trambestuurders, weet u waar die dagelijks mee te maken krijgen en die verdienen nog minder."

Wat hebben Nederlanders over voor hun veiligheid? Een hoge tol als het gaat om inbreuken op hun privacy. Natuurlijk is het geen probleem als de onderbezette politie ons fouilleert, natuurlijk maakt het niet uit als de overheid weet wie ik een sms stuur en waar ik me bevond op het moment dat ik dat deed. Hoe moeten ze anders ter-

reur aanpakken? Het antwoord op die vraag is simpel. Door op een andere manier tol te betalen, gewoon met harde pegels. De politie kon met de mogelijkheden die ze vroeger had, waarbij slechts verdachten verdacht waren, criminaliteit aanpakken. Dat kan nog steeds, als er tenminste genoeg agenten zouden zijn die fatsoenlijk betaald zouden worden en bovendien hun tijd niet zouden verdoen met het proberen te voldoen aan hun prestatiecontract.

Nederland, tast in de buidel, betaal voor echte veiligheid met gewoon geld, in plaats van voor schijnveiligheid te betalen door het inleveren van onze privacy!

Boris van der Ham over drugsethiek

Door Thijs Kleinpaste

Tijdens een van de fringe meetings wees hij op een heel ander aspect van drugs: een ethische benadering. In het land dat de voorhoede vormt van een liberaal drugsbeleid gaat het debat over drugs vaak nog steeds over de schadelijke gevolgen en keuzevrijheid. Boris van der Ham kijkt over die grenzen heen, en stelt de vraag of men wel drugs wil gebruiken. In bijvoorbeeld Zuid-Amerika ontwricht de drugshandel en -teelt een hele samenleving. "De hele keten van boer tot aan de dealers, via tientallen tussenhandelaren en de maffia, is doordeesemd met wapens en bloed."

Hoe moeten we drugs benaderen?

'Drugs' is een containerbegrip. Er valt zoveel onder, maar kort gezegd zijn drugs middelen die je in een 'andere staat' brengen. Het is al sinds menscheugenis zo dat mensen het prettig vinden om dat soort genotsmiddelen te gebruiken. Vaak gaat dat goed, maar er gaan ook mensen aan onderdoor. Ik denk dat de politiek mensen in principe vrij moet laten in dit soort keuzes, maar wel er op tijd bij moet zijn als mensen dreigen er aan onderdoor te gaan. Maar daar blijft het niet bij. Drugs kunnen ook soms pas op langere termijn schade opleveren en daar moet je goed voorlichting op geven. Jonge jongeren zijn ook zeer kwetsbaar, ook daar moet je drugsgebruik proberen tegen te gaan. Bij minderjarigen moet je het zelfs actief tegengaan, vanwege de gezondheidsschade. Voor de rest moeten we eerlijk durven zijn: het gaat over het algemeen best ok. Miljoenen mensen roken af en toe een joint. En feestgangers weten dat als je XTC-gebruikt je moet oppassen voor uitdroging. Door goede informatie gaat er vrijwel nooit iets mis. Alcohol daarentegen is veel verwoestender. Nee, ik heb niet zoveel met drugs. Vrij weinig gebruikt ook. Ik heb drie keer in mijn leven een joint genomen; de eerste keer moest ik overgeven en de tweede keer viel ik in slaap. En als ik alcohol drink hou ik op als ik aangeschoten raak. Ik hou van controle, dus hou niet zo van onder 'invloed zijn'.

Tijdens de fringe meeting op het afgelopen D66-congres had je het over de ethiek van drugs. Wat bedoel je daar precies mee?

De meeste mensen gebruiken drugs en alcohol voor het genot. Dat is op zich prima, zolang je het verantwoord doet. Sommige mensen gebruiken drugs echter om problemen te vergeten of

iets te onderdrukken. Les één bij drugs is, dat je dat moet proberen te voorkomen. Want als je depressief of schizofreen bent, dan kunnen drugs dat versterken. Bij deze mensen moet men zich actief zorgen maken en soms ingrijpen.

Nog los van de vraag welk effect jouw drugsgebruik op jezelf heeft, moet je ook bij drugsgebruik de vraag stellen welk effect jouw zucht naar genot heeft voor anderen. Als liberaal vind ik dat je vrijheid ophoudt wanneer die ten koste gaat van iemand anders zijn vrijheid. En daar moet iemand zich in het gebruik van drugs ook bewust van zijn. Dan heb ik het niet eens over alcohol achter het stuur, of berovingen door junks om aan geld te komen. Nee, zelfs al ben je mensen in je omgeving niet tot last, dan heeft jouw drugsgebruik wellicht wel effect op andere delen van de wereld. De ergste voorbeelden zijn cocaïne en heroïne. De landen van herkomst zijn ontwricht door deze handel. De hele keten van boer, via tientallen tussenhandelaren, de maffia, tot aan de dealers in Nederland is doordeesemd met wapens en bloed. Als je een snuifje cocaïne neemt dan ben je medeverantwoordelijk voor die keten aan ellende.

Maar die maffiataferelen komen toch juist omdat cocaïne verboden is. Daar kan de gebruiker toch niets aan doen?

Dat is waar. Maar ben je er dan daarmee van af? Dat is iets te gemakkelijk, vind ik. Ik vind het te gemakkelijk als je zegt: de overheid is schuldig aan de maffia, want die verbieden het. Cocaïne is een genotsmiddel, geen levensbehoefte. Je mag een gebruiker best vragen of zijn genot opweegt tegen de ellende die eraan vooraf gaat. Zeker als er middelen zijn die een veel minder schadelijke keten hebben. Het is toch

een beetje gek dat Max Havelaar-gebruikers wel eens een snuifje coke nemen.

Vind je dat er meer onderscheid gemaakt moet worden tussen verschillende soorten drugs?

Ja, en wel om meerdere redenen. Het gezaghebbend medisch tijdschrift 'The Lancet' publiceerde vorig jaar een opmerkelijk lijstje. Topwetenschappers hadden de gevaren van verschillende drugs op een rijtje gezet. Wat bleek? Dat de huidige verdeling van hard en softdrugs totaal achterhaald is. Heroïne scoorde als het meest schadelijk, crack daarna, opmerkelijk hoog scoorde alcohol en tabak, en wiet stond in de middenmoot. Relatief het minst schadelijk waren de synthetische drugs zoals XTC. Het wordt dus tijd daartussen meer onderscheid aan te brengen. Daarnaast blijkt uit cijfers van de Verenigde Naties dat wiet en synthetische drugs als XTC vrijwel helemaal worden geproduceerd in de streken waar ze worden gebruikt. Onze genotzucht van die twee soorten drugs slaan dus veel minder neer op arme landen. Dat alles moet je in de politieke beoordeling mee laten wegen.

Legaliseren van softdrugs kan door allerlei internationale verdragen niet, maar reguleren kan wel. Hoe moeten we dit doen?

Nederland moet allereerst proberen om die verdragen te wijzigen. Dat gaat langzaam, maar is niet onmogelijk. Landen als Portugal, Canada en Zuid-Amerikaanse landen denken hier ook over na. In de tussentijd moeten we het huidige nationale beleid gewoon uitbouwen. Te beginnen met geregleerde teelt van wiet. Telers die belasting betalen, geen criminele banden hebben en geen illegale gifstoffen gebruiken kunnen dan aan de geregleerde coffeeshops leveren. De politie kan zich dan storten op de illegale teelt en handel. Ook andere drugs moeten aan regels worden gebonden, zoals paddo's. Het CDA wil het allemaal zo laten als het is, dat wil zeggen: alles verbieden, waardoor er in de praktijk regelloosheid heerst. D66 wil juist wel regels om schade te voorkomen. Ik zeg wel eens gekscherend tegen het CDA dat D66 de echte betuttelende partij is, en het CDA van de vrijblijvendheid.

Eensgezindheid tussen JS en JD: Van homo naar mens

Door Thijs van Dooremalen en Remmert van Haften

De emancipatie van de Nederlandse homoseksueel staat onder druk. Het afgelopen jaar hebben zich twee ontwikkelingen voorgedaan die absoluut niet als toonbeeld van homovriendelijkheid kunnen worden aangemerkt. Allereerst was daar het regeerakkoord van Balkenende IV met het voorstel om ambtenaren met gewetensbezwaren de mogelijkheid te geven de voltrekking van een homohuwelijk te weigeren – een vrijbrief voor discriminatie op basis van geaardheid. Daarnaast verschenen er in de media steeds meer berichten over het toenemende geweld tegen homoseksuelen. Met name in het oit zo homovriendelijke Amsterdam lijken de ‘potenrammers’ hun opwachting te maken. Onze hoofdstad zou zich volgens velen al lang niet meer de ‘Gay Capital of Europe’ mogen noemen.

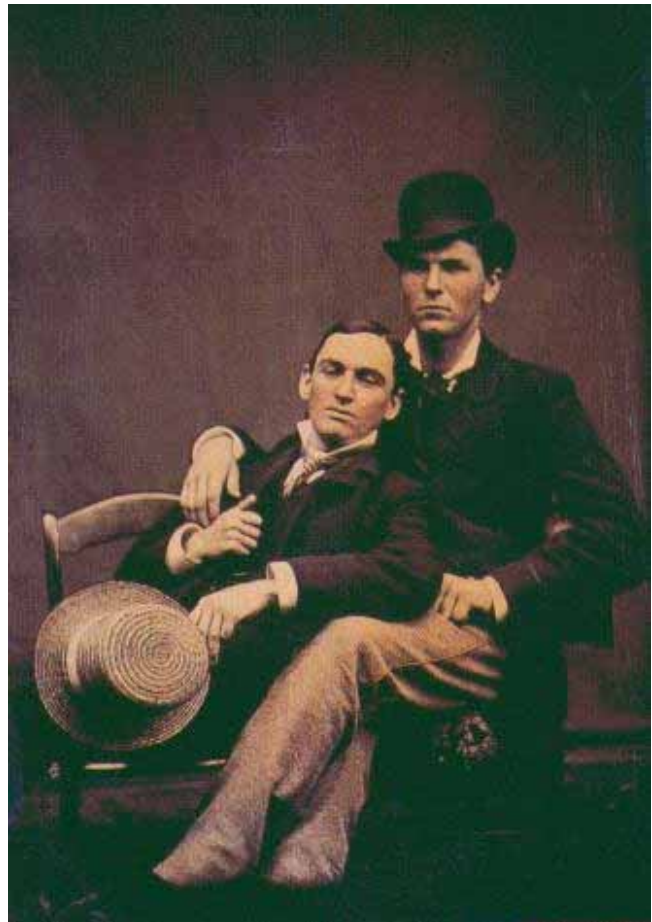
Het lijkt dan ook niet meer dan logisch dat onder andere politieke jongerenorganisaties van alles doen om de homo een hart onder de riem te steken. Zo varen de Jonge Democraten traditiegetrouw met hun ‘vrijzinnige boot’ mee in de Gay Pride om dit ‘fantastische feest’ van dichtbij mee te maken. En ook de Jonge Socialisten laten zich niet onbetuigd. Zij organiseerden – als reactie op de uitspraken van de Poolse regering dat de Teletubbies aanzetten tot homoseksualiteit – een manifestatie voor de Poolse ambassade. In Teletubbiepakken gehesen scandeerden zij leuzen als “Homo’s zijn cool!”

Hoewel bovenstaande initiatieven ongetwijfeld goedbedoeld zijn, rijst de vraag wat het effect ervan is. Wat wij denken is namelijk dat dergelijke ludieke acties niet alleen ineffectief, maar zelfs contraproductief zijn en daarmee de homo-emancipatie schaden. Dat komt omdat er een karikatuur wordt gemaakt van de homoseksueel. Slechts een kleine groep homoseksuelen participeert immers in evenementen als de Gay Pride en Roze Maandag, maar zet daarmee wel een bepalend beeld van alle homoseksuelen neer. In dit beeld geldt homoseksualiteit als een onderscheidende identiteit, een die bovendien sterk zou afwijken van de heteroseksuele identiteit. In de praktijk bestaat zo’n sterk onderscheid echter niet. De meeste homoseksuelen verschillen, afgezien van hun geaardheid, immers nauwelijks van heteroseksuelen. Aan veel homo’s is niet eens te zien dat ze homoseksueel zijn. Door het feit dat de deelnemers aan evenementen als de Gay Pride hun homoseksuele identiteit echter zo nadrukkelijk manifesteren, gaat de samenleving dat beeld wel als de norm van homoseksualiteit beschouwen. Dat is jammer, want daarmee scheer je alle homo’s over een kam.

Het is dan ook kwalijk om te constateren dat de Jonge Democraten en Jonge Socialisten volop bijdragen aan dit onjuiste beeld. Met hun acties maken zij respectievelijk een karikatuur van de homoseksueel en categoriseren zij homo’s als een ander soort mensen. Doordat de Jonge Democraten juist de Gay Pride uitkiezen om aandacht te vra-

gen voor homo-emancipatie, wordt het onjuiste beeld van homo’s immers mede door hen tot norm verheven. En doordat de Jonge Socialisten voor de Poolse ambassade leuzen als ‘Homo’s zijn cool!’ gaan roepen, benadrukken zij alleen maar het verschil tussen homo’s en hetero’s.

Nu is het niet gezegd dat actievoeren nooit zin heeft. Een emancipatieproces voltrekt zich over het algemeen namelijk in twee fasen. Allereerst dienen er gelijke rechten te worden verworven. In deze fase kan het zeer nuttig zijn om ludieke acties te organiseren, zodat de samenleving zich er bewust van wordt dat een bepaalde groep minder rechten heeft dan andere groepen. De tweede fase van het emancipatieproces is de fase waarin de gehele samenleving de groep niet alleen bij wet maar ook in woord en daad voor vol moet gaan aanzien. Hoewel in Nederland de eerste fase van de homo-emancipatie voltooid is, lijkt de homobeweging (en de politiek in haar kielzog) niet door te pakken. Om de emancipatie te voltooien is een koerswijziging noodzakelijk. In plaats van de verschillen te benadrukken dienen in de tweede fase juist de overeenkomsten te worden benadrukt. De boodschap zou moeten zijn dat homo’s eigenlijk ook maar heel gewone mensen zijn, die er toevallig een andere seksuele voorkeur op nahouden. Als deze boodschap consistent wordt uitgedragen is het een kwestie van tijd voor de homo-emancipatie vervolmaakt is. Daarom roepen wij de Jonge Democraten en Jonge Socialisten op tot het volgende: blijf je inzetten voor de homo-emancipatie, maar verander van strategie!

Referenda zijn nutteloos, we hebben immers een parlement!

Onenigheid tussen *Thijs Kleinpaste*, Hoofdredacteur DEMO en *Allard Altena*, Adjunct-hoofdredacteur JOVD Driemaster

De gemiddelde Jonge Democraat wil het er al lang niet meer over hebben. Referenda als onderdeel van bestuurlijke vernieuwing is een ongenode gast op een in potentie leuk feestje. Toch is het belangrijk dat het referendum genoemd blijft worden.

Tegenstanders van referenda schermen graag met onkunde van het electoraat, een te lage motivatie en ingewikkelde vraagstellingen. Deze argumenten zijn tot op zekere hoogte valide, ware het niet dat men dan het verkeerde beeld van het referendum met goede argumenten bestrijdt. Het referendum moet niet gaan over de Europese grondwet, en ook niet over twee PvdA burgemeesters waar zonder een grondige achtergrondstudie geen verschil in is te zien. Referenda moeten gaan over zaken waarbij mensen zich betrokken voelen. Referenda moeten open, eerlijk en op basis van vertrouwen.

Onze Tweede Kamer kan niet anticiperen op wat er in vier jaar politieke tijd gaat komen. Natuurlijk vormt zij de gekozen controle op het dagelijks bestuur, maar eens in de zoveel tijd zullen er zaken aan bod komen waar het gaat om grote belangen. Vooral bij grote infrastructurele projecten of andere ingrijpende zaken is dit het geval. Hierbij zijn referenda wenselijk. Het is de aloude patstelling van de politiek. Waar plannen gemaakt worden, stuit men op weerstand. Maar wie het ermee eens is, klaagt niet. Daarmee kunnen plannen die gaan over algemene belangen soms door een kleine maar goed georganiseerde lobby tegengehouden worden.

En daar schuilt de kracht van referenda. Referenda moeten niet voor elk wissewasje worden ingezet, zeker niet. Eens in de zoveel tijd echter ontstaat er een brede maatschappelijke discussie over zaken. Juist op die momenten is het belangrijk dat er gestemd kan worden, en dat de democratie actief beleiden kan worden. Participatie is het sleutelwoord. Zodra het referendum als democratisch instrument is geïmplementeerd komt het argument van onkunde te vervallen. Het gaat niet om onwetendheid, maar om de benaderingswijze. Zodra het referendum onderdeel wordt van onze democratie, zullen maatschappelijke organisaties daarop inspringen. Het is ronduit arrogant te denken dat mensen geen afweging kunnen maken. Bovendien legt deze aanname een bom onder het systeem van gekozen vertegenwoordigers. Iedereen kan immers Kamerlid worden, daar zijn geen eisen aan verbonden. De volksvertegenwoordiging is zelf onderdeel van het volk dat democratisch zal participeren in het geval van een referendum. Natuurlijk moet de vraagstelling zorgvuldig gekozen worden. Problemen de vraagstelling – zoals helaas eerder geconstateerd – mogen nooit een argument zijn om tegen referenda an sich te zijn.

Let wel, het referendum is er niet voor elk wissewasje. Echter, bij een breed maatschappelijk debat, of als correctief middel is het referendum een verrijking voor het democratisch stelsel. Referenda zijn nooit dwingend, regelmatig of anderzijds kunstmatig geïmplementeerd. Referenda zijn nodig daar waar het de Tweede Kamer kan verrijken in de besluitvorming. Uiteenlopende belangen van grote groepen mensen, ingrijpende wijzigingen en een brede maatschappelijke discussie zijn voorwaarden, het referendum de sleutel tot democratische participatie.

Sommige waarheden zijn tijdloos. Zo wist Cicero al te vertellen dat *"het welzijn van het volk het hoogste goed is"* en Caesar dat *"de praktijk van alles de leermeester is"*. Niemand zal vandaag de dag durven beweren dat deze Klassieke titanen het bij het verkeerde eind hadden. Sterker nog, genoemde ideeën liggen aan de basis van onze huidige staatsvorm, de democratie. Toch twistten dag in dag uit politici over de invulling van die waarden, want wat is nu goed voor het volk? Daarom gaan er al een tijd stemmen op om het volk mee te laten beslissen, stemmen die pleiten voor referenda. Maar wie denkt dat dat wat oplevert komt bekocht thuis.

De Dikke van Dale omschrijft het referendum als een "volksstemming". Het nut daarvan? Geen denk ik. Referenda zijn tijdrovend, geldverspillend en de opkomst is vaak laag. Toch zijn dat geen argumenten om tegen te zijn, hooguit een noodzakelijk kwaad. De 'echte' argumenten liggen hem in andere zaken verscholen, bijvoorbeeld het probleem van de stemming.

Wie laat je namelijk stemmen en waarover? Laten we eerst het misverstand uit de wereld helpen als ware zaken als burgermeestersreferenda echte referenda. Niets is minder het geval, nu het daar gewoon gaat om een al dan niet bindende verkiezing van een persoon.

Nee, een referendum is een volksraadpleging over abstracte zaken zoals politieke/economische/internationale vraagstukken. En kun je daar überhaupt het volk over raadplegen? Kan de bakker op de hoek oordelen over een wijziging in het Wetboek van Strafvordering? Of weet de professor Engels het antwoord op de recessie? De kans is groot dat dit niet het geval is. Toch zul je voor een beetje objectief resultaat een hoge opkomst moeten hebben, terwijl heel veel mensen zullen afhaken bij vraagstukken van bijzondere aard zoals wetswijzigingen. Dit doet noch af aan het intellect van de stemmers, noch aan de stemmers zelf, het is gewoon natuurlijk dat menselijke interesses verschillen. Dus, wie beslist waarover? Uiteindelijk komt men tot de conclusie dat voor dit soort vraagstukken een speciale beroepsgroep nodig is, één die betaald wordt om zich te verdiepen in onderwerpen van allerlei soorten en maten: parlementariërs. Overigens moeten we ons realiseren dat op internationaal vlak referenda al beproefd zijn. Zo wordt in Zwitserland vier maal per jaar een referendum gehouden. Statistieken ontleend aan de situatie in Zwitserland leren ons dat een meerderheid van stemgerechtigden bijna nooit gehaald wordt. Praktisch gezien wordt een besluit vaak slechts gesteund door niet meer dan 20% van de bevolking. Als de opkomst 44,4% is, en 53,4% is voor, dan is de effectieve steun 23,7%. Waar een parlementaire meerderheid nodig is voor een wetswijziging is dit voor een volksraadpleging blijkbaar niet het geval. Een uitermate a-democratisch fenomeen. Een mogelijke remedie zou de invoer van stemplicht zijn, maar dit valt weer niet te rijmen met onafhankelijkheid van menselijk handelen.

Bovenstaand heb ik slechts één punt van kritiek behandeld. Meer zijn er te noemen, maar toch is bovenstaande al een aardige aanzet waarom referenda nutteloos zijn.

Directe Democratie

De Voorzittershamer

Door Floris Kreiken

Directe democratie. De woorden alleen al doen de gemiddelde D66'er of JD'er blozend wegstijgen. Zelfs Thom de Graaf gaf, na de geflopte burgemeestersreferenda in Eindhoven en Utrecht, in de media aan "voorlopig van zijn kroonjuweel af te zien". Niet geheel onterecht, de echte kroonjuwelen waren wat mij betreft altijd onderwijs en vrijheid.

Dat betekent niet dat bestuurlijke vernieuwing van tafel moet worden geschoven. Men is er nog niet genoeg klaar voor. Het referendum in Eindhoven liet precies zien hoe het niet moet. De gemeenteraad verrichtte een voorprocedure, die fungeerde als een sollicitatie, om uiteindelijk twee kandidaten naar voren te schuiven. Uit die twee kandidaten kon de Eindhovense bevolking dan uiteindelijk via een referendum kiezen. Wat resulteerde was een soort kruising tussen een gekozen burgemeester en een vorm van personeelsmanagement. De PvdA was de grootste partij en leverde dus de kandidaten, en de gemeenteraad wilde de beste man voor de job. Dus liet zij de Eindhovenaren een keuze maken tussen twee PvdA'ers op basis van kwaliteit en beleid. Helaas kan een burgemeester zelf geen college samenstellen en vrijwel geen eigen beleid maken, en was het kwaliteitsverschil voor de Eindhovenaren - niet verwonderlijk - volledig onbekend. De Jonge Democraten waren erbij om deze poppenkast te kijk te zetten. Uiteindelijk werd de kiesdrempel niet eens gehaald.

Na het referendum in Eindhoven denkt elke Nederlandse politicus wel twee keer na voordat hij de woorden 'gekozen burgemeester' of 'bestuurlijke vernieuwing' in de mond neemt. Dat zou namelijk politieke zelfmoord zijn.

Dat is jammer, want dat gaat ten koste van de kwaliteit van onze gemeentelijke politiek. In Amsterdam is het op dit moment zo dat het college regeert zonder enige vorm van dualisme. Het college, grotendeels gedomineerd door de PvdA, hoeft vrijwel geen verantwoording af te leggen aan de door de PvdA grotendeels gedomineerde gemeenteraad, en langzaam maar verlieft de gemeente ruimte die nodig is voor innovatie en slagvaardigheid. Tel daarbij op dat de meeste gemeenteraadsleden de baan als te zwaar ervaren en meestal nog een andere baan naast hun raadlidmaatschap hebben en het resultaat is een weinig democratisch geheel.

Hetzelfde gaat overigens net zo op voor de landelijke politiek. Directe verkiezingen van een bestuurder of een eventueel gekozen formateur zou niet alleen de politiek democratischer maken. Het zou ook een manier zijn om te gaan met de in Nederland (en Europa) ontstane personendemocratie en een manier waarop de burger zich serieus genomen voelt door de politiek. Zo breng je de politiek en de burger dichter bij elkaar.

Dat is echter geen eenrichtingsverkeer. Tegelijkertijd moet het onderwijs een tandje bijzetten in het ontwikkelen van Nederlanders. Burgerschap heeft meerdere dimensies, en bij diverse onderwijsinstellingen wordt niet genoeg ingegaan op één van de drie belangrijkste: politiek burgerschap. Iemand die weet hoe de staat functioneert en daar invloed op kan uitoefenen voelt zich al snel serieuzer genomen door de politiek. Het burgerinitiatief, waar de Jonge Democraten nu handig gebruik van maken, is daar een mooi voorbeeld van.

Een mooie remedie tegen de ophok-uren dus: stuur wat mensen van een PJO (lees: Jonge Democraten) naar een school om mensen 'politiek' bij te brengen. Wie weet, misschien is bestuurlijke vernieuwing over twee jaar weer bespreekbaar. Tegen die tijd is het misschien een idee om de twee te koppelen.

Floris Kreiken
Landelijk voorzitter

Introweekend

28, 29 en 30 maart te Hoenderloo

Hoe makkelijk kan aanmelden zijn?

Op het introweekend staat gezelligheid centraal. Maak op een ontspannen manier kennis met de JD en de mogelijkheden om actief te worden, en sleep vooral ook potentiële leden mee.

Meld jezelf en al je vrienden aan op www.jongedemocraten.nl

DEMO

INTE- GREER!

zomer
2008

Jonge
Democraten

Bezoek aan Nepal * Polemieik over
vrijheid van godsdienst * Een
taak voor D66 * Zorg is van alle
tijden * HBO'ers snakken naar
aandacht * Zijn we nog wel een
PJO waardig * Newborn Kosovo *
Verlicht werkdrnk leraren *

HOOFDREDACTONEEL

Thijs Kleinpaste Rob Goossens

Langzaam bloeit hij op, de discussie die we nodig hebben binnen onze vereniging. In deze DEMO gaat Groningen verbaal op de vuist met Utrecht over het omstreden afschaffen van artikel zes van de grondwet, en wordt integratie binnen een breed spectrum van invalshoeken tegen het licht gehouden. Er is echter meer nodig. Meer discussie, en een goed gesprek met onszelf. Want zijn wij nog wel de jonge hervormers die als eerste stonden voor het verhogen van de AOW leeftijd? Zijn wij nog wel de jonge idealisten die Europa nog met hand en tand verdedigden toen de media ons vertelden dat 61,6% van de Nederlanders het afgeschreven hadden?

Rob Jetten concludeert in een artikel over het laatste congres in Amsterdam dat de Vereniging der Jonge Democraten gepasseerd wordt als kweekvijver voor jong talent. Een pijnlijke conclusie, maar wel eentje die wij tot op zekere hoogte onderschrijven. Rob staat zeker niet alleen als hij zich afvraagt waar het heen moet met de Jonge Democraten. Diezelfde Jonge Democraten, die onder de neus van Ahmed Marcouch bakkeleiden over sokken, buttons en stropdassen.

De Jonge Democraten hebben een verkiezingsprogramma een politieke partij waardig. Dat is knap, maar 's nachts huilt uw toegewijde hoofdredactie er weleens stilletjes om. De overdaad aan het papier waarmee politiek wordt bedreven werkt verlamdend. Politiek gaat niet alléén over moties. Politiek heeft voornamelijk te maken met bevoegenheid, betrokkenheid en een klein beetje politiek masochisme. En we hoeven ook de schijn van papieren politiek niet op te houden, we zijn een vereniging!

Politieke partijen moeten zeker elke vier jaar hun program bijwerken. Het is een generiek proces waarbij oude visies en aannames worden geschrapt, en nieuwe inzichten worden geconcretiseerd. Dit is nuttig, er moet immers politiek bedreven worden in een snel veranderend politiek landschap. Ook Den Haag staat niet stil. In tegenstelling tot onze volksvertegenwoordigers, bedrijven de Jonge Democraten echter geen politiek. Wat wij wel bedrijven is een sociaal-liberale visie, en visie staat niet in een vuistdik program.

Sinds enige tijd werkt D66 met vijf richtingwijzers voor een sociaal-liberale visie. Onze Deense zusterpartij *Det Radikale Venstre* doet dit al langer, met succes. Een dergelijk systeem is ideaal voor een vereniging als de Jonge Democraten. Wij gaan echter verder: de Jonge moeten politiek bedrijven op basis van een aantal uitgangspunten en tegelijkertijd ons politiek program op non-actief stellen.

Inzichten in de loop der jaren vergaard hoeven niet door de papierversnipperaar. In tegendeel, het huidige politieke pro-

gramma zal een uitstekend naslagwerk zijn voor wat betreft de annalen der Jonge Democraten. Wij zien het alleen meer als een 'prettig dominante inspiratiebron'. Sociaal-liberalisme bedrijven op basis van handvatten in plaats van uitgewerkte manifesten werkt spontaniteit en dynamiek in de hand. Die spontaniteit is nodig, en die dynamiek zeker.

Waar we extern uitdragen dat 'het om mensen gaat', moeten we dit ook intern durven doen. We moeten van ons geplaveide *Palace du Programme Politique* een ruig politiek speelveld maken met voldoende ruimte voor het Landelijk Bestuur een onderscheidend profiel neer te zetten. Vooraf sturen we als ALV op hoofdlijnen, achteraf kijken we terug op details, dát is vertrouwen in een Landelijk Bestuur. Meer spontaniteit en meer ruimte voor het ontplooien van talent, debat en identiteit door Jonge Democraten – of deze nu tot het kader behoren of niet. In speciale en actuele gevallen is een congresuitspraak op haar plaats, daarbuiten gaat het om hoofdlijnen. De Jonge Democraten 2.0 moeten minder praten en meer doen. 'Vertrouw op de eigen kracht van mensen' kán op geen mooiere wijze uitgedragen worden.

Dynamiek en discussie zou een leidraad moeten zijn. Voor wat de discussie betreft voelen we ons genoodzaakt de hand in eigen boezem te steken. Natuurlijk is de DEMO het blad waarin leden met visie en idealen hun gedachten op papier zetten. Lovens- én prijzenswaardig, maar ook slechts een gedeelte van wat wij beogen. In een dynamische vereniging zal discussie namelijk meer en robuuster vorm krijgen. De DEMO moet hiervoor het kanaal zijn. Gelukkig doen Groningen en Utrecht verderop in de DEMO hun best, en we danken Rob Jetten voor zijn pittige doch steekhoudende analyse over wat er beter kan bij de Jonge Democraten. Het is echter slechts een begin. In onze dromen zien we de voorzitter rond het uitkomen van de DEMO dagenlang bibberend bij de brievenbus zitten. Daar zal immers uit moeten blijken of hij erin slaagt de visie van alle leden uit te dragen.

Meer discussie en meer debat zijn de medicijnen die ons weer beter zullen maken. Dit is ons ambitieniveau, en dit zal het ambitieniveau moeten zijn voor volgende redacties. Er moet ruimte worden gegeven aan bevoegenheid, betrokkenheid en natuurlijk ook dat beetje politiek masochisme. Dit betekent vooral dat we goed in de spiegel moeten kijken. Hans van Mierlo zei in 1966: "We moeten een revolutie maken voordat die uitbreekt. Een stille revolutie die kanalen graaft van de burgers en hun frustraties naar de centra van de macht." Deze hervormingsdrang proeven we nog steeds binnen onze gelederen. Maar we moeten consequent zijn. Durven wij ook onszélf te hervormen?

PRIKBORD

Wie staat er te wachten op schooltijdbanen?

door Arjan van Bijnen

Alsof personeel nog niet genoeg in deeltijd werkt, stellen regeringspartijen CDA, ChristenUnie en PvdA nu schooltijdbanen voor. De liberale partijen moeten er niets van hebben, en terecht.

ChristenUnie en PvdA willen wettelijk regelen dat ouders twee dagen per week om 15.00 uur kunnen stoppen met werken om de kinderen van school te halen. Vakbond FNV, altijd enthousiast over mogelijkheden om haar leden minder te laten werken, steunt het voorstel.

Het CDA vindt het plan sympathiek, maar vraagt zich af waarom dit moet worden beperkt tot twee dagen. Ook vindt de partij dat dit een zaak is die bij CAO-onderhandelingen hoort. Daar hebben ze een punt. De schooltijdbaan bestaat namelijk allang. Alleen dan heet het een parttimebaan. Wie dertig uur in de week werkt kan gewoon met de baas regelen dat hij/zij voor 15.00 uur naar huis kan.

Voor CU en PvdA is dat niet genoeg. Het vereist dat de werknemer zelf onderhandelt. Naar goed socialistisch gebruik is dat onacceptabel. De werknemers is immers niet mondig genoeg, dus moet de politiek eraan te pas komen. Juist nu dankzij de commissie Bakker eindelijk doordringt dat we langer en meer moeten werken, komen de regeringspartijen met een voorstel dat de arbeidsparticipatie verlaagt. Immers, twee dagen in de week vroeger naar huis, dat willen we allemaal wel. Terwijl het nu juist zo nodig is dat de beroepsbevolking fulltime aan de slag is.

Het lijkt me een beter plan om eens te kijken wat het grote obstakel is voor mensen om die fulltimebaan te nemen. Licht het aan de gebrekkige kinderopvang? Pechtold stelde naar aanleiding van de nieuwe discussie voor om de schooltijden aan te passen aan de werktijden.

Hoe zal zo'n schooltijdbaan er uit zien voor een moeder die in de kinderopvang werkt? Het zou een onmogelijke situatie worden voor werkgevers, erkent ook Economieminister Van der Hoeven. Of, in de woorden van VVD-er Stef Bos: "Ik kan mij niet voorstellen dat de zorg aan ziekenhuispatiënten na drie uur 's middags op een laag pitje komt te staan omdat verpleegkundigen naar huis moeten."

Colofon

24^e Jaargang – nummer 2
Zomer 2008

DEMO is een uitgave van de *Jonge Democraten*, onafhankelijke politieke jongerenorganisatie sinds 1984.

Oplage
3.250 exemplaren

Redactie
Hoofdredacteur Thijs Kleinpaste
Adjunct-hoofdredacteur Rob Goossens
Eindredactie Manuel Buijtenhuis en
Vincent de Geus
Redactie Willem Jan Hilderink

Vormgeving
Hugo van Haastert

Deadline DEMO 3
22 september 2008

Thema DEMO 3
Verzorgingsstaat

Kopij
demo@jongedemocraten.nl

Voorpagina
Rob Goossens en Thijs Kleinpaste

Landelijk Bestuur JD
Postbus 660, 2501 CR Den Haag
fax: 070 – 364 19 17
info@jongedemocraten.nl
www.jongedemocraten.nl

Drukkerij Uleman
Goudstraat 6, 2718 RC Zoetermeer
tel: 079 – 361 40 26
info@drukkerijuleman.nl
www.drukkerijuleman.nl

DEMO schrijft uit!

De volgende DEMO zal in het teken staan van de verzorgingsstaat. In het kader hiervan schrijft DEMO een essaywedstrijd uit over een sociaal-liberaal dilemma. In het essay 'Sociaal Liberale Grensverkenningen' getiteld "Vertrouw op de eigen kracht van mensen" van de Permanente Programma Commissie zijn als bijlage een aantal sociaal-liberale dilemma's weergegeven.

Denk jij dat je in een helder essay je visie op het onderstaand sociaal-liberaal dilemma kan weergeven? Stuur dan je bijdrage van minimaal 1200, en maximaal 1600 woorden naar demo@jongedemocraten.nl. Het winnende essay zal op de zwaarbevochten centerfold van de volgende DEMO te lezen zijn.

Sollicitatieplicht Bijstand. Aangenomen wordt dat eenoudergezinnen, en met name moeders, problemen ervaren in de gezinssituatie als zij werk moeten aanvaarden. Rechtvaardiging wordt hiervoor gevonden in de opvatting dat de vrouw bij het gezin hoort te zijn; een andere rechtvaardiging die wordt gegeven is het zinloze ritueel van hopeloze sollicitaties.

Dilemma: wegen deze nadelen zwaarder dan de voordelen, namelijk toegang tot de arbeidsmarkt, prikkel tot scholing, deelname aan sociaal verkeer en verminderende isolatie? Is de toegang tot de arbeidsmarkt ondergeschikt aan het belang van de vrouw als dragende kracht van het gezin en geacht wordt niet te werken?

DEMO geeft weg!

In de vorige DEMO beloofden we aan drie schrijvers van een stuk over integratie *Het meisje met het hoofddoekje*, van Martin Schouten. Die belofte maken we waar. Na een gelukkige en onaanvechtbare verloting, waarbij geen notaris was betrokken, maar wel een aantal D66-stickers en een lege prullenbak, zijn de boeken gewonnen door: Anita Vink, Manuel Buijtenhuis en Daan Timmer. Hulde, gefeliciteerd en proficiat! Wij gaan ervoor zorgen dat de boeken bij jullie terecht komen.

Blijf schrijven!

Eén brief maar? Dat kan nooit! Wie wil er nou niet ongenueanceerd zijn gal over een artikel uit het vorige nummer spuwen. Wie wil nou niet kort reageren op de actualiteit, zonder daarbij een artikel van minimaal 700 woorden te schrijven? De deadline van brieven ligt een week later dan die van artikelen en bovendien hoeft een brief slechts 150 tot 400 woorden lang te zijn. Word je geplaatst, dan valt Eeuwige Roem je ten deel. Stuur je brief naar demo@jongedemocraten.nl.

Een liberaal bezoek in Nepal

Door Rosa van der Tas

Nepal, een zeer onherbergzaam land, ingeklemd tussen twee grootmachten. Het is het land waar de bevolking al meer dan 10 jaar onrust achter de rug heeft met daarbij duizenden onnodige doden en het is het land waar de koning in 2005 nog de macht greep en de democratie plat legde. Terwijl veel van onze landgenoten prachtige bergwandelingen door de Himalaya maken, zit dit land in een zeer belangrijke en bepalende fase van haar geschiedenis. Tussen de verkiezingen in april en de afschaffing van de monarchie in mei van dit jaar was ik samen met Tjeerd Dierckxsens in Nepal om te genieten van de boeddhistische tempels en de prachtige bergen. De genoemde ontwikkelingen waren voor ons een belangrijke reden een bezoekje te brengen aan Youth Initiative, onze zusterorganisatie in Nepal.

Twee keer tijdens onze korte vakantie hebben wij afgesproken met bestuursleden van Youth Initiative. De eerste keer om een hapje te eten bij "de beste Italiaan op het subcontinent" en de tweede keer om beide kantoren van de organisatie in Kathmandu te bezichtigen. Youth Initiative is net als de Jonge Democraten lid van IFLRY, de overkoepelende mondiale liberale jongerenorganisatie. Toch zijn zij niet zoals de Jonge Democraten een politieke organisatie. In Nepal is geen liberale partij en dit is de belangrijkste reden geweest ervoor te kiezen een non-gouvernementele organisatie te zijn. Het nadeel hiervan is dat de mogelijkheden om politiek te bedrijven beperkt zijn. Youth Initiative is nog een jonge organisatie (slechts 7 jaar oud) maar de organisatiegraad ligt erg hoog. Veel hoger dan in bijvoorbeeld Colombia, waar de Jonge Democraten veel samen hebben gewerkt met een lokale organisatie. Naast een hoofdkantoor en een kantoor voor projecten heeft Youth Initiative tien lokale kantoren door het gehele land, allen professioneel van opzet en met een fulltime bezetting. Een flinke prestatie in een onherbergzaam land als Nepal.

Het is niet zomaar een taak waarvoor onze mede-liberalen staan. Er is veel onrust geweest gedurende de afgelopen 12 jaar en dit heeft tot veel onnodige doden geleid. Dit voorjaar zijn er verkiezingen geweest in Nepal en de uitslag was, hoewel precies zoals verwacht, zeker niet minder heftig. De maoïsten hebben de verkiezingen gewonnen en zijn de grootste partij geworden. Hiermee heeft de bevolking gekozen voor een organisatie die door

de Amerikanen als terroristisch wordt bestempeld. Nepal bevindt zich nu in een volledig nieuwe situatie. De maoïsten hebben - gelukkig - geen absolute meerderheid behaald en een coalitie zal dus gevormd moeten worden. Onze collega's van Youth Initiative zijn blij om te zien dat de maoïsten ook echt samenwerking lijken te zoeken.

Volgens de mensen van Youth Initiative hebben de maoïsten gewonnen, omdat zij gezien worden als 'hoop' voor het land. Mensen wilden dat de onrust ophield en dat er mogelijkheden kwamen voor de armen op een beter leven. Ondanks de heftige politieke verschuiving lijkt de onrust niet te zijn toegenomen. Het lijkt erop dat de nieuwe situatie in-

derdaad kansen kan bieden voor het land. Het is aannemelijk dat de huidige situatie tot stabiliteit en rust zal leiden.

Youth Initiative heeft deelgenomen aan de waarnemingsmissie van de verkiezingen in eigen land en stond hierbij zij aan zij met onder andere waarnemers van de Europese Unie. Zij benoemen in hun verslag dat er kleine ongeregelheden zijn waargenomen. Het is typerend voor het politiek systeem dat Youth Initiative geen groot punt gemaakt heeft van deze ongeregelheden. Voor hen was het belangrijker dat de verkiezingen rustig en vredig verliepen dan dat ze precies volgens het boekje werden volbracht.

Wanneer je als toerist door Nepal reist, ziet alles er vrij vredig uit en merk je slechts door de vele met graffiti aangebrachte afbeeldingen van hamers en sikkels, en de aanwezigheid van de VN, dat er onrust sluimert. Helemaal duidelijk werd het belang van de verkiezingen ons pas toen we Youth Initiative vroegen wat volgens hen de belangrijkste uitdaging is voor Nepal. Zonder er een seconde over na te hoeven denken antwoorden zij ons: "Vrede, vrede is wat de mensen willen."

Vrede en stabiliteit is hard nodig in dit land dat nog zo arm is. De omvang van

Rosa en Tjeerd op bezoek bij Youth Initiative

de toeristenindustrie, 25% van de nationale economie, is een aantal jaren geleden sterk teruggevallen. Elektriciteit is in het gehele land standaard dagelijks urenlang niet beschikbaar, vele dorpen zijn nog niet op enigerlei wijze ontsloten en er is nog geen permanente grondwet vastgesteld. Niet geheel onbelangrijk is dat het gehele land in het bezit is van slechts een paar procent van de bevolking, terwijl 75 procent van de bevolking van de landbouw leeft. Landbouwhervormingen staan in de planning, maar ook hier is nog onduidelijk hoe dit vorm gaat krijgen en hoe het uit zal pakken.

Nepal is een land, sterk beïnvloed door de vele westerse toeristen, maar democratisch gezien staat het nog in de kinderschoenen. Daarbij heeft het een gewelddadig verleden achter de rug dat nog vers in het nationale geheugen ligt. Toch is er ook veel hoop voor de toekomst. Dat was ook wat ons het meest aangreep tijdens onze ontmoeting met de mensen van Youth Initiative; de hoop die zij uitten voor hun land. Hoop op vrede, hoop op een stabiele democratie, hoop op de vorming van een constitutie, hoop op de ontwikkeling van de achtergebleven regio's en hoop op kansen voor iedereen.

Aan Youth Initiative zal het in ieder geval niet liggen. Er wordt door hen hard

gewerkt om democratie te bevorderen. Met subsidies, gekregen van onder andere de Deense overheid en de Friedrich Naumann Stiftung, organiseren ze dagelijks activiteiten zoals kampen, trainingen, debatten en seminars, waarbij onder andere democratie, mensenrechten en liberalisme aan de orde komen. Ze mogen dan wel geen moederpartij hebben, ze proberen wel andere partijen over te halen meer liberale ideeën in hun programma's op te

“ Het gehele land is in het bezit van slechts een paar procent van de bevolking ”

nemen. Volgens Youth Initiative staan zelfs de maoïsten open voor het denken in termen van marktwerking. Wel vertelden zij ons dat het soms moeilijk is om serieus genomen te worden als jongeren, terwijl bijna de helft van de bevolking jonger is dan 20 jaar. Youth Initiative heeft niet tot doel een liberale partij op te richten, maar verwacht dat één van de bestaande partijen zich zal omvormen tot een liberale partij.

Wij waren erg onder de indruk van de professionaliteit van de organisatie en

de kracht, de hoop en het realisme van haar leden. Tijdens onze vakantie hebben we leden van Youth Initiative twee keer mogen ontmoeten en beide keren waren minstens zo interessant als ze gezellig waren. Het is niet altijd even makkelijk om leden van niet-Europese zusterorganisaties te ontmoeten, omdat het voor hen moeilijk kan zijn een visum te krijgen. Het is dan ook zeker aan te raden langs te gaan bij een zusterorganisatie wanneer je op vakantie bent buiten Europa. Het geeft je de kans om veel nieuwe dingen te leren over de situatie in het land en direct een leuke tijd te hebben met een stel jonge liberalen.

Bronnen:

CIA World Factbook
(<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/np.html>)

NRC - Koninkrijk Nepal houdt op te bestaan - 28 mei 2008
(http://www.nrc.nl/buitenland/article/1105168.ece/Koninkrijk_Nepal_houdt_op_te_bestaan)

Youth Initiative
(<http://www.youthinitiative.org.np/>)

Het straatbeeld in de Nepalese hoofdstad Kathmandu.

Polemiek over de vrijheid van godsdienst (1)

Door Chris-Jan Kamminga

Beste Gijsbert,

Slechts een meerderheid van de helft plus één zorgde afgelopen congres voor een ingrijpende wijziging in ons Politiek Programma. Door de motie van jouw afdeling zijn de Jonge Democraten nu voor afschaffing van artikel 6 van de Grondwet; de vrijheid van Godsdienst. Gevolg is dat iedereen met een functie binnen de Jonge Democraten de-zie mening moet verkondigen. Ik zal uitleggen waarom ik hier niet blij mee ben.

Het wijzigen van de Grondwet is een zware en omslachtige procedure. De Staten-Generaal moet een voorstelwet aannemen. Deze stelt slechts dat de volgende Staten-Generaal zal overwegen een bepaalde wijziging door te voeren. Vervolgens wordt de Tweede kamer ontbonden. Binnen drie maanden volgen verkiezingen en komt het parlement in haar nieuwe samenstelling bijeen en behandelt de voorgestelde wijziging. Hierbij geldt dat zowel de Eerste als Tweede Kamer met een versterkte meerderheid (een tweederde meerderheid) voor moeten stemmen.

Momenteel is er zeker geen versterkte meerderheid te vinden en daarmee is

het alles behalve onschuldig in mijn ogen. D66 heeft te maken met een negatief imago, wanneer het gaat over religie. André Rouvoet noemde D66 een antireligieuze partij. Een standpunt dat inhoudelijk zeker te weerleggen is, maar ik vraag me af bij hoeveel mensen het dat beeld ook daadwerkelijk heeft weggenomen. Eén van de meest gestelde vragen op de site van D66 luidt niet voor niets: "Klopt het dat D66 anti-religie is?" Hoewel de Jonge Democraten officieel onafhankelijk zijn denk ik dat dit standpunt ook D66 in een kwaad daglicht kan zetten.

Zijn deze punten echter relevant voor het principe? Uiteraard niet, het enige wat ik hiermee wil aangeven is dat ze samen een paardenmiddel vormen bekeken vanuit het argument, ik citeer je als je stelt dat "art. 6 overbodig is." Je redeneert dat alle religieuze activiteiten hun bescherming kunnen vinden in de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van vereniging en de vrijheid van vergadering.

Dit gaat echter voorbij aan het belang dat een groot deel van de samenleving hecht aan godsdienst. Eeuwenlang werden in Nederland Protestanten verbrand, later Katholieken achtergesteld

en was van tijd tot tijd slechts één godsdienst toegestaan. Ik denk dat we trots mogen zijn op de religieuze vrijheid waarin we nu leven en dat daarmee art. 6 een prachtig artikel is.

Daarbij is sinds 1983 het Grondwetsartikel gewijzigd in 'vrijheid van godsdienst en levensovertuiging'. Ik geef je gelijk als je stelt dat stromingen als het liberalisme, het humanisme en zelfs aanhangers van Kabouter Plop minder sterk beschermd zijn, maar dit komt niet door het artikel. Het is er zelfs mee in strijd en daarom zou juist een striktere naleving betoogd moeten worden.

Vrijheid is nooit overbodig. Men kan onze Grondwet lezen als een samenvatting van collectieve normen en waarden, van wat wij Nederlanders belangrijk vinden. Er zijn vrijheden in vastgelegd die wij in de afgelopen eeuw verzameld hebben. In plaats van het schrappen van vrijheden zou ik eerder kijken naar een uitbreiding van onze vrijheid. Vrijheid kun je nooit genoeg hebben.

Chris-Jan Kamminga
Voorzitter JD Groningen

Polemiek over de vrijheid van godsdienst (2)

Door Gijsbert Werner

Beste Chris Jan,

Onlangs hebben de Jonge Democraten samen met andere PJO's actie gevoerd voor het afschaffen van het verbod op godslastering. 'De wet is geen middel om religieuze gevoelens boven andere gevoelens te plaatsen', was de terechte constatering in het begeleidend persbericht.

Ik vind dit een goede eerste stap. Het is echter van belang om verder te kijken. Ook op een andere plaats in de wet moeten de onterechte privileges van religies en levensovertuigingen teruggedrongen worden. Grondwetsartikel zes, over de vrijheid van religie en levensovertuiging, zou afgeschaft moeten worden. Niet omdat godsdienstvrijheid een slechte zaak is, maar omdat het artikel een onterecht onderscheid tussen verschillende categorieën meningen impli-ceert. Religie is immers een mening, niet meer en niet minder. Een religieuze of levensbeschouwelijke opvatting is niet beter of slechter dan welke andere mening dan ook en zou daarom ook niet beter beschermd moeten worden. Is de wet soms bedoeld als middel om onderscheid te maken tussen verschillende overtuigingen?

Gelovigen hoeven niet bang te zijn dat het belijden van hun godsdienst op de tocht komt te staan. Religie in al haar vormen is een privé-zaak en blijft dat, ook met de voorgestelde wijzigingen. Andere grondwetsartikelen garanderen dat. Allereerst natuurlijk de vrijheid van meningsuiting die alle meningen, ook religieuze en levensbeschouwelijke, beschermt. Kerkdiensten, gebedsbijeenkomsten en religieuze teksten worden beschermd door de vrijheid van vereniging en vergadering en door de vrijheid van drukpers.

Een religieuze opvatting kan voor mensen zeer fundamenteel zijn. Dat kunnen andere opvattingen echter ook zijn. Het is niet aan de overheid om hier een oordeel over te vormen. Want wie bepaalt wat een godsdienst is en wanneer een mening een levensovertuiging wordt? Duidelijk moge zijn dat de seculiere overheid zich van dergelijke oordelen verre zou moeten houden.

Paul de Beer merkte enige tijd geleden in NRC Handelsblad al op dat grondwetsartikel zes er paradoxaal genoeg voor zorgt dat de overheid zich steeds weer een oordeel over de levensbeschouwing van haar onderdanen moet vormen. De ambtenaar die met beroep op dit grondwetsartikel met hoofdhoek

haar werk wil uitvoeren, straatcoaches die vrouwen geen hand willen geven: steeds als een dergelijke zaak speelt is de staat gedwongen zich een mening aan te meten over de religieuze opvattingen van haar onderdanen. De overheid moet niet willen oordelen welke opvatting religieus of levensbeschouwelijk is en welke slechts een 'gewone' mening.

In een werkelijk seculiere staat behandelt de overheid al haar burgers gelijk, of ze nu atheïst, moslim, christen, nihilist of aanhanger van kabouter Plop zijn. Grondwetsartikel zes blijkt daarvoor een belemmering. Enkele jaren geleden werd imam El-Moumni op basis van dit artikel vrijgesproken van discriminatie nadat hij homoseksualiteit een besmettelijke ziekte had genoemd. Het is ontoelaatbaar als de één iets wel kan zeggen, waar de ander voor wordt bestraft. Het geeft geen pas als de staat een bepaalde categorie van overtuigingen verkiest boven anderen, en deze met extra wettelijke bescherming, een heus grondwetsartikel zelfs, uitrust.

Gijsbert Werner
Secretaris Politiek JD Utrecht

Een taak voor D66: Benoem de dreiging en bouw aan de vrijheid van de maatschappij

Door Willem Jan Hilderink

D66 wordt wel eens de partij van de nuance genoemd. Dat is een vleeiende aanduiding, die haar leden zich ook graag laten aanmeten, zo is mijn ervaring. D66 is dan ook bij uitstek de partij die maatschappelijke problemen nuanceert. Ze brengt ze bovendien niet alleen nauwkeurig in kaart, maar tracht ook gedoseerd met die problemen om te gaan. In het integratievraagstuk kan D66 dan ook een belangrijke bijdrage leveren. Het is de taak van D66 de containerbegrippen als 'allochtoon', 'vreemdeling' en zelfs 'moslim' te nuanceren. D66 moet natuurlijk niet als een club moralidders de termen gaan ijken, de ertoe gebombardeerde groepsleden 'zelig' verklaren en vervolgens het debat erover tot een *no-go area* verklaren.

In plaats daarvan moet het doel enkel zijn een bijdrage aan het debat te leveren door niet langer met onbepaalde grootheden te hoeven werken en kretologie te kunnen pareren. Op deze manier kunnen problemen bij de naam worden genoemd. Door de mogelijkheid een betere verdediging te voeren, blijven de grondrechten en kernwaarden van de samenleving beter gewaarborgd. D66 maakt zich hard voor de bescherming van die grondrechten. Ik pleit er echter voor dat D66 verder moet gaan, door cultuurrelativisme te verwerpen en integratie niet langer als een vrijblijvende keuze te beschouwen. Door dit te doen, zal de integratieproblematiek op een goede manier en met resultaat, aangepakt worden.

De integratieproblematiek is een zeer breed thema, dat niet in een kort essay uiteengezet kan worden. Ik zal daarom slechts een klein deel ervan in mijn essay betrekken, namelijk de relatie tussen integratieproblematiek en de islam. Hierin komt het best naar voren wat de gevolgen zijn van het hanteren van containerbegrippen, het bepleiten van cultuurrelativisme en een *laissez-faire* houding ten opzichte van integratie. Naast de problemen, wil ik ook aangeven wat er te winnen valt bij de aanpak die ik bepleit.

Eerst is het nuttig te bekijken waar we nu zijn, het verleden leert ons immers

meer dan theorieën en prognoses over de toekomst. Een kleine schets van de recente geschiedenis met betrekking tot integratieproblematiek volgt hieronder.

OnheilsPELLend. Dat is de geijkte toon, die zo langzamerhand in elk Nederlands medium op de achtergrond galmt als het over integratie gaat. De kranten, bijvoorbeeld, schrijven niet zelden over integratieproblematiek alsof er een *clash of cultures* in het verschiet ligt. In het geknutsel van Geert Wilders' *Fitna* werd een aanleiding gezien voor een groots treffen tussen de twee tegenpolen. Na vertoning van de film zou de *Apocalyps* aanbreken, of zoiets.

Hoewel er optimistische lieden zijn, zoals Paul Scheffer, die pleiten voor een erkenning van het integratieprobleem en het zwaartepunt van discussie verschuiven 'van strijd naar het vinden van een *modus vivendi*', in de woorden van James Kennedy, doet zijn bejubelde apotheose direct na de publicatie van *Het land van Aankomst*, een grote wanhoop bij de toehoorders van Schefers evangelie vermoeden. Toch denk ik niet dat hij de impasse heeft kunnen doorbreken. Dat maakte de euforie waarmee de boodschapper Gods in het midden van de radeloze intelligentsia werd onthaald er niet minder om; eindelijk een redelijk mens dat tweezijdige strijd verruilt voor dialogisch debat. De goede man werd gevierd tot en met, terwijl hij toch echt in 2000 met de grond gelijk werd gemaakt. Vooral progressief Nederland maakte toen met hem de kachel aan.

Het jaar 2000 lijkt, gekeken naar de veranderingen in de maatschappij, zeker een millennium achter ons te liggen. Scheffer woont op de Olympos en de progressieven van weleer heten nu 'oud links'. Bovendien schijnen ze intens racistisch te zijn. Interessante voorlopige eindpunten van de geschiedenis, maar nog interessanter zijn de ontwikkelingen, die hiertoe geleid hebben. Want de loop van de recente politieke geschiedenis betreffende integratie en de electorale en maatschappelijke effecten, biedt een inkijk

in het waarom van de huidige nog steeds gespannen situatie.

Om de voornaamste ontwikkeling te beschrijven, kan ik er niet om heen haar een gezicht te geven. En dat gezicht is niet minder dan dat van Pim Fortuyn. Professor Pim gaf een stem aan *onder andere* een relatief grote groep kiezers (goed voor rond de vijftienvintig zetels), die te typeren is als (licht) conservatief, relatief laagopgeleid en voornamelijk blank. Het aardige is, dat deze mensen alle aanwijzende voornaamwoorden ontstegen zijn, zij heten dan ook 'de mensen', wat zoiets betekent als 'het volk'. De mensen zien grammatica en nuance dan ook slechts als een lastige barrière om zich te uiten, hetgeen leidt tot een leger van volksdichters en redenaars, dat zich op prachtige expressionistische wijze ontdoet van haar ongerief in onvolprezen volzinnen als 'Hij zei wat de mensen dachten'. Dit heb ik zo vaak horen zeggen, dat ik vermoed dat het een epitaaf is op het graf van Pim.

Het probleem met deze schets is dat Fortuyn wel degelijk wat te vertellen had en dat mijn karikatuur van zijn achterban veel te gemakkelijk is. Waarom heb ik hem dan geschreven, vraagt u zich af. Omdat ik ermee wil aangeven, dat Fortuyn niet zozeer de problemen en grieven van 'de mensen' aan de kaak stelde, als wel iemand was die vooral zijn *eigen* geluid liet horen. Een eenling met een nieuw geluid werd in de peiling op de laatste dag van zijn leven naar het premierschap gekatapulteerd. Dat zegt veel over de persoon Fortuyn, maar nog veel meer over de politici in wie de kiezers al hun vertrouwen waren verloren. De politiek van toen erkende niet de problemen met betrekking tot de integratie.

Wat ik wil aangeven, is dat we in het debat over integratie niet moeten toegeven aan vluchtgedrag door problemen niet te benoemen en daardoor het electoraat van de politiek te vervreemden. Dit is tegenwoordig nauwelijks nog een revolutionaire stelling te noemen, maar de daad wordt niet echt bij het woord gevoegd. Als er bijvoorbeeld gesproken wordt over de ondergraving

van de grondrechten in de Nederlandse samenleving door moslims, wordt pijnlijk duidelijk wat de gevolgen zijn van dat vermaledijde cultuurrelativisme en de daaruit voortvloeiende 'zwijgplicht' met betrekking tot minderheden(problematiek).

Niet 'de moslims' maar de salafisten, ook wel islamisten genoemd, aanhangers van de politieke islam, ondergraven de Nederlandse grondrechten. Boeken als 'islamisten en naïvisten' schetsen hierover een helder analytisch beeld; een droge opsomming van feiten zegt genoeg over de sinistere vorderingen van de islamisten. Welnu, het vrije westen zou toch kunnen optreden tegen deze islamisten en daarmee zou de kous af zijn. Nee, want dat is slechts een deel van de zaak. Doordat mensen erg lang politiek incorrect verklaard werden, wanneer zij iets bij de naam noemden, deden containerbegrippen hun intrede. Dit heeft het volgende opgeleverd: radicale groepen binnen bijvoorbeeld de islam worden erkend, maar liefst (nog steeds) niet bij naam genoemd. Dat het gaat om een zeer kleine, doch zeer bedreigende groep fundamentalisten wordt al snel vergeten. Het resultaat voor de populaire beeldvorming verwordt dan uiteindelijk tot: *de islam is een bedreigende religie voor onze samenleving*. Met dit soort ongenueanceerde gedachten in het hoofd, lijkt een *clash of cultures* inderdaad onvermijdelijk.

De politiek, D66 in het bijzonder, moet niet bang zijn de probleemgroep bij de naam te noemen. Verwerp het salafisme. Het salafisme verwerpen heeft meerdere belangrijke voordelen. Ten eerste worden zo de westerse waarden en grondrechten beschermd tegen kwaadwillenden. Ten tweede ontzien we de overgrote meerderheid van de moslims door hen te ontdoen van de last van gelijkschakeling met hun fundamentalistische geloofsgenoten. Door moslims niet over een kam te scheren, maar een zeer kleine groep aan te pakken, wordt de rest terecht ontzien. Ten derde wordt de integratie bevorderd door deze aanpak, want de groepen, dikwijls aangeduid als kamp 'wij' en kamp 'zij', raken minder vervreemd van elkaar, doordat er een signaal wordt afgegeven, dat de samenleving niet een probleem heeft met 'de moslim', maar met fundamentalisten, die de

verworvenheden ondermijnen. De samenleving verwerpt in dit kader niet alleen salafisme, maar ook extreemrechtse bewegingen van 'autochtone' bodem, zoals een Nederlandse Volks-Unie.

Hier komt Scheffer om de hoek kijken: hij betoogt een open samenleving als een gemeenschappelijk 'wij'. Dit concept is zeer nuttig in het gevecht tegen de hedendaagse gevaren die vrije samenleving bedreigen. Met de grondrechten en de wet als handvest zullen groepen die voorheen tegenover elkaar stonden, samen vechten voor hun gedeelde waarden. Een heroïsche utopie? Niet helemaal. Er zijn al mensen begonnen het goede voorbeeld te geven. Denk aan de stadsdeelvoorzitter van Slotervaart, Ahmed Marcouch of de politieke lijn van D66.

Wat is er de oorzaak van geweest dat de integratie mislukte en er een soort gespannen co-existentie tussen allochtonen en autochtonen in Nederland is ontstaan? Mij lijkt dit simpeler dan het vaak wordt voorgesteld: de autochtone Nederlander voelt zich bedreigd door een aantal nieuwe culturen. Vooral de laagopgeleide autochtoon ondervindt hinder van de nieuwkomers, want zij begeven zich in de zelfde regionen van de arbeidsmarkt. Er ontstaat concurrentie en wrevel. De autochtoon wil zich hier tegen afzetten en vindt een grote gemene deler in de nieuwe krachten op de arbeidsmarkt: hun buitenlandse afkomst en later de islam. Er wordt dan ook eerst geageerd tegen 'de buitenlanders' en later, als zekere intellectuelen hebben gewezen op de potentiële gevaren van de islam, ook tegen de islam. Tegelijkertijd weigeren grote delen van de allochtone moslims deel te nemen aan de Nederlandse maatschappij: zij spreken bijvoorbeeld geen Nederlands en een niet onaanzienlijk deel maakt ten volle gebruik van de verzorgingsstaat.

Wat nu die enorme ontevredenheid bij de kiezers voedt, is de opstelling van de elite jegens de allochtone bevolking. Zij worden tot niets verplicht en zij hoeven zich niet aan te passen. Dit zou onmenselijk zijn, omdat onze cultuur niet beter zou zijn, dan die van hen. Er bestaan immers geen universele maatstaven ter beoordeling van een cultuur en daarom bestaat er niet zoiets als

een goede of slechte cultuur. Dit is zonder meer een intellectueel zeer magere ideologie. Er mogen dan geen absolute maatstaven bestaan, maar dat mag niemand ervan weerhouden culturen met elkaar te vergelijken en de een beter te vinden dan de ander. Dat onderdeel is afhankelijk van zijn eigen waarden en normen, maar dat is niet iets slechts. Sterker: er is nog nooit serieuze wetenschap bedreven die steunde op objectieve maatstaven.

Stel nu dat een groot aantal mensen de mening deelt dat de Nederlandse cultuur – en in het bijzonder haar grondrechten – goed is. Dan is zij het verdedigen waard. Er wordt dan per democratisch besluit overgegaan tot de consolidatie van onze cultuur. Daar is niets xenofobisch aan: wij wijzen immers de andere cultuur niet af, wij geven slechts aan dat onze grondrechten onaantastbaar zijn. We moeten er overigens wel voor waken, dat onze cultuur exclusief voor een bepaalde groep, bijvoorbeeld de autochtoon, toegankelijk is. 'Ons' moet ook werkelijk een zo groot mogelijk deel van de samenleving vertegenwoordigen. Tot slot over de onaantastbaarheid van onze grondrechten: als wij die koppelen aan een democratische meerderheid, dan kan de sharia ingevoerd worden bij tweederde meerderheid in parlement en senaat. Dat is de consequentie als we een verregaande democratie accepteren.

D66 geeft aan dat de grondrechten onaantastbaar zijn. Dat is niet alleen op zichzelf een heel goed streven, ook het signaal ervan is goed. In plaats van een aanpak á la Wilders, die met krijgsretoriek de islam de oorlog verklaart omdat zij onze grondrechten zou aantasten, stelt D66 simpelweg de grondrechten niet ter discussie. Dat is een prijzenswaardige nuance. Die nuance dient echter aangevuld te worden door publiekelijk partij te kiezen tegen vrijheidsbedreigende groeperingen en ideologieën. Dit om niet alleen de consolidatie van de grondrechten te garanderen, maar ook de integratie te bevorderen. Door de overgrote meerderheid van de goedbedoelende religieuzen de ruimte te bieden om toe te treden tot het maatschappelijk collectief met haar gedeelde waarden, worden de fundamentalisten geïsoleerd en bestreden.

Zorg is van alle tijden!

Door Anita Vink

Integratie is deze dagen een dankbaar object van discussie. Niet alleen in Den Haag, maar ook op de werkvloer, in de supermarkt en in de bar. Zelden gaat het echter over de vraag of onze zorgverleners en verzekeraars zijn meegegaan met een veranderende samenleving. Opmerkelijk, omdat uit onderzoek en praktijkervaringen blijkt dat allochtonen veelal andere wensen en voorkeuren hebben op zorggebied. Dat op zich is niet verwonderlijk, want waar meer mensen leven, verschillen de voorkeuren. Nederland is niet langer hetzelfde lelieblanke land uit de jaren 50. Zorgverleners en verzekeraars doen er daarom ook goed aan om met de tijd mee te gaan.

Als we met betrekking tot integratie in de zorg al iets vernemen dan is het vaak uit de mond van Tweede Kamerlid Fleur Agema, die namens de Partij van de Vrijheid vaak haar afkeuring uitspreekt¹ over moslimvrouwen die behandeling door mannelijke artsen weigeren, islamitische ouderen die van de koks in hun verzorgingstehuis Halal voedsel eisen of medewerkers van de thuiszorg die een tolk moeten meenemen omdat de patiënt slechts het Turks of Arabisch beheerst. Dit zou allemaal ten koste gaan van de autochtone bevolking, die bij het stellen van dergelijke eisen onmiddellijk nul op het rekest zou krijgen. Van enige nuance is in de beschouwingen van mevrouw Agema helaas nooit iets te merken. Want we leven niet meer in het Nederland van 50 jaar geleden. En in een veranderende samenleving zal ook de zorg met zijn tijd mee moeten gaan. Dat betekent inderdaad ruimte bieden aan andere mensen en wensen.

Uit onderzoek² met allochtone zelforganisaties blijkt dat allochtone vrouwen tijdens een verblijf in een ziekenhuis het liefst alleen met vrouwen op een kamer slapen. Dit is vaak niet mogelijk in ziekenhuizen. Voorts geven deze vrouwen aan het liefste door een vrouwelijke arts geholpen te willen worden, hoewel wel opvalt dat vrouwen uiteindelijk het geslacht van de behandelend arts ondergeschikt maken aan de kunde van de arts, terwijl de ondervraagde mannen hierin strikter zijn. Zij geven bijvoorbeeld aan dat de islam duidelijk voorschrijft dat vrouwen alleen door vrouwelijke artsen geholpen mogen worden. Dat laatste is een lastig gegeven. Want natuurlijk is het in Nederland niet bespreekbaar om een vrouw in levensnood niet te

behandelen, omdat er geen vrouwelijke arts voorhanden is. De gezondheid van mensen is altijd

prioriteit nummer één. Dit geldt ook voor de universele mensenrechten, zoals het recht op zelfbeschikking. Om die reden raakte het voorstel van arts Jannes Mulder³, om de 'light' vorm van vrouwenbesnijdenis toch toe te staan kant noch wal.

Maar net zoals voor veel niet gelovige vrouwen geldt dat ze liever een vrouwelijke arts willen, zou dat ook geregeld moeten kunnen worden voor vrouwen die dat wensen vanwege hun geloofsovertuiging. Waarom bieden zorgverzekeraars geen speciale polissen aan waarin je verzekerd bent van een vrouwelijke arts, tenzij er sprake is van

een levensbedreigende situatie? Er zijn polissen voor ouderen⁴, homoseksuelen⁵, christenen⁶, dus waarom bieden zorgverzekeraars dan niet massaal specifieke polissen aan voor moslims?

Er is geen enkel bezwaar tegen marktwerking in de zorg op dit punt. Mensen kunnen zelf kiezen voor de zorg die zij belangrijk vinden. Dit zal dan wel vanuit een aanvullende verzekering betaald moeten worden, maar wie eisen stelt, moet daar ook maar iets voor over hebben. Hetzelfde verhaal kan dan gelden voor de diëten in het ziekenhuis. Het bezwaar dat de VVD eerder aanvoerde⁷, toen er uit de aanvullende verzekering bedevaarten naar Lourdes werden betaald, kan ondervangen worden door transparantie vanuit de kant van de zorgverzekeraars. Ook is het mogelijk om verzekerden een echte keuze te geven door ze hun eigen pakketten te laten samenstellen.

Dat kan door te werken met een zogenaamd cafetariamodel, waarin mensen een keuze uit diverse extra's kunnen maken voor een aanvullende verzekering. Dit zou de marktwerking alleen maar efficiënter maken. Want in plaats alleen te kunnen kiezen voor een aanvullend pakket of een aanvullend pakket extra, kan er een echte keuze gemaakt worden. Kies een aanvullend pakket en je krijgt bijvoorbeeld 6 aanvullende verzekeringen erbij. Kies een aanvullend pakket extra en je krijgt er dan 9 aanvullende verzekeringen bij. Kies voor alternatieve zorg als je dat belangrijk vindt, en kies voor de garantie op een vrouwelijke arts als je dat belangrijk vindt. Tegenstanders van deze mogelijkheid stellen dat hiermee klassenzorg in de hand gewerkt wordt. Wie geen aanvullende zorgverzekering kan betalen vist immers achter het net wat betreft het "recht" op zijn voorkeuren. Maar om de zorg betaalbaar te houden moet het basispakket alleen die maatregelen vergoeden die noodzakelijk zijn voor de gezondheid. Wie aanvullende eisen en wensen heeft zal daar dan zelf aan moeten bijdragen.

Oudere allochtonen geven aan dat het

taalprobleem ervoor zorgt dat er misverstanden ontstaan in de communicatie met zowel de huisarts als de ziekenhuizen⁸. Dit is natuurlijk een lastig punt. Folders kunnen weliswaar in de eigen taal gedrukt worden - al is het de vraag of dit de integratie bevordert - maar het is onmogelijk om van een huisarts of van een zorgverlener te verwachten dat deze vier talen beheerst. Toch is het van groot belang (soms zelfs van levensbelang!) dat zorgverlener en zorgvrager op een goede manier met elkaar kunnen communiceren. Wanneer er geen familieleden of kennissen zijn, die van en naar het Nederlands kunnen vertalen, is het inschakelen van een tolk de enige optie. Van de andere kant behoort het beheersen van de gangbare taal in een land tot de eigen verantwoordelijkheid van mensen, zodat dit redelijkerwijs niet uit de basiszorg bekostigd mag worden. Ook hier zou een aanvullende verzekering een goede optie zijn.

Maar niet alleen zorgverzekeraars moeten meegaan met hun tijd, dit geldt ook voor ziekenhuizen en huisartsen. Uit het al eerder aangehaalde proefproject blijkt vaak dat de communicatie tussen allochtonen en bijvoorbeeld huisartsen te wensen overlaat. Cultuurverschillen en vooroordelen spelen hierin een grote rol en die kunnen alleen veranderen als men zich bewust is van het probleem. Wanneer een allochtone patiënt bij de huisarts komt met klachten heeft hij het gevoel dat er te snel naar psychische oorzaken wordt gezocht, en dit geeft de patiënt het gevoel alsof hij gestigmatiseerd

wordt⁹.

Daarnaast speelt nog mee dat veel allochtone patiënten bang zijn om zonder medicijnen en met een "psychisch oordeel" naar huis te gaan, uit angst voor "gek" te worden versleten. Het betreft hier dus deels een cultuurprobleem, deels een vooroordeel. Want even zo goed als bepaalde klachten een psychische oorzaak hebben kan er door de huisarts te snel een oordeel in die richting geveld worden. Van belang is in ieder geval dat op zowel de huisartsenopleidingen als in de praktijk aandacht wordt besteed aan zowel het bewust maken én wegnemen van vooroordelen als aandacht voor bijscholing in cultuurverschillen, en hoe hiermee om te gaan.

Zowel mijn betoog als uitvoerig onderzoek¹⁰ toont aan dat we niet langer leven in het lieleblanke Nederland van vroeger, waarbij we dan ook nog eens niet kunnen zeggen dat de autochtone bevolking een eenduidige overheersende cultuur heeft. Daarom moeten zowel zorgverzekeraars als ziekenhuizen én huisartsen aandacht en tijd besteden aan de specifieke zorgwensen van de allochtone bevolking. Want in een veranderde samenleving hoort de zorg met zijn tijd mee te gaan!

Voetnoten:

- 1: Vrij Nederland, 8 maart 2008, "Fleur Agema: Eén met Wilders"
- 2: Pilotproject Allochtonen en Zorgvisie Zuid Holland
- 3: 27 mei 2008, Nederlands Dagblad, "ook ultralichte vorm van meisjesbesnijdenis is fout"
- 4: 17 nov. 2005, Trouw, "Ouderenpolissen"
- 5: 22 nov. 2007, Financiële Telegraaf, "Zorgpolis voor homo's"
- 6: 3 juni 2007, AD, "Bedevaarten naar Lourdes"
- 7: Ibidem
- 8: Proefproject Allochtonen en Zorgvisie Zuid Holland
- 9: Ibidem
- 10: Ibidem

HBO's snakken naar onze aandacht

Door Arjan van Bijnen

Wie wel eens op een JD-congres komt zal het zijn opgevallen: de zaal wordt bevolkt door blanke, universitair geschoolde jongens en meisjes. Overigens met de nadruk op jongens. Het ledenbestand van de Jonge Democraten is veel te eenzijdig. En hoewel we met al die universitaire denkkracht best een eind kunnen komen, is het jammer dat we zo'n elitair clubje blijven. We kunnen daar verandering in brengen door ons meer te richten op HBO-studenten.

De meeste organisaties proberen een redelijke afspiegeling te zijn van de samenleving. Dat zouden wij ook moeten zijn. We lijken echter meer op een afspiegeling van de toekomst van de ambtenarij, met al die bestuurskunde-, rechten- en politicologiestudenten.

Het voordeel van onze huidige toestand is dat we veel mensen in onze organisatie hebben die goed weten hoe politieke zaken juridisch in elkaar zitten. Dat komt ons programma ten goede. Bovendien kunnen we het goed met elkaar vinden omdat we over het algemeen ongeveer op dezelfde golfhoogte zitten. Nadeel is dat onze gedachten maar weinig variatie kennen.

We hebben de mond vol over wat er met het onderwijs van VMBO'ers moet gebeuren terwijl we nauwelijks VMBO'ers kennen. We denken na over integratie zonder dat we de stem horen van allochtonen zelf. Of, wat dat betreft, die van degenen die zeggen last te hebben van de aanwezigheid van allochtonen. Waarom zouden wij een mening hebben over noem bijvoorbeeld de boerka? Alsof er iemand bij ons in de straat met zo'n ding aan loopt!

Aantrekkelijk

Daar komt bij dat we onszelf eigenlijk tekort doen door ons te veel op onze eigen kringen te richten. De Jonge Democraten zijn een heel gezellige club met, naar mijn ervaring, erg leuke mensen, interessante activiteiten en een programma om trots op te zijn. Bovendien is de aan ons gelieerde politieke partij D66 juist nu aantrekkelijk geworden voor een groter deel van vaak ook jonge kiezers.

Bij ons gaat educatie steevast gepaard met een biertje, wordt je daadwerkelijk niet beoordeeld op ras, sekse of seksualiteit en bovendien zijn we, getuige de confessies van andere JJO'ers, de JJO [Politieke Jongeren Organisatie, red.] met de aantrekkelijkste leden. Wie wil zich nu niet bij ons voegen? Ik zal je vertellen wie: al die slimme, vrijzinnige

jongeren die toevallig niet tot een universiteit zijn toegetreden. Die honderden jongeren die we gewoonweg zelden hebben aangesproken.

Offensief

Hoe kunnen we hen bereiken? Het is niet zo dat HBO'ers met zijn allen in een hoekje bij elkaar zitten. Laten we ons, om te beginnen, eens richten op de vele HBO-opleidingen in Nederland. Die worden bevolkt door slimme, zelfstandige jongeren. Bovendien is het dé plek om allochtone jongeren te bereiken. Voor ons althans. In de grote steden rukt de allochtone HBO-student op. Om die uit de klauwen van de PvdA te redden moeten we wel aanwezig zijn.

We realiseren ons dat het al beter gaat. Her en der worden mondjesmaat HBO-instellingen bezocht. En met 'Op weg naar het Lagerhuis' bereiken we ook andere scholieren. Mijn punt is dat het allemaal een tandje extra kan.

Een argument om onze promotieactiviteiten op universiteiten te richten is dat deze zeer goed georganiseerd zijn. Het is immers makkelijker om één stalletje te regelen op een introductiemarkt van de lokale universiteit. HBO's zijn soms moeilijker te bereiken, omdat zij meer verspreid zijn. De meeste HBO-instellingen hebben hun verschillende opleidingen op verschillende plaatsen staan. Bovendien zijn introductiedagen vaak per opleiding georganiseerd. Dat zijn echter makkelijke excuses om niets te doen. De meeste HBO-instellingen hebben toch wel een kern waar het grootste deel van de opleidingen is gesitueerd. Dáár moeten wij aanwezig zijn. Dáár kunnen wij ons potentieel aanvullen en wat meer kleur in onze organisatie brengen. Hogeschool InHolland wacht op ons.

Zijn we het nog waard om een PJO te zijn?

Door Rob Jetten

Op 26 en 27 april 2008 kwamen ongeveer 150 leden van de Jonge Democraten vanuit het gehele land naar Amsterdam. Deze stad had namelijk de eer om het 52e Congres der Jonge Democraten te organiseren. Op het terras van de prachtige congreslocatie streek zo nu en dan een verdwaalde Zeeburger neer, die vol verwondering aanschouwde dat zoveel jonge mensen, met zulk mooi weer, zich vrijwillig laten opsluiten. 'Wie zijn jullie?' werd dan ook meerdere malen vol bewondering aan een van ons gevraagd. Het antwoord op deze vraag is echter moeilijker dan het lijkt.

Natuurlijk, elke trouwe Jonge Democraat schudt met alle gemak een standaardantwoord uit zijn mouw. Een degelijk voorbeeld vind je op de homepage van onze landelijke website: *De Jonge Democraten (JD) zijn een groep jongeren (12 - 30 jaar) die geïnteresseerd zijn in politiek, hun eigen mening hebben en daar iets mee willen doen [...] De Jonge Democraten zijn weliswaar verbonden aan D66, maar denken altijd onafhankelijk en schoppen tegen alles wat zij in de Nederlandse politiek anders willen zien. Met het ontwikkelen en uitdragen van toekomstgerichte ideeën speelt de JD haar eigen rol in het politieke spectrum.*

Zo nu en dan twijfel ik echter of je deze uitleg nog wel zonder schaamte mag geven. Feit is namelijk dat we de laatste tijd steeds minder 'politiek' zijn geworden. Het congres is daar een prima voorbeeld van. Na de toespraak van Ahmed Marcouch [Stadsdeelvoorzitter

van de Amsterdamse wijk Slotervaart, red.] over de gigantische problemen in zijn stadsdeel, gingen de Jonge Democraten vrolijk verder met een berg aan organisatorische moties over buttons, sokken, stropdassen en emailadressen. Zijn dat de zaken waar wij Jonge Democraten ons druk om maken? Zijn dat de zaken waar we niet van kunnen slapen? Het spijt me zeer, maar dat noem ik geen politiek.

Ik steek voor een deel mijn hand in eigen boezem. Mijn afdeling, Arnhem-Nijmegen, diende het afgelopen congres geen enkel voorstel in. Ik kan u er echter van verzekeren dat dit de volgende keer zeker een ander verhaal zal zijn.

Ontplooiing

Ik ben ervan overtuigd dat ik niet de enige ben die zich meer en meer bevreemd voelt. Getalenteerde jonge liberalen worden liever actief bij D66 of doen mee aan Route66 dan dat zij actief worden binnen het kader van de Jonge Democraten. Zij kiezen deze weg, omdat ze behoefte hebben aan een betere balans tussen inhoud en gezelligheid. Dat is zonde, aangezien onze vereniging dé plek voor elke jonge liberaal zou moeten zijn. Maar een partij als D66 begint niet voor niets zonder enig overleg een project als Route66. Men ziet ons simpelweg niet als een vijver van talent en ontwikkeling.

De vraag is: hoe kunnen we talentvolle jongelui aan ons binden? Het vinden van een antwoord op deze vraag is niet gemakkelijk, maar in mijn ogen wel noodzakelijk. In onze beginselverklaring staat: *De vereniging Jonge Democraten stelt zich als vrijzinnig-democratische jongerenorganisatie ten*

doel bij te dragen tot de individuele ontplooiing van alle mensen. Zij richt zich hierbij vooral op jongeren. Laten we het komende jaar gezamenlijk zorg dragen voor verbeterde – en waar nodig nieuwe – kaders waarbinnen die ontplooiing op een structurele basis kan geschieden.

Laat ons deel zijn van D66

Het is ook een uitdaging om een vaste plek te verwerven in onze moederpartij. De Jonge Democraten moeten een factor zijn waarmee rekening gehouden dient te worden. Ik weet het, we opereren onafhankelijk, maar juist daarom. Wij, als jonge en frisse buitenstaanders, moeten die partij zo nu en dan flink wakker schudden. Ons programma barst van de goede ideeën, waar we zo weinig mee doen. Laten we onze stem gebruiken en ons gedachtegoed omzetten in voorstellen voor D66. We zijn toch mondig en talrijk genoeg om die voorstellen op het congres te verdedigen? We kunnen bijvoorbeeld beginnen met het aankakken van het feit dat onze landelijke voorzitter maar één keer per jaar op het congres mag spreken. Ik vind dit belachelijk, maar het toont wel aan welke rol men ons op dit moment toedicht.

Debat

Met dit artikel wil ik u niet het idee geven dat het slecht gaat met onze vereniging. Integendeel. Alle lof voor het gehele kader voor ons groeiende ledenaantal, de ludieke acties en de grote hoeveelheid media-aandacht. Ik wil u slechts aansporen na te denken over de toekomst van onze vereniging en ik kijk uit naar uw reactie. We mogen niet vergeten waarom deze prachtige organisatie ooit is opgericht.

...ze ontplooiing moet geschieden in vrijheid en verantwoordelijkheid,
naar eigen inzicht en overtuiging, in solidariteit met de medemens,
zonder politieke, sociale en economische discriminatie.
De verscheidenheid van mensen en ...
De ont...

Wat weegt zwaarder in 'newborn' Kosovo: historie of toekomst?

Door Lenneke Sprik

Toen ik begin mei enigszins vermoeid voor de eerste keer voet op Kosovaarse bodem zette, wist ik niet wat ik precies kon verwachten. Meer dan wat ik over het land op het nieuws zag en in boeken las wist ik eigenlijk niet. Met name over de situatie nadat de Kosovaren de onafhankelijk uitriepen was voor mij weinig meer bekend dan we in het nieuws hadden meegekregen. Om hier meer inzicht in te krijgen ben ik op uitnodiging van IKV Pax Christi met vijf Nederlandse jongeren naar Kosovo gereisd om samen met vijf Servische en vijf Kosovaarse jongeren een week lang te discussiëren over identiteit. Dit kon zowel de Kosovaarse, Europese, maar ook Nederlandse of Servische identiteit zijn.

Uiteraard was tijdens dit bezoek de Kosovaarse identiteit voor ons als Nederlanders het meest interessant. De workshops en discussieronden hebben tot uitkomsten geleid die mij hebben doen afvragen of er eigenlijk een Kosovaarse identiteit is en zo niet, of deze er ooit zal komen? En wat als dit niet het geval is, waar zijn we dan in Kosovo eigenlijk mee bezig? Moeten we ons niet meteen richten op een Europese identiteit?

In het centrum van Pristina is bij het uitroepen van de onafhankelijkheid een kunstwerk geplaatst dat het woord 'newborn' uitbeeldt. Vol geschreven met handtekeningen en vreugdekreten van Kosovaren staat dit symbool voor de blijdschap en trots die men voelt over de verworven onafhankelijkheid. De Kosovaren gaven aan de onafhankelijkheid verdiend te hebben, na al het leed dat zij in het verleden te verduren hebben gehad. Dit konden we als neutraal veronderstelde 'westerlingen' eigenlijk alleen maar beamen.

Opmerkelijk was wel dat er gedurende de week ogenschijnlijk weinig uiting werd gegeven aan het 'Kosovaars zijn.' In eerste instantie leken de Kosovaren

zich vooral Albanees te voelen. Ze introduceerden zich als zijnde Albanees, ze gaven aan zich te identificeren met het Albanese voetbalelftal en de Albanese vlag, en voelden zich daar goed bij. De nieuwe Kosovaarse vlag, opvallend door het Europese blauw en geel, had weinig te maken met de Kosovaarse geschiedenis, aldus de Kosovaren. Op dat moment realiseerde ik me pas dat hier een nieuwe identiteit werd gecreëerd, door een nieuwe vlag te bedenken en hier vervolgens een gemeenschappelijke geschiedenis aan te koppelen. Ondanks het feit dat het creëren van een nieuwe identiteit in mijn optiek niet mogelijk is, besef ik me wel dat het in dit geval noodzakelijk is om het conflict en de hieruit voortvloeiende grieven te overwinnen. Het kan geen kwaad om ten minste een poging te wagen en te kijken hoe dit uitpakt in de toekomst.

De Kosovaars-Albanese vice-premier Hajredin Kuci wist een zeer positief toekomstbeeld te schetsen door te suggereren dat Kosovo een land is voor Albanen en Serviërs, oftewel: Kosovaren. En uiteraard viel er geen onvertogen woord over de nieuwe identiteit. Er zou niet langer een scheiding bestaan tussen de twee etniciteiten: samen wonen ze in Kosovo. Ook ik zag na deze inspirerende woorden weer

licht aan het eind van de tunnel.

Toen enkele dagen later bleek dat dit slechts een politiek correcte toespraak was geweest, en onze Kosovaarse vrienden aangaven dat er Kosovaren zijn die zich in de toekomst nog altijd graag bij Albanië zouden willen voegen, werden we geconfronteerd met wat in mijn ogen de bittere realiteit is. De hele week werd er gesproken over geschiedenis en de Illyrische achtergrond van de Kosovaren, die zo verschillend zou zijn van de Slavische cultuur. De Balkanoorlogen van de afgelopen eeuwen werden ter sprake gebracht om dergelijke argumenten te ondersteunen. Die realiteit waar ik zojuist aan refereerde zit hem in de geschiedenis. Deze kan niet worden uitgewist en speelt een dusdanig belangrijke rol in de huidige beeldvorming van de Kosovaar, dat het moeilijk is het vizier te richten op de toekomst. Voordat deze omslag mogelijk is, moet er een manier worden gevonden om de geschiedenis een plaats te geven. De vraag is dan of dit wel het juiste moment is, de oorlog is nog geen tien jaar geleden beëindigd. In 2004 zijn zelfs nog gevechten uitgebroken waarbij de relatief vredige situatie even in gevaar leek te zijn.

We kunnen nu wel beginnen met het

De vlag van de nieuwe Republiek Kosovo.

werken aan een toekomst voor Kosovo, maar zolang niemand weet hoe de geschiedenis overwonnen kan worden en een plek kan krijgen in het opbouwen van een goed functionerende staat, heb ik mijn twijfels over het succes van deze poging tot 'statebuilding'. Wellicht zou 'transitional justice' een uitkomst bieden. Dit is een alternatieve vorm van berechting, waarbij het vooral gaat om het achterhalen van de waarheid en een gevoel van genoegdoening creëren voor beide partijen die geleden hebben tijdens de oorlog. Misschien dat dit een voorwaarde zou kunnen zijn, voordat overgegaan kan worden tot het bouwen van een staat met twee nog altijd wantrouwige etnische groepen.

Een andere manier waarop dit probleem beheerst kan worden, is door de stap van effectieve staatscontrole over te slaan en ons direct te richten op de plek van Kosovo in Europa. Met name de Europese Unie zou een uitkomst kunnen bieden in dit moeilijke proces van identiteitsvorming. Als Kosovaren zich Europees zouden voelen, zou het idee van de Albanese tegenover de Servische identiteit worden omzeild. Probleem hierbij is echter dat het moeilijk zal worden om op korte termijn toe te treden tot de Europese Unie. Dit zal zeker nog minstens vijf jaar duren. Daarbij komt ook om de hoek kijken dat wanneer Servië eerder toetreedt tot de Europese Unie, dit land het lidmaatschap van Kosovo zou kunnen blokkeren. Bovendien is het voor veel westerse landen binnen de EU al moeilijk zich Europees te voelen, laat staan voor een land waarvan de inwoners niet allemaal even positief staan tegenover de internationale gemeenschap. Daarnaast zullen ze zich de komende jaren vooral willen richten op interne aangelegenheden, voordat overgegaan kan worden op de Europese agenda.

Al met al is de Kosovaarse kwestie, ook na negen jaar internationaal bestuur, nog altijd een complexe situatie. Sinds kort mag de Kosovaars-Albanese regering zelf regeren en heeft de internationale gemeenschap een kleine stap terug gedaan. Misschien is dit het begin van een toekomst met betere economische vooruitzichten en een vreedzaam

samenleven van Serviërs en Albanese in het door hun toch zo geliefde Kosovo. Daarbij vraag ik me echter wel af in hoeverre dit allemaal mogelijk is als we niet concreet leren omgaan met de geschiedenis en de belangrijke rol die het speelt in dergelijke landen. Kosovo lijkt een haat-liefde verhouding te hebben met zijn geschiedenis, het is enerzijds

vreselijk belangrijk maar anderzijds bemoedigt het de toekomst in grote mate. Het hangt de komende jaren af van de wil die er is om samen te investeren in de toekomst en de grieven uit het verleden opzij te leggen.

Houd het geld, verlicht de werkdruk

Door Thomas van Offeren

Pechtold bestrijdt populisten te vuur en te zwaard. Dat waardeer ik in hem en daarom ben ik blij met hem als boegbeeld van D66. Wel ben ik een klein beetje teleurgesteld dat zelfs Alexander Pechtold zich laat verleiden om met "de wapens van de vijand" de strijd voort te zetten tegen populisten, door zich bij tijd en wijlen van populistische soundbites te bedienen. In de Democraat van april 2008 schrijft Pechtold: "D66 hakt wel knopen door. Meer geld voor goed presterende leraren, dus dan maar geen gratis schoolboeken bijvoorbeeld."

Van links tot rechts roepen politici dat goede docenten meer moeten verdienen. Helaas blijft het oorverdovend stil als ik op zoek ga naar criteria waarop gemeten wordt of een docent goed presteert of niet.

Welke politicus durft het aan om de punten te benoemen waarop wordt beoordeeld welke docent wel, en welke docent niet goed presteert? Iedereen heeft wel een idee bij een "goed presterende docent". Maar hoe langer ik er zelf over nadenk wat dan precies de objectieve criteria zijn voor wat een docent maakt tot een goede docent, hoe troebeler mijn beeld wordt van diezelfde ideale leermeester.

Mijn persoonlijke ervaring met docenten is over het algemeen goed. Acht jaar basisonderwijs, zes jaar HAVO, vier jaar HBO en 1 semester WO. Als ik terugblik herinner ik mij – om alle unieke docenten omwille van de overzichtelijkheid maar even categorisch te splitsen in twee hokjes – twee soorten docenten.

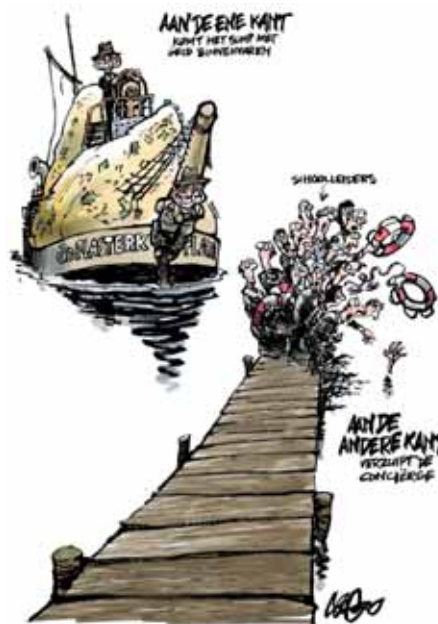
In de ene categorie vallen docenten die vooral bevlogen les/college geven. Leuk om naar toe te gaan en te luisteren, maar de resultaten van de proefwerken/tentamens vielen vaak wat tegen afgezet tegen het idee hoe graag je naar die colleges ging. Telkens weer een lichte teleurstelling.

In de andere categorie vallen de docenten die vooral de methode volgen. De lessen en colleges waren lang niet altijd zo inspirerend als bij de eerste categorie docenten, maar de resultaten

van de proefwerken en tentamens vielen best mee en daarmee was ik tevreden.

Vanwege mijn goede ervaringen met alle docenten, gun ik ze allemaal een hoger salaris. Daar moet ik dan wel bij zeggen dat het geen enkel probleem in het onderwijs zal oplossen. De problemen in het onderwijs hebben alleen indirect iets te maken met het salaris van de docenten.

Werkdruk onder docenten is een bekend probleem. In mijn netwerk bevindt zich een docente CKV aan een VMBO school in Haarlem. Ik vroeg haar of een hoger salaris de werkdruk als sneeuw voor de zon zou doen smelten. "Natuurlijk niet," zei ze verbaasd. En toen begon een mooi gesprek tussen een Jonge Democraat en een docente CKV.

Ik vertelde over mijn goede ervaringen met docenten en mijn simpele categorische indeling. Zij bevestigde dat er inderdaad collega's zijn die strikt de methode volgen en docenten die een heel lesuur het boek dicht laten en vooral veel vertellen. Zij vertelde daarbij dat beide soorten docenten zeer bevlogen zijn. "Docenten zijn per definitie bevlogen. Anders word je geen docent. Op een bepaald moment voel je van binnen een roeping om kinderen

iets te leren. De hoogte van het salaris is van secundair belang. Het is belangrijker dat ik als docent kan doen waar ik voor ben aangesteld: les geven en werkstukken nakijken. Dat is wat ik kan, dat is wat ik wil. Het is zwaar werk, maar ik krijg er ook veel voor terug. Ik haal energie uit de bijzondere gedachten en expressies van mijn leerlingen die in de werkstukken naar voren komen."

Ik vroeg haar waar het idee van een hoge werkdruk dan vandaan komt. Volgens de docente CKV heeft dat met de dagelijkse gang van zaken te maken. Op haar school hebben de docenten een aantal taken naast het voor een docent gebruikelijke lesgeven en nakijken van werkstukken. Het betreft ondermeer diensten als pleinvacht in de pauze en bovendien veel vergaderen. Daarnaast hebben ze administratieve taken zoals het invoeren van cijfers in de computer, het schoonmaken en opruimen van het eigen lokaal, en meer van dergelijke taken.

Ze zegt: "Dat extra geld kan me gestolen worden. Desnoods krijgen we niet eens de jaarlijkse inflatiecorrectie. Maar geef ons daarvoor in de plaats een fatsoenlijke conciërge terug. Een conciërge die binnen een week alle nieuwe leerlingen bij naam kent. Een conciërge die respect afdwingt bij de leerlingen en ga zo maar door. In het bedrijfsleven en in de politiek is het toch ook heel gewoon dat je doet waar je goed in bent en waar je voor bent aangesteld? Waarom moet een docent dan allerlei taken uitvoeren die niets met onderwijs geven te maken hebben? Dat verhoogt de werkdruk. Collega's die daar niet goed mee om kunnen gaan zitten na een paar jaar overspannen thuis."

Het probleem lijkt me duidelijk. Schoolleiders raken alleen maar in verwarring van het grote schip met geld dat in aantocht is, maar dat geen problemen zal oplossen. In plaats van naar de horizon turen moeten schoolleiders een fatsoenlijke conciërge aanstellen. Misschien niet de meest sexy oplossing, wel de meest adequate. De dagelijkse hoge werkdruk onder docenten moet worden verzacht.

Seminar Human rights: Tools of the trade

Door Jan Wouter Langenberg

Aan het begin van de maand juni trok ik samen met een 25-tal deelnemers uit verschillende hoeken van de wereld naar Montenegro om een seminar van de liberale wereldkoepel IFLRY bij te wonen over mensenrechten en internationale handel. Naast het contact met liberale deelnemers vanuit wel heel diverse landen, van Azerbaidjan tot Amerika, was dit eveneens een goede gelegenheid om uitgebreid stil te staan bij de begrippen mensenrechten en handel. Voor veel liberale politici in de dop zijn mensenrechten een belangrijke rode draad in het beoogd buitenlands beleid. Hoe kunnen we hieraan invulling geven?

Voor we een discussie kunnen voeren over het beschermen of afdwingen van mensenrechten, is het relevant om de vraag te stellen wat het begrip precies inhoudt. Er bestaan vooreerst politieke en burgerlijke vrijheden, zoals het recht op politieke participatie en het recht op leven, die bekend staan als de 'eerste generatie' van mensenrechten. Anderen onderschrijven echter ook bredere economische, sociale en culturele rechten. Deze rechten behoren tot de zogeheten 'tweede generatie', en bevatten zaken als een recht op huisvesting en gezondheidszorg. Onder de aanwezige liberalen bestonden duidelijk verschillende meningen over hoe breed het begrip mensenrechten moest worden ingevuld. Waar de deelnemers van de libertarische zijde van het spectrum een nauwere interpretatie voorstonden, verdedigde de meer sociaal georiënteerde aanwezigen zoals de Amerikaanse democraten liever de ruimere interpretatie.

Voor het afdwingen, verspreiden of bevorderen van deze mensenrechten bestaan verschillende middelen. Naast hardere machtsmiddelen, zoals directe militaire interventies (Kosovo) of zware economische sancties (Amerikaanse boycot van Cuba) kan men ook denken aan morele gebaren (Steven Spielberg die medewerking aan de Olympische Spelen opschoort) en aan juridische ver-

dragen en instituties (het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Raad van Europa). Een belangrijke vraag bij het overwegen van dergelijke voorstellen is waar de verantwoordelijkheid voor het nemen van actie ligt.

Impliceert de macht om een deel van het politieke stelsel dat resulteert in mensenrechtenschendingen te beïnvloeden, ook medeverantwoordelijkheid? Vereist kennis van de consequenties van ons handelen, hoe indirect deze ook mogen zijn, dat wij daarmee rekening houden? Wanneer men op beide vragen ja antwoordt, komen we op een brede interpretatie van de betrokkenen met een plicht tot handelen. Het kan echter moeilijk zijn om als consument een weloverwogen beslissing te nemen wat betreft de aankoop van goederen uit China, Cuba of de fabrieken van Nike in Vietnam.

Velen zouden liever de inzet van macht willen beperken door een vorm van multilaterale consensus, zoals we die bijvoorbeeld in de VN veiligheidsraad terugvinden, als bindende voorwaarde te stellen. Internationale instituties zijn echter dankzij hun brede lidmaatschap veelal terughoudend in het toestaan van interventies die de soevereiniteit van staten kunnen raken. Vaak kunnen enkele cruciale landen vooruitgang blokkeren.

Naast de politieke complexiteit rondom de omvang van verantwoordelijkheden, de invulling van de mensenrechten en de vraag wanneer in te grijpen kwam ook een derde belangrijke vraag naar voren tijdens het seminarie. Welke beleidsmiddelen zijn eigenlijk effectief in het daadwerkelijk veranderen en verbeteren van de situatie rondom mensenrechten? Belangrijk onderdeel van de week was het bespreken van verschillende vormen van handelsgerelateerde acties. Een voorbeeld waarbij stilgestaan werd was de blokkade van handel met Zuid-Afrika onder het apartheidregime. Deze morele en economische boycot begon al gauw na de tweede wereld oorlog, en nam tijdens de jaren tachtig steeds grotere vormen aan.

Zelfs voor de schijnbaar succesvolle casus van Zuid-Afrika is de academische gemeenschap echter achteraf verdeeld over de effectiviteit van het op mensenrechten gerichte handelsbeleid. Het gebrek aan olie werd bijvoorbeeld door het regime opgevangen door het ontwikkelen van technieken om kolen om te zetten tot vloeibare brandstoffen. Het verbod op wapenhandel leidde tot de ontwikkeling van een grote interne wapenindustrie en niet tot een verzwakking van de militaire macht van het regime, dat regelmatig intervieneerde in conflicten in buurlanden. Binnen het economische systeem van apartheid kan men zich afvragen of de sancties werkelijk de blanke elite getroffen hebben, of juist harder zijn aangekomen bij de zwarte bevolking die geholpen diende te worden. Uiteindelijk is het dan ook maar de vraag of de cruciale beweging om verandering tot stand te brengen, die vanuit de blanke gemeenschap zelf kwam, wel in sterke mate door de handelingen van buitenaf gedreven werd. Mogelijk heeft de morele boodschap tegen apartheid door de jarenlange mondiale steun en bereidheid tot handelen uiteindelijk aan kracht gewonnen, maar voor veel blanke Zuid-Afrikanen zal een gevoel van isolement slechts een reden geweest zijn om de rug recht te houden.

Een IFLRY-seminar is naast een inhoudelijk prikkelende week natuurlijk ook een uitermate geschikte gelegenheid om in de informele sfeer contacten te leggen met andere liberalen. Tijdens de week heb ik het voorrecht genoten om felle discussies te voeren over wat voor leiderschap er nodig is om het milieubeleid te bevorderen, slappe moppen te tappen over Canadese plaatsnamen, een Montenegrijn te horen uitleggen dat hij het traditionele culturele erfgoed van zijn land het liefst vanwege de militaristische associaties kapot zou willen slaan en van een Kroaat geleerd hoe je een schitterende serenade brengt. Deelname aan een inhoudelijke sessie in deze internationale context kan ik dan ook met een gerust hart aanraden aan iedere liberaal die graag zijn grenzen wil verleggen.

Ijzeren Rita en de ontevreden mensen

Door Thijs Kleinpaste en Manuel Buitenhuis

Deventer ligt er rustig bij in de koelte van de avond, vrijdag 20 juni. Aan bijna niets is te merken dat het de dag is waarop Rita Verdonk haar voorjaarstournee langs de Hanzestad loodst. Aan bijna niets dan. Zodra we in de buurt komen van het antieke zaaltje naast de Mariakerk is het eerste geluid hoorbaar. Achter een groep politieagenten verschijnt vlak bij de ingang van het zaaltje de oor-zaak van het geluid, dat zelfs tot in het antieke zaaltje nog af en toe te horen is. Een groep actievoerders beticht Verdonk ondermeer van een diepgeworteld nationalisme en populisme. "Geen dictatuur, met Rita aan het stuur!"

Het aardige van Rita – in tegenstelling tot Wilders – is dat ze je wat naïeve maar toch politiek actieve buurvrouw zou kunnen zijn die, gewapend met een boekje vol huis- tuin- en keukenmiddeltjes die je grootmoeder nog van haar voorouders heeft geleerd, de complexe problemen in Nederland wil oplossen. Gewoon normaal doen, in huis- tuin- en keuken Nederlands. In potentie is ze dus best een lieve vrouw. Gewoon fijn een taart mee bakken op zondag is een goed plan, politieke verantwoordelijkheid geven niet. Rechtlijnigheid is toch meer iets voor de designkeuken waarin de zondagmiddagappeltaart wordt vervolmaakt, niet iets voor politiek.

In tegenstelling tot de actievoerders (want schreeuwen kunnen we allemaal) besloten we Rita op te zoeken op haar eigen terrein om te kijken of het werkelijk slechts populisme is wat uit haar keelgat naar boven komt borrelen.

Hoewel het rode leger – want voornamelijk linkse activisten zonder gevoel voor ritme en mode – niet zo groot was, sprak de opkomst van die avond in het zaaltje naast de Mariakerk ook niet tot de verbeelding. Een ieder die de fanschare van Barack Obama als maatstaf neemt voor wat een massa behoort te zijn zou van de koude kermis thuis gekomen zijn; er waren ongeveer zestig mensen. Verdonk zelf sprak bij binnenkomst de legendarische woorden: "Nou, er hadden er nog wel een paar meer bij gekund." Ronduit dodelijk was de meneer die Rita er aan herinnerde dat hij tot nu toe op alle bijeenkomsten was geweest. Een ieder die denkt dat alleen deze meneer een beetje eenzaam is, en daarom in het kielzog van Rita's voorjaarstournee het

land afstruint zit mis. Rita kende opzienbarend veel van de aanwezigen.

Maar ons nog niet.

Na een korte verhandeling over Ed Sinke, die kort daarvoor door Verdonk aan de kant was geschoven – "Ik vind het erg jammer, want hij was mijn maatje. Maar nu niet meer..." – begon ze met haar doelstellingen.

"Ik ga de tien grote problemen in Nederland oplossen." Zo luidde het enigszins bombastische openingssalvo van de lieve buurvrouw. Haar variant op het beroemde *Von Schlieffenplan* bleef echter, helaas, nog altijd onbekend. Natuurlijk, Rita grossierde in doodoeners als: "Ik wil onderwijs dat bij het niveau van kinderen aansluit." En erger: "Als je in Nederland woont, moet iemand zich ook houden aan dé Nederlandse cultuur." Waar ze wel concreet op inging waren de maatschappelijke stage en ontwikkelingshulp. Er kan volgens Rita namelijk meer

dan tweederde van het huidige bedrag af. Bij wijze van anekdote schetste ze hoe er 's ochtends vruchteloos werd gebeld naar het buitenland met de vraag of ze hun uitgeprocedeerde asielzoekers terug zouden willen nemen, en 's middags vanuit een ander ministerie met de vraag waar het ontwikkelingsgeld precies gestort kan worden. "Op een bankrekening in Zwitserland."

Dat moet anders, vindt Rita. Geen asielzoekers terugnemen is ook gewoon niet ontwikkelingsgeld *cashen*. Want voor wat hoort wat, vertelt de oude *doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg* mentaliteit van Rita's boekje vol huis- tuin- en keukenmiddeltjes voor nationale en internationale politiek.

Waar Rita echter aan voorbij gaat, is de fijne nuance van het internationale vraagstuk. Want op de vraag voor wie dat ontwikkelingsgeld eigenlijk bestemd was, wist ze geen sluitend antwoord geven. Want het ontwikkelingsgeld is niet voor de overheden die asielzoekers niet terug willen nemen, maar voor de inwoners van dat land. Elke poging een overheid te bewegen een andere koers te varen door ontwikkelingshulp te ontzeggen treft niet het gewenste doel. Het hoeft namelijk niet per definitie de financiering van een nieuwe presidentiële Rolls-Royce te zijn die word geraakt; het is veel waarschijnlijker dat een arm Afrikaans dorp het nu zonder ontwikkelingshulp zal moeten doen. Niet de overheid is slachtoffer, maar de burgerbevolking. Als geld wel in de verkeerde handen beland moet de prioriteit liggen bij het aanpakken van dát specifieke probleem. Niet korten op mensen, maar ervoor zorgen dat het geld bij die mensen beland.

Daarnaast wil Rita democratie graag anders doen. Nu doet Robert Mugabe democratie ook graag anders, dus dit plan van Verdonk behoeft nadere toelichting. Die gaf ze gelukkig, om elke postume verwijzing naar Mugabe alsnog in de kiem te smoren. Naast haar Wikipedia-pagina waarop iedereen zijn plasje mag plegen, en waar Rita vervolgens een standpunt mee gaat bakken, heeft ze het echter niet zo op

met democratie binnen de eigen gelederen. Bij het uitspreken van de heilige woorden *Congres* en *ALV* trok ze een vies gezicht. Rita is geen fan van congressen, "omdat het eenrichtingsverkeer is."

Dus Rita doet het anders. Je mag haar mailen en via *wikipedia* meedoen in het bepalen van de politieke koers. Maar wie dan uiteindelijk die koers gaat varen beslist ze zelf. Om dit bij de lokale verkiezingen werkbaar te houden stelt ze mensen aan die ze vertrouwt, die vervolgens weer sollicitatiegroepjes oprichten, om mensen te selecteren die dan mensen om zich heen kunnen verzamelen. Om lokaal aan de slag te kunnen. Wat dat betreft net zo transparant als de partijorganisatie van de oude Sovjet-Unie, maar voor Nederlandse begrippen erg mager als we Rita langs de meetlat der interne partijdemocratie leggen. Excuus, *bewegingdemocratie*. Maar Rita doet niet aan 'oude politiek'.

Waar ze wel aan doet, dat is de maatschappelijke dienstplicht. Een van de standpunten die al wat duidelijker omkaderd naar voren kwam. Het plan van wijlen Pim Fortuyn, die het idee in zijn toenmalige campagne nieuw leven inblies, vindt inmiddels gretig aftrek in alle politieke gelederen. Echt liberaal is het echter niet, zo vond ook een meisje in de zaal. "Ik heb niet het gevoel dat die 72 uur nou iets hebben bijgedragen aan mijn ontwikkeling. Ik had mijn tijd wel beter kunnen besteden."

Verdonk pareerde deze kritiek echter met het gegeven dat ze 72 uur, die verspreid over een heel jaar bleek ingevuld te moeten worden, veel te kort vindt voor een stage en werkervaring. Daar zitten ze bijvoorbeeld in verzorgingstehuis ook niet op te wachten. Trots op Nederland zou graag willen dat hiervoor een half jaar tot een jaar wordt uitgetrokken. Alleen zo worden mensen echt ondergedompeld in het arbeidsproces dat alles te maken heeft met werken voor elkaar. In sociaal opzicht een prachtplan, maar er zijn twijfels.

Los van de discussie over zelfbeschikking zijn er namelijk een aantal praktische bezwaren. Wat te doen bijvoor-

beeld met de verschillende opleidingsniveaus? Is een Vwo'er wel op zijn plek op de werkvloer van een verzorgingstehuis, en hoe bieden we stages aan die aansluiten bij de individuele capaciteiten van het kind? Dat gaat gepaard met een hoge administratiedruk bij instellingen en scholen. Het plan lijkt op deze twee punten niet te stroken met Verdonk's voornemen om de regeldruk

"Of kunnen we gewoon tot Sint Juttemus wachten tot u een wikipedia pagina heeft over files?"

- Femke Halsema

te verlagen en om onderwijs te bieden dat strak aansluit op de capaciteiten van het kind. Voor elke leerling een op maat gesneden stage neemt veel tijd in beslag, tijd die de instellingen vaak toch al te weinig hebben. Dit strookt niet met haar – correcte, dat moet gezegd – analyse dat de regeldruk in Nederland is doorgeslagen. Het systeem is teveel gericht op de ongehoorzame burger, terwijl Rita stelt dat ze "uitgaat van vrouwen, en niet van wantrouwen."

Tot op heden blijven de voornemens van Rita en haar beweging vaag. Onliners doen het goed, allicht. Ook wij willen wat doen aan de regeldruk, bu-

reaucratie en de kwaliteit van het onderwijs. Politieke partijen onderscheiden zich echter niet op het benoemen van het probleem, maar op de prioriteit die ze aan zaken geven, en vooral de visie waarbinnen een oplossing tot stand komt. Zowel D66 als de PVV zien problemen in de grote steden waar het gaat om integratie, maar de visie die ten grondslag ligt aan voorstellen die moeten leiden tot vermindering van de problematiek zouden bij de twee partijen niet méér kunnen verschillen. Bij Verdonk ontbreekt die inhoudelijke factor nog, hoewel haar ideologische grondslag op basis van haar betoog over dé Nederlandse normen en waarden ("Iedereen moet vrouwen gewoon een hand geven, dat hoort zo") tot op heden misschien te vatten valt onder de noemer 'conservatief irreëel powerpragmatisme'.

Femke Halsema wist tijdens de algemene beschouwingen van dit jaar het pijnpunt van Trots op Nederland ijzersterk te benoemen.

"Ik moet zeggen dat ik het een beetje flauw vind, als je het kabinet de maat neemt. Dat doe ik ook, maar ik heb een eigen plan en een eigen programma. En ik vind van iemand die zich laat voorstaan op daadkracht dat u dan toch in ieder geval zou moeten kunnen zeggen wanneer u begint wanneer u begint met het oplossen van de files, wanneer u alles rond heeft. Is dat na de zomer, voor de zomer, of kunnen we gewoon tot Sint Juttemus wachten tot u een *wikipedia-pagina* heeft over de files?"

Verdonk gaf die vrijdag, in het zaaltje naast de Mariakerk te Deventer aan wanneer haar oplossingen zouden komen. "Een paar weken voor de verkiezingen, want we willen natuurlijk niet dat andere partijen met onze plannen gaan lopen." Rita's vertrouwen zit diepgeworteld, maar ze maakt graag een uitzondering als het de *oude politiek* betreft. Of zou ze echt zo inconsequent zijn als ze in Deventer liet zien?

Who do I call if I want to call Europe?

Door Ivo Thijssen

In juli 1984 had Ray Parker Jr. een wereldhit met de Ghostbusters soundtrack. In tegenstelling tot de wereldberoemde vraag van Henry Kissinger "Who do I call if I want to call Europe?" wordt de vraag van de entertainer in het liedje wel luidkeels beantwoord: "Who you gonna call? Ghostbusters!!" Zonder duidelijk antwoord op de vraag was het liedje waarschijnlijk geen hit geworden. Kissinger is in mei dit jaar alweer 85 jaar oud geworden en wacht nog altijd op antwoord. Zolang hij, en de rest van de wereld, geen antwoord heeft op zijn vraag, zal de Europese Raad nooit een wereldhit worden.

Europese Raad

De Europese Raad is de bijeenkomst van de regeringsleiders van de 27 EU-lidstaten en de voorzitter van de Europese Commissie. Daarmee is het in de praktijk het hoogste orgaan van de EU, in de praktijk, want formeel is het geen EU instelling. De Europese Grondwet zou de formalisering mogelijk maken, ware het niet dat we die Grondwet samen met de Fransen hebben afgestemd in 2005. Het is dus wachten tot de ratificatie van het Hervormingsverdrag van Lissabon.

Onder dit Verdrag krijgt de Europese Raad niet alleen een officiële status, maar ook een permanente voorzitter. Nu roteert het voorzitterschap van de Europese Raad iedere zes maanden nog onder haar leden. Iedere zes maanden neemt een andere regeringsleider het stokje over van zijn collega. Dat dit geen succesformule is, bleek wel in 2003 toen Berlusconi het Europese stokje in handen had.

De tijdelijke voorzitter, ook wel 'president-in-office' genoemd, is slechts een primus inter pares, oftewel een eerste onder gelijken. Geen wonder dat Kissinger hem niet meteen zou bellen, ook al is hij formeel aanspreekpunt voor het buitenland. Het Hervormingsverdrag biedt een oplossing voor dit gebrek aan een goed aanspreekpunt. Het is alleen afwachten of Europa genoeg ambitie heeft om van die oplossing gebruik te maken.

Permanente Voorzitter

Onder het Hervormingsverdrag van Lissabon wordt het roterend voorzitterschap van de Europese Raad afgeschaft en vervangen door een Permanente Voorzitter die steeds in functie is voor een periode van tweeënhalve jaar. Naar verwachting is het Hervormingsverdrag

begin 2009 door alle lidstaten geratificeerd, zodat we halverwege 2009, precies vijftienvintig jaar na de hit van Ray Parker Jr, als het Tsjechische Voorzitterschap voorbij is, kunnen beginnen aan een Permanente Voorzitter. Deze gaat zo'n 300.000 euro per jaar verdienen, hetgeen toch ruim boven de Balkenende-norm is.

Voor dat geld moet hij dan ook hard werken, althans als Europa voldoende ambitie toont. Sowieso fungeert hij als voorzitter van de vier Europese Raadsvergaderingen, ook wel bekend als 'Eurotoppen', en rapporteert hij naar het Europees Parlement. Daarnaast bepaalt

" Who you gonna call?
Ghostbusters!! "

hij de agenda van iedere Eurotop en bereidt deze vergaderingen voor. Tevens is hij aanspreekpunt van het buitenland. Zo vertegenwoordigt hij bijvoorbeeld de EU naar de G8.

Overigens is het voor Kissinger daarmee nog steeds niet helemaal duidelijk wie er gebeld moet worden. Het Hervormingsverdrag creëert immers ook nog de Hoge Vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid. Deze heet in de volksmond gewoon Minister van Buitenlandse Zaken, maar onder druk van de Britten kreeg deze een ietwat verwarrende naam mee. Over wie de Permanente Voorzitter moet worden, wordt in de media al hevig gespecu-

leerd. Je kunt er zelfs op wedden. Van de genoemde kandidaten is Tony Blair het bekendst. Over taken die Tony zou moeten gaan verrichten is het echter opvallend stil.

Onduidelijkheid

Over de echte invulling van het takenpakket van de Permanente Voorzitter, en daarmee de kans op succes, is nog veel onduidelijk. Voor velen geldt dat de inhoud die de eerste Permanente Voorzitter aan zijn rol geeft, bepalend zal zijn voor het vast te stellen takenpakket. Voor vorming van het takenpakket is het dus simpel afwachten wie de eerste Permanente Voorzitter wordt. Op de Eurotop van vorige maand stond het takenpakket van de Permanente Voorzitter niet op de agenda. Afwachten aan de zijlijn getuigt echter van een laag ambitieniveau, terwijl de roep om één Europese stem in de buitenlandse politiek groter dan ooit is. Een ding is duidelijk: zonder ambitie weten maar weinig een wereldhit te scoren.

Invulling

Voor de selectie van de kandidaat die Permanent Voorzitter gaat worden, geldt dat deze aangewezen wordt door de Europese Raad zelf, achter gesloten deuren wel te verstaan. Hierin is geen rol weggelegd voor democratie c.q. het Europees Parlement. De 'chosen one' mag geen nationaal mandaat hebben, verder is de invulling vormvrij. Aangezien Balkenende nog over een nationaal mandaat beschikt, hoeven we hem gelukkig niet in Europa te verwachten!

Gezien het feit dat invulling verder vormvrij is, zou de Permanent Voorzitter ook een Europarlementariër kunnen zijn. Hoewel zo'n Europarlementariër tenminste direct door het volk gekozen is, is selectie van een Europarlementariër uit oogpunt van de trias politica geen goed idee. Het Europees Parlement controleert immers de macht en de geschiedenis heeft wel uitgewezen dat jezelf controleren geen goed idee is.

Het begint met ambitie

De minst ambitieuze invulling zou een administratieve invulling zijn naar voorbeeld van de Duitse president.

Hoewel velen bondkanselier Angela Merkel zullen kennen, kennen vermoedelijk maar weinig Nederlanders president Horst Köhler. Köhler heeft dan ook slechts een ceremoniële rol. Iemand van het kaliber Tony Blair zal waarschijnlijk niet zo'n zin hebben in zo'n rol. Nee, een keuze voor Tony Blair zou volgens velen duiden op een hoger ambitie-niveau. Hij is iemand die op pro-actieve wijze een gezicht zou zijn voor Europa en voor de wereld. Kissinger zou hem bellen ... Althans, als Tony over legitimiteit zou beschikken.

Legitimiteit

Om Europa en haar burgers echt te kunnen vertegenwoordigen, moet je immers wel over legitimiteit beschikken, oftewel verantwoording afleggen aan de volksvertegenwoordiging. Zoals gezegd staat het Europees Parlement, de enige democratische instelling van de EU, buiten spel. Zonder deze verantwoording ben je echter niet geloofwaardig en wordt je alsnog niet gebeld als het er echt om gaat. Een oplossing zou daarom zijn om de voorzitter van de Europese Commissie tot Permanent Voorzitter te maken.

Dubbel-functie

In dit geval gaan ambitie en legitimiteit hand-in-hand. In het Hervormingsverdrag staat niets dat de Voorzitter van de Europese Commissie in de weg staat om gekozen te worden tot Permanente Voorzitter van de Europese Raad. Sterker nog, hij is het enige lid van de Europese Raad dat gekozen zou mogen worden. De andere leden beschikken immers over een nationaal mandaat.

De Europese Commissie is in feite een uitvoerend orgaan van de Europese Raad. Een dergelijke dubbelfunctie voor de Voorzitter van de Commissie brengt met zich mee dat niemand in Europa of daarbuiten nog zou twijfelen aan wie het gezicht van Europa is.

Deze oplossing vormt de ultieme brug tussen regeringshoofden, de Commissie en het Europees Parlement. Bij de keuze voor een nieuwe dubbelfunctionarier moet het Europees Parlement immers instemmen zoals het dat nu ook doet bij een nieuwe Eurocommissaris. Het Europees Parlement kan daarnaast de Europese Commissie naar huis sturen. In het geval van een dub-

belfunctie wordt de positie van het Europees Parlement dus versterkt. Zij beschikt dan immers over het ultieme wapen: het recht de dubbelfunctionarier en daarmee de voorzitter van de Europese Raad naar huis te sturen.

Bij twijfel kiezen voor democratie

Momenteel twijfelt Europa nog over de invulling van haar Permanente Voorzitter. Bij twijfel is het altijd verstandig te kiezen voor democratie. Indien gekozen wordt met ambitie en daarmee voor een dubbelfunctie, één president van Europa, dan wordt in een klap gekozen voor democratie in Europa. Uiteraard geniet het op lange termijn de voorkeur de President van Europa in rechtstreekse pan-Europese verkiezingen te kiezen, maar dat is vooralsnog geen optie. De tijd lijkt echter wel definitief rijp Henry Kissinger op zijn oude dag eenduidig antwoord te geven.

De Andersallergie

Door Manuel Buitenhuis

In een tijd waarin het wereldwijd meer en meer gaat om het ontstijgen van culturele verschillen en het verbeteren van globale samenwerking, blijft het verbijsterend om te zien hoeveel moeite de Nederlandse samenleving lijkt te hebben met het accepteren van andere culturen. De Partij Voor de Vrijheid, een erkende one-issue partij met als enig zichtbaar grondprincipe het blemmeren van praktiserende moslims, kan onder de ooit zo tolerante Nederlandse bevolking genoeg sympathisanten vinden om negen zetels in de Tweede Kamer te bezetten. Een conservatieve partij als de VVD biedt politiek asiel aan Henk Kamp, die van mening is dat hulp aan illegalen hard aangepakt moet worden, en dat burgemeesters en ambtenaren die zich hier mee inlaten als ware het criminelen vervolgt moeten worden. Aan de andere zijde van het spectrum geeft het centrumlinkse kabinet subsidiegelden aan elk mogelijk vindbare instantie die zich inlaat met immigranten, zonder te kijken naar de efficiëntie en het wezenlijk nut daarvan.

De Nederlandse samenleving lijkt zich systematisch te storten op groepen die, zonder onderscheid, 'anders zijn'. Hierbij gaat onze maatschappij te werk alsof het een dierlijk lichaam is, dat ondoordacht en onverschrokken iedere lichaamsvreemde stof te lijf gaat, ongeacht de intenties; bang om ziek te worden. Nederland is xenofobisch en allergisch geworden voor invloeden van buitenaf. Dit blijkt eens te meer uit de stigmatisering, zoals ze door voornamelijk de PVV geforceerd wordt. Immigranten worden niet langer beschouwd als een aanvulling van de Nederlandse cultuur, noch worden zij verwelkomd als gelijken, of als 'nieuwe Nederlanders'. Ook niet door de PvdA, die hamert op het bieden van extra kansen aan allochtonen, door bijvoorbeeld extra scholing aan te bieden aan allochtonen, en hen actiever te assiste-

ren met het vinden van hun weg op de arbeidsmarkt.

Dit soort praktijken leiden tot een polarisering aan beide kanten van het politieke spectrum. Terwijl de rechterflank hamert op het aanpakken van buitenlands cultuurgoed, plaatst de linkerflank juist de focus op het bieden van extra kansen aan de groep die hun tegenstanders zo verfoeien. De eerste groep werkt doelgericht mee aan de nuanceloze visie die men wat betreft de geveinsde tegenstelling tussen allochtoon en autochtoon presenteert. De tweede doet hetzelfde, maar onbewust.

Beide kampen worstelen namelijk met de gedachte dat allochtone Nederlanders andere kansen zouden moeten krijgen dan autochtone Nederlanders; minder, tegenover meer. Deze gedach-

“ There are no blue states, there are no red states, there's only the United States ”

tegang word enerzijds gevoed door de voornoemde allergische mentaliteit, die suggereert dat alles wat "anders" is per definitie schadelijk is, en anderzijds de linkse reactionaire weerslag. Rechts legt de focus op minder ruimte voor niet-Nederlandse culturen, links de focus op het verplichten van het ruimte nemen. Hierdoor versterken beide kampen de fundamenteën van het hokjesdenken, waarbij allochtone mensen door nieuwe glazen plafonds gescheiden worden van autochtone mensen. Dit terwijl mensen gewoon mensen zijn, en men niet zo sterk naar achtergrond of cultuur zou moeten kijken, maar juist naar de individuele capaciteit van de 'lichaamsvreemde entiteit'. Men zou 'anders zijn' niet altijd met een verloederingsproces, genadeloos parasitisme of hulpbehoefendheid moeten associëren, maar als de bijzaak die het werkelijk is. Want hoewel allochtone mensen misschien wel 'anders' zijn, doet dat aan het feit dat zij ook mens zijn totaal niets af. Ze zijn gelijkwaardig aan alle andere mensen, en verdienen gelijke kansen; niet meer, niet minder.

Niet alle lichaamsvreemde stoffen zijn namelijk slecht voor het menselijk lichaam; in ieder geval niet méér dan gevaren van binnenuit. Evenzo zijn allergieën schadelijker voor het menselijk lichaam dan de onschuldige pollen en haren die het kunnen veroorzaken. Het op scherp stellen van het afweersysteem zoals rechts conservatief probeert is net zo gevaarlijk als het onnodig bedwelmen van het immuunsysteem van de linkerzijde. Het is onnodig dat de Nederlandse politiek struikelt over bijzaken cultuur en land van herkomst, als het gaat om het verdelen van kansen, terwijl dat gegeven uiteindelijk niets zegt over de capaciteit van het individu. Barack Obama verwoordde het gedurende het primary-season als volgt: "There are no blue states, there are no red states, there's only the United States". Er zijn geen allochtone mensen, er zijn geen autochtone mensen; er zijn alleen maar mensen. Mensen die het stuk voor stuk verdienen om beoordeeld te worden op hun individuele capaciteiten, niet op het hokje waar de oude politiek ze zo graag in plaatst. De PvdA spreekt over extra onderwijs voor allochtonen met een taalachterstand; maar leggen ze hiermee niet de nadruk op de verkeerde groep? Zou het niet beter zijn te pleiten voor extra onderwijs voor mensen met een taalachterstand, ongeacht achtergrond?

De polarisatie in het integratiedebat dat op dit moment in Nederland gevoerd wordt, forceert dat de focus van de politiek langzaam verschuift van datgene waar het uiteindelijk om draait naar weinig belangrijke randzaken. In plaats van een gematigd debat waarin een constructieve toon de muziek bepaalt, wordt het debat vooral bepaald door te gooien met modder en gekenmerkt door een onderscheid dat verschillende ideologieën denken te kunnen maken op basis van immigratie. Eigenlijk een merkwaardig gegeven; want als links en rechts het eens zijn over de gelijkwaardigheid van alle mensen, ongeacht wáár ze hun wortels hebben, waarom dan niet over de gelijkwaardigheid van onze kansen?

Integratie valt niet te forceren

Door Daan Timmer

Integratie valt niet te forceren, en dat moet je ook niet willen. Mensen zijn niet hetzelfde, ook binnen een land niet. Prinses Maximá had gelijk; dé Nederlander bestaat niet. Zelfs binnen de traditionele 'Nederlandse' cultuur bestaan verschillen. Kijk bijvoorbeeld naar de verschillen tussen het noorden en het zuiden van het land; die komen vooral door de oude verzuilde maatschappij, hoewel er ook werkelijk een verschil is in volksaard. Ik merk dit zelf ook, als in Brabant wonende Groninger. Carnaval zegt mij niks, maar Sint Maarten zegt Brabanders weer betrekkelijk weinig. Toegegeven, de verschillen zijn niet zo groot als vroeger. Door staatsonderwijs spreekt iedereen een soort Nederlands dat overal verstaanbaar en leesbaar is, men is mobieler en mensen trekken uit economische overwegingen naar verschillende regio's van het land.

Ik ben van mening dat er ook in Nederland van oorsprong cultuurverschillen zijn. Zo is er ook niet één Duitse cultuur, noch één Franse. Maar wat wel zo is, is dat de nieuwe culturen in Nederland voor ons vaak vreemd zijn, in de zin dat we deze niet kunnen doorgronden. Door mensen de mogelijkheden te geven zich in de samenleving te vermengen, zonder verplichting, lukt dit doorgronden wel. Mensen houden niet van verplichting, en dat werkt ook niet. Culturen moeten hun plaats vinden binnen de overkoepelende samenleving, en zo min mogelijk verzuild raken. Een nieuwe zuil zou in een grote deels ontzuilde samenleving enkel voor achterstand zorgen.

In de Gouden Eeuw kwamen veel immigranten naar Nederland, en hoewel deze uit Europese landen kwamen, waren er ook toen veel cultuurbotsingen. Franse Hugenoten, Spaanse en Portugese Joden, Duitse protestanten; ongetwijfeld zijn er nog meer groepen geweest, maar deze mensen brachten in

ieder geval kennis en kunde mee, en werden zo na een aantal generaties een deel van de samenleving.

Van 1997 tot 2004 woonde ik zelf in Hongkong en Singapore vanwege het werk van mijn vader. Wij waren daar toen zelf de allochtonen. Hoewel de Nederlanders en andere Europeanen daar van belang zijn voor de bestuurlijke top van bedrijven, maakte dat ons niet minder allochtoon. In Hongkong leefden ook wij afgescheiden, in een wijk die vol zat met veel (tijdelijk verblijvende) Europeanen, Amerikanen, Chinezen en meer mensen uit andere landen. Je word er niet verplicht Chinees te worden, en men vind het ook raar om te denken dat je met een cur-

“ In China vindt men het raar om te denken dat je met een cursus Chinees wordt ”

sus Chinees wordt. Je zou wellicht kunnen zeggen dat dit twee entiteiten zijn die onvergelykbaar blijken, en dat ook de economische situatie geheel anders is. Dat laatste klopt, maar ik ben van mening dat juist die verschillen ervoor zorgden dat ik als allochtoon niet vreemd werd aangekeken. Ook Nederlanders in het buitenland zonden zich af van de binnenlandse politiek van hun verblijfplaats. Het is pas wanneer ze er permanent wonen, en vaak ook gedurende één of meerdere generaties, dat ze zich verbonden gaan voelen met een land. Dat zie je in Hong Kong vooral bij Engelsen die er al langere tijd wonen. Of die een of andere inburgeringstest hebben voltooid om 'zich er thuis te gaan voelen', betwijfel ik.

Interessant is dat het merendeel van Nederlanders zelf een onvoldoende op het inburgeringsexamen zou halen. Dit is zo gek nog niet, als je bedenkt dat er vragen in staan als "wat je doet als een burend een kind hebben gekregen". Of-

ficieel horen alle Nederlanders blijkbaar een ingetogen felicitatiebrief door de brievenbus te doen. Ik vind het maar apart dat de overheid gaat dicteren hoe je iemand feliciteert met de geboorte van een kind. En daarnaast: ken jij de burend goed? Misschien is in jou dorp wel gebruikelijk om even langs te gaan, weten ze in Den Haag veel. De inburgeringstest zit vol met dit soort onbenullige vragen. Die maken het niet zo dat iemand zich Nederlander gaat voelen; hooguit voelt iemand zich verplicht een brief bij iemand door de brievenbus te doen.

In landen zoals Groot-Brittannië en New York worden hele stadswijken gedomineerd door één cultuur. Voorbeelden van deze wijken zijn Little India en China Town. Deze wijken ontleen hun charme aan het feit dat ze volledig gespecialiseerd zijn; er zijn bijvoorbeeld speciale antiekzaken en restaurants, en veel Indiërs zijn kleermakers. Mensen uit andere delen van de samenleving komen hierheen, juist omdat deze mensen hun cultuur behouden. De mensen uit deze wijken staan ook niet geïsoleerd in de samenleving, want na een aantal generaties vindt integratie vanzelf plaats. Een probleem dat mogelijkerwijs tot isolatie kan leiden, ontstaat wanneer de ouders het importhuwelijk gaan verplichten. Echtgenoten uit het thuisland behoren dan weer tot de eerste generatie migranten, die de natuurlijke integratie van de tweede of derde (of zelfs vierde) generatie negatief kunnen beïnvloeden.

Integratie valt niet te forceren, en complete integratie is onmogelijk; onwenselijk zelfs. Zelfs de oorspronkelijke Nederlanders zien verschillen in cultuur in het land, die er altijd al geweest zijn. Dé Nederlander lijkt mij een erg saai persoon. Nederland is divers, en dat is altijd al zo geweest; geen cursus zal dat kunnen veranderen.

North Sea Airport: realistisch of overbodig?

Door Robin Vogelaar

Kan het wel, of kan het niet? Is North Sea Airport werkelijk nodig of eigenlijk veel te duur? De discussie hierover wordt veelal verengd tot het prestigegevoel en de noodzaak qua infrastructuur niet achter te lopen bij andere landen. Wat zijn de feiten nu eigenlijk? Hoe heeft Schiphol zich al weten te ontwikkelen? Hoe hard hebben wij North Sea Airport nodig?

North Sea Airport niet alleen heel duur

Het concept North Sea Airport gaat uit van de dringende behoefte van Schiphol om te groeien en het gebrek om dat op het Nederlandse vasteland te doen. Een veelgehoorde oplossing is een eiland in de zee, al dan niet in de vorm van een tulp, waar geluid- en milieunormen veel minder snel overschreden worden. Vooral de tulpvorm zou Nederland internationaal op de kaart kunnen zetten.

Het is allereerst goed te beseffen dat rapporten over het concept North Sea Airport stellen dat het project inderdaad mogelijk voor veel prestige in de wereld kan zorgen, maar dat er niettemin ook grote problemen aan kleven. Volgens een rapport van het Centraal Planbureau omtrent deze problematiek (Dick Morks, 2000, Doorgroei op Schiphol biedt perspectief; luchthaven in zee is problematisch.) zijn er drie grote problemen:

- 1) Een groot verwacht exploitatiekort: in bijna elk enigszins realistisch scenario valt de kosten-batenanalyse negatief uit.
- 2) De verslechtering van de bereikbaarheid van de luchthaven: dit leidt tot concrete reistijdverliezen, extra reiskosten en minder keuzevrijheid voor het gewenste vervoer. Voor vrachtvervoer kan deze situatie mogelijk nog problematischer zijn, omdat dan heel de Randstad doorgetrokken moet worden om goederen te vervoeren naar de rest van Europa.
- 3) Complicaties op het gebied van leefbaarheid, milieu en veiligheid: er

moet een spoorverbinding gerealiseerd worden door kwetsbaar duingebied en erg dichtbevolkt gebied. Dit kan leiden tot ernstige aantasting van de omgeving en zou de veiligheid kunnen verminderen. De langere reisafstanden zijn bovendien slecht voor het milieu.

Uit dit drietal grote problemen kan gesteld worden dat er niet zonder meer overgegaan kan worden op het concept North Sea Airport. Eerst moeten de voordelen moeten opwegen tegen de nadelen. Ik zal daarom eerst laten zien wat de ontwikkelingen op dit beleidsgebied zijn om met meer achtergrondkennis de afweging te kunnen maken.

Uitbreidingsplannen Schiphol muurvast

Laat ik voorop stellen dat Schiphol het in vergelijking met andere luchthavens in de wereld best goed doet. Schiphol is immers met zijn 45 miljoen reizigers per jaar de vierde luchthaven van Europa en de negende van de wereld. Dit is een heel belangrijke reden voor veel internationale bedrijven om zich in Nederland te vestigen. Schiphol is goed voor ongeveer 2 % van het Nederlandse BNP. Toch is het nodig om in de komende jaren meer vliegbewegingen te realiseren om aan de toekomstige vervoersvraag te voldoen. Het is wrang voor Schiphol dat uitbreiding meestal gepaard gaat met meer milieuschade en meer geluidhinder voor omwonenden. Bovendien hebben milieuorganisaties in Nederland heel veel invloed, veel meer dan in omliggende landen, en kunnen ze dus de wet- en regelgeving stevig beïnvloeden.

Wachten op het ei van Columbus

In de afgelopen jaren is er in de vliegtuigsector al het een en ander gedaan om vliegtuigen stiller en schoner te krijgen en om Schiphol te kunnen laten groeien. Zo is bijvoorbeeld de geluidsoverlast van vliegtuigen gedaald door betere motoren: van de jetmotoren naar de veel stillere turbofans waardoor veel meer vluchten mogelijk werden.

Ook wordt sinds de aanleg van de milieubaan, nu de Polderbaan, bij Schiphol de geluidshinder beter verspreid over de omgeving waardoor een hogere capaciteit kon worden gerealiseerd. Op

de baan is veel kritiek geweest, maar feit blijft wel dat in het rapport Schipholbeleid (in opdracht van de ministeries van VROM en V&W) geconcludeerd werd dat sinds 1993 het aantal mensen rond Schiphol dat ernstige geluidshinder ondervindt, daalde met zo'n 100.000 personen tot 250.000. Die daling ging samen met een ruime verdubbeling van het aantal vliegbewegingen in de betreffende periode.

Dit jaar werd aangekondigd dat Schiphol verdere uitbreiding kon realiseren binnen de wetgeving op het gebied van milieu- en geluidsoverlast. In de nabije toekomst zouden piramides geplaatst worden op strategische plekken rond Schiphol en zouden bij omwonenden kastjes geïnstalleerd worden die antigeluid produceren. Het is maar de vraag of dit het ei van Columbus is, omdat de gebruikte techniek voor deze toepassing nog steeds toekomstmuziek is. Kleine verschillen in de omgeving als een open raam kunnen de werking van deze kastjes verstoren. Bovendien produceert een straalvliegtuig geen mooie constante trillingen, maar heel chaotisch geluid. Door dit gegeven zullen er voor de kastjes complexere technieken ontwikkeld moeten worden.

Grote sprongen te maken

Een nieuwe deeloplossing zou kunnen zijn dat verdere geluidsreductie gerealiseerd kan worden als een vliegtuig bij landing een continuous descent approach, een lange glijvlucht, uitvoert. Nu wordt de landing nog stapsgewijs ingezet door een vliegtuig en vliegt het toestel bij het landen dus steeds iets lager dan strikt noodzakelijk. De lange glijvlucht is echter dermate complex dat mensen de coördinatie nog niet kunnen uitvoeren en het dus computers vereist met een enorme reken capaciteit. Dat heeft te maken met het feit dat verschillende typen vliegtuigen verschillende dalprofielen hebben. Het voert echter te ver door om daar verder op in te gaan.

Ook kan geluidsreductie gereduceerd worden door het nieuw gepresenteerde plan voor Schiphol om een holle mobiele geluidswal (van 1,6 km lang en 20 m hoog) te bouwen. Deze wal met een oppervlakte van 100.000 m² moet tevens plaats bieden aan klimaat-

, onderwijs- en onderzoekscentra. De geluidswal zorgt ervoor dat het geluid tien maal minder luid is.

Daarnaast zijn er in Nederland een aantal oude ongebruikte militaire basissen waar de infrastructuur om vliegverkeer af te handelen al aanwezig is. Het zou daarom gunstig zijn om bepaalde luchtvaartdiensten aan te bieden vanaf deze plekken. Zo wordt de milieu- en geluidsoverlast als het ware meer verdeeld over Nederland en zal dit economische impulsen geven aan de betreffende regio's aldaar.

Ook moet er echt gekeken worden hoe de trein meer zou kunnen concurreren met het vliegtuig. Het is nog altijd voordeliger qua tijd en qua kosten om naar Wenen, Barcelona of Praag met het vliegtuig te gaan. Om dit te veranderen is waarschijnlijk de grote uitdaging voor het Europese HSL-netwerk en misschien verdergaande infrastructuurverbeteringen.

Hub-and-spoke achterhaald?

De hiervoor genoemde oplossingen zullen verlichting bieden voor een tijdsperiode van ongeveer dertig jaar. In de tussentijd zal gezien moeten

worden of duurzamere oplossingen in de vorm van een tweede vliegveld in de Noordzee, het concept North Sea Airport, gekozen moeten worden of dat dit helemaal niet nodig is. Het is namelijk goed te beseffen dat in het begin vliegvelden vooral zijn ingericht via het hub-and-spoke-model, het as-en-spaak-model. Dit model, ook gebruikt in vele andere logistieke systemen, zorgt er in de luchtvaart voor dat reizigers met grote vliegtuigen van buiten Europa bijvoorbeeld op Schiphol binnenkomen en vervolgens een kleiner vliegtuig nemen om hun bestemming in Europa te bereiken. De laatste jaren gaan echter geluiden op dat dit een achterhaald model is (bijvoorbeeld door oud-topman van Boeing, Phil Condit), omdat de passagier er voor kiest om non-stop naar hun eindbestemming te vliegen (en hiervoor bereid is te betalen) en vliegtuigen in staat zijn om steeds verder te vliegen zonder bij te tanken. Dat vliegtuigen steeds meer directe vluchten maken zal overigens zonder twijfel voor Nederland een grote vermindering van de vervoersvraag inhouden, want ruim 40% van de passagiers die op Schiphol aankomt is namelijk op doorreis.

Genueanceerd nadenken over North Sea Airport

Of in de toekomst werkelijk van het hub-and-spoke-model wordt afgestapt valt natuurlijk nog te bezien. Feit blijft wel dat op dit moment een grootschalige investering in North Sea Airport het project met een onrendabel karakter kan opzadelen. Bovendien kan het uiteindelijk stuiten op veel onbegrip bij mensen. Ik heb laten zien dat er eerst voor andere, relatief minder ingrijpende, oplossingen gekozen kan worden. Het blijkt dat het debat over North Sea Airport genuanceerd moet worden gevoerd. Een debat op basis van argumenten en niet op basis van de prestige. Dat zorgt uiteindelijk voor betere oplossingen.

Burgerlijke vrijheden en privacy; een problematisch debat?

Door Coen Brummer

Het debat rond de inperking van burgerlijke vrijheden en privacy ten behoeve van terrorismebestrijding lijkt op een problematische manier gevoerd te worden. De discussie verzandt voortvarend in een grotesk spel waarin het erom draait wie de meest vergaande schendingen van burgerrechten uit de geschiedenis kan noemen. Hoewel de ontwikkelingen van de laatste jaren zorgwekkend zijn, is het van belang de discussie in de nuance te blijven voeren.

Liberale democratieën zijn sinds hun aarzende intrede in de achttiende en negentiende eeuw slachtoffer geweest van groeperingen die via gewelddadige wegen politieke of maatschappelijke veranderingen te weeg wilden brengen. Te denken valt aan de acties van Rote Armee Fraktion, waar Duitsland in de jaren zeventig mee te kampen had, en de ETA en IRA, in respectievelijk Spanje en Ierland. Sinds de jaren negentig is er sprake van de opkomst van een nieuwe golf van terreur: het Moslimfundamentalisme. Er is in de afgelopen decennia klaarblijkelijk geen gebrek geweest aan fanatiekelingen waartegen onze Westerse samenleving beschermd diende te worden.¹

Elke stap die de staat zet om het net rond deze mogelijke terroristen te sluiten gaat gepaard met het zoeken naar een balans tussen het in stand houden van burgerrechten en het uitvoeren van effectief contraterrorisme. Het inzetten van inlichtingendiensten en het invoeren van wetgeving die de handelsvrijheid van mogelijke terroristen beperkt zijn voorbeelden van de wapens die de staat hanteert ter bestrijding van terrorisme. Het debat dat ontstaat waar burgerlijke vrijheden of privacy in de verdrukking komen, wordt over het algemeen gevoerd tussen twee kampen.

Eenzijds zijn er de personen en organisaties die weinig moeite lijken te hebben met de meekijkende en meeluisterende overheid. De vrijheid van een open samenleving kan alleen bestaan wanneer zij gebouwd is op een

fundament van veiligheid. Het tijdelijk opgeven van delen van burgerrechten en privacy is een noodzakelijk offer om deze veiligheid te garanderen, zo stellen zij die weinig moeite hebben met Big Brother.

Anderzijds zijn er zij die minder vertrouwen hebben in het staatsapparaat en aanmerkelijk minder luchtig doen over degradaties van burgerlijke vrijheden. De vrijheid en de grondrechten van het individu dienen te allen tijde beschermd te worden. Immers, de mogelijke terroristen proberen de democratische samenleving buiten spel te zetten door middel van gewelddadige acties. Wanneer we zelf aan de verworvenheden van deze samenleving beginnen te tornen, bereiken zij al gedeeltelijk hun doel.

Helaas lijken de twee geschetste tegenstellingen in Nederland niet tot een volwassen debat te leiden. Natuurlijk, rechtse columnisten en politici kiezen over het algemeen vaker de kant van de harde aanpak en zien weinig problemen in het verstrekken van passagiersgegevens of langdurige opslag van gespreksgegevens. Zij verwijten de tegenstanders van vergaande contraterrorisme maatregelen een softe aanpak die ruimte biedt aan mogelijke terroristische acties. De tegenstanders pareren deze aanvallen door voorbeelden aan te halen van afschrikwekkende, historische gebeurtenissen. De voormalig Sovjet-Unie, het Ministerium für Staatssicherheit, alles wordt uit de kast gehaald om de burger ervan te overtuigen dat de handhaving van burgerrechten buiten kijf moet staan.

Maar maken deze argumenten enige indruk? De burger zal hopelijk doortastend genoeg zijn om in te zien dat het weigeren passagiersgegevens te verstrekken aan de Verenigde Staten niet zonder meer zal leiden tot nieuwe aanslagen. De opslag van telefoongesprekken zal een nieuwe 11 september hoogstwaarschijnlijk niet voorkomen. Ook worden de voorbeelden van op hol geslagen inlichtingendiensten uit de voormalig Oostbloklanden gerelativeerd. Deze gebeurtenissen vonden immers niet plaats in het vrije Westen, maar speelden zich af aan de andere kant van de muur. Het zou daarom een

verrijking van het debat kunnen zijn, wanneer er meer aandacht besteed wordt aan de gevallen waarin de overheden van vrije, Westerse staten niet in staat bleken te zijn om de balans tussen burgerrechten en terrorismebestrijding te handhaven.

Deze gevallen zijn er helaas volop te vinden, zowel in het verleden als tegenwoordig. Een voorbeeld hiervan kwam naar buiten toen in 1976 de Church-commissie het rapport *Intelligence Activities and the Rights of Americans*² publiceerde. Dit rapport zou een reflectie geven op de werkzaamheden van Amerikaanse inlichtingendiensten en veiligheidsdiensten in de periode 1936 – 1976. De bevindingen van het rapport laten weinig twijfel bestaan over de conclusies die er over het functioneren van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten getrokken kunnen worden. Het bevat grote opsommingen van gevallen waarin brieven en telegrammen werden geopend. Er werden op grote schaal dossiers bijgehouden van burgers en er werden lijsten aangelegd met daarop de namen van personen die in geval van een nationale noodtoestand ogenblikkelijk gearresteerd moesten worden. Hiernaast werd op grote schaal gebruik gemaakt van het inzetten van infiltranten en agenten.³ Hoe het zo ver heeft kunnen komen? De Koude Oorlog en de door senator McCarthy aangewakkerde angst voor infiltrerende communisten in de samenleving zorgden voor een paranoïde heksenjacht op iedereen die vermeende linkse sympathieën koesterde. Dit leidde tot steeds verdergaande bevoegdheden voor de inlichtingendiensten. Hoewel de angst voor het rode gevaar is verdwenen, is de parallel met de hedendaagse situatie niet moeilijk te herkennen.

Een actueler voorbeeld van misstappen rondom burgerrechten in de Westerse wereld is te vinden in het huidige Europa. Amnesty International was niet in het bijzonder te spreken over de gang van zaken binnen de Europese Unie. In het in November 2001 verschenen rapport *A Human Rights Framework for the Protection of Security* roepen zij op tot een aantal hervormingen in het EU-beleid die op het eerste gezicht niet meer dan vanzelf-

sprekend lijken te zijn. Zo wordt er gesproken over de rechten van gedetineerden met betrekking tot schone kleding, medische behandeling en het bekendmaken van de grond waarop hij of zij wordt vastgehouden.⁴ Verder bekritiseerd het rapport de uitleveringspolitiek van de EU en de zwakheden in het systeem ten aanzien van het beschermen van mensenrechten in het algemeen.⁵ Zaken met betrekking tot de rechten van verdachten en gedetineerden zouden in een liberale democratie gemeengoed moeten zijn voor elke burger, ook wanneer die burger zich buiten die liberale democratie wenst te plaatsen door het plannen en uitvoeren van terroristische acties.

De hierboven beschreven casussen tonen aan dat de argumenten in dit debat niet gezocht hoeven te worden in een wereld die ten einde kwam toen de inwoners van Oost- en West-Berlijn op 9 november 1989 de muur neerhaalden. De geloofwaardigheid van de

voorvechters van burgerlijke vrijheden en privacy zou toenemen, wanneer zij de burger zouden wijzen op de concrete gevaren die kunnen ontstaan wanneer we het recente verleden niet in acht nemen. Deze geloofwaardigheid is van het grootste belang in een tijd waarin een aanzienlijk deel van de bevolking geneigd is mee te gaan in de degradatie van burgerrechten. Een belangrijk thema als mensenrechten verdient een genuanceerd en serieus gevoerd debat.

Coen Brummer (22) studeert Geschiedenis aan de Universiteit Utrecht en is lid van D66.

Voetnoten:

1: C. Fijaut, 'Inlichtingendiensten in Europa en Amerika; de heroriëntatie sinds de val van de Muur en 11 september 2001', Justitiële verkenningen jrg. 30 nr. 3 (2004) p 32.

2: Final report of the select committee to study governmental operations with respect to intelligence activities.

Book II: Intelligence Activities and the Rights of Americans. (Washington 1976)
http://www.aarclibrary.org/publib/contents/church/contents_church_reports_book2.htm

3: B. Hoogenboom, 'Inlichtingewerk en ethiek; een wildernis van spiegels', Justitiële verkenningen jrg. 30 nr. 3 (2004) p 127.

4: Amnesty International, 'A Human Rights Framework for the Protection of Security' (2001), p 11.
<http://www.amnesty.org/en/library/asset/IOR61/005/2001/en/dom-IOR610052001en.pdf>

5: Wim Smit, 'Terrorisme en rechtvaardige oorlog; recht en onrecht in tijden van terreur' (Antwerpen 2007) p 83.

(ADVERTENTIE) DEMO zoekt vormgever!

Het gaat goed met de DEMO. Ook ditmaal hebben jullie genoeg kopij aangeleverd om een bomvol nummer te kunnen produceren. Toch is er op de burelen van de DEMO geen sprake van een hemel op aarde, want het gaat allemaal niet vanzelf. De afgelopen nummers hebben we met noodmaatregelen de vormgeving voor elkaar kunnen krijgen, maar wij JD'ers houden natuurlijk meer van oplossingen. Daarom hebben we de functie van vormgever in de aanbieding. Als nieuwe vormgever krijg je een mooie training, maar uiteindelijk zul je het zelf moeten doen. Creativiteit, doorzettingsvermogen en een engelengeduld zijn onontbeerlijk. Je krijgt daar een prettige samenwerking met de hoofdredactie voor terug.

Geïnteresseerd? Mail de hoofdredactie op demo@jongedemocraten.nl.

Interview: Roger van Boxtel over embryoselectie, gewetensbezwaren en Lourdes

Door Thijs Kleinpaste

Medische ethiek vraagt niet om platvloerse oneliners, vindt Roger van Boxtel, voorzitter van de raad van bestuur van zorgverzekeraar Menzis. Toen ik in mijn tijd als Tweede Kamerlid zelf nog woordvoerder was op het gebied van medisch ethische kwesties vond ik het altijd belangrijk debatten met respect en zorgvuldigheid te voeren, bijvoorbeeld met mensen die vanuit een ideologische achtergrond toch veel moeite hebben met bepaalde zaken. Het was voor mij belangrijk om tegenover hun principiële en morele bezwaren de mogelijkheid voor mensen die er anders over dachten open te houden om een eigen afweging te maken. Natuurlijk altijd met wederzijds respect, want dat is – hoewel het binnen de politieke actualiteit een holle frase lijkt te zijn geworden – van buitengewoon belang.

Tojuist is bekend geworden dat er binnen het bloedeloze compromis tussen de PvdA en de ChristenUnie gezorgd gaat worden voor een ethische toetsingscommissie ten aanzien van embryoselectie. Wat vindt u hiervan?

Je kunt het negatief benaderen, maar ik benader het liever positief. Ik denk dat het overlaten van afwegingen aan een ethische commissie een opening is. Er ligt gelukkig geen moratorium op de oplossing. Embryoselectie kan ernstige ziekten voorkomen, en ik ben blij dat de afweging nu aan deskundigen wordt overgelaten. Ik hoop wel dat ze vanuit een pragmatische ethiek te werk gaan. Het ontwikkelingsdenken moet voldoende ruimte krijgen.

Beschouwt u het niet als een rem op verdere ontwikkelingen? Staatssecretaris Bussemaker kondigde een onvoorwaardelijke uitbreiding met twee criteria aan.

Ik denk dat de toetsingscommissie echt een verrijking is. De afweging wordt nu dichterbij de arts en betrokkenen gebracht, en ik denk dat de commissie

uitstekend in staat is een normatief kader te vormen, juist vanuit de medische ethiek. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat we straks dingen gaan toestaan waarvan eigenlijk elke Nederlander zijn wenkbrauwen optrekt. Want ik vind wel dat we niet zomaar alles aan de commissie kunnen overlaten. Het is belangrijk dat de commissie nieuwe ontwikkelingen kan agenderen, als een maatschappelijke discussie wenselijk is. Waar ik moeite mee heb zijn artsen die zeggen: "De politiek moet zich hier überhaupt niet mee bemoeien." Het is belangrijk een wisselwerking te behouden tussen het maatschappelijk debat en de behandelkamer, hoewel ik niet echt iemand ben van de principiële stellingname. We moeten pragmatisch blijven kijken naar ontwikkelingen in de wetenschap en in de samenleving.

Denkt u dat verzekeraars door middel van verschillende aanvullende verzekeringen prioriteiten kunnen leggen? Hebben zij invloed op de aanbodkant? Er zijn bijvoorbeeld verzekeraars die een reis naar Lourdes vergoeden.

Het is wel belangrijk aan te merken dat het hier gaat om aanvullende verzekeringen, naast het basispakket dat voor iedereen gelijk is. Wat dat betreft stellen we dus niet echt prioriteiten. Als mensen graag naar Lourdes willen vind ik dat echt prima. Ik ken nog geen voorbeelden van verzekeraars die reizen naar Mekka vergoeden, maar zo-

" Als mensen graag naar Lourdes willen vind ik dat echt prima "

lang 't binnen de aanvullende verzekering valt kan ik er in ieder geval geen bezwaar tegen hebben.

Daarop voortbordurend, denkt u dat er markt is voor een soort 'moslim-polis'? Los van 't feit dat moslim-polis een wat vreemde term is, denk ik niet dat er op dit moment markt voor is. Bij mij is het

in ieder geval in het denken nog niet naar boven gekomen, hoewel ik het ontstaan ervan natuurlijk niet uitsluit.

Vindt u het acceptabel dat iemand bijvoorbeeld op religieuze gronden een vrouwelijke arts eist?

Nee, eisen vind ik niet acceptabel. Dat mensen de voorkeur uitspreken door een vrouwelijke arts behandeld te worden vind ik prima, maar dat is iets anders. In noodsituaties moeten mensen gewoon geholpen worden. Als het zo uitkomt zie ik geen enkel bezwaar, maar eisen is wel een erg harde term. Het heeft alles te maken met vrijwilligheid.

Ziet u een zekere vorm van segregatie in de Nederlandse zorg? Heeft u de indruk dat er op zorggebied problemen op te lossen zijn die te maken hebben met immigratie en integratie?

Nee, die kom ik als verzekeraar eigenlijk niet tegen. Het is wel interessant om naar de aanbodkant te kijken. Er dreigt een enorm tekort op de markt. We vergrijzen en ontgroenen. Het is belangrijk dat we uit alle verschillende bevolkingsgroepen arbeidskrachten kunnen aantrekken om in de zorgsector te werken. Het maakt mij echt niet uit of iemand geel, bruin, wit of paars is. Maar het is ook belangrijk om flexibel te blijven. Sommige mensen die

bijvoorbeeld werken in de verpleging zullen vanuit hun religieuze overtuiging stellen dat ze er een probleem mee hebben om bijvoorbeeld een man te wassen. Hierover moeten afspraken gemaakt worden die ervoor zorgen dat we geen potentiële krachten verliezen. Als iemand bezwaar heeft tegen een klein deel van de zorgfunctie mag het niet zo zijn dat er een directe no-go volgt. Iemand kan namelijk wel plezier hebben in de rest van het werk. Hiermee kan in de arbeid- en taakverdeling rekening gehouden worden.

Als we terugkijken op de discussie over de 'weigerambtenaren' die Nederland een aantal jaar geleden in zijn greep hield, ziet u in de zorg dan nog wel ruimte voor wat we dan maar even gewetensbezwaren zullen noemen?

Arbeid moet flexibel blijven. Als er mensen zijn die zeggen: "Je moet één ding niet van me vragen", dan moeten we dat ook kunnen accepteren. Ook de krapte op de arbeidsmarkt die de vergrijzing gaat opleveren zal daarom vragen. Nogmaals, op het moment is dit geen probleem, ik zie dit soort situaties maar heel af en toe, maar we moeten flexibel kunnen blijven. Zorg is namelijk ook een afspiegeling van de samenleving. In Amsterdam bijvoorbeeld zie ik als ik een ziekenhuis binnenloop mensen met allerlei verschillende achtergronden uitstekend samenwerken binnen de zorgtaak, dat is fantastisch.

Cultuurverschillen in de zorg

Een 28-jarige vrouw van Marokkaanse afkomst wordt 's nachts met spoed naar de verloskamers gebracht. Ze is 38 weken zwanger en staat op het punt te bevallen. Bij het zien van de dienstdoende mannelijke gynaecoloog, dr. Zwaan, eist de echtgenoot dat zijn vrouw geholpen wordt door een vrouwelijke gynaecoloog. Dr. Zwaan twijfelt: moet hij ingaan op de eis van de echtgenoot van de patiënt en de achterwacht (een vrouw) uit bed bellen? Of moet hij de man voor een voldongen feit stellen en zelf de bevalling begeleiden?

Meisjesbesnijdenis, communicatie met patiënten die het Nederlands niet goed beheersen, verschillende opvattingen over medicijngebruik: menig arts is de laatste jaren geconfronteerd met ethische dilemma's die ontstaan vanuit culturele en religieuze verschillen. De 'vrije artskenning' is zo'n principiële aangelegenheid die de gemoederen flink heeft aangewakkerd. Hebben patiënten het recht om zelf hun hulpverlener te kiezen?

Zoals bijna elk medisch-ethisch dilemma kent ook bovenstaande casus twee kanten. Enerzijds hebben we in de gezondheidszorg, en zeker ook in de gynaecologie en obstetrie, te maken met privacygevoelige kwesties – de integriteit van het lichaam wordt veelal letterlijk geschonden. Het is daarom van belang dat de patiënt zich op haar gemak voelt bij de hulpverlener. Daarbij komt nog het principiële argument, zeer relevant ook voor D66, dat keuzevrijheid en zelfbeschikking belangrijke waarden zijn, ook in de gezondheidszorg.

Daar staan echter argumenten tegenover. De vrije artskenning mag in principe dan wel een mooi streven zijn, de vraag is of het ook altijd praktisch uitvoerbaar is. Hoeveel moeite moet een ziekenhuis doen om een andere arts te laten komen? Wat vinden we hierin redelijk? Daarbij komt nog dat in bovenstaande casus de echtgenoot vraagt om een vrouwelijk arts. Denkt de zwangere vrouw er hetzelfde over, of wil ze gewoon geholpen worden? Goed mogelijk dat zij heel andere dingen aan het hoofd heeft nu ze op het punt staat te bevallen. Daarnaast is er nog de vraag wat de consequenties zijn voor het ongeboren kind indien het echtpaar besluit het ziekenhuis te verlaten.

In een recent standpunt van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst (KNMG) wordt als vuistregel geformuleerd dat een instelling alleen aan het verzoek voor een zorgverlener met een bepaalde sekse moet proberen te voldoen als de patiënt dit tijdig (bij het maken van een afspraak) aangeeft. In spoedsituaties zijn de keuzemogelijkheden van de patiënt veel beperkter, of niet bestaand. Het weigeren van een arts mag ten alle tijden, maar de patiënt moet dan wel gewezen worden op de mogelijke gevolgen.

Voor bovenstaande casus betekent dit dat het echtpaar in dit ziekenhuis de bevalling alleen kan laten uitvoeren door de mannelijke gynaecoloog. Vanwege het belang van het kind zal hij het echtpaar proberen te overtuigen in het ziekenhuis te blijven. Wat zullen ze doen....weggaan of genoegen nemen met de aanwezige arts? Ik hoop het laatste.

Drs. Annelien Bredenoord werkt aan de Universiteit Maastricht aan een proefschrift over ethiek op het snijvlak van voortplantingsgeneeskunde en erfelijkheid en is lid van route66, het talent ontwikkelingskader van D66.

Multatuli, verrassend actueel

Door Coen Brummer

Geloof is de vrijwillige celstraf van het verstand, zo stelde Multatuli 150 jaar geleden al vast. Helaas blijkt zijn toenmalige observatie weinig aan actualiteit ingeboet te hebben. De vorming van Paars I leek het einde in te luiden van een tijdperk dat gedomineerd werd door kabinetten waarin altijd het CDA, dan wel één van haar voorlopers zitting had. Het nieuwe millennium, zo werd gedacht, zou er één van rationaliteit en pragmatisme zijn. Een progressieve en optimistische wereld, opgebouwd uit liberale, democratische staten.

Het nieuwe millennium bracht echter meer dan de voorspelde ICT-problematiek en wat vuurwerk. Tegen de verwachtingen van de eerder genoemde optimisten in, keerde het tij. De kiezer ging op zoek naar rust en houvast in een snel veranderende wereld en kwam terecht bij de confessionelen. Inmiddels is het 2008 en is het vierde kabinet Balkenende een feit. Werden de voorgaande kabinetten Balkenende nog met beide benen op de seculiere grond gehouden door respectievelijk LPF, VVD en D66, ditmaal vindt het CDA haar coalitiepartners in de PvdA en de Christen Unie. En dat is te merken.

Wat is het geval? Er lijken in toeneemende mate religieus getinte motieven door te klinken in het regeringsbeleid. Het vooralsnog weigeren om de wet op godslastering af te schaffen is hier

een voorbeeld van. Deze wet, ingevoerd in de jaren '30 door de grootvader van minister Donner, om de communisten ervan te weerhouden artikelen te verspreiden met daarop voor Christenen kwetsende uitspraken, is sinds die tijd een keer of drie toegepast en is ondertussen volkomen overbodig geraakt. We hebben immers een rechtssysteem dat er garant voor staat dat iedereen die zich op wat voor manier dan ook beledigd of benadeeld voelt de stap naar een onafhankelijk rechter kan maken om zijn of haar zaak te laten bekijken.

Ook het debacle rond de bezwaren van de Christen Unie omtrent embryoselectie ter preventie van borstkanker geeft helaas aan dat de strijd tussen ratio en dogma nog niet gestreden is. Wanneer de kans op een erfelijke ziekte bij het dragen van een bepaald gen vrijwel honderd procent was, mocht deze embryoselectie al worden toegepast. Het feit dat kinderen bij de nieuwe situatie slechts tachtig procent kans maken op een ernstige ziekte, bleek reden te zijn voor een debat van enkele uren. De kleine Christelijke partijen toonden zich fel tegenstander van de uitbreiding die doorgevoerd zou worden, de oppositiepartijen maakten zich hard voor het behoud van de plannen. Nadat PvdA-staatssecretaris Bussemaker – zich aanvankelijk van geen kwaad bewust – de toezegging deed om de nota eerst binnen de ministerraad te bespreken en het ziekenhuis van Maastricht verzocht om het toepassen van de embryoselectie tot die tijd op te schorten, leken de gemoederen in de kamer, maar vooral in de coalitie, weer enig-

zins te bedaren.

Was alle drukte terecht? Er zou gesteld kunnen worden dat het misschien overbodig is om uren te besteden aan het debatteren over een onbelangrijke wet die nauwelijks gebruikt wordt. En misschien is er zelfs wel wat te zeggen voor het argument dat wanneer we eenmaal beginnen aan embryoselectie, we een point of no return hebben gepasseerd. Feit blijft dat de regering van een seculiere staat als Nederland zich volkomen neutraal dient op te stellen met betrekking tot zaken als religie of levensovertuigingen.

Dat de opvattingen van een mens – en dus ook een politicus – berusten op het fundament van zijn of haar opvoeding en achtergrond behoeft geen betoog. Rouvoet en consorten hebben het volste recht hun kinderen, met de hand op de bijbel, niet te willen vrijwaren van erfelijke ziektes. Ook mogen zij dit standpunt in de kamer uitdragen. Echter, daar waar zij proberen dergelijke persoonlijke waarden en normen op te leggen aan anderen, eindigt dit recht en breekt het daarnaast ook met de Nederlandse traditie. De historie van Nederland vertelt, ondanks haar verzuilde periodes, een verhaal van vrijheid, eigenzinnigheid maar bovenal zekerheid. De zekerheid dat de overheid zich niet zal mengen in dat wat er geschreven, gesproken of geloofd wordt en dat ieder, binnen de grenzen van de wet, zijn of haar eigen morele waarden mag vaststellen. Helaas lijkt deze traditie met de terugkeer van de confessionelen in de nationale politiek buiten de deur te zijn gezet. Laten we haar weer binnenhalen, voor ze kouvat.

Coen Brummer (22) studeert Geschiedenis aan de Universiteit Utrecht en is lid van D66.

Integratie bestaat niet

De Voorzittershamer

Door Floris Kreiken

Het integratiedebat is in de laatste jaren opgeklimmen uit de taboesfeer. Een goede ontwikkeling zou je op het eerste gezicht zeggen. Want de multiculturele samenleving, en dan met name de manier waarop wij in Nederland hiermee omgingen, bracht en brengt nog steeds een aantal problemen met zich mee. Lange tijd hebben wij het feit dat veel gastarbeiders nog steeds geen Nederlands spraken, maar wel hun vrouwen onderdrukten en het toelieten dat hun kinderen de inmiddels beruchte Vogelaarwijken op stelten zetten, doodgezwegen.

Helaas zijn uit het inmiddels tot in den treuren gevoerde debat nog steeds geen oplossingen voor deze problematiek voortgekomen. Integendeel, het is veranderd in een destructief geheel. Aan de ene kant schreeuwen Wilders, Verdonk en Co. dat de enige goede manier van integratie assimilatie is, terwijl aan de andere kant de 'knuffelaars' allochtonen nog steeds in een slachtofferrol plaatsen. Beide benaderingen kenmerken zich door een gebrek aan pragmatisme en realisme. Het wordt tijd dat deze twee woorden de uitgangspunten van de Nederlandse integratiepolitiek worden en dat er energie wordt gestoken in het scheppen van voorwaarden voor een open samenleving.

Nederland heeft zich door de eeuwen heen gekenmerkt door pragmatisme, ook op het gebied van integratie. Multiculturalisme bestaat namelijk al eeuwen in Nederland. De komst van de Hugonoten in de 16e eeuw, de Portugese Joden in de 17e eeuw en arbeidsmigranten in de 20e eeuw zijn diverse voorbeelden van migrantengroepen, die bij hebben gedragen aan de rijkdom die Nederland nu kent. Als handelsnatie accepteerde de bevolking dit multiculturalisme. Nederland moet weer terug naar die open samenleving, waar niet wordt gesteggeld over culturele tegenstellingen, maar waar wordt gewerkt aan gelijke startkwalificaties voor iedereen.

Een dergelijke open samenleving bestaat op het moment zelfs al, en die samenleving noemen we De Verenigde Staten van Amerika. In de VS is het 'not done' om iemand naar zijn 'echte afkomst' of geloof te vragen. In Amerika is het zo dat de culturele identiteit van het 'Amerikaan zijn' de oorspronkelijke afkomst overheerst. Een Amerikaan met Mexicaanse wortels noemt zichzelf Amerikaan, en niet Mexicaan. Dat terwijl hier een Nederlander met Ma-

rokkaanse wortels Marokkaan wordt genoemd, en niet Nederlander.

Maar ondanks het sterke besef van een gemeenschappelijke identiteit is de situatie in de VS tot op heden, waarin segregatie, discriminatie en gettovorming de normaalste zaak van de wereld lijken te zijn, verre van ideaal. Toch zouden wij hier in Nederland een voorbeeld aan deze bovenliggende visie moeten nemen. Men moet afzien van het benadrukken van sociaal-culturele tegenstellingen en het opleggen van een bepaalde identiteit, en zorgen voor sociaal-economische verbeteringen die leiden tot gelijke startkansen voor iedereen.

Dat kan in de eerste plaats door te investeren in onderwijs. Vooral voor- en bijscholing en kleinere klassen kunnen taalachterstanden voorkomen onder zowel allochtone als autochtone bevolkingsgroepen en kunnen daarnaast bijdragen aan een hoger opleidingsniveau voor iedereen. Een hoger opleidingsniveau hangt namelijk samen met een betere gezondheid, een hoger salaris en minder aanzet tot criminaliteit en draagt dus bij aan de ontwikkeling van de samenleving als geheel. In die lijn valt ook de flexibilisering van de arbeidsmarkt. Een flexibele arbeidsmarkt geeft meer mensen de kans om aan de slag te gaan. Beter afspraken tussen werkgevers en het onderwijs kunnen zorgen voor een beter georganiseerde doorstroom.

Maar ook handhaving speelt een rol. Er zijn bepaalde regels in Nederland waar niet aan getornd wordt. Het gaat hier om fundamentele vrijheden, zoals het recht op gelijke behandeling en de vrijheid van meningsuiting, maar zeker ook om fatsoensregels. Men moet dan ook met een nieuwe blik kijken naar handhaving, orde en veiligheid. Marcouch zei het heel mooi op ons congres: "Zorg dat je politieagenten hebt die Hassan van Hoessein kunnen onderscheiden... Spreek ouders aan op hun verantwoordelijkheid."

Op dit punt gaan niet alleen de Rita's en de Geerten onder ons, maar ook de Wouters en de Doekles de fout in. Een gezamenlijke identiteit en gezamenlijke normen en waarden zijn geen voorwaarde om goed naast en met elkaar te leven. Daarom bestaat integratie niet, maar emancipatie wel. Als wij echt naar een samenleving toe willen waar we spanningen tussen verschillende culturen verminderen, zullen we moeten investeren in de sociaal-economische omstandigheden van de hele samenleving. Verder moeten wij kijken waar wij naar toe willen met die samenleving, en welke manier van denken daar in past. Op elk niveau is een cultuurverandering vereist: in het gezin, de wijk, de gemeente en op overheidsniveau.

Binnenkort gaan wij als JD hierover de discussie aan. Discussieer jij mee?

Zomeroffensief

Vanaf 10 augustus

Welk
offensief??!

Nee. Niet in Uruzgan. Maar in Nederland!

De Jonge Democraten starten in augustus weer met hun zomeroffensief. Er zullen nieuwe leden geworven gaan worden om de vereniging nóg verder te versterken. Doe je mee? Meld je bij je lokale afdeling of kijk op www.jongedemocraten.nl

DEMO

VERZORGINGSSTAAT

EEN FILM VAN
EDDY TERSTALL

WWW.VOXPOPULI.NL

Najaar
2008

www.jongedemocraten.nl

Eddy Terstall - Fleur Agema
- Weg met de OV-kaart -
Recensies - Sollicitatieplicht
- Democrat Abroad - Red
Europa van de bescherming
- Every American is a
Republican - en meer...

HOOFDREDACTONEEL

Thijs Kleinpaste Rob Goossens

Het christelijk commentaar op het essay dat Alexander Pechtold en Annelou van Egmond in Trouw publiceerden was euforisch. 'D66 heeft een knieval gemaakt voor het christelijk geloof', zo was de overtuiging van het Nederlands Dagblad, het huis-aan-huis blad van de Nederlandse biblebelt.

Het is met recht spijtig te noemen dat de redacteuren verantwoordelijk voor het redactioneel commentaar het essay niet wat beter hebben gelezen. We moeten vaststellen dat de interpretatie van het geschreven woord op de burelen van het Nederlands Dagblad nogal te wensen over laat; het essay was namelijk geen knieval voor het christendom, maar een innige omhelzing van het liberalisme. Wat deze misinterpretatie zegt over hun interpretatievermogen ten aanzien van de Bijbel laten we omwille van de lieve vrede maar even in het midden.

De omhelzing is hard nodig, (juist) nu onze moederpartij de enige overgebleven liberale entiteit in het parlement lijkt te zijn. De VVD kan immers maar niet kiezen tussen liberalisme en het benepen conservatisme waar Verdonk zo in uitblinkt. De islamnota die Henk Kamp onlangs presenteerde was hier een typisch voorbeeld van.

Hoewel de nota een waarachtig en authentiek liberaal geluid laat horen door te stellen dat er 'voor de islam (...) in Nederland evenveel ruimte [is] als voor andere godsdiensten', lijkt Henk Kamp dit even verderop alweer te zijn vergeten: hij wil dat het "[...] mogelijk gemaakt kan worden om ook jongeren met een dubbele nationaliteit die een misdrijf begaan op hun achttiende het land uit te zetten." Kamp zegt liberaal te zijn, maar doet bekrompen. Het proportionaliteitsbeginsel van ons strafrecht is verdwenen uit het hoofd van het VVD-kamerlid. Alle jongeren zijn gelijkwaardig voor de wet, maar diegenen zonder dubbel paspoort zijn meer gelijkwaardig dan de anderen. George Orwell draait zich om in zijn graf. Wij vragen ons af of we uit de opmerking over jongeren met een dubbele nationaliteit op mogen maken dat autochtone religieuze

fundamentalisten een wild-card krijgen voor terrorisme en het zaaien van haat.

Verder lezen we dat we "in de probleemwijken de goederen in beslag [moeten] nemen waarvan betrokkenen de financiering niet kunnen aantonen." In de Utrechtse prachtwijk Kanaleneiland schijnen de teevess zonder bon inmiddels al op zolder te staan, bang als de bewoners zijn dat ze hun laatste kans op gezelligheid na het instellen van het samenscholingsverbod kwijt te raken. In het oost-Achterhoekse dorpje Eibergen - waar de aankoopbon niet bestaat omdat iedereen van iedereen weet wat hij waar, wanneer en voor welke prijs heeft gekocht - wordt Kamps suggestie opgevat als een doorreisverbod voor minder homovriendelijke wijken in Nederland.

Maar de eervolle vermelding voor slechtste maatregel die Henk Kamp voorstelt gaat naar het idee om "Moskeeën, (jeugd)centra of onderwijsinstellingen die personen die integratie tegenwerken een podium bieden, (...) [te] sluiten". Dit lijkt een sympathieke maatregel, omdat niemand wil dat jongeren zich afkeren van Nederland of antidemocratische sympathieën ontwikkelen. Het gevaar zit hem echter in het hellend vlak: de normen zijn onderhevig aan de vandaag geldende opvattingen over wat deugt en niet deugt. Een gevaarlijk principe waar John Stuart Mill in zijn werk 'On Liberty' al gehakt van maakte. De enige manier om radicalisering tegen te gaan, is namelijk om de 'personen die integratie tegenwerken' een podium te laten en ze er vervolgens gewapend met de verbale lans vanaf te stoten. Vrijheid van meningsuiting moet niet aan banden worden gelegd.

Dat omhelzing van het liberalisme in tijden van morele crisis meer dan cruciaal is, lijkt ons evident. Datzelfde geldt voor de constatering dat de VVD het liberalisme is kwijtgeraakt.

Colofon

24e Jaargang – nummer 3
Najaar 2008

DEMO is een uitgave van de Jonge
Democraten, onafhankelijke politieke
jongerenorganisatie sinds 1984.

Oplage 2.750 exemplaren

Kopij
demo@jongedemocraten.nl

Voor- en Achterpagina
Rob Goossens en Remco Hekker

Redactie:

Hoofdredacteur: Thijs Kleinpaste
Adjunct-hoofdredacteur: Rob Goossens
Eindredacteur: Carola Zandbergen
Redactie: Willem Jan Hilderink, Fleur de
Groot, Manuel Buitenhuis
Vormgeving: Remco Hekker

Deadline DEMO 4
28 november 2008

Thema DEMO 4
Oorlog en Vrede

Landelijk Bestuur JD
Postbus 660, 2501 CR Den Haag
fax: 070 – 364 19 17
info@jongedemocraten.nl
www.jongedemocraten.nl

Drukkerij Uleman
Goudstraat 6, 2718 RC Zoetermeer
tel: 079 – 361 40 26
info@drukkerijuleman.nl
www.drukkerijuleman.nl

Met dank aan:
ilmages Apeldoorn

Brieven

Christen en lid van D66, het kan!

Ik kan me de vraag wel voorstellen, of D66 een antireligieuze partij is. Bijdragen waarin Multatuli verrassend actueel wordt genoemd met zijn uitspraak dat geloof een vrijwillige celstraf is van het verstand, of de discussie over de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, waarbij het geloof een mening wordt genoemd. O ja en geloof moet natuurlijk wel privé blijven.

Wat dat laatste betreft, dat is onmogelijk. Ik pleit niet voor het opleggen van wat voor geloof dan ook, maar ik kan niet alleen 'verborgen' Christen zijn. Mijn geloof is geen los onderdeel, iets waar ik me zo af en toe mee bezighoud. Het is een onderdeel van wie ik ben en werkt in veel dingen door.

Ook mijn keuze voor D66 heeft te maken met mijn geloof. Zo ben ik fel tegen alle vormen van discriminatie, ondanks dat ik er zelf niet vaak wordt gediscrimineerd. Ben ik trots en blij dat homoseksuelen zelfs in sommige kerken kunnen trouwen met diegene van wie ze houden. Ik geloof namelijk niet dat God discrimineert en vind het verschrikkelijk dat er veel kerken en politieke partijen zijn die homoseksuelen

Vrije sluitingstijden zijn niet het einde

Het Nederlandse uitgaansleven is bezig te vertrutten. Terwijl Nederland internationaal bekend staat vanwege haar rijke nachtleven, dreigt het dit positieve imago te verliezen. Hier moet tegen gestreden worden, bijvoorbeeld via het vrijgeven van de horecasluitingstijden. De Jonge Democraten strijden al enige tijd voor het burgerinitiatief Vrij-op-stap, waarin zij stellen dat horecaondernemers zelf mogen beslissen hoe laat de deur sluit. Maar niet alleen op deze manier zou Nederland zijn nachtleven kunnen verbeteren, aanvullend op het Vrij-op-stap initiatief zouden we de mogelijkheden via het busnachtnet moeten uitbreiden.

Afgelopen november werden de Brabantse steden aangesloten op het NS-nachtnet: Eindhoven, Tilburg, Breda en Den Bosch zijn op donderdag, vrijdag en zaterdag ook midden in de nacht bereikbaar met de trein. Eén van de belangrijkste argumenten hiervoor was dat het interstedelijk uitgaansverkeer zou kunnen groeien. Eindhovenaren die Tilburg bezoeken en Bosschenaren die Bredase kroegen vullen was de hoop. Het blijkt echter tegen te vallen, Eindhovenaren vinden Stratum wel prima en Tilburgers willen blijkbaar niet weg van het Piusplein. Reden hiervoor is dat het uitgaanspubliek voornamelijk uit de eigen regio komt: stappers in Tilburg komen eerder uit Dongen, Moergestel of Berkel-Enschot. Wanneer de argumentatie achter de uitbreiding van het NS-nachtnet wordt gevolgd zou een

discrimineren. Ik hoop en bid dat het in steeds meer landen en kerken mogelijk wordt om te trouwen met diegene van wie je houdt, ook als dat iemand van hetzelfde geslacht is.

Overigens houdt het daarmee nog niet op, want ook in Nederland discrimineert onze overheid nog. Bij een heterostel kan een man gewoon zijn kind erkennen, ook als die is verwekt met behulp van een spermadonor. Waarom moeten lesbische ouders door een adoptieprocedure voordat de niet-biologische moeder, ook juridisch wordt erkend als moeder? Een moeder moet gewoon op vergelijkbare wijze haar kind kunnen erkennen.

Gelukkig ben ik erg eigenwijs en laat ik mij niet zomaar wegzetten. Ik respecteer mensen en heb vrienden met verschillende levensbeschouwingen. Omgekeerd is het ook zo dat ik met mijn geloof recht heb op ruimte. Ik verstop me niet. Ik draag een ketting met kruisje als symbool van mijn geloof en wil te zijner tijd als pastoraal werker aan de slag om mensen te helpen. Ben bezig met een deeltijdopleiding tot pastoraal werker omdat ik mij geroepen voel door God, maar dat betekent niet dat ik alleen Christenen ga helpen.

Menno Hofman

uitbreiding van het busnachtnet daarom logisch zijn. Immers, het verbeteren van de vervoersmogelijkheden tussen de stad en de omliggende dorpen breidt de afzetmarkt gigantisch uit.

Maar ook de veiligheid is gebaat met een impuls tot het opzetten van een busnachtnet. De grote hoeveelheid nachtelijke fietsers, met of zonder verlichting en/of alcohol genuttigd, zou afnemen wanneer fatsoenlijk openbaar vervoer naar de dorpen beschikbaar is. En hoewel de BOB-reclames hun werk doen, gebeuren er nog steeds te veel ongelukken met dronken automobilisten.

In het verlengde hiervan zou een betere nachtelijke busregeling veel mensen werkende in de avonddiensten kunnen vervoeren. Ongelukken in de nacht gebeuren namelijk zeker niet alleen ten gevolge van alcohol, ook vermoeidheid speelt een grote rol. Wie na een nacht doorwerken nog in de auto stapt, vormt een gevaar op de weg. Openbaar vervoer richting de omliggende gemeenten zou hiervoor een oplossing bieden.

Het Nederlandse uitgaansleven verdient meer aandacht: hoewel via het Vrij-op-stap initiatief de aantrekkelijkheid zal verbeteren, moet dit gepaard gaan met een verbetering van de veiligheid en wel door middel van het nachtelijke busnet.

Brabantse nachten zijn lang. Ze zouden nog langer kunnen duren, maar vooral zou het een stuk veiliger moeten.

Sabrina van Eijs, voorzitter JD Brabant
Arend Meijer, portefeuille infrastructuur

Pragmatische oplossing voor kraakprobleem

Wel of geen verbod op kraken was in de afgelopen maanden een belangrijk politiek issue, en met name voor de grote steden van groot belang. Voor de Jonge Democraten is het typisch zo'n onderwerp dat zich vanuit "sociaal-liberaal" perspectief moeilijk leent voor een eenduidige keuze.

Globaal draait de discussie om twee belangrijke principes. Het gaat om particulier eigendom waarvoor de eigenaar betaald heeft en verantwoordelijk is, terwijl het gebruikt wordt door profiteurs. Anderzijds is er een maatschappelijk belang bij het tegengaan van leegstand en prijsopdrijving van vastgoed in de schaarse en dure ruimte van de stad. Voor veel politieke partijen is de keuze gemakkelijk gemaakt. Voor de progressieve democraten in het politieke midden geldt dat het ene lid vurig pleit voor een kraakverbod, en de ander fel tegen een verbod gekant is. Binnen deze discussie is een alternatief, dat een enorm effectieve en eerlijke maatregel is, telkens onderbelicht. Een pragmatische oplossing die eenvoudig uitgevoerd kan worden en waarvoor geen extra investeringen nodig zijn: een kraakverbod en een boetesysteem. Met deze combinatie behouden vastgoedeigenaren hun eigendom voor eigen gebruik en hoeven ze niet bang te zijn voor krakers.

Echter, een maatschappelijke genoegdoening voor het leegstaan van hun pand wordt bereikt door hen een boete op te leggen. Een flinke boete (bijvoorbeeld 2 tot 3% van de waarde van het pand per jaar) heeft een tweeledig oplossingseffect: het levert de gemeente geld op om op andere wijze de leefbaarheid en beschikbaarheid van woningen in de stad te doen toenemen. Daarnaast leidt de kans op een boete voor de eigenaar van het pand tot een overweging: de boete voor lief nemen of het pand te gebruiken voor verhuur of exploitatie. Een boetesysteem is daarmee een beter alternatief voor kraken: de integriteit van het bezit van de vastgoedeigenaar wordt niet aangetast. Maar er wordt wel een financiële bijdrage verwacht voor leegstand waar de maatschappij van profiteert. En de leegstand wordt aangepakt, waardoor de stad haar aanzien behoudt en een stabiele huizenmarkt wordt behouden. In deze oplossing kunnen gemeenten zelf de vrijheid hebben om de hoogte van de boetes te betalen en bepalen wanneer over te gaan tot boeteheffing, naar gelang de situatie (leegstand, woningnood, maatschappelijk draagvlak) in de gemeente.

Maarten Koning

PJO's moeten zich richten op educatie en netwerken

door Tim Janssen

In de vorige DEMO schreef Arjan van Bijnen dat de Jonge Democraten zich meer zouden moeten richten op het werven van HBO'ers. Deze groep zou snakken naar onze aandacht. Daarnaast betoogt hij dat onze vereniging het zou moeten nastreven om een redelijke afspiegeling van de samenleving te zijn. Het stellen van dergelijke doelen is zeer prijzenswaardig, toch moeten we ons beseffen dat politieke jongerenorganisaties maar een zeer beperkte groep mensen aantrekken. Veelal zijn jongeren onbekend met het bestaan van politieke jongerenorganisaties. En bovendien maakt 'bekend vaak onbemind'. Jongeren die bekend zijn met het bestaan van PJO's, hebben vaak een negatief beeld van dergelijke verenigingen.

Sinds de ontzuiling van het politieke bestel in de jaren '60 hebben politieke verenigingen moeite om leden aan zich te binden. Het contact met de eigen gemeenschap is vervangen door een levensstijl die meer is gericht op het individu. Hierdoor is niet alleen het aantal leden van politieke partijen drastisch verlaagd, maar heeft dit ook de diversiteit binnen politieke verenigingen aangetast. De klassieke arbeider, voor zover deze nog bestaat, is zelden lid van een politieke partij. Politieke jongerenorganisaties hebben doorgaans een

op HBO-informatiemarkten en ik weet dat onze afdeling (Amsterdam) hier in ieder geval zijn best voor heeft gedaan. Toch moeten we realistisch zijn. Politiek is niet sexy en wordt dat ook niet. Het relaas om ons te promoten als een gezelligheidsvereniging waar een biertje hand in hand gaat met discussie is dan ook maar deels de oplossing. In de eerste plaats is dan nog steeds niet iedereen geïnteresseerd. Voor veel mensen blijft het 'politiek geleuter' en daarmee behoudt het een stoffig en kakkeus imago. Ten tweede is de JD meer dan een veredelde

eenzijdig ledenbestand. Het gemiddelde lid van een PJO is blank, hoogopgeleid en mannelijk. De enige mogelijke uitzonderingen hierop zijn Perspectief (ChristenUnie) en de SGPJ (SGP). Deze verenigingen zullen ook overwegend een mannelijk en blank ledenbestand hebben. Echter is het waarschijnlijk dat deze verenigingen iets meer diversiteit kennen qua opleidingsniveau van hen leden. De reden daarvoor is dan ook te vinden in het feit dat deze twee (jongeren) partijen de laatste restjes van de verzuiling belichamen. Wanneer je in een SGP-gezin geboren wordt, hangt er bij wijze van spreke een rammelaar met het SGP-logo boven de wieg.

Het feit dat (bijna) alle politieke jongerenorganisaties met een diversiteitsprobleem kampen wil natuurlijk niet zeggen dat hier niks aan gedaan moet worden. Ik steun dan ook het idee om zichtbaar te zijn

borrelvereniging. Uiteraard wordt elke activiteit afgesloten met een gezellige borrel en hebben de leden ook buiten de activiteiten veel contact met elkaar. Echter zouden we ons moeten afvragen of het doel van onze organisatie wel zou moeten zijn om op deze manier een breder publiek te bereiken.

Mijns inziens heeft een PJO drie belangrijke doelen die hier een rol spelen namelijk: politieke educatie, het aanleggen van persoonlijke netwerken en het stimuleren van politiek bewustzijn. Deze eerste twee taken zijn voornamelijk intern gericht en het laatste doel zou extern gericht moeten zijn. Hiermee bedoel ik dat de eerste twee doelen vooral gericht moeten zijn op de (overwegend hoogopgeleide) leden. Het laatste doel zou een meer open karakter moeten hebben en dan ook grotendeels buiten de vereniging plaats moeten vinden.

Politieke educatie richt zich op het geven van cursussen en trainingen op het gebied van politieke vaardigheden. Hierbij valt te denken aan dingen als debatteren, polemieken, presentatietechnieken, politieke theorievorming of train-the-trainer programma's. Het ontwikkelen van deze vaardigheden zijn doorgaans alleen interessant voor jongeren die de ambitie hebben om in het politieke veld actief te zijn. Ook de netwerkfunctie is iets wat voornamelijk interessant is voor mensen die zich in de politiek-maatschappelijke sector willen blijven bewegen. Het leggen van onderlinge contacten is handig voor de individuele leden voor hun toekomstige carrières en gunstig voor de vereniging als geheel, omdat het zo over meer mogelijkheden kan beschikken.

Dan blijft over de uitdaging om het politiek bewustzijn te stimuleren. In onze beginselverklaring staat dat de JD zich als vrijzinnig-democratische jongerenorganisatie ten doel stelt bij te dragen tot de individuele ontplooiing van alle mensen en in het bijzonder jongeren. Iets als het stimuleren van individuele ontplooiing vraagt ook een individuele benadering. Jongeren op het MBO en de middelbare school zijn doorgaans minder politiek geïnteresseerd als oudere en hoger opgeleide jongeren. Toch blijkt dat zij vaak wel een maatschappelijke betrokkenheid tonen door middel van het meedoen aan protesten of lid zijn van een belangenorganisatie zoals Greenpeace, Unicef of Amnesty International. Echter vinden zij de politiek vaak saai, maar bovenal complex. Daarnaast is het voor veel jongeren onduidelijk wat voor een invloed de politiek heeft op hen. Hier ligt een kans voor de JD om ook de 'andere' jongeren aan te spreken. Bij deze jongeren hoef je niet aan te komen met een cursus motie schrijven of een debat over de essentie van het liberalisme. Bijvoorbeeld door het verzorgen van presentaties op middelbare scholen en ROC's kunnen we duidelijk maken welke invloed politiek heeft op het dagelijks leven. Dergelijke presentaties kunnen laagdrempelig zijn en toch duidelijk maken in welke vorm politiek invloed heeft op het eigen leven. Een goede start is al gemaakt met het trainersprogramma over de Europese Unie waarbij politieke actieve jongeren middelbare scholieren informeren over de rol van Europa in ons leven en in het leven van jongeren in het bijzonder.

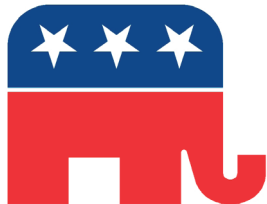
Door onze doelen te splitsen kunnen we ons dus richten op een breder publiek. Uiteraard vloeit hier de hoop uit voort dat onze vereniging een diverser karakter zal krijgen. Echter moeten we realistisch zijn en inzien dat PJO's een beperkt publiek trekken. Om als vereniging in contact te komen met een breder publiek zullen we dus creatief moeten zijn. Ons alleen beter presenteren als een gezellige intellectuele club zal niet afdoende zijn.

Every American is a Republican

door Arend Meijer

Nadat ook de Republikeinse kandidaat voor vice-president bekend is, is de echte campagne voor de Amerikaanse presidentsverkiezingen begonnen. Al in het eerste weekend werd de familie van Sarah Palin aangevallen en aan de andere kant werd een opmerking over 'lippenstift op een varken' van Obama opgeblazen alsof het een directe belediging was. Er zijn verschillende oorzaken voor de focus van de Amerikaanse media op de randverschijnselen van de presidentsverkiezingen. Belangrijkste is waarschijnlijk het feit dat de verkiezingsstrijd lang duurt, dankzij de voorverkiezingen in alle Staten bijna een jaar, waardoor mensen wel eens iets anders willen horen dan de inhoudelijke gesprekken. Maar het was een recente studie van Tamas Bodor die mij een nieuw inzicht gaf dat de voor ons vreemde focus zou verklaren. De Democratische partij wil namelijk helemaal niet over inhoud discussiëren: in principe zijn ze namelijk allemaal republikeins.

Aan de basis van de studie van Bodor staat een grootschalig onderzoek van George Lakoff. De taalkundige vond kort gezegd dat er in een samenleving twee modellen opvoeders zijn te onderscheiden. Mensen kunnen opgevoed zijn volgens het 'nurturing parent'- of het 'strict father'-model. De namen zeggen eigenlijk genoeg. 'Nurturing parent'-opvoeders geven hun kinderen kansen en herkansen, stimuleren creativiteit, zelfontplooiing, tolerantie. 'Strict father'-opvoeders hechten meer waarde aan hard werken, fouten straffen en rentmeesterschap. Belangrijke toevoeging is de opmerking dat 'nurturing parent'-opvoeders de wereld zien als iets neutraals waarin mensen

kansen krijgen, waar 'strict father'-opvoeders de wereld in principe als kwaad zien, een arena waarin gevaar om de hoek schuilt en waarin de mens alleen kan overleven wanneer het deze gevaren verslaat. In de rest van dit artikel zal ik 'strict father'-opvoeders 'streng' noemen en 'nurturing parents' 'stimulerend', hoewel we dankzij deze paragraaf nu weten dat er meer waarden in deze opvoeders zitten dan alleen streng of stimulerend.

Bodor heeft op basis van deze visie een aantal enquêtes geanalyseerd. In deze enquêtes lieten onderzoekers de ondervraagden waarden (values) op een schaal van één tot tien zetten. Verderop in deze enquêtes werd de vraag gesteld hoe hun ouders waren: streng, stimulerend, wijzend op eigen verantwoordelijkheid en of het kind tweede kansen kreeg. Hier bewijst Bodor de invulling van de modellen van Lakoff: Strenge ouders creëren kinderen die hard werken, verantwoordelijkheid en zuinigheid als belangrijke waarden achten, terwijl stimulerende ouders kinderen opvoeden die creativiteit, tolerantie en zelfontplooiing hoog

waarderen.

Vervolgens onderzocht Bodor in welke gemeenschappen deze verschillende typen mensen voorkwamen en hoe de verschillende mensen op verschillende kwesties reageren. Strenge opvoeders bleken bijvoorbeeld vaker kerkgangers te zijn dan stimulerende ouders. Dit klopt met de eerdere opmerking over de wereldvisie van de verschillende typen opvoeders: de wereld is een gevaar waarin je voortdurend verleid wordt om het slechte te doen komt overeen met de religieuze visies op de wereld waarin de duivel mensen verleidt tot het kwade.

Ook in vragen over verschillende kwesties is er bewijs voor het bestaan van de modellen. De antwoorden op de vragen of er een uitkering moet bestaan voor werklozen, of mensen die niet werken zelf schuldig zijn, of de overheid geld moet uitgeven aan milieubescherming, maar ook of er wel of geen toestemming gegeven moet worden voor morele vraagstukken zoals abortus of euthanasie blijkt op basis van de beschrijving van opvoeding te voorspellen.

Wanneer we deze lijn voortzetten komen we aan in het voor ons interessante vlak van politieke voorkeur. De standpunten van de Republikeinen passen beter bij de voorkeuren van de strenge opvoeders: ook de Republikeinen staan in mindere of meerdere mate negatief tegenover hoge milieu-uitgaven, investeringen in de kunsten, uitkeringen voor werklozen en abortus en euthanasie. Hoewel ook Democraten niet uitgesproken vóór abortus of euthanasie zijn, hebben zij in ieder geval een minder negatieve houding tegenover deze onderwerpen en zijn ze zeker voor milieubescherminguitgaven, werkloosheidsuitkeringen, et cetera. Zij passen daarom beter in het kamp van de stimulerende ouders.

Bodor heeft ook dit onderwerp in zijn onderzoek betrokken en komt tot een belangrijke conclusie. Zoals verwacht blijkt een persoon met strenge ouders een duidelijke Republikeinse voorkeur te hebben, maar de Democratische voorkeur bij personen met stimulerende ouders is niet zo groot. Waar bijna ieder streng opgevoed persoon Republikeins stemt, stemt een veel

kleiner percentage stimulerend opgevoede personen Democratisch.

Bovendien blijkt een streng opgevoed persoon een negatieve relatie op te leveren met de Democratische partij: de persoon zou hier bijna zeker nooit op stemmen, terwijl die relatie er totaal niet is bij de stimulerend opgevoede persoon. Op basis hiervan zou je zeggen dat de Democratische partij dus alleen maar stemmers kan verliezen en nooit terug winnen.

Dit heeft gevolgen voor de stijl van de campagne. Obama heeft er belang bij dat zijn standpunten niet teveel in de 'softe' hoek gedrukt worden; hij wil wegblijven bij de 'nurturing parent'-stijl. Terwijl McCain er juist alles aan doet om Obama neer te zetten als de 'softe' persoon die niet duidelijk en streng durft te zijn.

Hierin zit een mogelijke verklaring waarom Obama in de peiling wint op het moment dat hij een stevige uitspraak over Sarah Palin doet ('You can put lipstick on a pig, it's still a pig', waarmee hij, parodiërend op Palin's opmerking dat zij een 'Pitbull met lippenstift' was, duidelijk wilde maken dat hij de enige échte Change kon brengen). Hij blijkt 'guts' te hebben, streng en hard te kunnen zijn en dus niet de softie die McCain en Palin hem laten lijken.

Hierin zit ook deels een verklaring voor het feit dat McCain terugkomt in de peilingen nu de campagne meer om inhoud gaat draaien. Nu komen namelijk de onderwerpen als een voortzetting van de oorlog in Irak of het beginnen van een nieuwe oorlog in Iran, het opbouwen van het sociale zekerheidsstelsel in Amerika, het invullen van de taak van de overheid in de gezondheidszorg en allerlei andere zaken aan de orde waardoor Obama duidelijk de linksere kandidaat is.

Er zijn op het moment van schrijven nog anderhalve maand tot de verkiezingen. McCain staat dankzij een onhandige opmerking over de economie in sommige peilingen weer een heel klein beetje achter op Obama, maar ondanks dat blijft het een nek-aan-nekrace. Wie het ook wordt, er zijn een hoop meningen over de nieuwe president. Ik hoor steeds meer geluiden dat McCain toch beter voor het land zal zijn dan Obama. Er zijn verschillende theorieën in omloop, maar ik ga er toch van uit dat de hierboven beschreven theorie een belangrijke reden zou zijn als Obama zou verliezen.

Bronnen:
 George Lakoff, Moral Politics: How Liberals and Conservatives think
 University of Chicago Press: 2002

Tamas Bodor, nog ongepubliceerd werk besproken op State University of New York at Albany
 Bodor is docent
 Communicatiewetenschappen en specialist in Campagnecommunicatie in Amerika

Dat is toch niet liberaal!?

door Ton Monasso

Vrijzinnigheid, liberalisme en pragmatisme zijn veelgebruikte begrippen binnen de Jonge Democraten. Politiek is geen wiskunde en dus kent niemand de ultieme definitie van dit trio. Het is verstandig als we proberen een gemeenschappelijke betekenis te geven aan de woorden die de kern van ons gedachtegoed omschrijven. Hierbij een voorzet die, geheel in de vrijzinnige traditie, ruimte laat voor discussie en verbetering.

Instinctief voelen veel JD'ers en andere leden van de sociaal-liberale subcultuur aan dat vrijzinnigheid, liberalisme en pragmatisme aan elkaar gerelateerd zijn. Toch is het nog niet zo gemakkelijk om de geringe verschillen tussen de onderdelen van deze triade scherp te krijgen. Een goed begrip ervan maakt het dan ook mogelijk onze eigen identiteit scherp te stellen en te vergelijken met andere bewegingen.

Vrijzinnig:zonderdogma's

Vrijzinnigheid hebben we in ons beginselprogramma omschreven als het vanuit verschillende opvattingen tot dezelfde waarden en ideeën komen. De gemene deler van de definities die de Dikke van Dale en Wikipedia geven is tweeledig: liberaal of tenminste vooruitstrevend, of het afzetten tegen orthodoxe interpretaties, dogma's en tradities binnen een ideologie. Samen geven deze definities aan dat vrijzinnigheid geen waardeeloosheid betekent. Je kunt geen politieke visie hebben zonder te weten welke waarden je in je vaandel voert. Het maakt nogal een verschil of loyaliteit aan de Heer je voornaamste drijfveer is, of dat je pal voor het primaat van het individu staat. Als vrijzinnigen het eens zijn over een verzameling van waarden, laten zij echter wel ruimte voor vernieuwing en worden ultieme waarheden niet snel geaccepteerd. Er zijn bijvoorbeeld vrijzinnig-christenen, die al te orthodoxe Bijbelinterpretaties afwijzen, maar ook vrijzinnig-liberalen, waar wij ons mee associëren. Vrijzinnigheid zou je kunnen opvatten als een 'dunne' ideologie. Je kunt vrijzinnig-liberaal zijn en daarmee de waarden uit het liberalisme aanhangen, je pretendeert dan echter nog niet dat je op elk probleem een simpel antwoord hebt. Er zijn geen standpuntenmachines, zoals je die wel ziet bij 'dikke' ideologieën als het communisme en libertarische krachten binnen de VVD. Ben je echt vrijzinnig, dan ben je altijd kritisch op eerder ingenomen standpunten en bereid om je mening te onderbouwen.

Sociaal-liberalisme: dunne ideologie

Het sociaal-liberalisme is eigenlijk per definitie een vrijzinnige interpretatie van het liberalisme. Er zijn geen heilige waarden die altijd vooropstaan, zoals vrijheid, maar er wordt een balans gezocht tussen verschillende en vaak conflicterende waarden als eigen verantwoordelijkheid en gemeenschapsinterventie om mensen te helpen échte keuzevrijheid te verkrijgen. Het is heel moeilijk om standaardconcepten te geven over

waar de grens ligt. Sociaal-liberalen hebben geen eenvoudige antwoorden op vraagstukken als het boerkaverbod, de hoeveelheid onderwijs die de overheid zou moeten betalen en de juiste wijze van omgaan met harddrugs. Toch bedienen ook sociaal-liberalen zich wel van retoriek: onderwijs, onderwijs, onderwijs, bijvoorbeeld. Het is te simpel om onderwijs alleen maar te associëren met het sociaal-liberalisme, want hoe moet dat er dan uitzien? Geef je ouders de vrijheid bijzondere scholen te stichten (liberaal), of probeer je als staat om leerlingen verplicht te mixen zodat de onderklasse zich verheft (een sociaal dogma)? Verplicht je leerlingen een diploma te halen? Retoriek kun je lekprikken, en bij sociaal-liberalen gaat dat heel makkelijk. Het feit dat er meerdere waarden tegelijk van belang zijn, die vaak ook op gespannen voet met elkaar staan, zorgt ervoor dat er nauwelijks dogma's en tradities zijn. Het erkent dat de wereld complex is en dat veel politieke afwegingen buitengewoon moeilijk zijn.

“Laat ruimte voor twijfel en probeer niet in dogmatiek te vervallen.”

Pragmatisme: alleen het resultaat telt

In die situaties komt het pragmatisme van pas. Hoewel de Dikke van Dale dat definieert als een zakelijke beoordeling van de feiten, kan dat niet het hele verhaal zijn. Het is immers onmogelijk om zonder criteria, zonder waarden, te beoordelen of je iets wel of niet wenselijk vindt en welk voorstel het beste is. Het geeft echter wel aan dat een kwestie op eigen merites wordt beoordeeld en dat het resultaat telt. Welke principiële vergezichten er dan aan te pas zijn gekomen is niet relevant meer. Als je het zuiver interpreteert, zou je ook ruimte moeten laten voor voortschrijdend inzicht en moeten durven terugkomen op eerder ingenomen standpunten.

Pragmatisme maakt veel sociaal-liberale afwegingen een stuk makkelijker. Geven we mensen het fundamentele recht op drugsconsumptie of beschermen we hen tegen de verleidingen van stoffen die de mens verslaafd maakt en uiteindelijk keuzevrijheid ontnemt? Dat doet er niet zoveel meer toe als legalisatie onuitvoerbaar zou blijken. Pragmatisme heeft ook raakvlakken met utilisme, waarbij je het totale menselijke nut aan een bepaald voorstel vooropstelt. Dat kan betekenen dat je besluit tot een ontmoedigingsbeleid als het aantal mensen dat onvrijwillig in de problemen komt groter is dan het aantal mensen dat bewust kiest voor harddrugs.

Sociaal-liberale politiek, vrijzinnige vereniging

Hoe kan de JD omgaan met de drie kernbegrippen van onze politieke identiteit? Als we naar buiten treden kunnen we het beste ons sociaal-liberale karakter vooropstellen. Dat geeft aan voor welke waarden we staan en hoe wij ons onderscheiden. De totstandkoming van een standpunt is voor anderen minder interessant dan de inhoud ervan. We hebben gezien dat sociaal-liberalisme wel tot vrijzinnig-liberalisme móet behoren. Het omgekeerde hoeft niet per se het geval te zijn omdat er verschillende niet-dogmatische opvattingen kunnen zijn over liberalisme. Vrijzinnigheid is dus een te weinig uitgesproken label. Daarnaast heeft het ook wel eens een negatieve connotatie. Bij de term vrijzinnige jongerenorganisatie wordt dan gedacht aan een kudde losgeslagen non-volwassenen.

Intern zou ik echter willen pleiten voor een vereniging die ruimte laat voor twijfel en probeert niet in dogmatiek te vervallen. Een vereniging die het leden mogelijk maakt om hun waarden en vooral de relatie daartussen te ontdekken: de een zal vrijheid belangrijker vinden, de ander emancipatie. Binnen een sociaal-liberale waardenset kan dat. Het pragmatisme is ons middel om tot standpunten te komen, maar moet nooit de principiële, leerzame en noodzakelijke discussies ondermijnen.

De laatste jaren worden 'dissidente' meningen binnen de JD steeds vaker van replek gediend door een vijfwoordige tirade: Dat is toch niet liberaal! Zolang we niet weten wat hét liberalisme is en dat zullen we nooit zeker weten is het weinig productief en al helemaal niet vrijzinnig om een dergelijk simplistische reactie te botvieren op de genuanceerde of afwijkende denkers. Laten we naar buiten toe ferm staan voor de standpunten die op democratische wijze tot stand komen. Intern laten we dan de ruimte laten voor discussie. Het leven is lang genoeg om je te bedienen van simpele waarheden, maar het jong-zijn duurt te kort om de kans je vrijzinnig te ontwikkelen aan je voorbij te laten gaan.

Bescherm Europa tegen de bescherming

door Paul Teule

Hommeles in de haute finance. Financiële instellingen als Washington Mutual, Fannie Mae en Bear Stearns klappen in elkaar en wereldwijd voelt men de gevolgen. Er is bijna niemand meer die niet vindt dat er beter toezicht moet komen op banken en andere kredietverleners. De spaghetti van financiële constructies (naked shorting bijvoorbeeld) is zelfs voor de doorgewinterde financieel journalist niet meer te ontwarren. Sommigen criticasters gaan echter veel verder: het kapitalisme zou hebben afgedaan.

Nicolas Sarkozy, bijvoorbeeld, vindt dat de kredietcrisis het einde in het (Amerikaanse) kapitalisme heeft ingeluid. Sarkozy wil af van de regels van de 20e eeuw, of eigenlijk het ontbreken van regels, en pleit voor een topontmoeting van alle wereldleiders om een nieuwe 'gereguleerd kapitalisme' op te bouwen. Dit systeemdenken is gevaarlijk. De malaise is het gevolg van een groep losgeslagen graaiers met verkeerde prikkels (verkoop zoveel mogelijk hypotheek, no matter to whom) en een falende Amerikaanse en Britse overheid. Het punt is dat de overijverige Sarkozy ook voorzitter is van de Europese Unie en dat Europa nu juist niet zit te wachten op ongerichte aanvallen op de vrije markt. Met name het 'sociale Europa' is nu juist gebaat bij meer vrijheid.

Europa is misschien wel hét alternatief voor de harde Amerikaanse maatschappij. In Europa gaat het om kwaliteit van het leven, mensenrechten en duurzaamheid, om diversiteit én gelijkheid (denk aan het Europese motto: in varietate concordia, in verscheidenheid verenigd, wat je al bij de Griekse denker Plato terug kan vinden). Concreet levert het Europese model minder armoede en geweld, een betere gezondheidszorg en lagere werkdruk op. Deze Europese Droom, zoals de beroemde trendwatcher Jeremy Rifkin's het graag verwoordt, willen we maar al te graag exporteren, al was het maar om onze waarden

in Europa veilig te stellen.

Maar, zo zien we met de kredietcrisis, we importeren nu vooral ellende. Naast de import van financiële tekorten en wantrouwen, zijn velen ook bang dat we de harde waarden van China en India moeten overnemen om de concurrentie aan te kunnen. De enige waarde die opkomende machten met Europa delen is innovatie, en alle andere waarden als mensenrechten en duurzaamheid zullen in een globale race to the bottom op de tocht komen te staan.

Toch laat 20 jaar globalisering zien dat de Europese publieke uitgaven veelal stabiel blijven. Economen doen hun best om de angst van Europeanen om te zetten in hoop. In theorie zou globalisering juist voor een mondiale arbeidsdeling zorgen, met een betere verspreiding van technologie en een storm van innovatie. Daarbij zouden consumenten door lagere prijzen en meer keuze hun welvaart zien stijgen. Europese bedrijven krijgen er miljarden klanten bij. Helaas is de praktijk weerbarstig. De kosten en baten van de globalisering zijn ongelijk verdeeld. Zoals het D66 verkiezingsprogramma 'De Verenigde Staten van Europa' het aanstipte: 'De Spaanse boer die werkeloos wordt heeft er niets aan dat er in Finland 3 ICT-banen op hem wachten.'

Wil 'sociaal Europa' blijven bestaan en de levenskwaliteit van Europeanen collectief én

op individueel niveau garanderen, dan is het zaak om elk individu zo weerbaar en wendbaar mogelijk te maken. Volgens de econoom Ian Begg, professor aan de London School of Economics, betekent dat een heuze 'paradigma-shift': mensen niet beschermen maar aanmoedigen, geen stabiliteit maar beweging, van rechten naar voorwaarden en van fysiek kapitaal naar menselijk kapitaal. In concreto behelst dit een Europese kenniseconomie met beter en liefst levenslang onderwijs, met minder zekerheden, maar meer kansen.

Het punt is dat Europa, met name door het Frankrijk van Sarkozy, niet klaar is om deze denksprong te maken. Het laatste jaar spreekt Sarkozy vooral van een Europa dat 'beschermt'. Deze gesloten houding, die slechts de statische, gevestigde belangen beschermt, heeft gezorgd voor de dichtgeslibde Franse arbeidsmarkt een hoge werkloosheid, vooral onder jongeren, maar ook voor het voortbestaan van de landbouwsubsidies met desastreuze gevolgen voor de Europese consument en de Afrikaanse boer. De 'Europese vorm van kapitalisme' die Sarkozy binnenkort aan wereldleiders gaat verkopen zal een stap terug zijn. Alles dichtregelen en overal op toezien kan niet meer, alleen al omdat het niet te betalen is. Uiteindelijk zullen de outsiders, jongeren en anderen zonder verworven rechten, hiervan de dupe worden.

Liever sturen we een Deen naar de wereldtop. Maar zelfs ook de Engelsen, van oudsher de sociaal-economische tegenpool van Frankrijk, hebben het beter begrepen. Volgens Tony Blair is het doel van het Europese sociale model juist 'to enhance our ability to compete, to help our people cope with globalisation, to let them embrace its opportunities and avoid its dangers.' Helaas wordt het tot het einde van Sarkozy's EU voorzitterschap even doorbijten met discussies over kapitalisme waar uiteindelijk geen individu beter van wordt.

Fleur Agema: "Ouderen zijn geen mobieltjes"

door Thijs Kleinpaste

Fleur Agema is eerste vrouw en tweede 'man' van de Tweede Kamerfractie van de PVV. Met zorg in haar portefeuille zal zij zich meer gaan roeren om het door Geert Wilders aangekondigde bredere profiel neer te zetten. Het eerste begin is gemaakt. In de tegenbegroting van de PVV wordt een miljard extra uitgetrokken voor zorg. "Er is echt niet één partij die de personeelskosten weet terug te dringen."

U gaat regelmatig fel het debat aan over de zorg in Nederland. Hoe ziet u die zorg voor u, twintig jaar van nu?

Het maakt er de zaken niet makkelijker op dat ik daar nu een somber beeld over heb. Ik zie het als mijn taak daar een positief beeld tegenover te zetten. Het gaat nu echt niet goed met de zorg in Nederland. De personeelstekorten zijn overduidelijk. De koningin noemde het zelfs in haar troonrede, het is echt heel ernstig. De tekorten worden steeds groter en daar kleven heel veel andere problemen aan. Dan heb je het bijvoorbeeld over ondervoeding of doorligwonden, maar ook over verwaarlozing en over het feit dat sommige mensen in verzorgingshuizen incontinent gemaakt worden. Mensen die niet naar het toilet worden gebracht, die nog niet incontinent waren, krijgen een luier aan. Dan worden ze natuurlijk vanzelf incontinent.

Dat is allemaal terug te leiden tot een gebrek aan personeel, en op dit moment is het zo dat tot 2020 een half miljoen extra medewerkers nodig zijn in de zorg, terwijl er maar tweehonderd vijftigduizend extra banen bijkomen. Ik zie het dan als mijn taak om daar een positieve visie tegenover te zetten, maar tegelijkertijd ga ik het volk niet voorliegen. Ik kan de mensen die nu AWBZ betalen toch niet zeggen dat er straks voor hun geen zorg is? De zorg is soms zo normloos, en het zijn geen incidenten. Iedere maandag heb ik inlooppuur, en de signalen die ik krijg zijn heel erg verontrustend.

U trekt een miljard extra uit voor de zorg in de tegenbegroting van de PVV. Dat is een hoog bedrag, wat ga u er mee doen?

De helft van het bedrag, vijfhonderd miljoen, gaat om te beginnen naar betere salarissen. De politie heeft er extra geld bij gekregen, het onderwijs heeft extra geld gekregen. Nu is het tijd om naar de salarissen van de mensen in de zorg te kijken. Die mensen krijgen er Het gaat dan om vierhonderdvierenvijftig euro per jaar bij. We hopen hier natuurlijk ook mee meer mensen te stimuleren om in de zorg te gaan werken, waarmee we meer doen dan het kabinet. Het kabinet maakt wel wat geld vrij voor de groei van de zorg, maar niet voor het verbeteren van de salarissen. Een kwart hiervan moet gaan naar nog eens vijf tot zesduizend extra medewerkers. Dat is maar

een klein percentage van wat nog nodig is, maar wel het maximaal haalbare voor 2009 volgens het Centraal Planbureau. Ze moeten terugkeren op de werkvloer, en dan maakt het niet zo veel uit waar. Wij vinden de thuiszorg, de verzorgingshuizen allemaal even belangrijk. De personeelstekorten zijn in die beide takken echt heel erg groot, maar het gaat om het hele pakket. Chronisch zieken, gehandicapten en ouderen, ze worden allemaal geraakt.

U wil dat managers die nu achter hun bureau zitten met behoud van salaris terug kunnen keren aan de rand van het bed. Hoeveel geld gaat daar wel niet inzitten, en hoeveel mensen verwacht u eigenlijk überhaupt terug op de werkvloer?

Dat is inderdaad ons 'overhead-plan'. Het idee is dat mensen die nu een managementfunctie hebben weer een uitvoerende taak krijgen, met behoud van salaris. We hebben het dus over een extra schaal op de werkvloer. We hebben doorberekend dat het om ongeveer twintigduizend extra handen aan het bed kan gaan. Natuurlijk is dat geen oplossing voor het hele probleem, maar wel een deeloplossing voor de grote problemen die nu spelen. Op dit moment is er echt niet één partij die de personeelstekorten weet terug te dringen.

Dat was ook de uitkomst van het ouderendebat in februari. Elke partij had wel een oplossing, wij ons 'overhead-voorstel', de VVD wilde meer arbeidskrachten mobiliseren, D66 kwam met langer doorwerken en zo had iedereen wel wat. Maar zelfs als we dat alles bij elkaar zouden optellen, dan kwamen we niet aan de hoeveelheid arbeidskrachten dat tot 2020 nodig is in de zorg. Dat is de grote uitdaging voor de komende jaren, en we hebben nog maar twaalf jaar. Dat betekent dat we echt een deltaplan voor de zorg nodig hebben.

Bent u niet bang dat terug naar de werkvloer met behoud van salaris zal leiden tot een soort ongelijkheid? Het zal tot veel frustratie leiden bij mensen die het werk bijvoorbeeld al meer dan vijftien jaar doen, en die nu een onervaren manager naast zich krijgen die bovendien meer verdient.

Om te beginnen gaat het om mensen

die promotie hebben gemaakt naar een managementfunctie die daarvoor gewoon op de werkvloer stonden. Ze moeten natuurlijk wel de juiste diploma's en opleidingen hebben om terug te kunnen naar de rand van het bed. We gaan ze daar dan ook niet toe dwingen. Met behoud van salaris, maar niet onder dwang. Dus er zal dan inderdaad een nieuwe loonschaal ontstaan, maar voorlopig denken wij dat het een budgetneutraal voorstel is.

Als we kijken naar de manier waarop wij in Nederland de zorg inrichten, bent u dan een voorstander van marktwerking?

Het is een hele lastige vraag. Als je kijkt naar marktwerking, en waar het succesvol is geweest, dan kun je vaststellen dat het tot nu toe alleen nog maar succesvol is geweest in de telefoniesector. Ouderen zijn geen mobieltjes. In de zorg is marktwerking tot nu toe nog altijd niet gelukt. Het is mislukt in de kraamzorg, waar verschraving van de uitgaven hebben geleid tot een personeelstekort van twaalf procent. Dat is groot. De kraamtijd kun je niet over doen. Het tweede fiasco is de WMO waarbij aanbieders met elkaar moesten concurreren op de prijs, waardoor mensen hun baan kwijt raakten, minder betaald kregen en tegen slechtere arbeidsvoorwaarden moesten gaan werken. We zien dat de zorg er niet beter op is geworden. We zien ouderen van wie de zorg wordt afgepakt, de schoonmaakhulp komt veel minder vaak. Het zijn allemaal gevolgen van de privatisering en de marktwerking.

En in de ziekenhuizen, waar dit ook allemaal speelt, weten we gewoon niet wat de resultaten zijn. Vooral nog zijn de berichten alleen gematigd positief. Ik heb er een hard hoofd in dat het daar wel goed zal gaan.

Marktwerking is afhankelijk van vraag en aanbod. Het aanbod van artsen en ziekenhuizen is in ons land kleiner dan de vraag naar zorg. Patiënten en hulpbehoevenden zijn een grote groep. Door de numerus fixus op de geneeskunde opleiding zijn er bovendien te weinig artsen om onderling te kunnen concurreren. Marktwerking is niet op zijn plaats in het ziekenhuis.

Het betekent niet dat we per definitie altijd tegen marktwerking zijn. Ik ben niet dogmatisch, maar we moeten de marktwerking altijd per keer, per onderdeel bekijken. Als je marktwerking altijd afwijst, dan kun je ook kansen missen. Zoals het er nu voorstaat ben ik alleen geen voorstander van de marktwerking in de zorg. Het is een kwestie van vraag en aanbod, en dat is een van de redenen waarom het gewoon niet werkt in deze sectoren, de bewijzen daarvoor zijn overal aanwezig.

Marktwerking zou misschien wel kunnen werken op de markt voor medicijnen. Daarom wil ik niet op voorhand de deur dicht gooien en nooit meer marktwerking toestaan.

Waarom heeft u voorgesteld om abortus niet meer te vergoeden?

Wij vinden abortus een privéaangelegenheid. Voor dat deel dat gaat over de betaling. Gelukkig maken maar heel weinig vrouwen een abortus mee, en het is ook zo dat die vrouwen het in de meeste gevallen maar een keer één ondergaan. Een kwart van de vrouwen heeft meer dan die ene keer een behandeling ondergaan, en een klein percentage is zelfs grootverbruiker. Er zijn vrouwen die bijvoorbeeld wel tien keer een abortus ondergaan. En op zo'n moment is de betaling denk ik wel degelijk een privéaangelegenheid. Als jij bijvoorbeeld bij de tandarts een kroon moet hebben, en het zit niet in je pakket, dan moet je die zelf betalen. En wij vinden niet, zeker met het oog op het grote aantal mensen dat gewetensbezwaren heeft bij abortus, dat die mensen verplicht gesteld moeten worden mee te betalen aan abortus dat in het basispakket van de zorgverzekering zit.

Bent u niet bang dat u een heel hoge drempel opwerpt? Een abortus kost meer dan 300 euro, en over het algemeen zijn het vooral jonge vrouwen die zo'n ingrijpende behandeling ondergaan.

Dat denk ik niet. We moeten om te beginnen wel onderscheid maken tussen de twee vormen van abortus. Pas als je voorbij de 'overtijdgrens' bent is zo'n abortus erg duur. Maar je hebt ook de abortus pil, en die kost vijftieng euro. Die pil kan je tot dertig dagen na de conceptie gebruiken, en het gaat toch vooral om die eerste periode waarin je als vrouw al lang weet dat je over tijd bent. Die kosten zijn helemaal niet zo hoog, en daarnaast blijf ik bij mijn standpunt dat abortus vooral een privé-aangelegenheid is.

Ik ben geen principieel tegenstander van abortus. Ik vind wel dat de termijn waarbinnen een abortus plaats kan vinden moet worden aangescherpt. De termijn is nu vierentwintig weken, en voor de grens tussen eerste en tweedetermijn abortus staat nu twaalf weken. Ik wil die grens beperken tot acht weken over tijd.

Ik heb altijd een vrij liberaal standpunt gehad, totdat ik echt goed in de materie ben gedoken. Ik kwam er achter dat kernegezonde foetussen van vierentwintig weken oud in ons land geen enkele rechtsbescherming hebben. Een moeder kan gewoon van haar kernegezonde foetus af, zonder dat het ongeboren leven beschermd is. Het is echt te gek voor woorden, want na die vierentwintig weken hebben we het over een foetus met alles er op en er aan.

Vindt u dat dan zo'n wezenlijk verschil, of een foetus wat kleiner of groter is?

Ik vind dat echt een wezenlijk verschil. Ik denk dat er sprake is van een toenemende beschermwaardigheid van het leven. Het is heel vervelend als mensen in de situatie terecht komen waarbij abortus de enige oplossing lijkt, en

daarom willen we het ook blijven toestaan voor die allereerste periode. We kunnen niet weten wat er met die vrouwen is gebeurd, dat kan natuurlijk ook heel vervelend zijn. We kennen de voorbeelden allemaal.

Maar als je een bepaalde grens voorbij bent, bijvoorbeeld van de eerste naar de tweede termijn gelden veel minder criteria, terwijl juist in de tweede termijn die vervelende gevallen waarbij abortus nodig is niet meer voorkomen, maar het veel meer gaat om bijvoorbeeld financiële afwegingen, of het niet hebben van een stabiele relatie. Ik vind dat we in zo'n geval niet moeten overgaan op abortus, maar dat we zo'n vrouw moeten helpen. We moeten haar niet van het kind afhelpen, maar proberen haar maatschappelijke situatie te verbeteren.

U stelt dan een grens aan het moment waarop een individuele afweging nog mogelijk is, maar is zo'n grens niet altijd arbitrair?

Ja, zo'n grens is natuurlijk arbitrair. Het is een heel technisch verhaal waar we die grens nu baseren. Ik mis in dit verhaal de rechten van het ongeboren kind. Waarom ligt de grens niet bij het moment waarop een foetus pijn ervaart vraag ik me dan af. Zo'n abortus is namelijk heel gruwelijk. Het kind wordt gewoon aan stukken geknipt, ik kan het helaas niet anders zeggen. Dat is nou eenmaal zo. Die foetussen worden dood gemaakt, en dan vind ik dat je de grens voorbij bent. Ik ben behoudender geworden, conservatiever.

Bovendien is van de vrouwen die abortus ondergaat in de tweede termijn tweederede van buitenlandse afkomst. Er is sprake van abortustoerisme naar Nederland. Wij doen mee aan iets wat in het buitenland gewoon heel erg strafbaar is.

Roger van Boxtel heeft uitspraken gedaan over een aanvullende polis voor religieuzen. Hij noemde de Lourdes-polis en een recent voorbeeld is het initiatief voor de hart-poli voor hindoes. Hoe staat u tegenover zulk specifiek beleid?

In de Tweede Kamer gaan we alleen over het basispakket, maar het zijn wel de uitwassen

van de multiculturele samenleving die ik niet prettig vind, dat wat in die aanvullende polissen gebeurt. Tegelijkertijd besef ik ook dat ik er weinig aan kan doen, we gaan er als parlement niet over, dat is beperkt tot de basis.

Ik ben wel echt tegen een aparte hart-poli voor Hindoes. Als we voor iedere etnische groep speciale poli's moeten gaan bouwen kunnen we wel ophouden. Waarom moet er een aparte afdeling in een ziekenhuis komen als ze voor dezelfde zorg ook in een algemeen ziekenhuis terecht kunnen? Het gaat om de zorg die wordt gegeven.

We willen ook geen aparte zorginstellingen voor moslims. Voordat je het weet heb je een soort apartheid met allemaal kleine eilandjes en noem maar op. We hebben al heel veel verschillende nationaliteiten in ons land, krijgen we dan ook zoveel verschillende zorginstellingen? Dat kan toch niet. Al die mensen kunnen prima in de reguliere zorg terecht. Dat geldt niet voor zorginstellingen op bijvoorbeeld Joodse of Christelijke leest. Die zijn van oudsher al in ons land vertegenwoordigd en hoeven zeker niet te verdwijnen want ze horen bij onze cultuur.

Hetzelfde geldt ook voor die islamitische vrouwen die alleen geholpen willen worden door een vrouwelijke arts. Dat vind ik prima, maar dan moeten ze er wel zelf naar op zoek. Als die mogelijkheid niet voorhanden is, dan kan het niet zo zijn dat er eisen gesteld worden. Dat vind ik echt verschrikkelijk. Het is onbeschoft om een man zomaar de deur te wijzen, en dat terwijl we in Nederland juist zo'n hoog percentage vrouwelijke artsen hebben. Dat heb je in die andere landen helemaal niet. Ze vragen hier wat in hun eigen land niet eens beschikbaar is.

Een verzorgingshuis in Amersfoort raakte onlangs in opspraak vanwege haar gewijzigde beleid op reanimatie. In plaats van 'ja tenzij' werd uitgegaan van 'nee tenzij'.

Ja tenzij is niet alleen maar een klein beetje anders dan nee tenzij. Het betekent dat mensen er van uit gaan dat een bejaarde die overlijdt eigenlijk niet meer gereanimeerd hoeft te worden. Straks is er niemand meer die een onwel geworden bejaarde helpt. Dan gaan ze de vraag stellen: 'Oh, hoe oud is die? Laat maar liggen.' Of dat ze eerst op het kaartje moeten kijken of er wel gereanimeerd moeten worden. Misschien willen die mensen nog wel de geboorte van een kleinkind meemaken. Mensen gaan zelf over de kwaliteit van leven. Het is toch eigenlijk te gek dat mensen zich bijna moeten verdedigen als ze willen blijven leven? Het was toch altijd de gewoonste zaak van de wereld om de andere uit een soort van reflex te hulp te schieten? Ik vind het onbegrijpelijk dat we hier überhaupt over discussiëren.

OV-studentenkaart: Zuiderburen hebben tenminste een goed alternatief!

door: Maarten Koning

Ingevoerd om een compromis tussen Kabinetspartijen en verlaging van studiefinanciering te bewerkstelligen, een dure kostenpost voor de Rijksoverheid, en een belemmering voor de marktwerking in het openbaar vervoer. De ov-studentenkaart, ooit bedacht met het idee om studenten tegemoet te komen in hun levensonderhoud, is niet alleen een inefficiënte en onhandige manier om gratis en voordelig reizen aan te bieden. Er zijn veel meer redenen om op andere wijze studenten tegemoet te komen in reiskosten.

Oorsprong van de ov-studentenkaart
Eerst een korte geschiedenis van de ov-studentenkaart. In 1991 werd de ov-studentenkaart ingevoerd omdat de kaart een goedkoop alternatief zou zijn ter compensatie van de bezuiniging op gewone studiefinanciering die werd doorgevoerd. Een ander doel was de bezettingsgraad in het openbaar vervoer te verhogen, waar nu bij veel openbaar vervoersbedrijven juist een tekort aan materieel en capaciteit is. Bij de invoering was er geen onderscheid tussen een week- of weekendkaart; gratis reizen kon altijd. In de jaren die volgden werden telkens aanpassingen en wijzigingen gedaan en verschillende malen werd gepleit om de ov-studentenkaart af te schaffen.

Waarom juist voor studenten?

Allereerst de vraag waarom studenten recht op gratis openbaar vervoer hebben, en anderen niet. Oude mensen hebben vaak een laag inkomen, zoals studenten, en kunnen bovendien vaak niet meer (veilig) autorijden of fietsen. Vrijwilligers die voor hun onbetaalde werk reizen betalen dit gewoon, maar leveren met hun werk misschien wel meer maatschappelijke waarde dan studenten wanneer zij hun kaart ook gebruiken om naar de kroeg of op vakantie te gaan. Forenzen die buiten de Randstad wonen, voorkomen files en een volgebouwde

Randstad door in de periferie te wonen en met openbaar vervoer te reizen, maar moeten er gewoon voor betalen (vaak betaalt de werkgever, die een betere concurrentiepositie zou hebben wanneer openbaar vervoer gratis zou zijn voor werknemers). Waarom dus krijgen studenten gratis openbaar vervoer?

Het idee om studenten gratis te kunnen laten reizen is nobel, maar roept daarnaast ook andere vraagtekens op: theoretisch kan men zeven jaar lang gratis gebruik maken van de ov-studentenkaart, wanneer men binnen tien jaar de studie succesvol afrondt. Überhaupt zou het dus logischer zijn een vierjarige termijn te stellen voor de geldigheid van de kaart; voor de tijd waarin men de studie moet kunnen doen.

Waarom niet voor jonge mbo'ers?

Een doorn in het oog van de mbo-wereld, en terecht een recent actie-item voor de Jonge Democraten is het feit dat mbo'ers van jonger dan 18 geen recht hebben op een ov-studentenkaart. Studerende jongeren die dagelijks hun openbaar vervoer moeten betalen, terwijl hun oudere mbo-studiegenoten, hbo'ers en wo'ers tegemoet worden gekomen in de reiskosten. Een ongelijkheid die snel zou moeten worden recht gezet. Niet door hen ook het recht te geven op een Ov-studentenkaart, maar door de kaart af te schaffen en met een beter alternatief te komen.

Het falen van de ov-studentenkaart

Meer fundamentele bezwaren over het systeem zijn er ook voor de ov-studentenkaart. De huidige vorm waarin de ov-studentenkaart bestaat heeft verschillende nadelen.

Doordat reizen gratis is voor studenten, wordt de kaart gebruikt voor allerlei doelen. De student gebruikt de kaart niet alleen om in het weekend gratis bij familie op bezoek te gaan of om dagelijks vanuit hun woonplaats heen en weer naar de onderwijsinstelling te reizen. Studenten gebruiken de kaart om bij stralend weer naar de andere kant van het land naar het strand te gaan, om bij het vliegveld of op de camping te komen voor de vakantie, om te stappen in een stad aan de andere kant van het land, of om twee haltes verderop te komen tijdens het winkelen. Zijn dat broodnodige levensmiddelen waarin de staat de student moet kunnen voorzien? Is het niet zo dat het eigenlijk heel goed zou zijn als de openbaar vervoerconsument daarvoor (op zijn minst voor een deel) in eigen buidel zou moeten tasten?

Een bedrijf dat een student met Ov-studentenkaart in dienst neemt hoeft deze werknemer niet tegemoet te komen in de reiskosten. De student heeft daarmee een onbedoeld voordeel ten opzichte van anderen op de arbeidsmarkt, wat bovendien lagere studieproductiviteit van studenten indirect in de hand werkt. Een slimme onderneming werd in de jaren negentig groot door studenten als koerier in te zetten en zo zonder vervoerkosten veel goedkopere tarieven te kunnen rekenen dan hiervan lijdende concurrenten. Zo werkt het systeem allerlei indirecte nadelen in de hand.

Als het maar gratis is, gebruiken we het wel

Wanneer studenten niet hoeven te betalen voor mobiliteit, heeft dat een groot negatief effect op de zo gewenste marktwerking in het openbaar vervoer en belast dat de drukbezette infrastructuur van Nederland. Een eerste les in de economie leert ons dat wanneer mensen meer moeten betalen voor iets, ze er minder gebruik van zullen maken en meer van alternatieven. Wat in ieder geval tot de conclusie leidt dat studenten die moeten betalen voor hun reis niet méér gebruik zullen maken van bijvoorbeeld het spoorwegennet in Nederland dat nu al maximaal benut wordt en waarvan bovendien jaarlijks het aantal reizigerskilometers flink groeit. Het grootste probleem met "gratis" is dat het gratis alternatief onevenredig meer wordt gebruikt dan betere alternatieven waarvoor betaald moet worden. Mobiliteit gesubsidieerd door de overheid heeft alleen meerwaarde wanneer de gratis variant ook echt beter is voor de maatschappij. Nu echter belemmert het systeem marktwerking en vooral ook de vrije keus voor vervoer door studenten. Want: studenten kunnen gebruik maken van alle vervoersmiddelen, inclusief openbaar vervoer, en ze zijn zelf het beste in staat om te kiezen op welke manier ze het beste op de plaats van bestemming komen. Laat ze dus (tenminste

voor een deel) betalen voor mobiliteit, net als alle andere burgers.

Laat marktwerking toe

De marktwerking in het openbaar vervoer wordt in Nederland steeds beter gereguleerd, door schade en schande steeds wijzer geworden. Strenge kwaliteits-, dekkings- en capaciteitseisen leiden tot scherpere aanbestedingen en acceptabele, stabiele prijs-kwaliteitverhoudingen. Voor liberalen staat keuzevrijheid en een compacte, efficiënte overheid aan de top van de principelijst. Ook daarom moet gekozen worden voor een beter systeem, want de ov-studentenkaart is niet heilig wanneer er andere mogelijkheden zijn. Gratis openbaar vervoer voor alle studenten is fijn voor hen, maar een enorm dure en inefficiënte regeling.

Hoge kosten

In de politiek werd rondom de discussie van de kaart voor mbo-ers het kostenargument gebruikt. En dat is wel terecht. Want de ov-studentenkaart is erg duur.

De kosten voor de ov-studentenkaart zijn ruim 600 miljoen euro per jaar¹. 600 miljoen euro is veel geld. Precies zoveel als D66 aan extra middelen voor onderwijs voorstelt in haar tegenbegroting voor 2009. Dat is ongeveer 1000 euro per student per jaar. Invoering van een alternatief systeem maakt die honderden miljoenen jaarlijks beschikbaar, waarmee structureel fors in de kwaliteit en beschikbaarheid van openbaar vervoer kan worden geïnvesteerd. Of voor andere doelen: investering in duurzame energie, onderwijs of zorg. Wat hard nodig is voor de toekomst, en waar heel Nederland van profiteert. Daarnaast kan dit geld gebruikt worden om studenten op verschillende manieren te compenseren.

Basiscompensatie door middel van verhoging van studiefinanciering

Koopkrachtcompensatie voor studenten kan op verschillende manieren worden bereikt. Verhoging van de studiefinanciering is een optie. Daarmee kom je echter niet tegemoet in dat sommige studenten vaak en ver moeten reizen om familie of onderwijsinstelling te bezoeken. "Forensstudenten", die bijna dagelijks voor hun studie aanzienlijke afstanden afleggen tussen woon- en -studieplaats ondervinden hier onherroepelijk nadeel van ten opzichte van studenten die minder afhankelijk zijn van openbaar vervoer. Een systeem waarin rekening wordt gehouden met de individuele reisbehoefte of reiskosten en het gebruik van openbaar vervoer is ingewikkeld en bovendien erg fraudegevoelig. Ook geen goede optie dus.

Best practice: België

Waar onze zuiderburen moeilijkheden hebben met het vormen van een coalitie en al maanden overhoop liggen over een serie etterende kwesties die ze zelf over zich afgeroepen hebben bij hun afsplitsing van het Koninkrijk der Nederlanden

in 1830, hebben ze een systeem dat Nederland onmiddellijk zou moeten overnemen. De Belgen hebben het openbaar vervoer namelijk nog zo slecht niet georganiseerd.

Gratis openbaar vervoer

Verskillende grote steden hebben sinds enkele jaren het openbaar vervoer gratis gemaakt. Dat heeft de luchtkwaliteit en de mobiliteit enorm verbeterd; verkeersproblemen losten op; verkeersveiligheid nam toe, sfeer en ruimte in de stad werden beter. Door meer gebruik van openbaar vervoer werd het door de hogere bezettinggraad van bus-, tram- en treinverbindingen rendabeler voor financiering uit belastingmiddelen en werden de kosten voor het openbaar vervoer relatief lager. De belastingen ten bate van openbaar vervoer gingen hierdoor licht omhoog, maar die verhoging stond in schril contrast met de enorme voordelen die de steden putten uit de verbetering in mobiliteit, milieu en daarmee algehele welvaart. Natuurlijk is gratis openbaar vervoer duur. Het is daarmee niet een alternatief dat direct geschikt is voor Nederland. Echter, de voordelen die het meebrengt kunnen ook in Nederland vooral in grote steden zo groot zijn dat onderzoek naar de kosten en baten zeker op grotere schaal plaats zou moeten vinden.

Beter dan de ov-studentenkaart

Wat betreft een ov-studentenkaart: die bestaat niet in België. Het systeem dat gehanteerd wordt door onze zuiderburen, is een systeem waarvoor de student gewoon moet betalen. Er zijn in België verschillende kaarten te koop, speciaal voor jongeren. Met de "Go Pass" kun je tien enkele reizen maken in tweede klas tussen twee Belgische stations (waar dan ook!) voor 45 euro. Een Go Pass blijft 1 jaar geldig na aankoopdatum en is overdraagbaar. Voor korte reizen is er de "Key Card" die hetzelfde werkt, maar alleen geldig is binnen een specifieke regio van het land. Daarom is deze kaart goedkoper; 16 euro. Daarnaast zijn er andere kortingsmogelijkheden zoals een variant op de bekende kortingskaart van de NS. Gebruik van bus, tram of metro moet door studenten ook gewoon voor betaald worden in België, maar wel met fikse korting (tot 60%!).

Een eerlijk systeem

Voor studenten die aan de andere kant van het land wonen blijft het even goedkoop om een dagje bij familie of bezoek te gaan als voor iemand die in zijn oorspronkelijke woonplaats woont. Dat benadeelt studenten niet in hun mogelijkheden om even goedkoop te reizen tussen zowel grote als kleine afstanden en belemmert hen niet om een studie te doen op grote afstand van de woonplaats. Bovendien zouden studenten die op grotere afstand van hun onderwijsinstelling wonen (extra) in de studiefinanciering gecompenseerd kunnen worden omdat ze meer moeten reizen; daar is regulering in mogelijk.

Bovendien zijn studenten niet meer afhankelijk van het feit of ze een weekend- of weekkaart hebben, aangezien ze altijd met voordeel kunnen reizen. Als geen andere bevolkingsgroep hebben studenten een onregelmatig levenspatroon. Daarom zijn zij meer gebaat bij een systeem waarin zij altijd korting krijgen op openbaar vervoer, in plaats van enkele dagen per week gratis te kunnen reizen.

Combinatie met een geautomatiseerd systeem. De ov-chipkaart laat nu al enige tijd op zich wachten, maar het is realistisch om aan te nemen dat de gedane moeite en investeringen op termijn zullen resulteren in invoering van een geautomatiseerd systeem voor betaling van alle openbaar vervoersmiddelen. In een dergelijk systeem moet het heel goed mogelijk zijn om prijskortingen mee te nemen, of een 10-rittenkaart zoals de bovenstaande Go Pass, in te passen. Hoewel de praktijk weerbarstig lijkt (de korting op een NS-retour ten opzichte van twee enkeltjes kan in de software die momenteel wordt ontwikkeld zelfs niet worden verwerkt!), kunnen we er vanuit gaan dat daarin aanpassingen worden gedaan waardoor dit mogelijk wordt. Daarmee wordt de invoering van een dergelijk systeem een perfect moment voor afschaffing van de ov-studentenkaart.

Weg met die ov-studentenkaart!

Een systeem zoals de Belgen hebben / Une système à la Belgique zouden we voor studenten in Nederland in moeten voeren. Studenten moeten gaan betalen voor mobiliteit! Niet de hoofdprijs: flinke kortingen moeten gegeven worden, maar er moet een afweging plaats gaan vinden. Is dat ritje met de bus echt nodig of kan het met de fiets? Combineer ik een bezoekje aan mijn ouders met een andere bestemming om het bedrag van een (overigens voordelig geprijsd) extra treinticket uit te sparen? Is er een beter of goedkoper alternatief voor de reis?

"Dit land kan zoveel beter!"². Zeker. Maar zonder desocialistische ov-studentenkaart, want daarvoor is een goed alternatief. Laten we België overnemen, te beginnen met een goede regeling voor openbaar vervoer voor studenten!

1. (zie: *Vaststelling begroting Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2008 – Artikel 11. Studiefinanciering*: http://rijksbegroting.minfin.nl/2008/begrotingsvoorstel_behandeling/begroting_kst108428b_14.html)

2. Wouter Bos, 2005

MEINE HENK KLIJNSMA

Om de democratie

De geschiedenis van de
Vrijzinnig-Democratische Bond,
1901-1946

Meine Henk Klijnsma - Om de Democratie

door Thijs Kleinpaste

In 'Om de Democratie', het proefschrift van Meine Henk Klijnsma loopt de auteur naar eigen zeggen een achterstand in die de geschiedschrijving van het Nederlandse liberalisme eigen is. Op de achterflap is deze motivatie van de auteur te lezen. Met zijn 'monografie over de geschiedenis van de Vrijzinnig-Democratische Bond (VDB) wordt in deze lacune voorzien'. Voor iedereen die meer wil weten over deze eerdere verschijningsvorm van de vrijzinnigheid voordat D66 van zich liet horen, en zich bovendien niet laat afschrikken door het 767 pagina's dikke werk, is het boek zeer geschikt om een flink aantal zondagmiddagen mee op de bank door te brengen.

Meine Henk Klijnsma gaat in zijn werk in op de vraag in hoeverre de Vrijzinnig-Democratische Bond als een

zelfstandige stroming gezien mag worden. De VDB heeft in haar bestaan altijd moeten laveren tussen de sociaal-democratie van de SDAP en het lang aanwezige conservatief liberale gedachtegoed van bijvoorbeeld de Liberale Unie.

In een aantal hoofdstukken waarin de geschiedenis van de VDB met een verbluffend oog voor detail wordt uitgewerkt beschrijft Klijnsma de personen en politiek van de geïnstitutionaliseerde vrijzinnigheid. Aan de hand van prominenten als Aletta Jacobs en Henri Marchant wordt een scherp beeld gereconstrueerd van de soms wisselende koers van de partij.

Er wordt ook ingegaan op de rol van de VDJO, de Vrijzinnig Democratische Jongeren Organisatie die, toen het ledenaantal van de VDB in de jaren '30 daalde een grote bloei kende en haar invloed op de partij kon uitoefenen. Ook de Jonge Democraten hebben een geestelijk voegd.

De VDB hield na de Tweede Wereldoorlog uiteindelijk op te bestaan toen zij opging in de PvdA samen met onder andere de SDAP. Door de linkse koers van de nieuwe partij die bang was een groot deel van het electoraat van de oude SDAP aan de communisten te verliezen voelde een groot deel van de oude VDB'ers zich niet meer thuis in de partij. Onder leiding van oud-kamerlid Oud verenigden zij zich in de VVD. In diezelfde periode werden er in het noorden van Nederland nog pogingen ondernomen om de oude VDB opnieuw op te richten.

De continuïteit van de vrijzinnige stroming herstelde zich met de oprichting van D66 halverwege de jaren '60. Een deel van de VVD dat zich had verenigd in het Liberaal-Democratisch Centrum, een linkervleugel van de partij sloot zich aan bij de nieuwe Democratische beweging onder leiding van Van Mierlo.

In het laatste hoofdstuk concludeert Klijnsma dat zowel de VDB als D66 gezien mogen worden als exponent van de vrijzinnige stroming in Nederland. De korte onderbreking tussen het eind van de Tweede Wereldoorlog en de oprichting van D66 doet daar volgens de schrijver niets aan af. Naast ideologische overeenkomsten constateert Klijnsma, zelf lid van D66, een andere opmerkelijke overeenkomst. "Ook bij de vrijzinnig-democraten was er regelmatig sprake van gepruts in de direct partijpolitieke sfeer." Niets menselijks is de vrijzinnigen vreemd. Niet nu, niet vroeger.

Auteur: Meine Henk Klijnsma
Titel: Om de democratie
Uitgeverij: Bert Bakker
ISBN: 978 90 351 3239 9
Prijs: 39,95 euro

Karl Popper – De open samenleving en haar vijanden

door Coen Brummer

Vaak ademen boeken het tijdsbeeld uit waarin ze geschreven zijn. Lees Kafka en het is onmogelijk te ontkomen aan de beklemmende sfeer van het moderne Europa op rand van oorlog. Lees Orwell en voel de angst voor een overheid die wint aan macht en mogelijkheden om de burger te volgen in zijn bestaan.

Hetzelfde geldt voor Karl Popper's de open samenleving en haar vijanden. In het boek, geschreven tijdens de Tweede Wereldoorlog, vecht Popper 900 pagina's lang verbeten tegen de aanvallen op zijn geliefde democratie. Waar de meeste pennenschermers zich beperken tot de opiniepagina's van de landelijke dagbladen om hun vetes uit te vechten, behoort Popper tot een andere categorie. Niemand minder dan Plato, Hegel en Marx moeten het ontgelden.

Hij verwijt de drie denkers, die toch niet de minste uit de geschiedenis zijn, het streven naar een gesloten samenleving, een tirannieke dictatuur waarin de werkelijke macht slechts in handen van een minderheid ligt. Volgens Popper ligt de oorzaak van dit streven in het historicisme; de gedachte dat de loop van de geschiedenis gebaseerd is op kenbare wetmatigheden.

Bij Plato kenmerkte dit streven zich door het geloof dat de hoogste klasse mensen in een staat de filosofen moesten zijn. Hij verloor zijn vertrouwen in de democratie van Athene, nadat de volksvertegenwoordiging er toe besloot zijn leermeester Socrates tot de gifbeker te veroordelen. Boeren en arbeiders hadden voor Plato nog wel waarde, maar slechts in hun eigen omgeving. Plato's koning-filosoof is voor Popper het toonbeeld van ongelijkheid.

Hegel en Marx staan voor Popper symbool voor de twee grote gevaren van zijn eigen tijd. Het Duits totalitarisme en het communisme. Beiden delen de opvatting dat de loop van de geschiedenis richting een objectieve waarheid leidt, hoewel die waarheid in Hegel's ogen nooit 'af' is. Met name in zijn betoog tegen Hegel's Duits idealisme lijkt Popper zijn kalmte te verliezen. Dit leidt tot prachtige kwinkslagen als 'Ik heb mijn uiterste best gedaan deze wartaal (...) zo getrouw mogelijk weer te geven' en 'De vraag rijst of Hegel, gehypnotiseerd door zijn eigen inspirerende jargon, zichzelf voor de gek hield, of dat hij brutaalweg anderen voor de gek probeerde te houden en wilde betoveren'.

Buiten het feit dat de open samenleving en haar vijanden een pleidooi voor de democratische gedachte

is, maakt een andere eigenschap van zijn werk het mogelijk nóg geschikter als verdieping op het liberale gedachtegoed. Popper heeft namelijk geen enkel vertrouwen in het ideaal van de maakbare samenleving. De beproevingen waar de toekomst de mensheid aan zal onderwerpen zijn niet te voorzien, net zo min als de oplossingen op deze beproevingen. Een democratische, open samenleving waarin elke burger zich optimaal kan ontwikkelen biedt volgens Popper de meeste mogelijkheden om pragmatisch en doeltreffend de toekomst tegemoet te treden. De open samenleving en haar vijanden doet je beseffen dat democratie niet vanzelfsprekend is en dat de aanvallen erop van alle tijden zijn. Je moet er, net als Popper, voor vechten.

Auteur: Karl R. Popper
Titel: De open samenleving en haar vijanden
Uitgeverij: Lemniscaat
ISBN: 978 90 5637 917 9
Prijs: 59,95 euro

Verzorgingsstaat; tot verzorgen in staat?

door Manuel Buitenhuis

Marktwerking in het verzorgingsgebeuren. Voor sommigen een verzameling vieze woorden, voor anderen een noodzakelijk fenomeen. Met de aankondiging van een echte 'privé-basisschool', zoals het nieuwe particuliere onderwijsinitiatief in de volksmond wordt genoemd, is de discussie onlangs opnieuw opgelaaid. De vraag of het wenselijk is dat er 'elite'-onderwijs in Nederland wordt aangeboden stond centraal in de media.

De initiatiefnemers van deze particuliere school, die 12.000 euro per jaar moet gaan kosten, verantwoorden het initiatief door te stellen dat het slecht gaat met het onderwijs in Nederland. Dit heeft er toe geleid dat er geleidelijk een vraag ontstaan is naar 'beter' onderwijs; individueler, selectiever, intensiever. Het door hun bedachte initiatief zou dat gat in de markt aanspreken en opvullen. "Het kost wat, maar dan heb je ook wat", aldus de initiatiefnemers. Is het dan niet oneerlijk dat deze topvoorziening uiteindelijk niet alleen voor de topverdieners in ons land beschikbaar zou zijn?

Tweedeling?

Ja, zegt de SP. Kamerlid van Dijk laat in een reactie op de site van de SP¹ weten verontrust te zijn over het groeiende aantal privéscholen in Nederland. Deze zou leiden tot een 'tweedeling in het onderwijs'. tussen hen die het onderwijs wel kunnen betalen, en zij die hiervoor niet voldoende verdienen. "Er dreigt een tweedeling in het onderwijs waar rijke ouders hun kinderen naar kleinschalige scholen sturen, terwijl ouders met een laag inkomen gedwongen zijn om hun kinderen naar een leerfabriek te sturen.", aldus van Dijk, "Op een kleine school is het veiliger, gezelliger en leerlingen zijn beter in staat zich te ontplooiën. Het onderzoek is een bevestiging van mijn roep om kleinschalig onderwijs voor alle leerlingen.",

Maar word hier de goede vraag wel gesteld? De SP staart zich blind op de prijs van dit onderwijs. Daarbij laten zij geheel buiten beschouwing dat het in feite gaat om een andere vorm van onderwijs. Een vorm van onderwijs die wij, als staat zijnde, verplicht zouden moeten zijn om aan te kunnen bieden aan onze burgers, zeker nu zo duidelijk blijkt dat er vraag naar is. En dan hoeft de staat zelf niet eens de leverancier te zijn; zolang de burger maar de kans krijgt te kiezen. De kans die ze verdienen.

Ontstaan van vraag

Want uiteindelijk is deze vorm van privé-onderwijs slechts een nieuwe naam in het rijtje Jenaplan, Montessori, Vrije school. Het prijskaartje is helemaal niet van belang voor de kwaliteiten van het onderwijs; ouders en leerlingen hebben het recht om te kiezen, net zoals ouders mogen kiezen hun zoon of dochter naar openbare of christelijke scholen te sturen.

Verreweg belangrijker is dat er klaarblijkelijk een vraag naar dit soort onderwijs is ontstaan.

Blijkbaar zijn de ouders van tegenwoordig niet meetevreden met de huidige onderwijskwaliteit. En wie geeft ze ongelijk?

Het is moeilijk te onderkennen dat dit kabinet drastisch onderinvesteert in het onderwijs. Onderwijs, dat toch een van de pilaren is die de toekomst van dit land zou moeten ondersteunen. Om de –inmiddels cliché-achtige, maar niet minder belangrijke– 1040-uren kwestie maar eens aan te halen: Wat moeten wij aan onderwijskwaliteiten verwachten van een kabinet dat zich maar al te graag blindstaart op cijfertjes en goede bedoelingen, maar ondertussen de echte problemen niet erkent? Van een kabinet dat wel in staat is te zwaaien met grote, kleurige kant-en-klaar-oplossingen zoals het systeem van de gratis schoolboeken, maar zelfs dat nog verkeerd aan weet te pakken, en zelfs dán de echte problemen nog niet aan durft?

Dat is echter een geheel andere discussie. Het zorgelijke van deze kwestie is niet dat de prijs van dit onderwijs te hoog is; dan zouden we kaviaar en ferrari's ook moeten verbieden, omdat niet iedereen die

betalen kan. De vraag die gesteld zou moeten worden, is de vraag waarom ons onderwijssysteem zo ongelofelijk doorgerot is dat er klaarblijkelijk ouders zijn die liever 1000 euro per maand neerleggen voor basisonderwijs voor hun kinderen, dan dat zij hun kleine voor 'normaal' onderwijs inschrijven. Als het onderwijssysteem in Nederland gezond en van afdoende kwaliteit was geweest, er genoeg geld was geweest om uit rond te komen, om bijvoorbeeld een simpele conciërge te kunnen veroorloven: Dan hadden die ontevreden ouders het ook wel geweten.

Tot verzorgen in staat?

Deze specifieke situatie is echter de opmars naar een grotere discussie; is de verzorgingsstaat wel tot verzorgen in staat? De verzorgingsstaat zoals hij nu werkt krijgt dikwijls kritiek te verduren van voornamelijk de VVD. Zij stellen dat de verzorgingsstaat in haar huidige vorm burgers lui maakt en inzet demotiveert. Als de staat de burger alles in de schoot werpt, verzaakt deze haar verantwoordelijkheid om de burger aan te zetten zich te ontplooiën. Een ander punt van kritiek is dat marktwerking in de verzorgingsstaat ontbreekt. Doordat de staat vaak het monopolie op een verzorgingsinstituut

wenst te behouden, worden deze log en inefficiënt, stellen zij. Als zij echter zou moeten concurreren met commerciële instellingen, zouden de prijzen van de diensten omlaag gaan, en de kwaliteit ervan omhoog.

Weg met de verzorgingsstaat?

Op zich is daarvoor wat te zeggen; marktwerking op zich is in de verzorgingsstaat geen probleem, zelfs toe te juichen, maar er zijn grenzen. De hoge efficiëntiegraad die ons voorgeschoteld wordt, moet namelijk wel werkelijkheid worden, en dat vereist toch een zekere controle door de overheid. Zoals bij onderwijs nu ook gebeurt, moet getoetst worden wat de kwaliteit van elke verzorgingsdienst is. Maar indien deze aan de norm voldoet, is elke nieuwe variant welkom als aanvulling in het verzorgingsarsenaal.

Want waar een ouder het recht verdient te kunnen kiezen welke onderwijsvorm zij het beste acht voor zijn kind, en parallel hieraan andere verzorgingsdiensten, moet wel rekening gehouden worden met dat in een volledige marktwerking de staat uiteindelijk de enige partij is die baat heeft bij het langdurige welzijn van de burger. Haar taak alleen is het om er voor te zorgen dat deze zich goed redden kan in de maatschappij. De verzorgingsstaat is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de burger, marktgebonden partijen zijn in essentie alleen uit op winst, waarbij sociale verantwoordelijkheid geen vereiste is. Onderwijs en sociale voorzieningen hoeven dan niet per definitie alleen in overheidshanden aanwezig te blijven; zolang de kwaliteit maar zo hoogstaand mogelijk blijft.

Dat wil echter niet zeggen dat de staat behalve die toetsing geen plaats meer heeft binnen de verzorgingsmarkt; op een staat die onderwijs aanbiedt valt niets af te dingen. Dat geldt zeker voor onderwijs met de potentie –niet te verwarren met kwaliteit– van het Nederlandse staatsverzorgde-onderwijs. Het staatsbedrijf heeft de nodige expertise in zich om goed onderwijs te kunnen leveren, indien daarvoor ook de benodigde middelen ter beschikking worden gesteld.

Andere delen van de verzorgingsstaat

Genoeg over onderwijs. Welke rol is marktwerking toe te dichten in andere segmenten van de burgerverzorging? Naar mijn mening een vergelijkbare. De overheid is er voor verantwoordelijk dat alle burgers gelijke kansen krijgen en dient daarom in ieder geval een toetsing te leveren voor die diensten die momenteel hoofdzakelijk onder de verzorgingsstaat vallen. Daarbij zou eventueel ook een leverende rol weggelegd kunnen zijn; van een monopolie hoeft echter geenszins sprake te zijn. Regulering geschiedt echter alleen door middel van een minimumniveau. Zolang onderwijs, gezondheidszorg en andere verzorgingsgerelateerde diensten van een bepaald niveau zijn, is vrijheid mogelijk. En niet alleen mogelijk; burgers verdienen die vrijheid.

US Electionnight

4/5 November 8 pm - 6 am

Tivoli de Helling, Helling 7 Utrecht

€5 voorverkoop €7,50 aan de deur

www.electionnight.nl

Is dit het compromis tussen de socialistische en conservatief-liberale uitersten? Misschien. De socialisten zouden in ieder geval de garantie krijgen dat onderwijs altijd voor iedereen beschikbaar is, terwijl de conservatief-liberalen de vrijheid krijgen die ze (terecht) opeisen. Duidelijk moet zijn dat marktwerking in dergelijke, primaire onderdelen van het burgerleven functioneel mag zijn, maar niet onbepert. De overheid mag in elk geval niet als een vies woord beschouwd worden. Zij heeft namelijk wel degelijk een rol in het verdelen

en regelen van gelijke kansen, altijd en voor iedereen. Want hoewel efficiëntie natuurlijk altijd toe te juichen is, mag dit even zo natuurlijk nooit ten koste gaan van de kwaliteit.

Leviathan

Daarom moet geaccepteerd worden dat een volledige vrije marktwerking in deze zaken niet van toepassing zou mogen zijn. De staat is immers de enige partij die dan daadwerkelijk baat zou hebben bij het burgerwelzijn, terwijl de commerciële partijen zich slechts op winst hoeven te storten. Anderzijds zou bij een

sociale leviathan door het ontbreken van een concurrerende werking een goede prijs-kwaliteitverhouding ontbreken. Hoewel een verzorgingsstaat dus wel degelijk tot verzorgen in staat is, is hulp natuurlijk altijd welkom.

1. http://www.sp.nl/onderwijs/nieuwsberichten/5199/080123-groei_particulier_onderwijs_leidt_tot_tweedeling.html

Essay Wedstrijd

In de vorige DEMO schreven we een essay wedstrijd uit met als onderwerp de sollicitatieplicht voor bijstandsmoeders. In het onderstaande essay gaat Thijs van Dooremalen in op dit sociaal liberale dilemma.

Het fenomeen sollicitatieplicht en al zijn voordelen

door Thijs van Dooremalen

In analyses en discussies over de ontwikkeling van de Nederlandse verzorgingsstaat wordt het begin van de jaren '80 vaak aangemerkt als omslagpunt. Tot die tijd werd het aantal sociale voorzieningen steeds verder uitgebreid en was de dominante mening dat het van beschaving getuigde wanneer een land een groot stelsel van sociale zekerheid met hoge uitkeringen had.

Dit veranderde toen de verzorgingsstaat aan het begin van de jaren '80 onbetaalbaar dreigde te worden. De nieuwe dominante mening werd dat een verzorgingsstaat een mooi systeem was, maar dat hoge uitkeringen en soepele toelatingseisen er voor konden zorgen dat mensen die ook prima konden werken een uitkering kregen, met een onbetaalbaar systeem tot gevolg. Vanaf dat moment zijn eigenlijk alle sociale voorzieningen geleidelijk aan versoberd. Met het aantreden van Kabinet-Balkenende IV lijkt er echter een (voorlopig) einde te komen aan deze gestage afbouw van sociale voorzieningen. Eén van de belangrijkste boodschappen bij de presentatie van dit kabinet was immers dat er na jaren van bezuinigingen nu wel weer eens geïnvesteerd mocht worden in de samenleving: het mocht allemaal wel 'wat socialer'.

Een beleidsvoorstel dat rechtstreeks voortvloeit uit deze boodschap, is het afschaffen van de sollicitatieplicht voor bijstandsmoeders met kinderen tot vijf jaar. Deze plicht werd in 2004 ingevoerd en is volgens de uitvoerende instanties - gemeenten en sociale diensten - een groot succes: in vier jaar tijd verlieten al 20.000 alleenstaande ouders de bijstand. Maar staatssecretaris Aboutaleb van Sociale Zaken bleek niet gevoelig voor dit succes: 'Arbeidsparticipatie gaat me aan het hart, maar er is meer tussen hemel en aarde', zo verkondigde hij in een debat met de Tweede Kamer over de kwestie.

Het interessante aan het voorstel is dat het de twee meest elementaire kenmerken van deze coalitie in zich verenigt: het is links én

christelijk. Vanuit linkse hoek wordt het voorstel beargumenteerd door te wijzen op het asociale aspect van een sollicitatieplicht. Het verplicht solliciteren zou vaak een zinloos ritueel zijn. En als er dan toch iemand een baan krijgt, zou het er vaak een aan de onderkant van de arbeidsmarkt zijn. De christelijke partijen menen dat vrouwen bij hun kinderen horen te zijn en dat het een schande is om kinderen aan hun lot over te laten.

Hoe moet dit voorstel nu worden geduid? Vormen de linkse en christelijke argumenten genoeg reden om een klaarblijkelijk goedwerkende regeling af te schaffen? Ik denk dat je deze casus in een breder perspectief moet plaatsen in plaats van hem enkel te bekijken vanuit deze twee argumentatielijnen.

Twee vragen lijken me van belang. De eerste vraag is: wat is een rechtvaardige verdeling van rechten en plichten tussen burgers in een verzorgingsstaat en hoe past een sollicitatieplicht voor bijstandsmoeders binnen die verdeling? De tweede vraag is: wat zijn de belangen van de moeder en haar kinderen? Pakt een sollicitatieplicht voor hen per saldo positief of negatief uit?

Om met de eerste vraag te beginnen: hoe zie ik een rechtvaardige verdeling van rechten en plichten voor burgers in een verzorgingsstaat? In mijn ogen behoort elke samenleving die zichzelf beschaafd noemt een sociaal vangnet te hebben voor mensen die niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Dit betekent dat mensen die vanwege een reden

die buiten hen zelf staat geen baan kunnen vinden, gecompenseerd moeten worden via een uitkering. Zo kunnen deze mensen alsnog in een groot deel van hun levensonderhoud voorzien. Van de mensen die wel een baan hebben mag daarvoor een stukje solidariteit met deze niet-werkenden worden verwacht. Zij moeten de verzorgingsstaat bekostigen.

Maar bij dit idee van solidariteit ligt een gevaar op de loer, namelijk het verstrekken van uitkeringen aan mensen die op eigen kracht hun geld kunnen verdienen. Dit was jarenlang het geval bij de oude WAO-regeling. De controle op het verstrekken van deze uitkeringen was verre van strikt, waardoor het kon gebeuren dat mensen die niet echt arbeidsongeschikt waren thuis zaten met een WAO-uitkering.

Dit soort situaties is een probleem omdat het principieel onrechtvaardig is dat het bezit van werkende mensen - namelijk hun loon - door de overheid wordt ingenomen, om het vervolgens te geven aan mensen die prima in hun eigen behoeften kunnen voorzien. Van mensen mag best wat solidariteit worden verwacht, maar niet met mensen die simpelweg misbruik maken van de te ruimhartige regels die voor het verstrekken van uitkeringen zijn opgesteld.

Verder vormt het onterecht verstrekken van uitkeringen op termijn een potentiële bom onder het hele systeem. Door te soepele regels voor verstrekking van uitkeringen zullen steeds meer mensen inactief worden, waardoor de verzorgingsstaat op een gegeven moment onbetaalbaar zal worden. Dit was - zoals al eerder gezegd - in Nederland het geval aan het begin van de jaren '80. Dit kan er uiteindelijk zelfs toe leiden dat het werkende deel van de bevolking gaat weigeren nog langer te betalen voor het niet-werkende deel van de bevolking, omdat zij vindt dat het hele idee van rechtvaardige solidariteit is uitgehold.

Het is daarom zaak te zorgen voor een goede balans tussen rechten en plichten voor mensen die van de verzorgingsstaat afhankelijk zijn. Een mogelijkheid hiertoe vormt een sollicitatieplicht voor alle mensen die enig uitzicht op werk hebben. Dit zorgt voor een verzorgingsstaat die gestoeld is op het idee van wederkerigheid: mensen met een uitkering hebben het recht op die uitkering omdat ze niet kunnen werken, maar hebben de verplichting om op zoek te gaan naar een mogelijkheid om hun uitkering in te wisselen voor een baan.

Hoe kunnen we een sollicitatieplicht voor bijstandsmoeders plaatsen in dit hele verhaal? Het lijkt mij vrij simpel: vanuit het principe van wederkerigheid volgt dat ook bijstandsmoeders altijd op zoek moet blijven naar werk. Afschaffing van deze plicht zou een ondermijning van het hele idee van solidariteit en wederkerigheid beteken.

Maar - zullen Jan-Peter Balkenende en André Rouvoet tegenwerpen - zijn bijstandsmoeders niet een speciale categorie die wel gevrijwaard mag blijven van een sollicitatieplicht, omdat ze de hele dag thuis moeten zijn om voor hun

kinderen te zorgen? Dit is een redenering die raakt aan de tweede vraag die ik eerder stelde. Mijn antwoord hierop is dat er hier meerdere wegen naar Rome leiden. Het is een typisch christelijk idee dat het voor kinderen het beste is wanneer ze de hele dag bij hun moeder zijn, maar enig overtuigend bewijs voor deze redenering is nog nooit geleverd. Het is echt niet zo dat kinderen die hun moeder niet de hele dag om zich heen hebben gehad, hier psychische trauma's aan overhouden. De verzorging kan dan ook prima voor een deel van de dag – terwijl de moeder werkt - in handen zijn van bijvoorbeeld een kinderdagverblijf of een oppas. Sterker nog: ik denk dat wat contact met andere mensen – in plaats van alleen de moeder - een zeer positieve invloed kan hebben op de ontwikkeling van de sociale vermogens van jonge kinderen. De moeder kan haar kinderen dan nog elke morgen, avond en het hele weekend zien, wat me genoeg tijd lijkt om een goede band op te bouwen.

Een tweede tegenwerping tegen mijn betoog zou een SP-achtig verhaal kunnen zijn. Bijstandsmoeders zijn in dit verhaal zielig omdat solliciteren een zinloos ritueel is en omdat ze, wanneer ze eenmaal een baan hebben, zoveel kwijt zijn aan kinderopvang dat ze uiteindelijk

alleen maar minder geld overhouden. De cijfers van de 20.000 bijstandsmoeders die al aan het werk kwamen sinds de invoering van de sollicitatieplicht weerleggen dit idee echter onmiddellijk. Hoezo zijn al die sollicitaties zo zinloos, als er al zoveel bijstandsmoeders aan een baan wisten te komen? Het punt van de kinderopvang is irrelevant aangezien het een onderdeel van de huidige regeling is dat er de mogelijkheid tot passende, betaalbare opvang voor handen moet zijn voordat een bijstandsmoeder verplicht wordt een baan te accepteren.

De christelijke en linkse verhalen blijken dus op een wankel basis gestoeld te zijn, maar daarmee is nog niet alles over het belang van de moeder en haar kinderen gezegd. Er zitten namelijk nog wat extra voordelen vast, aan het behouden van een sollicitatieplicht. Zo zorgt een sollicitatieplicht ervoor dat bijstandsmoeders als volwaardige burgers behandeld worden: de overheid gaat er vanuit gaat dat ze voor zichzelf kunnen zorgen. Afschaffing van de plicht socialiseert hen en hun kinderen alleen maar met het idee dat ze zielig en zwak zijn. Met name voor de kinderen is dit niet goed, omdat het hen niet de inspiratie en stimulans

zal geven om maatschappelijk succesvol te worden. Hierdoor zal de achterstandpositie waarin ze zitten alleen maar gereproduceerd worden.

Maar dit is niet het belangrijkste voordeel. Dat is het werk – en het hogere inkomen - dat een sollicitatieplicht bijstandsmoeders zal verschaffen. Met afschaffing van de sollicitatieplicht ligt juist het gevaar van levenslange afhankelijkheid van de bijstand op de loer. Uit onderzoek blijkt namelijk dat het ontzettend lastig is om na 5 jaar in de bijstand nog een baan te vinden. Met het afschaffen van de sollicitatieplicht onthoudt je een moeder en haar kinderen daarom simpelweg de kans op een beter leven. Op de korte termijn zal thuiszitten aan een moeder als een aantrekkelijk idee overkomen. Maar als ze er na 5 jaar achterkomt dat ze niet aan de bak komt, zal ze toch ook moeten concluderen dat het beter was geweest als ze wat eerder gestimuleerd was om een baan te gaan zoeken.

Wat is nu de conclusie? Een sollicitatieplicht is het best en meest rechtvaardig voor zowel moeder, kind als de hele samenleving: handhaven dus!

Interview Eddy Terstall: "Je kunt zeggen dat ze nou eenmaal zo denken, maar ze denken verkeerd. Punt."

door Rob Goossens en Willem Jan Hilderink

We hadden afgesproken in een gezellig krap Amsterdams café, dat qua sfeer niet beter beschreven kan worden dan door zijn eigen naam: 'De Kat in de Wijngaert'. Terwijl we wachten op Eddy Terstall en ons de koffie laten smaken, worden we aangesproken door een vriendelijke vrouw: "Zijn jullie de journalisten voor Eddy Terstall?" We bevestigen en vrezin in gedachten dat hij op het laatste moment afzegt. "Eddy is al een paar dagen ziek..." Daar heb je het al. "

... en mag zijn huis niet uit. Daarom moest ik jullie een kopje koffie aanbieden en daarna zijn huis wijzen. Maar jullie hebben al koffie, zie ik." Aangenaam verrast door deze goedgezindheid togen we naar het huis van Eddy Terstall, alwaar een vermoed ogende filmmaker ons ontvangt. Al spoedig blijkt dat de griep zijn scherpzinnigheid niet heeft afgestompt.

In zijn studentikoze kamer valt ons het een en ander op. Naast de verwachte overdosis aan DVD's en een spindle kopieën van zijn succesvolle film Simon, valt ons een selectie van drie boeken op: Paul Scheffers Het Land van Aankomst, het Deense Islamisten en Naïvisten, en een boek van arabist Hans Jansen. Ondertussen raast op CNN orkaan Ike geluidloos over Amerika en doen verslaggevers ter plaatse moeite zich staande te houden in de wind. Het bleek een voorbode voor het interview – een gesprek over vrijzinnigheid, integratie en politieke onkunde.

Mijnheer Terstall, we hebben uw laatste trio films gezien. Ze hadden de thema's leven en dood, seksuele moraal en politiek en populisme. Ogenshijnlijk bespreekbare thema's, maar in uw films lijkt dat helemaal niet het geval te zijn. Is dat de boodschap die u over heeft willen brengen?

"Nou, nee. Wat ik wel merk is dat mensen, veel meer dan toen ik nog jong was, opmerkingen maken over seks in mijn films. Toen ik nog jong was, werd er niet eens waargenomen dat het er in zat – bij wijze van spreken. En nu ziet men dingen die er niet eens zijn! Op internet was er laatst bijvoorbeeld een discussie over seks in Simon. Dat zou er te veel inzitten. Slechts één keer is er bloot, wanneer Camiel komt binnenlopen, maar dat is allemaal buiten beeld. Nederlandse films zijn extreem puriteins als je het vergelijkt met Spaanse films, Zweedse, Zuid-Amerikaanse, Franse... Die gaan allemaal veel verder. De heersende opvatting over Nederlandse films in Nederland stamt uit de jaren '70. Wat zien ik?, Naakt

over de Schutting, dat soort dingen. Heeft allemaal te maken met de seksuele revolutie, Nederland was daarin wel een baanbrekend land. De reactie hierop, zoals die op dat forum, heeft te maken met pure vertrutting. Het vrijzinnigheidsprincipe ligt onder schot: Je ziet steeds meer dat religie haar billijke plaats in de samenleving gewoon niet accepteert. Religie is ook maar een mening. Maar nee, we moeten steeds meer achting hebben, steeds meer respect. Dat lijkt me niet eerlijk tegenover die 70% van de Nederlanders die niet gelooft. "Vanaf de jaren '50 nemen mensen er steeds meer genoegen mee dat geloof een privézaak is. Dat het geen dominante rol in de samenleving speelt. Ik bedoel, het enige effect dat gelovigen op niet-gelovigen mogen hebben, is dat ze hoorbaar en zichtbaar zijn. Meer ook niet. Ze mogen geen invloed uitoefenen op het leven van ongelovigen. De conservatieve, patriarchale religieuze mensen nemen tegenwoordig echter geen genoegen meer met de rechtsgelijkheid. Ze willen meer.

Het Christelijk Democratisch Appèl oefent op religieuze grondslag invloed uit als regeringspartij. Is dat dan kwalijk? "Het CDA laat zich inspireren door de Bijbel, en dat mag. Ik sluit me aan bij wat Ben Bot zei: 'politici mogen zich laten inspireren door een religie, maar wel in het besef dat het een privézaak is'. Als zij wetgeving introduceren die tot gevolg heeft dat niet-gelovigen zich aan regels moeten houden die voortvloeien uit een religie waaraan zij geen deel hebben, dan gaan ze te ver."

Ziet u dergelijke wetgeving als een soort christelijke Shari'ah?

"Nou, nee. Ik vind het christendom in ieder geval milder van aard. Centrale figuren binnen het christendom hebben het alleen over je andere wang toekeren en je vijanden vergeven. Mohammed wilde zijn vijanden alleen vergeven als zij zich tot de islam bekeerden."

In de context daarvan: recentelijk weigerde een orthodox-Islamitische

advocaat op te staan voor een rechter. Hoe kijkt u daar tegenaan?

"Nou, hij weigert niet enkel op te staan voor een persoon, maar voor een heel rechtssysteem. Het opstaan is symbolisch voor de samenleving en haar rechtsorde. Als hij dat niet doet, dan moet hij natuurlijk uit zijn ambt worden ontheven. Cultuurrelativisme als 'we moeten die man in zijn waarde laten' is gevaarlijk. Je kunt dingen als de mensenrechten en het gelijkheidsbeginsel tussen man en vrouw, homo en hetero, blank en zwart niet relativiseren. Die waarden zijn niet westers, maar dat zijn gewoon algemene waarden van menselijkheid."

Toch lopen er ook binnen uw partij, de PvdA, veel cultuurrelativisten rond.

"Ja. Wat mij betreft gaan die allemaal maar naar... richten die hun eigen partij maar op."

Het begint erop te lijken dat er dan heel wat lieden in aanmerking komen om toe te treden tot een nieuwe op cultuurrelativistisch leest geschoeide partij. Aan de bedreigingen van Marokkaanse jongeren, waarna het Amsterdamse ambulancepersoneel het werk neerlegde, zijn de nodige cultuurrelativistische woorden vuilgemaakt.

Voorzitter Robin de Bood van stadsdeel Geuzenveld reageerde relativerend door te stellen dat het niet zo maar Marokkanen waren, maar dat het een uiting was van de algemene straatcultuur.

"Ja, maar de straatcultuur is niet per definitie gelijk aan de manier waarop men in een beschaving met elkaar omgaat. Straatcultuur is een machocultuur met heel fascistoïde trekjes. Dat moet je niet gaan honoreren met een soort gelijkwaardigheid. Mensen hebben gelijke rechten, zijn gelijkwaardig, maar culturen zijn niet gelijkwaardig, dat zou wel heel toevallig zijn. Specifieke culturen of subculturen hebben geen rechten. Die moeten zich steeds weer bewijzen, op billijkheid, op menselijkheid, op logica et cetera. Dan kun je zeggen: 'zo denken ze nu eenmaal', maar ze denken verkeerd. Punt."

Er gaan de laatste jaren stemmen op om de idee van cultuurrelativisme maar eens los te laten. Vooral uit populistische hoek is dit een aanzwellend geluid. In uw film Vox Populi speelt populisme een belangrijke rol. Toch laat u geen moralistische boodschap doorklinken. Dat zijn we niet gewend uit linkse

kringen!

“Ja, maar ik ben ook a-typisch links. Op zich ben ik liberaal, en er zitten wel wat liberalen in de PvdA – dat is traditie. In die zin is het wel een aparte, moralistische club. Wat ik vooral signaleer in de politiek is welwillende knulligheid. Over het algemeen wel redelijk maatschappelijk betrokken mensen, maar die om allerlei redenen – bijvoorbeeld door kneveling door instituten als hun partij of de Tweede Kamer – veel wereldvreemder overkomen dan ze in de kroeg praten. Veel ideeën hebben ze niet van zichzelf. Men bezigt heel erg incidentenpolitiek. Kijk, bij Jos (de hoofdpersoon uit Vox Populi - red.) is dat wel heel overdreven. Die heeft zelfs de moppen niet van zichzelf. Die heeft alles van een ander. In dat opzicht is hij een uitvergroting. Hij is nog even wat eloquenter dan de gemiddelde oud-linkser, nog meer hormonen, nog meer charme.”

De ‘oud-linkser’ blijkt een veelvoorkomende politieke persoonlijkheid, volgens de lezing van Terstall.

Schuilt er in elke politicus een Jos Franssen? “Oh, jazer. Het is wel een zware overdrijving. Hoewel, ik heb de film aan twee parlementaire journalisten laten zien, en die zeiden dat het niet veel anders is dan de werkelijkheid. Het is niet eens overdreven.”

Hij zit dan wel niet in de Kamer, maar hoe verhoudt Terstall zich tot het Haagse?

“Eerst was ik natuurlijk alleen stil lid van de PvdA en van Niet Nix, en ik ben pas nadat Theo van Gogh vermoord is actief in het maatschappelijke debat terecht gekomen. Dat is bovendien op één specifiek punt, namelijk de open samenleving en de vrijheid van meningsuiting - het integratiedebat. Er is dus een specifiek punt waar ik aan vast ben blijven plakken, maar in die zin heb ik wel veel verschillende mensen van verschillende hoedanigheid leren kennen. Het grootste deel van de Haagse politici ken ik wel. En het is inderdaad geen kwaadwillendheid, het hele idee van ‘Big Brother is watching you’, en van ‘je wordt genaaid waar je bij staat’ is allemaal grote onzin. Dat is een waanbeeld. Het is alleen heel erg een plastic-bekertjescultuur.”

Plastic-bekertjescultuur? “Ja, het is allemaal heel weinig glamour in die zin. Dat je elkaar een beetje staat te stalken bij het koffieapparaat. Zo’n geval als in Amsterdam waar Yman Mahrach bepaalde dingen over homoseksualiteit had gezegd, die totaal ingaan tegen een heel beginselprogramma. Normaalgesproken zou je zeggen: die meid wordt uit de fractie gezet, et cetera, et cetera.”

Maar wat mensen dan vergeten, is dat al die fractieleden dat meisje kennen, haar kinderen kennen, haar man kennen. Waarschijnlijk met haar in het café zitten, bij wijze van spreken. Je pakt niet zo snel iemand zijn baan af. Dat doe je gewoon niet, en dat is heel raar. Want dat zou ook impliceren dat Bert van Marwijk niet tegen Van Bommel, die zijn schoonzoon is, kan zeggen: ‘Jij speelt niet mee.’”

Is dat bestuurlijke onkunde? “Nou, nee. Ik bedoel met plastic-bekertjescultuur eigenlijk dat heel veel mensen niet hard durven zijn voor mensen die ze persoonlijk kennen.”

Over vrienden gesproken: u vertelt zonet dat u via Niet Nix met politiek in aanraking bent gekomen. Er zaten grote namen : uzelf, Boris van der Ham, Femke Halsema, Diederik Samsom. De meesten zijn buiten de PvdA succesvol geworden. “Ik heb het ook nooit echt als een PvdA-club gezien. Het idee was: geen macht maar invloed. Dat je ook op andere manieren uitzwerft over de maatschappij, en dat je op die manier probeert wat te veranderen. Veel mensen komen op een gegeven moment op andere maatschappelijke terreinen terecht en voelen zich daar wel oké. Dan beginnen ze een adviesbureau of iets dergelijks.”

Ziet u Niet Nix als een aanstichter van vriendjespolitiek?

“Ja, dat zit er wel een beetje in besloten. Getuige het geval met Bert Koenders en BKB (Het adviesbureau van Niet Nix-oprichters Booij en Van Bruggen. Koenders was ook lid – red.) – ik weet precies hoe dat gaat. Gemakzucht: Bert had geen naar plan. Hij zit gewoon te bellen met iemand in Soedan, en Van Bruggen komt binnen en zegt: ‘weet je wat ook leuk zou zijn? Dit en dat over de millenniumdoelen!’ ‘Millenniumdoelen? Ja leuk, doen!’ Het gebeurt gewoon omdat het allemaal te gemakkelijk gaat, te logisch is. Het idee dat je op een grote heuvel de wereld kunt overzien, dat je op top of the world bent.”

Maar het drong te laat tot het ministerie door dat deze opdracht aanbesteed moest worden.

“Ja, dat is nou die welwillende knulligheid! De mensen zijn zo opportunistisch. Ze denken dat ze ergens recht op hebben omdat ze het initiatief hebben genomen. Het is net zo met Herfkens, die heeft gewoon geprofiteerd van een situatie. Het is een vanzelfsprekendheid van de macht – vanzelfsprekendheid van een goede baan. Het hedonisme, het hoort bij politieke cultuur. Het is ook niet bewust gebeurd. Herfkens dacht niet: laat ik de boel eens naaien – nee, het is gewoon gemakzucht, hedonisme, en het systeem laat dit gewoon

door knulligheid toe.”

Dit zijn geen gezonde geluiden, is het tijd voor verandering; moet de politiek dan geprofessionaliseerd worden, of is dat wishful thinking?

“Nou ja, je zou het bijna denken, maar aan de andere kant: nog meer adviesorganisaties, nog meer paarsebroekenclubs erbij halen. Dat kost ook alleen maar meer geld. Ik denk dat politici gewoon wat beter om zich heen moeten kijken. En ik denk dat maatschappelijke stages heel goed zijn, dat ze toch een beetje meer moeten kijken wat er leeft.”

Zeer afwijkende geluiden voor de stereotype PvdA'er, is er ook meer waarvan hij afwijkt van de partijlijn?

Vindt u populisme wél een geoorloofd middel? “Nou ja, geoorloofd is natuurlijk alles. Je moet ook nuchter blijven. Bijvoorbeeld: de maatschappij is wijsgemaakt dat kritiek op de islam racisme is. Dat is natuurlijk onzin. Kritiek op de islam is net zomin racisme als kritiek op Limburg. Dat is een totaal kromme redenering. Toch gaan mensen er op een gegeven moment van uit dat dat zo is. Islamofobie bijvoorbeeld – angst voor de islam. Dat lijkt me die heel legitiem, om daar angst voor te hebben. Niet voor de moslims, maar voor de islam. Kijk maar wat het doet in de wereld. Dat is verschrikkelijk. Dat is reactionair, extreem-extreemrechts. “Ik ben ook wel bang dat radicale, islamistische bewegingen voet aan de grond krijgen in Nederland. Zoals Tariq Ramadan dat doet – dat vind ik gevaarlijk. Die omarmt de ideologie van de Moslimbroederschap. Hij vindt alleen dat moslims zich aan de regels moeten houden als ze niet de meerderheid hebben, en dat ze een goede baan moeten hebben en niet crimineel moeten zijn. Maar: zolang ze niet in de meerderheid zijn. Nou ja, zo zijn we niet getrouwd. Ik bedoel, een echt gemoderniseerde islam gaat ervan uit dat de staat seculier is, dat er volledige gelijkheid is tussen man en vrouw, homo en hetero, blank en zwart.”

En toch belandt de heer Ramadan op adviserende posities. “Dat zo’n man als adviseur ingehuurd wordt door de Nederlandse overheid, is weer die onkunde, en een gebrek aan overzicht. Domheid, gewoon. Nederland trapt in de val van de wolf in schaapskleren die Tariq Ramadan heet.”

Dat riekt wederom naar politiek amateurisme. Waarom wordt dat niet afgestraft in de peilingen?

"Nou, mensen stemmen voornamelijk naar hun portemonnee. Huurwaarde, hypotheekrenteaftrek – dat soort dingen. Een groot deel van Nederland heeft niet direct met die problematiek van falende integratie te maken, dus dat zal ook niet langs die lijn gaan stemmen. Die stemmen op een partij die economische stabiliteit belooft. En partijen met een bestuursverleden, zoals het CDA, kunnen altijd op veel stemmen rekenen. Mensen zeggen: 'waarom zouden we wat veranderen? Met mij gaat het wel redelijk. Ik wil niet relatief doen, maar moet je eens kijken wat voor puinhoop het in andere landen is!'

Is er dan te weinig bekend over de andere verworvenheden – buiten de economische?

"Het is natuurlijk wel zo dat die hele open samenleving niet iets is dat vanzelfsprekend in stand blijft. Die vrijheid is niet van ons, want wij hebben haar niet bevochten! We hebben dus ook niet het recht om haar weg te geven, we hebben het recht niet om daarmee te sjoemelen. Er zijn heel wat martelaren van de vrijheid die zich omdraaien in hun graf, van Erasmus tot en met Gerrit van der Veen. We kunnen niet zomaar zeggen: 'och, vrijheid van meningsuiting... ja, moet je wel alles willen zeggen?' Ja! Je moet op zijn minst alles kunnen zeggen. En je moet je eigen inschatting maken per geval. Men schermt met fatsoen om de vrijheid van meningsuiting te beperken. Een voorbeeld: in de zuidelijke staten van de VS dachten de slavenhouders indertijd ook fatsoenlijke mensen te zijn. Dat werd zelfs gedeeltelijk religieus onderbouwd. Gelukkig waren er toen mensen die dat fatsoen doorbraken; de abolitionisten die de slavernij afschaften."

Is het dan een vorm van fatsoen om de vrijheid van meningsuiting in stand te houden? Zowel naar het voorgeslacht als naar het nageslacht?

"Ja, natuurlijk. Maar er wordt vaak geschermd met het woord fatsoen, op oneigenlijke wijze. Dat je bijvoorbeeld de paus niet mag beledigen. Als iemand de paus beledigt vanwege zijn condoomstandpunt moet dat geen probleem zijn: wat is er nu belangrijker? Dat er miljoenen mensen blijven leven, of dat een kerkvorst zich niet op enig moment beledigd mag voelen? Dan kies ik voor het eerste. Het is heel raar, want men vergeet: kritiek op religie is ook kritiek op machtsstructuren. Dat is gewoon onze traditie – van Erasmus tot Spinoza, dat hóort. Dat is deel van ons succes, zo kreeg onze burgerlijke samenleving vorm, door kritiek op machtsstructuren. "Laten we zeggen: de profeet Mohammed is een onaantastbare

figuur volgens sommigen, en iemand zegt dat het feit dat hij met een meisje van negen is getrouwd er blijk van geeft dat hij een pedofiel is. Als je dat niet mag zeggen, dan is dat dezelfde mentaliteit als wanneer je het jochie berispt dat zegt: 'hé, de keizer heeft geen kleren aan.' Dan ben ik veel eerder geneigd om het voor dat jochie op te nemen dan voor de keizer. Het is geen aanval, het is een constatering! "Je moet onderscheid maken. Mensen hebben burgerrechten, je moet op geen enkele manier de indruk wekken dat die ontvreemd kunnen worden – daar moet je hard voor gaan staan. Het maakt niet uit wat de achtergrond van die mensen is. Alleen: ideologieën hebben van nature geen rechten; de islam niet, het christendom niet, de sociaal-democratie niet, het liberalisme niet, Ajax niet en dat heeft de Britse keuken niet. Zo zit de open samenleving in elkaar. Die staat open voor alle kritiek. Die verschillende ideologieën moeten zichzelf maar bewijzen, op basis van menselijkheid, billijkheid, logica, et cetera, et cetera. 'If you can't stand the heat, stay

Simon (2004) Volgens Terstall een 10 September film

out of the kitchen,' ga niet de spelregels veranderen."

Er zijn veel mensen die niet meegaan in uw kritiek.

"Ja, hoewel ik moet zeggen dat cultuurrelativisme aan invloed aan het verliezen is binnen de meeste partijen – zelfs binnen de partij waar dat het meest gangbaar is. "Weet je, sommige termen moet je nooit aan inflatie onderhevig laten zijn. Maar als je kritiek op een religie al als racisme gaat bestempelen, wat blijft er dan nog over? Net zoals de holocaust. Er zijn mensen die zeggen dat de manier waarop wij nu naar moslims kijken, dezelfde is waarop ze in de jaren '30 naar de joden keken. Mensen vergelijken nota bene Wilders met Hitler! Zo'n Harry de Winter doet dat, dat is toch wonderlijk? Zijn kritiek kun je in één alinea onderuit halen. Het is gewoon iets heel anders! Kijk, islamofobie is angst voor de islam. Daar zijn heel veel legitieme argumenten voor in te brengen. Antisemitisme, dat is een raciaal onderscheid

op basis van achtergrond. Mensen werd hun burgerrechten afgenomen, hun economische belangen werden geschaad, ze werden gedeporteerd en massaal afgeslacht. Daar kun je dit niet mee vergelijken. Hoogstens Darfur, of Rwanda. Toch niet Geert Wilders met zijn kapsel? Het is toch een grove belediging tegenover die mensen die het allemaal hebben meegemaakt? "Een voorbeeld: ik woonde de herdenking bij, bij De Dokwerker, en ik stond te praten met Hero Brinkman (kamerlid voor de PVV – red.). Er kwam een radioreporter naar me toe, en die vroeg of het wel gepast was om op zo'n dag met Hero Brinkman te praten. 'Hoezo niet gepast?' vroeg ik. 'Waar heb je het over? Hij is hier om de doden te herdenken, dat doet hij niet voor niets!' 'Ja, maar...' Heeft hij het ooit gehad over dat mensen minderwaardig zijn? Heeft hij het ooit gesuggereerd dat mensen gedeporteerd moeten worden? Heeft hij ooit gesuggereerd dat politiek andersdenkenden opgesloten moeten worden, weet ik veel wat? Het is heel wonderlijk hoor. Vervolgens komt dat gebruikelijke gewauwel. Insinuaties. 'Ja, maar Hero Brinkman wil de Antillen via internet verkopen, en dit en dat...' Slap gelul van activistische journalisten die iets of iemand aan willen klagen en geen objectief verslag willen doen."

'Insinuaties' en 'slap gelul van activistische journalisten', zo kenmerkt Terstall de houding van bepaalde vooringenomen verslaggevers. Maar in hoeverre drukt de politieke mens Eddy Terstall zich uit in zijn films?

In de Volkskrant zegt u: 'ik wil geen linkse of rechtse film maken van belastinggeld'. "Nou, kijk, geen politiek pamflet. Mening geven is natuurlijk onderdeel van je kunstenaarschap, maar je moet geen politieke stroming bedienen. Ik geef gewoon mijn mening over hoe politiek Den Haag in elkaar zit. Je ontkomt niet aan gekleurde berichtgeving, maar het moet wel zuivere journalistiek blijven. De NPS met de Democratische conventie, dat was schandelijk. Dat daar geen koppen zijn gerold vind ik wonderlijk. Prem is een aardige kerel, maar het was een soort kinderfeestje! Het wordt dan wel als serieuze journalistiek behandeld, maar zo'n journalist zegt tegen een vrouw: 'je bent een mooie vrouw. Hoe kun je dan op de Republikeinen stemmen?' Flikker toch op! Wat is dit voor kleuterschooljournalistiek? Ja, zeggen ze dan, het was ook een soort van komische standard, maar meneer Raymann had het gewoon de hèle tijd over de kleur van de kandidaat! Hij heeft geen enkel argument gegeven om op Obama te stemmen, behalve de kleur van zijn huid. Dat is toch gewoon racisme?"

Er is een zekere thematiek te ontwaren in uw films. Simon gaat over het leven,

Vox Populi gaat over de politiek. In Simon zegt Joy op het eind: "Iedereen heeft het altijd over verleden en toekomst, maar het is het heden dat telt." Dat staat lijnrecht tegenover het idee van "regeren is vooruitzien". Is dit een politiek-maatschappelijke paradox?

"Laat ik het zo zeggen: waar Simon een 10-septemberfilm is, is Vox Populi meer een 12-septemberfilm. De stekelige kantjes daarvan schemeren door in de film. Het toekomstbeeld dat mensen hebben, dat er weinig vertrouwen in de leefcultuur is, dat we denken dat die zo lang onder druk kan staan. 10 september is een ode aan onze verworvenheden, maar op 12 september regeert de angst dat we die kwijtraken."

En waar komt de inspiratie voor de 12-septemberfilm vandaan? Het volkse gezin in Vox Populi bijvoorbeeld, waar is dat uit voortgekomen?

"Nou ja, de familie van Ton Kas lijkt heel erg op mijn eigen familie. Mijn oom is zo. 'Ja, dittes en dattses met die moslims!' Maar als iemand die moslims zou gaan vervolgen, dan heeft hij er vier op zolder zitten. Klein hartje, weet je wel. Altijd naar de dodenherdenking, dan komt er een soort oerfatsoen naar boven. Als er iemand op een brommertje voorbij zou rijden tijdens de herdenking, dan schopt hij hem even van die brommer af en gaat dan weer rustig in de rij staan. Mompelt-ie nog wat over asociale jongeren..."

Van zijn familie naar de politiek en zijn pvda-lidmaatschap, maar ook daar blijkt de familie een belangrijke rol te spelen.

Wat bindt u nu eigenlijk aan de Partij van de Arbeid?

"Tsjja, dat is geschiedenis. Mijn moeder en mijn biologische vader, die waren allemaal typisch Jordanese communisten. Mijn opa's ook enzo. Mijn ouders gingen scheiden toen ik acht was, en toen ging mijn moeder met een Duitse hippie. Hij was sociaal-democraat, en legde mijn moeder uit dat het communisme slecht was – dat het de rode fascistische waren. En hij nam mijn moeder mee naar Berlijn om te laten zien dat mensen doodgeschoten werden als ze ontsnapten. Hij was zelf lid van de SPD, en toen heeft hij mijn moeder overtuigd. Dat had toch wel een enorme impact op mijn opa. Zij is niet actief geworden, maar ze stemde wel altijd PvdA. En toen ik achttien was, werd ik lid van de PvdA. Er was altijd wel politieke betrokkenheid binnen onze familie, zonder dat het logischerwijs de PvdA was. Toen was de PvdA nog heel seculier, heel vrijdenkend met vrouwenrechten en homorechten. Toen was ik het over het algemeen nog heel erg met ze eens. Tegenwoordig denk ik dat emancipatie

wel wat prikkelender kan worden behandeld, en hecht ik belang aan het midden- en kleinbedrijf. Dingen die bij de VVD horen. "Ik was alleen maar passief lid, tot ik in aanraking kwam met Felix Rottenberg. Die zei: 'nee, er zijn wel degelijk liberalen binnen de PvdA. Personen die het wel op willen nemen voor mensen die het echt niet kunnen, maar die wel willen voorkomen dat we ze doodknuffelen."

Maar hoe kan het dan dat Marriëtte Hamer het fractievoorzitterschap heeft bemachtigd?

"Dat is gewoon verdelen van de macht. Op dit moment is ze meer een soort van euthanasiearts voor de Partij van de Arbeid. Nou ja, God, ik weet het niet. Voor mij is ze een onbeschreven blad – ik ken haar niet. Ze is een van de weinige kamerleden met wie ik géén contact heb. Maar ik betwijfel of ze contacten heeft met Paul Scheffer bijvoorbeeld. Of ze contact heeft met de ideologen van de partij. Ze

Vox Populi (2008) Volgens Terstall een 12 September film.

kruist nooit de degens met mensen als Scheffer over dingen die echt met visie en langetermijndingen te maken hebben."

We zien daar Scheffers Land van Aankomst liggen. Bent u een aanhanger van hem?

"Ja, ik ben aanhanger van Scheffer. In 2000 viel iedereen binnen de PvdA dan wel over hem heen, maar ik niet. Bolkestein vond ik ook goed. Ik heb progressief altijd in de ouderwetse zin gezien, namelijk vrijdenken en individuele emancipatie en dat soort dingen."

Denkt u dat er een grond is voor een nieuwe vrijzinnige partij?

"Die is er wel ja. Probleem is dat de huidige partijen te veel in de nerven van de maatschappij zitten. De waterschappen tot en met de dingetjes: er zijn te veel mensen die belang hebben bij de partij-apparatsjiks. De baantjesmachine. En die apparatsjiks zijn per definitie niet de meest heldere denkers. Dat zijn niet de mensen die de partij vooruit zullen helpen. Ze houden hem wel

draaiende, maar ze helpen hem niet vooruit. Ik denk dat een partij die loopt van GroenLinks tot en met de VVD een aanwinst zou zijn voor de samenleving. Maar dan nog proef je toch dat er te veel zelf-manifestanten bij zitten. Heel LPF-achtig – dat ze leiding willen geven aan hun beweging. Terwijl het pas wat zou zijn als ze heel serieus vanuit hun partij bezig gaan. "De hoogste inzet in de politiek zou moeten zijn dat deze vrijzinnige maatschappij intact moet blijven, dat mensen hun leven kunnen blijven leiden zoals ze dat nu doen. En dat mensen die hun vrijheid nog niet hebben bereikt, ondersteund worden om dat ook te bereiken. Dat onze kernwaarden gewoon solide zijn, en niet zomaar gerelativeerd worden.

"In die zin denk ik dat een nieuwe vrijzinnige beweging in principe conservatief is. We moeten behouden wat we hebben. Zaken zoals vrije partnerkeuze, vrijheid van meningsuiting, homorechten. Niet het gelijkheidsprincipe, maar rechtsgelijkheid. Gewoon, een faire burgerlijke maatschappij waarin mensen mogen geloven wat ze willen indien het maar een privézaak blijft. En dat is niet alleen menselijk en reëel en goed, het is ook nog heel succesvol. Maatschappijen waarin die gelijkberechtiging tussen mannen en vrouwen stevig vormen heeft, zijn ook de meest succesvolle maatschappijen, de meest welvarende maatschappijen. Dat zijn maatschappijen waar mensen dolgraag naar toe willen. En waar dat niet zo is, daar gaan mensen dolgraag van vandaan. "Ik denk dat het heel extroverte wereldbeeld, dat vrijdenken, ook economisch succesvol is. En ik denk dat bepaald introvert gedrag alleen maar kan overleveren op ongeletterdheid, en als het gesponsord wordt door oliedollars. Het is een ideologie die niet kan overleven, die het op alle fronten aflegt. Maatschappijen die naar die regels zijn ingericht, kunnen ook niet zo gek veel. Er is geen islamitisch land dat ook maar een bromfiets produceert, bij wijze van spreken. Ja, Iran is nu in staat om een soort van Chinese zijderups-raket de lucht in te schieten, maar dat gaat ook al mis! Ik denk dat als ze te afhankelijk blijven van golfolie, ze binnen 20 à 30 jaar een groot probleem hebben."

Dus u vindt kernenergie een goede manier om minder afhankelijk te zijn van deze landen?

"Ja, dat vind ik wel." Hij zwijgt even; heeft voor het eerst in het gesprek geen hapklaar antwoord. "Ja, dat vind ik wel... Je moet het niet uitsluiten in ieder geval."

Jan Paternotte (24) en Alexander Scholtes (26) zijn Amsterdamse politici. Jan is duolid van de gemeenteraad voor D66, Alexander is daar fractiemedewerker en deelraadslid in Amsterdam Zuid. Ooit waren ze voorzitter en secretaris politiek van de Jonge Democraten. Eind oktober zijn ze naar Florida en Ohio vertrokken om campagne te voeren voor Barack Obama en de verkiezingen te 'observeren'. Alexander over Jan, en Jan over Alexander.

They

Jan Paternotte (24), duo-gemeenteraadslid in Amsterdam

door Alexander Scholtes

*Denkend aan Iping
zie ik strakblauwe grachten
traag door een autoloze
gordel gaan,*

*Rijen ondenkbaar
kleine terrasjes
als schuwe hamsters
tegen vlaggenvrije gevels staan*

De eerste regels van een gedicht dat Jan Paternotte schreef over het stadsdeel Centrum onder stadsdeelvoorzitter Els Iping. 'Els is een aardige vrouw, maar ze is vaak het symbool van alles waar we tegen zijn', zei Jan in Het Parool hierover. En misschien is Jan op zijn beurt in de ogen van mevrouw Iping wel het symbool van een Amsterdam waar zij van gruwet: een vrijzinniger Amsterdam waar de overheid ook Engels spreekt en communiceert, een Amsterdam zonder rigide regels voor Short Stay woningen (waar werknemers van buitenlandse bedrijven tijdelijk kunnen wonen), zonder de zitplicht op terrassen en mét vrije openingstijden voor horeca en poppodia. De Amsterdamse journalisten van Het Parool, Metro en De Telegraaf weten Jan

in ieder geval snel te vinden als zij een stuk willen schrijven over dergelijke onderwerpen.

Dat is misschien ook wel de kracht van Jan. Hij mag dan 'snel, slim en goedgebekt' zijn, zoals Het Parool onlangs schreef, maar Jan is vooral ook in staat binnen korte tijd een sterk profiel op te bouwen. Als voorzitter van de JD stond hij binnen korte tijd op de lijstjes van journalisten die een item over de vergrijzing wilden maken ('Ik maak graag ruzie met ouderen', aldus Jan in een interview met Metro). Nu Jan actief is in de Amsterdamse politiek staat hij overal bekend als het jonge talent dat zich inzet voor een Amsterdam dat een levendige wereldstad is, geen doods dorp. (Overigens weten ze Jan nog steeds te vinden voor discussies over langer doorwerken.)

En dus ligt Jan regelmatig in de politieke clinch met Job Cohen, of het nu gaat over massale politieacties met honden die iedereen besnuffelen bij dance-feesten of over onregelmatigheden bij de Amsterdamse raadsverkiezingen. Samen met D66-fractievoorzitter Ivar Manuel werkte hij aan een alternatief voor the war on sex van het Amsterdamse College, voor wie het terugdringen

van raamprostitutie een doel op zich lijkt te zijn. Hij haalde de voorpagina van Het Parool met zijn pleidooi voor een tweetalig Amsterdam ('In Amsterdam kun je overal terecht met Engels, alleen niet bij de gemeente'). En hij stelde een Smeekschrift op aan de eerdergenoemde Els Iping met het verzoek de rigide regels voor het nachtleven wat te verzachten (naar het Smeekschrift der Edelen dat 200 ongewapende edelen in 1566 aan de landvoogdes Margaretha van Parma aanboden om op een vreedzame wijze om verzachting van de regels te vragen).

Je zou bijna denken dat Jan gewoon gemeenteraadslid, in plaats van duo-gemeenteraadslid. Ter verduidelijking: een duo-raadslid ondersteunt de fractie, maar heeft geen stemrecht zoals een gemeenteraadslid. Jan voert als duo namens D66 het woord in de commissies Algemene Zaken, Werk, Inkomen en Jeugd en Financiën & Economische Zaken. Met zo'n portefeuille en een duidelijk profiel is het misschien niet zo gek dat ook veel media Jan als "echt" gemeenteraadslid zien.

Ondertussen blijft Jan ook buiten de gemeenteraad zichtbaar: hij wint debatwedstrijden, geeft trainingen aan JDers en D66ers, leidt gesprekken en discussies, bijvoorbeeld bij het politiek café van D66 Amsterdam, neemt verkiezingen waar in Florida en Ohio, en werkt vanaf eind november drie-en-een-halve maand voor RTL4 in New York. Borders don't stop Jan.

raadsleden

Alexander Scholtes (26), deelraadslid in Amsterdam

door Jan Paternotte

Frits Bolkestein en Wouter Bos kwamen van Shell. Mark Rutte kwam van Unilever. De overstap van bedrijfsleven naar politiek, het is al bijna gewoon geworden. Wibi Soerjadi die de politiek in gaat, dat zou pas nieuws zijn! Misschien dat Alexander om die reden het nog even letterlijk noemde toen hij kandidaat stond voor Secretaris Politiek van de Jonge Democraten, oktober 2004: "Sommige mensen denken dat ik Wibi heet, maar ik ben Alexander."

Toen hij in het JD-bestuur gekozen werd stapte de voormalig conservatoriumstudent definitief over van de piano naar de politiek, een veelbelovende carrière achter het klavier opgevend. Waar hij eerst op ambassades in den vreemde pingelde en verwend werd door de ambassadeursvrouw, zat hij toen op het JD-kantoor met de rest van het bestuur enveloppen voor nieuwe leden te vullen. "Ach ja, voor je het weet zit je je hele leven achter de piano". Als kandidaat-bestuurslid beloofde hij 'alle klanken in de vereniging te laten horen'.

Net toen iedereen al bijna gesmolten was voor deze sympathieke pianist, kreeg hij nog de vraag wanneer hij eigenlijk politiek bewust werd. "Ik kom uit Oosterhout (Noord-Brabant),

en toen ik 15 was ging ik uit interesse naar een gemeenteraadsvergadering." Nadat iedereen deze informatie had verwerkt voegde hij eraan toe: "En toen heeft de politiek me gegrepen."

Tuurlijk, gegrepen door de gemeenteraad van Oosterhout. Dat is Alexander.

Als bestuurslid was de pianist een groot succes: onvermoeibaar organiseerde hij debatten (vooral over privacy), joeg hij werkgroepen aan en schreef ook nog eens een serie opinieartikelen (wederom vooral over privacy). Zijn eerste gepubliceerde opiniestuk (niet over privacy) verscheen in februari 2005 in het Reformatorisch Dagblad: 'Een leerplicht voor vijftigers biedt juist kansen'. Een stroom boze reactie uit Hoenderloo, Staphorst en Kampen volgde. Sindsdien heeft Alexander de smaak te pakken en de 'rise through the ranks' snel gemaakt. Na de JD-bestuursperiode werd hij duodeelraadslid in Amsterdam Zuid, stagiair bij Lousewies van der Laan en vervolgens persoonlijk assistent van kersverse fractievoorzitter Alexander Pechtold. In mei 2007 werd hij fractiemedewerker in Amsterdam en in april 2008 volgde zijn beëdiging tot lid

van de stadsdeelraad Amsterdam Zuid.

Inmiddels zit Alexander vijf dagen per week op het Amsterdamse stadhuis, om van alles te doen: van journalisten bellen om de raadsleden in de krant te krijgen tot de planten water geven. Fractievoorzitter Ivar Manuel is bioloog en geeft de vegetatie op de fractiekamer prioriteit. Vandaar.

Alexander loopt ook veel rond op het stadhuis om met iedereen te praten, schouderklopjes uit te delen en persberichten rond te strooien. Bij de JD leerde hij al dat journalisten lui zijn, en met die wetenschap krijgt Alexander regelmatig bijna letterlijk zijn verhalen in de media.

In de avond is er bijna altijd wel een fractievergadering, raadsvergadering of deelraadsvergadering waar Alexander zich mee kan vermaken. Het deelraadswerk gaat natuurlijk vaak over typische stadsdeelonderwerpen als cruisende homo's in parken en 'De hondenhalte Legmeerplein'. Deze hondenhalte (zakjeshouder en vuilnisbak voor hondenexcrement) is onlangs op voorstel van Alexander door het stadsdeel opgekocht. De halte waar de hondenbezitters het tot dan toe mee moesten doen was een leenhalte, en zonder Alexander was die alweer verdwenen. Alexander zet zich echter ook graag in voor de frissere plekken van het stadsdeel, zoals de terrassen in de Pijp (die mogen best wat langer open zijn) en het Vondelpark.

Alexander redt oud-Zuid.

Lekenrechtspraak: Een democratische stem

door Thomas van Offeren

Wat hebben O.J. Simpson en Marc Dutroux gemeen? Ze zijn allebei verdachte in een strafzaak en hebben allebei voor een jury terecht gestaan. De strafzaken hebben met elkaar gemeen dat ze heel veel media-aandacht hebben getrokken. Daardoor kregen de rechtszaken het karakter van een volksgericht. Het verschil is dat O.J. Simpson is vrijgesproken terwijl Dutroux levenslang heeft gekregen.

Mijn stelling is dat in Nederland een vorm van juryrechtspraak in het strafrecht onwenselijk is, maar dat juryrechtspraak in het bestuursrecht wel wenselijk is.

In april 2008 blies Rita Verdonk het proefballonnetje op om juryrechtspraak in Nederland te introduceren. Dit omdat zij trots is op Nederland en zij de kloof tussen de burger en de rechterlijke macht wil dichten. De aanleiding van dit proefballonnetje was de vervolging van een Amsterdamse die in januari 2005 een tasjesdief doodreed en daarvoor werd vervolgd.

In eerste instantie dacht ik: "Daar heb je Rita weer" en liet ik het gaan. Later werd ik toch nieuwsgierig. Ik ben gaan onderzoeken wat juryrechtspraak, ook wel lekenrechtspraak, betekent. Juryrechtspraak blijkt een typisch Jonge Democraten standpunt te zijn, omdat het de burger invloed geeft in de rechterlijke pijler van de trias politica. Voordat ik aan het onderzoek begon stond ik neutraal-positief tegenover de rechterlijke macht. Ik heb twee keer een rechtszaak bijgewoond (strafrecht en bestuursrecht) en vind dat het er professioneel aan toe gaat. Het zijn enkele juridische missers die in de media worden uitvergroot waardoor het beeld ontstaat dat rechters consequent te lage straffen opleggen, of incompetent zijn. (Ja, ja, de media hebben het wéér gedaan).

Wat is lekenrechtspraak?

Er zijn verschillende soorten en vormen

van lekenrechtspraak. Nederland heeft samen met Luxemburg een heel bijzondere vorm van lekenrechtspraak, namelijk geen lekenrechtspraak. Alle andere westerse democratiën hebben wel een vorm van lekenrechtspraak. Opvallend is dat in al deze landen het strafrecht een vorm van juryrechtspraak kent. Amerika, Engeland en Duitsland kennen in het privaatrecht (burger versus burger) ook een vorm van juryrechtspraak en in Duitsland wordt in het bestuursrecht (overheid versus burger) een jury geraadpleegd als het geschil zich daarvoor leent.

Prof. mr. Th. A. de Roos (2006) onderscheidt drie soorten juryrechtspraak: het Angelsaksische model (het meest adversarial), het gemengde model (Duitsland, Denemarken) en het assisenmodel (België, Frankrijk). De modellen geven aan dat alleen kiesgerechtigden mogen meeloten om in de jury zitting te nemen en dat bepaalde beroepsgroepen zoals militairen en advocaten worden uitgesloten van loting. Hier houden de overeenkomsten dan ook op. De verschillen zijn eindeloos. Bijvoorbeeld of de jury enkel moet oordelen over de schuld of onschuld van de verdachte. Of dat de jury ook moet oordelen over de hoogte van de straf.

De motiveringsplicht is niet in alle modellen van toepassing. In de VS hoeft de jury helemaal geen motivering te geven. In Duitsland moet de rechter zorgvuldig de motivering toevoegen aan het oordeel van de jury. Ook als de rechter het niet eens is met het oordeel van de jury.

In de westerse wereld wordt juryrechtspraak toegepast als de verdachte een moord of zedenmisdrijf ten laste wordt gelegd. Dat is het geval in minder dan 1 procent van alle rechtszaken.

Strafrecht

Veelal blijken mijn gesprekspartners niet te weten wat juryrechtspraak precies inhoudt en moeten daarom maar niets hebben van juryrechtspraak. Onbekend maakt blijkbaar onbemind. Wanneer ze wel iets hebben gehoord over dit onderwerp, dan komt de negatieve connotatie van "een volksgericht" gauw naar voren. Gesprekspartners denken dat een jury op basis van emotie en gevoelens van wraak de verdachte een zware straf toebedeelt. De geïnterviewden wantrouwen medeburgers uit een andere subcultuur. In mijn interviews

door alle lagen van de bevolking heen, merk ik dat deze subculturen elkaar wantrouwen en een verdachte al per definitie schuldig verklaren. "Moeten die zakkenvullers bepalen of ik al dan niet schuldig ben als ik daar zit?", "heeft Jan met de pet wel het geduld om zich in de casus te verdiepen?" en "ik heb wel wat beters te doen dan me bemoeien met andermans zaken," zijn drie uiteenlopende citaten uit de zeer interessante gesprekken.

Uiteraard gaan die mensen nauwelijks om met mensen uit andere subculturen. De mensen die dagelijks voornamelijk met hun hoofd werken, kennen nauwelijks de arbeiders die met hun handen werken en andersom. Het zijn de vooroordelen die de angst inboezemen dat juryleden uit een andere subcultuur, onredelijke straffen opleggen aan mensen die slechts verdacht worden van een delict.

"In de westerse wereld wordt juryrechtspraak toegepast als de verdachte een moord of zedenmisdrijf ten laste wordt gelegd. Dat is het geval in minder dan 1 procent van alle rechtszaken."

Uit het rapport van De Roos (2006) blijkt dat er geen enkele aanwijzing is dat in zaken met juryrechtspraak buitensporig hoge straffen worden opgelegd. De terechtzitting van O.J. Simpson is waarschijnlijk de uitzondering die de regel bevestigt, want O.J. Simpson werd door de jury onschuldig verklaard, terwijl er overvloedig bewijs is dat hij de moorden weldegelijk heeft gepleegd.

Uit bovenstaand stuk blijkt weinig te spreken vóór juryrechtspraak in strafzaken. Behalve dat het democratischer is, omdat het volk bij monde van een jury de macht heeft een verdachte vrij te spreken of te veroordelen, zijn er weinig argumenten voor te vinden. De argumenten tégen juryrechtspraak zijn er te over. Hoewel deels gebaseerd op angst en onwetendheid geeft het aan dat Nederland er nog niet aan toe is.

Bestuursrecht

Door dit onderzoek zijn mijn ogen geopend. Ik ben erachter gekomen dat het bestuursrecht (overheid, algemeen belang versus burger, eigen belang) juist wel geschikt is voor juryrechtspraak. In dit rechtsgebied spelen angstgevoelens geen

rol van betekenis. Het wel of niet aanleggen van een infrastructureel project kent geen negatieve bijmaak van een volksgericht. Het gaat er dan meer om of we ons land economisch verder willen ontwikkelen of dat we de natuur willen conserveren.

Neem als voorbeeld de bouw van grote infrastructurele projecten zoals de Betuweroute. Nu is het zo dat de regering denkt het algemeen belang te dienen door de Betuweroute aan te leggen, terwijl actiegroepen als GroenFront! vinden dat "de ecologisch negatieve gevolgen van economische groei en groei van transport onevenredig groot zijn". Het is aan de rechter te bepalen op welke stukken een tunnel moet komen om de negatieve ecologische gevolgen te minimaliseren. Een jury kan dat beter, want het is de jury die het algemeen belang behartigt. Weegt het milieu op tegen de extra kosten van de tunnel?

Gezegd wordt dat grote infrastructurele projecten te complex zijn om door een jury beoordeeld te worden. Het rijk, de provincie en de gemeente zijn als overheidsinstellingen betrokken. Aan de ene kant zijn het de burgers die op of langs het geplande tracé wonen en actiegroepen die vinden dat het milieu behouden moet blijven. Het is in hun belang om de bouw te vertragen. Aan de andere kant zijn het de aannemers en bouwbedrijven die zo snel mogelijk het tracé willen opleveren. Het is nu aan de rechter om te bepalen welke belangen het zwaarst wegen in dit project en of bepaalde vergunningen terecht zijn afgegeven door de overheid of juist niet. En juist dit spreekt

voor een jury. Advocaten moeten in klare taal duidelijk maken welk belang hun cliënt behartigt (milieubehoud, tunnels aanleggen, of kosten beperken). Deskundigen moeten in klare taal alternatieven bieden waarin het belang van

"Nu is het een rechter die het algemeen belang moet afwegen tegen het belang van de overheid."

de verschillende organisaties worden uitgelicht (helemaal tunnels, gedeeltelijk tunnels, helemaal niet tunnels) en dan kan de jury bepalen met welk alternatief zij het beste kan leven. Kiest het volk, bij monde van de jury, dan voor het milieu, een tussenoplossing of voor het geld? Niemand die het nog weet.

Conclusie

Wat mij niet bevalt tijdens het onderzoek naar juryrechtspraak, is dat het debat zich beperkt tot het strafrecht. Zelfs een uitgesproken voorstander van juryrechtspraak, vicepresident van de Amsterdamse rechtbank Wouter van

den Bergh, beperkt de discussie expliciet tot het strafrecht. Terwijl juist het strafrecht de bijmaak van een volksgericht met zich meebrengt. Het zou van een voortrekkersrol getuigen wanneer juist Nederland ervoor kiest om het middel juryrechtspraak in te zetten om complexe rechtszaken rondom grote infrastructurele projecten op te lossen. Nu is het een rechter die het algemeen belang moet afwegen tegen het belang van de overheid, milieuorganisaties of bouwbedrijven. Burgers kunnen toch veel beter zelf, bij monde van een jury, zeggen welk belang in hun ogen het zwaarst weegt?

Hopende dat de Leden der Jonge Democraten een weloverwogen standpunt innemen over lekenrechtspraak, vraag ik eenieder over te gaan tot de orde van de dag.

Bronnen:

De Roos 2006: <http://www.rechtspraak.nl/NR/rdonlyres/A1741E03-CBF5-4CAD-8B26-2326E5E4D03B/0/lekenrechtspraak.pdf>

W. Wilkens: <http://dSPACE.ou.nl/bitstream/1820/13817/Hoofdstuk%204%20W.%20Wilkens.pdf>

Internet:

Pauw en Witteman: 6 mei 2008
Het Gesprek: 28 mei 2008

Zuurkool met worst

door Patrick de Kruijck

"Meneer, mag ik uw telefoon even gebruiken om te bellen, mijn batterij is namelijk leeg," vroeg een Marokkaans uitzijnde jongen, terwijl ik de laatste trek van mij sigaret richting de eeuwige jachtvelden blies. In mijn gedachte ging Mohammed er al vandoor met mijn dure telefoon ter financiering van zijn cannabisverslaving of om deze te ruilen tegen 'bling bling' voor één van zijn bitches. Ik schrok hier enigszins van, want ik merkte dat dit gestoeld was op vooroordelen. Niet iedere Marokkaan heet namelijk Mohammed, dat weet ik ook wel.

Uiteindelijk besloot ik toch op goed vertrouwen de jongen mijn telefoon te laten gebruiken. Echter, wel onder de voorwaarde dat hij er geen terroristische activiteiten mee zou ontplooiën. De jongen moest hierop erg lachen en bood mij een sigaret aan. Ik weigerde. Hij belde naar zijn moeder om te vertellen dat hij gestrand was op het station van Tilburg en dat hij dus wat later thuis zou zijn. Mohammed wist dat wanneer de NS bussen inzet, dat het nog wel even zou kunnen duren voor hij thuis zou zijn. Als dat geen integratie is. De jongen bedankte mij vriendelijk om vervolgens te verdwijnen in de massa mensen op het station.

Ik had contact gehad met een allochtone Nederlander! Nu moet ik zeggen dat ik ook goed contact onderhoud met alle Turkse en Egyptische eethuizen in de binnenstad van Tilburg, maar die zijn enkel vriendelijk omdat ze hun smerige broodjes en taai chickenwings voor een aanzienlijke prijs kunnen slijten aan volgezopen studenten, taxichauffeurs en schaarsgeklede tienermeisjes, wiens barbiepoppen te vroeg in een doos op zolder stof staan te happen. Maar eigenlijk ken ik niet zoveel allochtone Nederlanders, zonder dat ze shoarmabakker zijn. Ik ken dan wel een geadopteerde Boliviaan en die ene dronken avond met dat van oorsprong Iraanse meisje was heel gezellig, maar mijn vriendenkring is autochtoon. Al ben ik wel op zaterdagmiddag op de markt te vinden samen met de Marokkaanse en Turkse Tilburgers deze voor een prikkie leeg te kopen. Het grappige wil dat deze mensen er zo voor zorgen dat het laatste fruit niet richting de varkensboer gaat. Het halal-ideaal zit blijkbaar diep en ik ben niet te beroerd om ze daarin te steunen.

Misschien ligt het feit dat ik geen allochtoon vrienden heb ook wel een beetje aan mijzelf. Al snel relatieveer ik deze gedachte door te denken aan een documentaire over Nederlandse emigranten naar Canada, die op latere leeftijd in een bejaardentehuis in Toronto onder het

genot van muzikale klassiekers als 'Jan Huige in de ton' en 'Ik zag twee beren' van hun zuurkool met worst genieten. In Canada is het pas de derde of vierde generatie Nederlanders

die opgaat in de Canadese cultuur. De eerste generatie gijpt juist erg terug naar haar Nederlandse identiteit. Dat zorgt er zelfs voor dat latere generaties niet zonder haar zuurkool en stroopwafels kunnen. De bejaarden spraken overigens in een leuke mengeling van Engels en Nederlands. De documentaire werd afgesloten met een vraag aan ene Jan, die na zijn studie was vertrokken naar Canada, over wat hij vond van het integratievraagstuk. Ondanks zijn verzuilde calvinistische achtergrond kwam hij met een verassend wijs antwoord. Met een glimlach op zijn gezicht zei Jan: 'Wanneer mensen eindelijk beseffen dat verscheidenheid een samenleving juist ten goede komt en het benadrukken van verschillen juist niet, dan moet het uiteindelijk wel goed komen.'

Ook is het altijd aandoenlijk om te zien dat Nederlanders in het buitenland massaal drop, peperkoek, wasmiddel, cd's van Frans Bauer, tubetrekkers* en Brinta importeren. Het schijnt zelfs dat hele Afrikaanse dorpen hun kids groot laten worden met Calvé pindakaas en dat Zweden wil gaan lobbyen bij het IOC om van zaklopen en koekhappen een olympische sport te maken. Dat hebben ze namelijk op 30 april geleerd van de Nederlanders in Löddeköpinge.

Maxima had bovendien gelijk: dé Nederlander bestaat niet, net zoals Jan Modaal niet bestaat. Wie heeft er nu 1,4 kinderen? Verscheidenheid en de vrijheid jezelf te zijn, maken het nu zo leuk om in Nederland te wonen. Alleen op vakantie kom je de stereotype Nederlander tegen. Je kunt niet vertoeven op een camping in Zuid-Frankrijk zonder dat er naast je een naar SBS6 verlangend gezin zit dat onder het genot van zelf meegebrachte Kaapse bocht een met de hulp van de 'Knor-Kokkie' gemaakte macaronischotel aan het eten is. Je kunt niet ongestoord in Praag een Big Mac bestellen, zonder dat een bierbuik op 'Heineken-slippers' in de rij voor je in zijn beste Tsjechisch een hamburger bestelt: "Doe mij maar een hamburger." Zelfs wanneer je badplaatsen mijdt waar 'Kees Krokot' en 'Piet Friet' de lokale eettentten naar de buitenwijken hebben verdrongen, ontkom je niet aan de stereotype Nederlander, die altijd sandalen schijnt te dragen op vakantie. Ook deinzen deze lieden er niet voor terug een t-shirt onder hun 'All-Bundy-overhemd' te dragen wanneer de mussen van het dak vallen van de hitte.

Na het dagdromen naar aanleiding van het uitlenen van mijn telefoon aan een straatterrorist, althans zo worden Marokkanen door enkele lieden met het verstand van een bonobo getypeerd, kwam mijn bus, typisch Nederlands, enkele minuten te laat aangereden. Al snel hield ik mij weer bezig met mijn dagelijkse beslommeringen. Ik zou namelijk die avond met wat vrienden gaan stappen en daarvoor zouden we bij mij thuis wat gaan eten. Ik besloot die dag maar geen zuurkool met worst te maken, maar voor de verandering couscous.

door enkele lieden met het verstand van een bonobo getypeerd, kwam mijn bus, typisch Nederlands, enkele minuten te laat aangereden. Al snel hield ik mij weer bezig met mijn dagelijkse beslommeringen. Ik zou namelijk die avond met wat vrienden gaan stappen en daarvoor zouden we bij mij thuis wat gaan eten. Ik besloot die dag maar geen zuurkool met worst te maken, maar voor de verandering couscous.

*niet te verwarren met de puberale seksuele manifestatie waarbij jongens zich aftrekken op youtube-filmpjes, het betreft hier een apparaat om het laatste beetje uit een tandpastatube te krijgen.

Een ziekenhuis is geen supermarkt

door Emanuel van Praag

Zoveel mensen, zoveel wensen. Albert Heijn komt daarin tegemoet door afhankelijk van het karakter van de wijk het assortiment aan te passen. In Amsterdam West meer halal in de schappen, in Amsterdam Zuid meer kosher en in de Jordaan éénpersoons yuppenporties. Ziekenhuizen kunnen echter niet vrij besluiten om wel of niet aan de wensen van hun klanten te voldoen. Gezondheidszorg is namelijk, anders dan de mogelijkheid om het eten van je gading te kunnen kopen in je lokale supermarkt, een mensenrecht.

Deze bijdrage is een reactie op het artikel van Anita Vink in het vorige nummer. In haar artikel "Zorg is van alle tijden!" stelt Vink dat de Nederlandse zorginstellingen zouden moeten onderkennen dat de Nederlandse bevolking is veranderd en hier in hun aanbod van zorg rekening mee zouden moeten houden. Zij pleit voor de mogelijkheid dat mensen extra premie betalen bij hun verzekering om specifieke zorg te krijgen die is aangepast aan hun religie. Een voorbeeld is een verzekering waarbij je in principe, noodsituaties uitgezonderd, geholpen wordt door een arts van hetzelfde geslacht. De grens is volgens Vink dat deze specifieke zorg niet schadelijk mag zijn voor de gezondheid, bijvoorbeeld vrouwenbesnijdenis of het in acute gevallen niet geholpen willen worden door een bepaalde arts.¹

Het voorstel van Anita Vink klinkt sympathiek, maar ziet naar mijn idee helaas een drietal problemen over het hoofd.

Ten eerste is het de vraag in hoeverre iemands particuliere wens direct ten koste mag gaan van iemand anders recht. Het is algemeen geaccepteerd dat niet alles dat iemand zou willen op de vrije markt aangeboden mag worden. Een verzekering zoals voorgesteld door Vink, waarbij een vrouw verzekerd is van hulp door een vrouwelijke arts, klinkt heel vriendelijk, maar is pure discriminatie van mannen. Ik vrees dat verzekeringen waarbij men gegarandeerd niet door bijvoorbeeld een homofiele, vrouwelijke, joodse of zwarte arts zal worden geholpen ook zeker aftrek zullen vinden. Dergelijke verzekeringen, inclusief de 'vrouwvriendelijke' verzekering, dienen niet te worden aangeboden. Ik ben namelijk blij dat in Nederland de overtuiging leeft dat men niet kijkt naar wat iemand is, maar naar wat hij/zij kan. Daar dient wat mij betreft geen duimbreed op te worden toegegeven. Overigens ben ik er vrij zeker van dat een dergelijke verzekering, mocht hij er toch komen, in strijd met het recht zal zijn en zal worden verboden.

Vervolgens gaat Vink niet in op de vraag in hoeverre de overheid (middels zorginstellingen) verplicht is om burgers hun particulieren wensen te faciliteren. Dit betreft het door Vink genoemde halal-voedsel. Deze mogelijke 'vrijheid van voedsel' (lees vrijheid van religie) in het ziekenhuis kent twee mogelijke varianten: de vrijheid van voedsel als een negatief recht en

de vrijheid van voedsel als een positief recht.

Wanneer de vrijheid van voedsel als een negatief recht zal worden gezien mag de zorginstelling het patiënten niet verbieden bepaald voedsel te eten, wanneer zij dit voedsel zelf regelen. Zolang zij met dit voedsel niemand overmatig

lastig vallen, lijkt mij dat dit inderdaad niet door een ziekenhuis verboden mag worden. Overmatig moet gezien worden tegen de achtergrond van de dove oma die de televisie op de afdeling altijd hard aanheeft. Deze mate van 'vrijheid van voedsel' heeft men dus. Dit is uiteraard gewoon een uitwerking van de vrijheid van religie, waarin de overheid mensen het recht garandeert hun religie in vrijheid te kunnen belijden zolang ze daar geen andere mensen mee lastig vallen.

Wanneer de 'vrijheid van voedsel' (lees vrijheid van religie) een positief recht is, heeft het ziekenhuis ook de plicht het jou mogelijk te maken het door jou gewenste voedsel op kosten van het ziekenhuis te kunnen eten en dit voor je te regelen. Ik ben geneigd te zeggen dat dit inderdaad het geval is. Religie is naar mijn idee namelijk vergelijkbaar met gezondheid. Mensen die religieus zijn voelen zich in diezelfde mate onwel als zij hun religieuze faciliteiten niet krijgen.² Daarnaast is, in tegenstelling wat veel niet religieuze mensen vaak denken, religie net als bijvoorbeeld seksuele geaardheid geen keuze, maar een innerlijke overtuiging die bij je hoort. Vrijheid van religie is wat mij betreft dus een positief recht. Dit wordt bijvoorbeeld ook erkend door defensie, die zowel een

legerpastoor, legerdominee, legerrabbin en

legerimam³ in dienst heeft om elke militair de door hem gewenste pastorale zorg te kunnen bieden. Een allochtoon hoeft zich wat mij betreft in tegenstelling tot wat Vink betoogt niet bij te verzekeren voor halal-voedsel, hij/zij heeft hier recht op.

Gaat dit dan niet ten koste van de autochtone bevolking die hier aan mee moet betalen? Waarschijnlijk wel ja. Dit is echter het geval bij veel positieve rechten. De ouders die hun kind niet slaan betalen ook mee aan de verwezenlijking van het positieve recht op bescherming van het kind van de agressieve buurman (alle kinderbeschermingsinstellingen e.d.).

Wat moet er gebeuren met mensen die beweren dat hun religie voorschrijft dat zij elke dag een glas champagne drinken? Hetzelfde geldt voor mensen die beweren dat hun religie hun voorschrijft dat zij elke vrijdagavond naar de rokerskerk gaan om te roken in een caféachtige omgeving. Leidt dit ook tot gescheiden mannen zalen en vrouwen zalen in ziekenhuizen? Nee, want daarin komt iemands vrijheid van religie direct in botsing met iemands anders vrijheid om bijvoorbeeld als man en vrouw in dezelfde zaal te liggen. Non-discriminatie blijft een grondprincipe van de Nederlandse rechtsstaat, dat ook boven de vrijheid van religie gaat.

De derde vraag is hoe dit in de praktijk zal gaan. Het is mijn inschatting dat deze verwezenlijking van de vrijheid van godsdienst binnen de zorginstellingen dezelfde uitwerking zal krijgen als de vrijheid van godsdienst binnen het onderwijs.⁴ Dit leidt dus tot openbare ziekenhuizen, waarbinnen men wel halal-voedsel, maar geen gescheiden zalen organiseert en religieuze ziekenhuizen waarbinnen ook gescheiden zalen mogelijk zijn. Het is dan aan de overheid om religieuze ziekenhuizen, gelijk religieuze scholen, op eenzelfde manier als openbare ziekenhuizen te financieren en er voor te zorgen dat iedereen toegang heeft tot een openbaar ziekenhuis.

1. *In deze samenvatting probeer heb ik geprobeerd de essentie van het artikel van mevrouw Vink weer te geven. Ik raad uiteraard iedereen aan het origineel nog eens lezen.*

2. *Hiermee bedoel ik expliciet niet dat religie een ziekte is.*

3. *Uiteraard ook nog geestelijke verzorgers voor andere religies.*

4. *In praktijk is hier al in zekere mate sprake van.*

Tropische toestanden in het hoge Noorwegen

door Hugo van Haastert en Maral Noshad Sharifi

Het zomerkamp van de Noren wordt elk jaar gehouden op het eiland Tromøy nabij het stadje Arendal aan de Noorse zuidkust. Ruim 100 Noorse liberale jongeren en een gare aan internationale gasten komen dan bijeen voor workshops, lezingen, sport en het nodige vertier. De afgelopen jaren waren er ook al JD'ers naar het Noorse zomerkamp gegaan, dus de Noren hadden ook dit jaar een uitnodiging verstuurd naar hun sociaal-liberale broeders uit Nederland.

Bij aankomst 's avonds op het zomerkamp werd de toon al meteen gezet. JD'er Hugo werd aangesproken door een Noor, die hem begroette met de opmerkelijke uitspraak "I'm sleeping with you tonight". Het bleek een misverstand waarbij de Noor zijn zin direct had vertaald van het Noors naar het Engels. Maar één ding was duidelijk; we waren onmiskenbaar bij een liberaal zomerkamp belandt. De rest van de avond stelden de Noorse regio's zichzelf voor op een "cultural evening", maar het meeste indruk maakte de Balkan-delegatie, die sterke

drank in de aanbieding had en daarmee snel de harten van de aanwezige West-Europeanen wist te veroveren.

Als onderdeel van het zomerkamp gaf de JD-delegatie twee workshops. Eén over het Nederlandse drugsbeleid en één over de scheiding van kerk en staat. Tijdens de drugsworkshop bleek dat veel van de aanwezigen wel eens drugs hadden gebruikt. Dat terwijl er in Scandinavië een zwaar repressief beleid wordt gevoerd ten opzichte van drugs. Het gebruik van drugs is in Noorwegen dan

ook niet geheel sociaal geaccepteerd. De Noren waren ook erg verbaasd over het feit dat sommige van ons onze eerste joint met onze ouders hadden gerookt. Iets waar de Kroaten een acute hartverzwakking van kregen. Zij zeiden dat het nog een aantal generaties zal duren voordat zoiets denkbaar is op de Balkan. Ook interessant was de discussie over het onderscheid tussen hard- en softdrugs. De Noren vonden het niet rechtvaardig om alle soorten wiet als softdrugs te beschouwen en al helemaal niet wanneer je rekening houdt met de ernstige schade die het kan verrichten onder minderjarigen. Er werden zeer felle discussies gevoerd, velen vonden dat legalisering zou leiden tot het stimuleren van gebruik onder jongeren. De verbaasde reacties waren voor ons een bevestiging voor het feit dat wij in verhouding tot andere landen van geluk mogen spreken dat we in Nederland wonen.

De workshop over de scheiding van kerk en staat was eveneens erg interessant. De Noren hebben een staatskerk, de Noorse Lutherse Kerk, die bevoorrecht is in het publieke bestel. Zo moet volgens de Noorse wet tenminste 70% van het Noorse kabinet bestaan uit mensen die

SOMMERLEIR I NORGE

Bekijk alle foto's op jongedemocraten.nl onder Activiteiten > Fotoalbum > Internationaal

lid zijn van de Lutherse staatskerk. Ook mag de Noorse regering de leiders van de Lutherse Kerk benoemen. Maar ook de discussie over zaken als euthanasie en homohuwelijk waren erg interessant. Noorwegen heeft per 1 januari 2009 het huwelijk opengesteld voor mensen van hetzelfde geslacht, waarmee het zich in het selecte gezelschap van landen voegt dat deze liberale hervorming heeft doorgevoerd. Daaruit blijkt dat de sterke Luthers gezindheid van de Noren niet in de weg hoeft te staan van homomancipatie.

Een andere interessante discussie had Hugo met een aantal leden van Unge Venstre over migratie. Boye Bjerkholt, de Internationaal Secretaris van Unge Venstre, liep rond met een button op zijn shirt met de tekst "Migrants welcome, please bring your family as well". Toen Hugo aangaf dat hij de boodschap van de button niet onderschreef volgde een interessante discussie met verschillende leden van Unge Venstre over de voor en nadelen van vrije migratie. Noorwegen kent een zeer restrictief migratiebeleid en herbergt daardoor binnen haar landsgrenzen weinig migranten. Nederland heeft daarentegen de afgelopen

decennia grote groepen migranten verwelkomd, waarbij de integratie niet altijd even soepel is verlopen. Maar nog interessanter is de uitleg van het liberalisme in deze kwestie; de Noren wezen terecht op het feit dat een zuiver liberaal een vrije migratie voor moet staan en dat de Nederlanders in dezen minder liberaal maar meer pragmatisch redeneerden.

Naast al deze inhoud was er ook veel afleiding van een andere aard. Zo was er een strandvolleybal competitie en een voetbal competitie. Maar het Nederlandse team dat meedeed aan de voetbal competitie werd genadeloos ingemaakt door Sentral Styret, het Landelijk Bestuur van Unge Venstre. Eén van de factoren die ons verlies kan verklaren is het feit dat JD'er Maral de neiging had om, elke keer als de bal in haar buurt dreigde te komen, hysterisch weg te rennen. Maar de Nederlanders vonden veel troost in de afkorting van Sentral Styret. Toen Maral werd geïnterviewd door een Noor met een camera wees zij hem fijntjes op de historische connotatie achter de afkorting SS.

Op de laatste dag van het zomerkamp gingen de internationale gasten op excursie naar het

nabijgelegen stadje Arendal. Daarna volgde 's avonds de Liberal Song Contest, waarbij mensen een liedje konden opvoeren in de geest van de Eurovisie traditie. Maral zong samen met Christopher Biong het liedje Sexy Blues. Micha, Vincent en Hugo zongen de Brabantse klassieker "Het is een Nacht" en Tim Huiskes van de JOVD vertolkte met zijn chearleader squad een Amerikaanse yell. Daarna mochten per Noorse regio en per buitenland de punten worden toegekend aan de verschillende liedjes. Maral en Tim gaven de Nederlandse punten terwijl Hugo zich bij Mette Lykke Nielsen voegde om – in zijn beste Deens – de punten van Denemarken toe te kennen. Uiteindelijk ging de overwinning naar een aantal leden van het Sentral Styret die een Backstreet Boys liedje hadden gezongen.

De Noorse gastvrijheid, de sterk verwante politieke en culturele opvattingen, de foutloze beheersing van de Engelse taal, de ontspannen ongedwongen sfeer, het waanzinnige weer en de waanzinnige mensen hadden een grote indruk op ons gemaakt. De Noren hebben ons uitgenodigd om volgend jaar weer acte de présence te geven. An offer we can't refuse.

Democrat Abroad

Anarcho-Kapitalisme en de Revolutie

door Bart Woord

Bij het opstellen van ons bestuursplan in het begin van het jaar kwamen we op de volgende tweesprong: zijn wij een jongerenorganisatie die zich met het liberalisme bezig houdt, of een liberale organisatie die zich vooral op jongeren focust. De meningen waren sterk verdeeld. Zelf stond ik pal achter de kant die stelde dat IFLRY ten eerste een liberale organisatie is. Het is niet de leeftijd, maar de ideologie die ons bindt.

Nou ja, 'bindt'... er zijn natuurlijk enorme verschillen te vinden onder 'liberalen'. Het begint immers al bij de zogenaamde scheiding tussen sociaal-liberalen en klassieke liberalen. Ook lopen er liberalen rond met conservatieve trekjes op ethisch gebied en zijn er liberalen die liever voor groen dan voor blauw gaan. Verwarrend zijn ook de partijen die zich liberaal noemen zonder daar ook maar enige connectie mee te hebben: in Rusland is de Liberaal-Democratische Partij een xenofobisch en ultranationalistisch gevaarte; de Liberale Partij in Australië heeft iets Wilderiaans. Bovendien bevinden zich partijen in de liberale familie die zichzelf juist niet liberaal willen noemen maar dat in zekere zin wel zijn: bijvoorbeeld de Scandinavische Centruumpartijen of Latijns-Amerikaanse Radicals. In laatstgenoemde regio loop je immers het risico gelycht te worden wanneer je jezelf als liberaal afficheert vanwege de directe connotaties met het impopulaire neoliberale rechtse denken, terwijl je in de Verenigde Staten juist de kans loopt om als liberaal afgeschilderd te worden wanneer je het in je hoofd haalt om overheidsinterventie in de economie aan te moedigen. Op het kantoor van een Amerikaanse democratische instelling moest ik bijvoorbeeld eens uitleggen dat een Europees begrip van de term liberalisme niet gelijk stond aan de denkbeelden van Lenin en Trotsky.

Een wel zeer bijzonder perspectief binnen het liberalisme is te vinden bij een Vlaamse zusterorganisatie, het Liberaal Vlaams Studenterverbond, LVSU. Zo zit op mijn nieuwe

werkplek in Brussel een bureau verderop een LVSU-lid die zichzelf, net als een substantieel ander deel van deze club, liever afficheert als anarcho-kapitalistisch. Dat is een nogal rauwe term voor een radicale vorm van het libertarisme. Simpel gesteld is voor onze anarcho-kapitalistische vriendjes en vriendinnetjes de zoektocht naar absolute individuele vrijheid een fundamenteel levensdoel. Zij wordt daarin echter continue in de weg gestaan door het grote Kwaad: de Staat, aangevoerd door de fascistische horde van niets ontziende en alles vernietigende socialisten. De Staat is immers de Leviathan dat zichzelf in leven houdt door burgers er zo financieel, mentaal en zelfs fysiek afhankelijk van te maken dat hun eigen individualiteit oplost in een gevaarlijk broeisels van afwachtendheid en collectivisme. De normen die zij - per definitie door haar bestaan - oplegt aan haar bevolking (en aan die van anderen) is de papierpers die de kleinste minderheid, het individu, uitknijpt totdat er niets meer van haar eigen creativiteit, innovativiteit en waardestelsel over is. Uiteindelijk is voor de anarcho-kapitalist natuurlijke, sociale evolutie de enige mogelijkheid om vooruitgang te boeken in deze wereld; de Staat is een levensgevaarlijke vorm van genetische manipulatie die aan de basis staat van de menselijke degenerering.

De combinatie van een zeer kritische, postmoderne blik op machtsconcentraties met een geweldig vertrouwen in de capaciteiten van de - niet door de staat gecorrumpeerde - mens leidt tot intrigerende discussiestof. Ik heb met mijn collega dan ook al regelmatig orale propjes

uitgewisseld over dierenrechten, de historische ontwikkeling van de staat, solidariteit, huiselijk geweld en wat nog meer. Ondanks verwoede pogingen tot bekering heb ik voorlopig maar even de weinig charmante positie ingenomen dat anarcho-kapitalistische denkpatronen op filosofisch niveau fascinerend zijn. Hier en daar zelfs lofwaardig, maar op het politiek - en dagelijkse - niveau volstrekt onbruikbaar en vaak zelfs immoreel.

Een dergelijke split is natuurlijk zeker niet ongewoon. Van de zomer tourde ik na afloop van een IFLRY congres met een Deense libertarische collega door de Filipijnen en daar gaf zij toe aan de meer dan redelijke stellingname dat in de armoede die ze om haar heen zag algehele en onmiddellijke privatisering van de publieke sector niet altijd de beste oplossingen biedt en dat een bepaalde vorm van overheid soms nodig is om een zekere veiligheid en sociale stabiliteit te garanderen. Ook het normaliter toch libertarisch ingestelde establishment in Washington D.C. laat zich van haar interventionistische kant zien in haar behandeling van de kredietcrisis door miljarden publiek geld te investeren in een poging de financiële markten te redden, maar ook hier vallen goede redenen voor te geven, lijkt me.

Dit is natuurlijk koren op de molen van de anarcho-kapitalistische zuurpruim. Het kunstmatig in stand houden van falende bedrijven gaat immers regelrecht in tegen een van Darwin's wetten: survival of the fittest. Keer op keer proberen de Statofielen het langzaam in elkaar stortende huis van de moderne samenleving op te lappen met wat noodplankjes; het feit dat het fundament rottende is, wordt stelselmatig genegeerd. Wat uiteindelijk nodig is, is een volledige ontleding van de corrupte en corrumperende staat en een totale breuk met een verleden van pappen en nathouden. Een heuse revolutie. Plotseling klinken Lenin en Trotsky me toch iets minder vreemd in de oren...

De Voorzittershamer

door Floris Kreiken

De verzorgingsstaat staat onder druk! De EU zal haar om zeep helpen! Een handige demagoog, met anti-Europese sentimenten (dat hebben ze overigens bijna allemaal), waarschuwt voor het opslokken van onze zo geliefde samenlevingsvorm, en het monster is Europa. Vrijwel meteen gaat de beschuldigende vinger naar Oost-Europa. Naar Poolse loodgieters en Roemeense tomatenplukkers. Het is een schrikbeeld dat niet alleen lijnrecht tegen de waarheid ingaat, het doet ook nog eens geen recht aan anti-Europese sentimenten.

Want laat ik zelf eens de demagoog spelen. Mijn beschuldigende vinger wijst dan naar het zuiden. Onze verzorgingsstaat staat namelijk onder druk van de Grieken, Italianen en Spanjaarden. In Nederland, maar vooral in de Zuid-Europese landen moet men de verzorgingsstaat gaan aanpassen, wil Europa klaar zijn voor de 21ste eeuw. In Italië is de verhouding vijftenzestigplussers ten opzichte van de werkende bevolking in 2050 maar liefst zeven op tien mensen. Datzelfde geldt voor andere mediterrane landen. En door de gemeenschappelijke markt is een kelderende economie daar besmettelijk voor de rest van Europa

De verzorgingsstaat is een fijn staaltje 'nation building.' Waar vergaande liberalisering van de Europese markten, de toename van het gebruik van Engels als voertaal, arbeidsmobiliteit en culturele heterogeniteit de staat nog maar weinig houvast boden als het aankwam op 'nationale identiteit', bood de verzorgingsstaat een fantastische uitweg. De burger identificeert zijn 'Nederlander-zijn' niet zozeer alleen meer met taal, thuishonk en gelijkenis, maar ook met een stelsel van sociale voorzieningen. Nadat na de Tweede Wereldoorlog het stelsel is ingevoerd en door de jaren heen is uitgebreid, is zo langzaam Klaas de Nederlandse, melkdrinkende klompendrager uit Alphen aan de Rijn vervangen door een stelsel van zorg en verzekeringen.

Het heeft ons geen windeieren gelegd! Deze sociale lijm zorgde niet alleen voor economische voorspoedigheid, maar ook voor een gevoel van rechtvaardigheid. Iets wat ons alleen wordt nagedaan door landen als Zweden, waar op de een of andere manier altijd als ideaal naar wordt verwezen. Toch is het systeem in deze vorm niet houdbaar.

Het ideaal van Europese integratie, één interne markt met optimale concurrentie, veronderstelt namelijk onder meer arbeidsmobiliteit; een economische spelregel van een markt is namelijk dat concurrentie tot specialisatie en een kwalitatief beter en goedkoper product moet leiden. Dat betekent dat bepaalde productiefactoren in sommige landen weg zullen vallen. Ook betekent het dat werknemers op zoek gaan naar betere arbeidsplaatsen, dus in dit geval ook in andere landen. We kennen allemaal het voorbeeld van de Poolse loodgieter.

Dat staat haaks op de nationale sociale voorzieningen. Sterker nog, er zou eigenlijk een Europees sociaal model moeten komen. Door middel van één Europees sociaal model, of door Europese coördinatie blijft de Europese werknemer ook in andere lidstaten gegarandeerd van een goed systeem van sociale voorzieningen. We leven echter in een tijd van deregulering, dus het opzetten van zo'n Europees systeem zou niet met een luid applaus ontvangen worden. Verder is

het zo dat de lidstaten maar moeilijk afstand zullen doen van hun sociale bindmiddel, en deze bevoegdheid überhaupt zouden willen afdragen aan Brussel. Bovendien verschillen de sociale stelsels van de lidstaten momenteel dusdanig dat zo'n operatie voor veel problemen zou zorgen.

Er rest voorlopig dus maar één oplossing. De Europese Unie moet zorgen dat alle landen hun verzorgingsstaat toekomstbestendig maken. Het stimuleren van arbeidsparticipatie, met name van ouderen, laagopgeleiden en vrouwen, is daarbij de eerste noodzaak. Ook het stimuleren van onderwijs hoort daarbij, en meer kinderopvang. De sociale zekerheidspolitiek moet vervolgens betaalbaar worden.

Hoewel Nederland eigenlijk bij Italië, Spanje en Griekenland met de vuist op tafel zou moeten slaan, voert zij zelf de belangrijke maatregelen niet eens uit, zoals de verhoging van de AOW leeftijd, en het aansporen van meer eigen bijdrage aan het pensioenstelsel. Ook valt te denken aan het ontwikkelen van een meer activerend arbeidsmarktbeleid.

En dat heeft haast! Vanaf 2030 is meer dan de helft van de bevolking in Europa de pensioenengerechtigde leeftijd gepasseerd. Dat is genoeg electorale slagkracht om een verhoging van de AOW leeftijd te blokkeren.

Een andere oplossing is natuurlijk ook mogelijk. Minister Rouvoet stelde dat men in Nederland meer kinderen moet krijgen, om zo de kosten van de vergrijzing te dekken. Omdat het hem momenteel toch ontbreekt aan een eigen ministerie kan de regering de minister naar het mediterrane gebied sturen, om zijn kinderroep daar te verspreiden. Zit ie gelijk lekker dicht bij de Paus. Rouvoet protestants? Dat maakt een demagoog toch niet uit.

Ook een groot redenaar worden? Kom je taalkunst botvieren door te spreken over moties, amendementen en resoluties op het congres!

25 & 26 Oktober
Het Najaarscongres
StayOkay Grou, Friesland

kijk op www.jongedemocraten.nl

DEMO

Winter
2008

www.jongedemocraten.nl

Afghanistan - Ontvoeringen
- Kredietcrisis -
Geestverruimende middelen
- Kopenhagen - Guatemala
- CCS en Kernenergie -
Defensie - Oorlogsmuziek -
Bekrompisme - en meer...

OORLOG EN VREDE

Hoofdredactioneel

Vrijgezelle mannen en vrouwen van Nederland, opgelet! Heb jij pasgeleden je relatie beëindigd? Ja? FOUT!

Dikke kans dat je Rouvoet op je dak krijgt, want relaties beëindig je niet zomaar. Jong geleerd is oud gedaan, en straks sta je voor de vierde keer met je partner bij de echtscheidingsadvocaat. Dat mag niet van Rouvoet. Scheiden is namelijk slecht voor wat de minister ziet als traditionele gezinswaarden. Rouvoet wijst enthousiast naar Zweden, waar volgens hem relatietherapie heel normaal is, en vaak in ziekenhuizen beschikbaar is. Het aantal echtscheidingen ligt in Zweden echter vele malen hoger dan in Nederland.

In zijn gezinsnota over echtscheidingen heeft de minister ook kenbaar gemaakt dat hoogopgeleide vrouwen eerder moeten beginnen met baren en wil hij graag 15 mei omtoveren tot 'dag van het gezin'. Een aantal voorstellen waarmee, aldus Rouvoet: "de overheid hoopt bij te dragen aan het intact houden van families." Families zijn nog altijd een privé aangelegenheid, en het zou fijn zijn als de minister zou stoppen zich over de drempel van voordeuren te wagen.

Wij hebben met de minister te doen. Het is vast en zeker een goedzak vol met prijzenswaardige bedoelingen. Hij komt alleen uit het stenen tijdperk. De definitie van het gezin is met de individualisering van de samenleving veranderd. Niet langer draait het om vader, moeder, anderhalf kind en een labrador. Eenoudergezinnen zijn aan de orde van de dag, evenals gezinnen met ouders van gelijk geslacht of alleenstaanden. De definitie die de minister van Jeugd en Gezin gebruikt als hij het heeft over het gezin stamt uit de vroege jaren '50, en is niet langer maatgevend voor de samenleving van vandaag.

Ook de opmerkingen over de losgeslagen pornojeugd zijn typerend voor Rouvoet, en met hem ook voor de rest van het kabinet. De Nederlandse politiek wordt op het moment gedomineerd door partijen die niet geloven in het individu, maar zich schuldig maken aan ongepast groepsdenken.

Een theorie die in de jaren '70 is uitgewerkt door de Amerikaan Irving Janis, en afgeleid van het Double Think uit Orwell's

'1984'. Hij beschreef het als een psycho-sociaal fenomeen, waarbij een groep van op zich zeer bekwame personen zodanig wordt beïnvloed door groepsprocessen, dat de kwaliteit van groepsbesluiten vermindert. Het ontstaat als groepsleden primair letten op het behoud van overeenstemming en eensgezindheid bij een beslissingsproces in plaats van een kritische overweging van de feiten. Het achterwege laten van de kritische overweging is uiteraard wat ons grote zorgen baart.

Alle partijen van de SP tot de PVV maken zich schuldig aan dit denken, met alleen D66 en soms GroenLinks die zich daartegen verzetten. Bij de VVD slaan Kamp en Griffith minstens zo'n collectivistisch integratietoetje aan als Wilders en Fritsma. De socialistische ideologie van de SP en de PvdA is per definitie gebaseerd op groepsdenken, en vanuit hun confessionele achtergrond geven het CDA, de ChristenUnie en de SGP gepast invulling aan de rol van schaap, hun heiland vol van zelfonderwerping en gezagsbesef trouw volgend.

Deze mentaliteit zie je terug in de politiek van alledag. Bij de kredietcrisis, integratie, jeugdcriminaliteit, het gezin en zelfs bij het debat over de strafbaarstelling van godslastering. Hirsch Ballin wil namelijk het opzettelijk beledigen van een groep strafbaar stellen. Alsof groepen altijd uniform en gelijksoortig zijn. Het kabinet is als groep, ondanks het feit dat ze met een mond spreken, intern ook gewoon hopeloos verdeeld.

Het collectivistische denken van veel partijen is een gevaar voor het eigen- en vrijzinnige ideaal. Voor een jongerenorganisatie die uitgaat van de eigen kracht en ontplooiing van het individu zijn het barre tijden. Een kabinet dat het verzuilingsdenken van de jaren '50 als lichtend voorbeeld neemt is slecht voor je autonomie. Van Mierlo zag dit 42 jaar geleden al in, en gaf aanleiding voor het ineenstorten van dit onkritische systeem. Vier decennia later lijken wij weer de barricade op te moeten om hier het onheil van aan te tonen.

Terug naar de jaren '50 is een sprookje, en het is beter als het kabinet daar niet meer in zou geloven. Doen zij dat toch, dan beloven wij dat we de eerste zijn om de kapper af te zweren, en als nieuw opgestane erfgenamen van de nozems het gezag eens flink angst in gaan boezemen met onze buikschuifbrommers. Revolutie!

Rectificatie

In de inleiding van het interview met Fleur Agema uit de vorige DEMO stond abusievelijk: 'Er is echt niet één partij die de personeelskosten weet terug te dringen'. Dit is niet correct. Er had moeten staan: 'Er is echt niet één partij die de personeelstekorten weet terug te dringen.'

Inhoud

Vrijzinnig democraten zijn geen liberalen	4
Vrijheid, en vechten tegen het bekrompisme	6
Groeiende ontvoeringpraktijken	8
CO2 opslag aantrekkelijk toekomstbeeld?	10
Een protest vóór kernenergie	11
De werkgroepen nader bekeken	12
De kredietcrisis als dekmantel!	13

Geestverruimende middelen 14

They'raadsleden 18

Oorlog en Vrede

DE ISAF-missie in Afghanistan	20
Angst is sterker dan wapens	24
De toekomst van Defensie	26
De EU en de rellen in Congo	27
Het onvoorstelbare verwoord	28

Voltooi de democratie	29
Jonge Kandidaten	29
Jonge Democraten går til København	30
Vive Guatemala!	32
Democrat Abroad	34
Voorzittershamer	35

Colofon

24e Jaargang – nummer 4
Winter 2008

DEMO is een uitgave van de Jonge Democraten, onafhankelijke politieke jongerenorganisatie sinds 1984.

Oplage 2.850 exemplaren

Kopij
demo@jongedemocraten.nl

Voorpagina
Remco Hekker

Redactie:
Hoofdredacteur: Thijs Kleinpaste
Adjunct-hoofdredacteur:
Carola Zandbergen
Eindredactie: Carola Zandbergen &
Thijs Kleinpaste
Redactie: Willem Jan Hilderink,
Manuel Buitenhuis, Rob Goossens
Vormgeving: Remco Hekker

Deadline DEMO 1
20 februari 2009
Thema DEMO 1:
Politiek en Religie

Landelijk Bestuur JD
Postbus 660, 2501 CR Den Haag
fax: 070 – 364 19 17
info@jongedemocraten.nl
www.jongedemocraten.nl

Drukkerij Uleman
Goudstraat 6, 2718 RC Zoetermeer
tel: 079 – 361 40 26
info@drukkerijuleman.nl
www.drukkerijuleman.nl

Met dank aan:
Flickr.com & Open Studio Amsterdam

Vrijzinnig-democraten zijn geen liberalen

Vooraf in liberale kringen is men nogal gecharmeerd van het idee dat vrijzinnig-democraten eigenlijk liberalen zijn. Dat is onjuist: in Nederland zijn liberalisme en vrijzinnig-democratie twee verschillende politieke tradities. Dat bewijst niet alleen de geschiedenis; het beste bewijs voor de stelling dat vrijzinnig-democraten niet tot het 'liberale huis' behoren, wordt geleverd door de partij die in Nederland het liberale gedachtegoed claimt: de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Door Menno van der Land

Volgens de theorie streven liberalen naar zoveel mogelijk individuele vrijheid en zo weinig mogelijk overheidsbemoediging. Voor Nederlandse liberale partijen gaat dit maar ten dele op. In navolging van liberale denkers als John Locke en Adam Smith en hedendaagse denkers als Friedrich Hayek zijn Nederlandse liberalen in de eerste plaats vrijemarkt-liberalen in de letterlijke betekenis van het woord. Al sinds de Liberale Unie (1885-1921) hebben ze de laissez-faire-gedachte hoog in het vaandel: de best gereguleerde markt is een vrije markt, de beste overheid is een kleine overheid.

Met zo min mogelijk overheidsingrijpen bedoelen liberalen in Nederland dus zo min mogelijk ingrijpen in de vrije markt, teneinde ondernemerschap vrij baan te geven. Ook de VVD hanteert deze klassiek-liberale visie op de relatie tussen markt en overheid: een minimale overheid, zo weinig mogelijk belastingen en een vrije markteconomie. Een soort 'ieder-voor-zich-liberalisme', dat er vanuit gaat dat iedereen maar goed voor zichzelf moet zorgen en dat de overheid zich daar vooral zo weinig mogelijk mee moet bemoeien.

Volgens vrijzinnig-democraten valt daar wel wat op af te dingen: niet iedere vrije markt voorziet in de behoeften van de samenleving, niet iedere vrije markt draagt bij aan een duurzaam welvarende samenleving. Ja, een vrije markt is goed voor het vrije ondernemerschap (de natuurlijke VVD-achterban bestaat niet voor niets uit ondernemers), maar voor individuele mensen en voor de samenleving als geheel is een vrije markt niet altijd voldoende. Vrijzinnig-democraten pleiten daarom juist voor een actieve, betrokken en faciliterende overheid die de kaders schept waarbinnen de vrije ontwikkeling van mensen vorm kan krijgen.

De sociaal-economische agenda van vrijzinnig-democraten kan worden gezien als de gematigde, 'sociale' variant van het liberalisme. Vandaar ook dat men termen als sociaal-liberalisme en links-liberalisme gebruikt om de synthese van sociale en liberale ideeën van vrijzinnig-democraten te beschrijven. Zou dit het enige zijn dat liberalen en vrijzinnig-democraten van elkaar onderscheidt, dan zouden dergelijke

termen volstaan. Maar er is meer waarop deze twee politieke stromingen zich onderscheiden.

Vrijzinnigen versus cultureel-conservatieven

Wie zijn de echte liberalen? Voor sommigen mag deze vraag neerkomen op ideologische scherpslijperij, maar er is alle reden om aan het liberale gehalte van de VVD te twijfelen. Dat de VVD niet over de gehele linie een liberale partij is, komt nergens zo pregnant naar voren als op het terrein van immigratie en integratie.

In oktober van dit jaar presenteerde VVD-kamerlid Henk Kamp 'zijn' integratienota. In deze nota pleit Kamp als een ware liberaal voor vrijheid van geloofsovertuiging: "liberalen hebben geen opvatting over het hebben van geloofsovertuigingen". Tegelijkertijd wil Kamp dat de overheid de uitingen van andere (religieuze) culturen aan banden legt met als argument "de grote afstand tussen de gangbare omgangsvormen in Nederland en het normbesef binnen de islamitische gemeenschappen". Kamp keert zich daarom tegen moskeeën die oproepen tot gebed, tegen boerka's, tegen hawalla-bankieren. Is dat hoe de VVD het begrip 'vrijheid' in de praktijk uitlegt? Mensen zoveel mogelijk vrijheid geven, behalve als het om uitingsvormen van andere culturen gaat? Liberalen zouden met een dergelijk standpunt grote moeite moeten hebben, maar in plaats daarvan wordt de visie van Kamp binnen de VVD breed gedeeld.

Zelfs Mark Rutte, de vaak als 'vrijzinnig' bestempelde VVD-leider, volgt deze denkrichting in de door hem opgestelde (en door de partij overgenomen) beginselverklaring. Daarin geeft de VVD-leider een vrijzinnige invulling aan het begrip vrijheid (onder meer resulterend in eerbied van de persoonlijke levenssfeer) en stelt hij dat de staat zich niet behoort te bemoeien met de levensstijl die iemand kiest. Tegelijkertijd legt Rutte immigranten de eis op dat ze zich naar de Nederlandse normen moeten voegen. Rutte laat in het midden of hij bedoelt dat iedereen in Nederland zich aan de wet moet houden (een vanzelfsprekendheid) of dat hij doelt op maatschappelijk veel bediscussieerde onderwerpen zoals of moslims vrouwen een hand moeten geven (waarschijnlijker). Het

moge duidelijk zijn dat hier niets liberaal aan is. De VVD is op cultureel gebied even conservatief als rechts-populisten als Rita Verdonk en Geert Wilders.

Saillant detail is dat de moeizame houding van de VVD ten aanzien van het integratievraagstuk, tevens resulteert in een weinig coherente visie op de reikwijdte van overheidsingrijpen in de privésfeer. Waar Henk Kamp in de VVD-nota Immigratie en Integratie stelt dat "het onvermijdelijk [is] dat de overheid zich meer bemoeit met de opvoeding en de gang van zaken in immigrantengezinnen" (wat op mij nogal discriminatoir overkomt), betoogt Mark Rutte voortdurend dat minister Rouvoet zich veel te veel met de opvoeding van kinderen bemoeit. Hoezo meten met twee maten?

Het hoeft geen betoog dat de zichzelf liberaal noemende VVD vrijzinnig-democraten op dit punt lijnrecht tegenover zich vindt. De kern van de vrijzinnig-democratie is immers de vrijzinnigheid die liberalen ook ooit kenmerkte. De grondhouding om elkaar de ruimte te gunnen je eigen leven in te richten, je eigen keuzes te maken, te zijn wie je bent, met je eigen ideeën, dromen en wensen, je eigen cultuur, geloof etc.. De vrijheid om een eigen mening te hebben en daar voor uit te komen – en dat alles met respect voor elkaars vrijheid en de wet. Vrijzinnig-democraten maken daarbij geen onderscheid tussen de dominante cultuur en mensen die uit andere culturen afkomstig zijn. Vrijzinnig-democraten strijden tegen iedereen die om persoonlijke overtuigingen hun wil wensen op te leggen aan mensen die een andere overtuiging hebben. Dus óók tegen de cultureel-conservatieven van de VVD.

Fundamenteel verschil in denken over democratie

Er bestaat nog een groot verschil tussen Nederlandse liberalen en vrijzinnig-democraten: namelijk ten aanzien van het denken over democratie. Historisch gezien hebben Nederlandse liberalen (Liberale Unie, Vrijheidsbond, Liberale Staatspartij) zich voornamelijk op het vrijemarktdenken gericht; het functioneren van het democratisch bestel is voor hen geen belangrijk thema. Dit geldt ook voor de VVD: het nieuwe beginselprogramma

stelt expliciet dat Nederland een vertegenwoordigende democratie heeft onder het huis van Oranje. Die democratie functioneert prima, einde discussie.

Volgens vrijzinnig-democraten valt over het functioneren van de democratie wel wat meer te zeggen. De ontwikkeling van de samenleving staat niet stil en het denken over het functioneren van de democratie zou daarom ook niet stil mogen staan. Bij die permanente aandacht voor het functioneren van onze democratische rechtsstaat gaat het niet – zoals men in liberale kringen vaak graag wil doen geloven – uitsluitend om gekozen burgemeesters en referenda (waar liberalen sowieso tegen zijn). Voor vrijzinnig-democraten draait democratie in de kern om zelfbeschikkingsrecht: het recht van mensen om een stem te hebben in beslissingen die hen aangaan. Een recht dat veel verder gaat dan eens in de vier jaar een volksvertegenwoordiging kiezen.

De vrijzinnig-democratie is de enige politieke stroming die daar door de geschiedenis heen oog voor heeft gehad. De laatste majeure democratiseringsmaatregel sinds de invoering van het vertegenwoordigende stelsel (het vrouwenkiesrecht – op initiatief van de Vrijzinnig-Democratische Bond) dateert uit 1919. Sindsdien zijn alle pogingen om de democratie beter te laten functioneren gestrand op verzet van, onder andere, de liberalen (denk aan de Nacht van Wiegel).

Eén keer leek het er even op dat ook de liberalen tot inkeer waren gekomen: in 2005 presenteerde de VVD in zijn Liberaal Manifest een democratieparagraaf waar mening vrijzinnig-democraat voor zou willen tekenen, inclusief invoering van de gekozen minister-president en de gekozen burgemeester. Maar het Liberaal Manifest is door het VVD-establishment snel in een la weggestopt. De VVD pruttelt af en toe nog wel wat over teveel bureaucratie, maar een visie op hoe het vertrouwen van burgers in onze democratische rechtstaat kan worden hersteld en de band tussen kiezers en gekozenen kan worden verbeterd, daarover zwijgen de liberalen.

De VVD: eerder conservatief dan liberaal

Van oudsher zijn liberalen hervormingsgezind en progressief. Maar de zich liberaal noemende VVD is eerder een conservatieve partij. Dat blijkt uit de hiervoor genoemde standpunten over integratie en democratie, maar ook uit het feit dat de VVD al jarenlang zwaar inzet op het thema veiligheid. De liberalen bepleiten daarbij een overheidsoptreden dat juist het tegenovergesteld is van liberaal, namelijk hard en restrictief.

Een zeer recent voorbeeld betreft het pleidooi van JOVD-voorzitter Jeroen Diepemaat en bestuurslid Mark Thiessen in de Volkskrant voor legalisering van softdrugs. Volgens de JOVD'ers past het verbieden van softdrugs in zijn geheel niet bij een liberale partij. Door legalisering kan de overheid meer zicht krijgen op de handel in softdrugs en het gebruik ervan: "Met het sluiten van coffeeshops drijf je de consument in de handen van louche dealers, en criminaliseer je de handel nog meer dan al het geval is."

Een helder standpunt, realistisch en liberaal. VVD-woordvoerder Justitie Fred Teeven keerde zich echter direct tegen het voorstel: er moet juist een einde komen aan het gedogen; hard aanpakken die handel. De VVD schaarde zich daarmee in het kamp van CDA-fractievoorzitter Pieter van Geel, die een einde wil maken aan het gedogen van softdrugs, niet door ze te legaliseren, maar door ze compleet uit te bannen. "Op naar nul koffieshops!" Van de christelijke zedenmeesters verwacht je dit soort illusiepolitiek, maar de VVD-jongeren hebben natuurlijk gelijk als ze zeggen dat er niets liberaals is aan wat Teeven wil.

En dan heb ik het nog niet gehad over Hans van Baalen, de man die de liberalen hebben gekozen tot boegbeeld van de VVD in het Europees Parlement. Van Baalen, die tot op de

dag van vandaag de oorlog in Irak verdedigt, is ook degene die hartstochtelijk probeerde om de rechtse populistische Rita Verdonk binnen de VVD te houden. De parlementariër heeft Frits Bolkestein en Hans Wiegel als zijn grote voorbeelden, allebei voormalige VVD-leiders van de conservatief-liberale stempel. Zijn verkiezing tot lijsttrekker is exemplarisch voor de dominantie van de conservatieven binnen de VVD.

Tot slot

Wie de hedendaagse VVD volgt, kan het zich misschien moeilijk voorstellen, maar het liberalisme is van oorsprong een vooruitstrevende en vrijzinnige stroming. Het liberalisme is in de achttiende eeuw ontstaan in het licht van de Franse Revolutie. In hun verzet tegen de macht van het acienne regime zetten liberalen de uitgangspunten van de Verlichting centraal: het bevorderen van burgerlijke vrijheden zoals vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst en tolerantie. Daarnaast hadden liberalen een sterk geloof in vooruitgang. De verworvenheden van de industriële revolutie moesten ruim baan krijgen en om dat te bevorderen diende de in die periode nog alom aanwezige staatsbemoeienis te worden teruggedrongen.

Anno 2008 is bij de VVD alleen het denken over de vrije markt nog herkenbaar liberaal. Dankzij de VVD en haar voorgangers (de Liberale Unie, de Liberale Staatspartij en de Partij van de Vrijheid) is het liberalisme in Nederland verworven tot een ideologie die het vrijemarktdenken voorop plaatst en dat combineert met een cultureel-conservatieve agenda (veiligheid, immigratie, integratie). Vrijzinnig-democraten hebben zich altijd van dit conservatief-liberalisme onderscheiden. Net als liberalen gaan ook vrijzinnig-democraten uit van het individu en hebben zij een afkeer van het collectivistische denken van linkse partijen. Maar ze zetten zich ook af tegen het laissez faire, laissez aller van de liberalen. Juist vanwege de gevolgen die dat heeft voor de samenleving en het lot van individuele burgers, is dat geen kwestie van nuance, maar een fundamenteel ander inzicht.

Er zijn binnen de VVD wel mensen die hun partij een wat 'vrijzinniger' koers willen laten varen. Deze liberalen gebruiken het adjectief 'vrijzinnig' om zich te onderscheiden van hun meer conservatieve partijgenoten. Persoonlijk vind ik het niet zo sterk om jezelf een etiket aan te meten dat klinkt als een excuus: "Ja ik ben een VVD'er, maar wel een vrijzinnige VVD'er hoor". Bovendien voeren deze 'vrijzinnig-liberalen' een achterhoedegevecht. Want in weerwil van wat spaarzame vrijzinnige (of zo je wilt: sociaal-liberale) signalen, is de partij van Rutte, Kamp, Van Baalen en Teeven in de dagelijkse praktijk de partij die streeft naar een restrictief immigratiebeleid, een repressief veiligheidsbeleid, vrij ondernemerschap en lagere belastingen. Altijd opkomend voor wie het al goed heeft en niet zelden neigend naar populisme.

Ook de suggestie van 'vrijzinnig-liberalen' in de VVD om het vrijzinnige D66 en de conservatief-liberale VVD samengaan in een soort grote 'vrijzinnig-liberale partij' (what's in a name?) staat ver van de realiteit. Gezien de getalsmatige verhoudingen zou dat de facto een opgaan van D66 in de VVD betekenen. Een heilloze weg. Vrijzinnig-democraten zijn niet de 'linkervleugel' binnen een grote 'liberale familie', maar hebben in het politieke spectrum een eigen positie tussen het liberalisme en de sociaal-democratie in. Dat gold tussen 1901 en 1946 voor de Vrijzinnig-Democratische Bond (VDB) en vandaag de dag voor D66.

Dat sommige liberalen het adjectief 'vrijzinnig' (jarenlang afgedaan als ouwbollig en geassocieerd met de protestantse kerk) gebruiken, gaat voorbij aan het feit dat deze term historisch gezien staat voor een eigenstandige stroming in de Nederlandse politiek: die van de vrijzinnig-democratie. En de VVD? Als dat liberalen zijn, dan zijn liberalen – om de titel van dit artikel aan het slot om te draaien – ècht geen vrijzinnig-democraten.

Menno van der Land is politicoloog en initiatiefnemer van Het Vrijzinnig-Democratisch Forum (www.vrijzinnig-democraten.nl)

Vrijheid, en vechten tegen het bekrompisme

Het was op het congres van de Jonge Democraten op 25 en 26 oktober jongstleden dat Arie Slob, fractievoorzitter van de Christenuniefractie in de Tweede Kamer, een betoog hield die de haren van menig vrijzinnig-democraat rechtvereind deden staan. Slob stelde namelijk dat de handelswijze van D66, die liefdevol kritisch gevold werd door de Jonge Democraten, niet liberaal is, maar dat het daarentegen de politiek van de ChristenUnie is die zich echt inzet voor de vrijheden van het individu. D66 hangt volgens de christen-socialist namelijk een laïcistische agenda aan.

Door Manuel Buitenhuis

Een laïcistische agenda, inderdaad; een woord dat ter plaatse ook het leeuwendeel van het publiek vreemd in de oren klonk. Met een vleugje voldoening legde de fractievoorzitter ons daarom uit wat dat begrip inhield; dat onze agenda gekenmerkt wordt door een stille voorliefde voor een strikte scheiding tussen kerk en staat. Geloof zou volgens ons een privé-aangelegenheid zijn, die we uiteindelijk uit het openbare leven zouden moeten weren. Dat, aldus Slob, is niet liberaal. En daarom was volgens hem de ChristenUnie, die geloof in het openbare leven wel tolereert, in dat opzicht liberaler dan D66 en de Jonge Democraten.

Afgezien van de vraag waarom Slob zijn politiek op deze manier profileert – de fractievoorzitter doet zijn uiterste best zichzelf bij ons, liberalen, te voegen, dat is op zijn minst een compliment voor het liberalisme – is zijn redenering twijfelachtig te noemen. Zoals ook Alexander Pechtold en Annelou van Egmond in een veelbesproken artikel in *Trouw* laten weten gunt de sociaal-liberale stroming juist alle ruimte aan religie en andere overtuigingen in de openbare ruimte. Zolang het functioneren van een individu binnen een samenleving niet in het gedrang komt zou de overheid geen rol moeten hebben als het aankomt op het toezeggen of ontzeggen van een levenswijze, aldus Pechtold en van Egmond. Dat houdt dus in dat de persoon in kwestie moet kunnen voorzien in zijn of haar eigen levensbehoeften, zonder dat het Nederlandse sociaal-culturele establishment hem daarin een uitzonderingspositie hoeft te verlenen.

De scheiding tussen kerk en staat is voor ons dus beslist geen scheiding tussen kerk en straat. Wel pleiten we voor een vorm van wederzijdse tolerantie. Wij gunnen gelovigen uiteraard maar al te graag hun geloof, maar gunnen gelovigen ons dan ook onze eigen normen, waarden en levensstijl?

Bekrompisme

Een ieder zal zich de discussie rond de embryoselectie herinneren. Die discussie deed ons kabinet bijna splijten. Het CDA was

samen met de ChristenUnie van mening dat de overheid in moest grijpen in wat zij zagen als een gruwelijke babydood, terwijl het merendeel van de kamer de mening was toegedaan dat dit een zaak voor de ouders is. Door een knap staaltje crisismanagement en – een unicum – een stellingname van de PvdA had de discussie geen grote gevolgen. De christen-democraten en christen-socialisten mogen zichzelf volgens een democratische meerderheid geen plaats toedichten aan de tafel in de behandelkamer. Er was hier, mits het natuurlijk niet te bont gemaakt met embryoselectie, geen rol weggelegd voor de overheid. Het gedeelde standpunt van het CDA en de ChristenUnie bevordert echter geenszins de vrijheid van het individu. Zij stelden namelijk dat het mogelijk is universele normen vast te stellen op grond van de waarden van een meerderheid. Een agressieve vorm van essentialisme die vooral veel te kort door de bocht, maar daarnaast ook geheel niet democratisch is. De wens van de minderheid wordt dan namelijk weggestopt onder de verstikkende deken van de meerderheid. Ondanks de polemiek die Slob opriep op het JD-congres door de CU liberaal te noemen, getuigd dit soort politiek eerder van een vuil soort bemoeizucht. Een betweterige gewoonte waarbij het kabinet niet verder wenst te denken dan hun eigen, overwegend Christelijke, normen en waarden. Een vervelende vorm van bekrompisme die mij persoonlijk een vervelende jeuk bezorgt.

Softdrugsbeleid

Dit zien we bijvoorbeeld ook bij de discussies over het softdrugsbeleid die respectievelijk Pieter van Geel en André Rouvoet recentelijk aanzwengelden. Van Geel, de onzichtbare fractieleider van het CDA, nam in de aanloop naar zijn partijcongres het voortouw bij het inslaan van een pad dat ver weg ligt van de weg die D66 voorstaat, door te stellen dat het afgelopen zou moeten zijn met het softdrugsbeleid waar Nederland wereldwijd om bekend staat. Volgens hem heeft het Nederlandse softdrugssysteem faliekant gefaald, en is het tijd om af te rekenen met het volgens hem incapabel beleid. Daarmee gaat hij in tegen een wellicht invloedrijkere mastodont

van dezelfde partij, die inmiddels al anderhalf jaar geleden pleitte voor een uitbreiding van het gedoogbeleid door ook productie van softdrugs te regelen. In een gemakkelijke rapbattle vocht hij de discussie uit met een partijgenoot van hem, Piet Hein Donner, de huidige minister van Sociale Zaken die in zijn vrije tijd ook de nevenfunctie van superheld op zich genomen heeft. De conclusie van het verbale gevecht was dat Donner een beter rapper was, maar daarnaast ook dat het softdrugsbeleid niet significant aangepast zou worden. De gaten die toen niet gedicht werden, zijn nu voor van Geel voldoende aanleiding om de hele dijk af te breken.

Het PvdA distantieert zich, bij monde van Frans Timmermans, gelukkig van de uitlatingen van Van Geel. In het programma *Tros Kamerbreed* stelde de staatssecretaris, afkomstig uit de sociaalliberale flank van de Partij van de Arbeid, dat het gedoogbeleid voordelen kent als het gaat om volksgezondheid en beheersing van criminaliteit. Dat is wellicht niet het meest liberale argument – de houding dat de keuze voor of tegen softdrugs gemaakt zou moeten worden door het individu – maar het is wel een van de meest gehoorde, en zeker niet minder zwaarwegende argumenten in de weegschaal die jaren geleden in het voordeel van het huidige gedoogbeleid doorsloeg.

Terug naar de vrijzinnige basis. Het softdrugsbeleid dat wij in Nederland voeren heeft altijd symbool gestaan voor de tolerantie binnen onze samenleving. Tolerant in die zin dat de overheid aangaf haar burgers voldoende te vertrouwen om deze keuze zelf te laten maken. Helaas is die oude houding die de subjectiviteit van waarden nog wel erkende nu tanende. In plaats daarvan vervallen we nu in een ouderwets soort stokpaardjespolitiek, waarbij politici door regelmatig woorden lijkend op respect in de mond te nemen de suggestie wekken dat diezelfde respect momenteel niet meer bestaat. Daarnaast probeert 'de oude garde' met man en macht weer om grip te krijgen op een steeds sneller veranderende samenleving. Daarbij wordt vol nostalgie teruggekeken naar de tijd dat politiek voeren nog simpel was

omdat iedereen in grote lijnen hetzelfde was en wilde. In een geïndividualiseerde samenleving zijn de kaarten echter anders geschud en moet de politiek op het gebied van verschillende levensstijlen vooral ruimte bieden. Mocht het zover komen dat ons tolerante softdrugsbeleid wordt teruggedraaid, dan is dat wederom een voorbeeld van betuttelend beleid waarbij de keuzevrijheid van de burger wordt opgeofferd aan de normen en waarden van een kleine politieke meerderheid.

Naast de keuzevrijheid die de burger zou worden ontnomen als het softdrugsbeleid afgeschaft wordt, zal bijgevolg ook de wietteelt in de illegaliteit gedrukt worden. Een van de voordelen van het legaliseren van softdrugs was namelijk juist de controle die de overheid kon houden op het gebruik ervan, terwijl een lucratieve zwarte markt de nek om gedraaid werd. Het kabinet dat ik eerder al bekrompistisch noemde doet haar naam wederom eer aan. Uiterst teleurstellend is het dan ook dat de VVD, ooit nog de enige liberale partij, van zijn voetstuk dreigt te vallen. Ook daar gaan nu stemmen op voor een strenger softdrugsbeleid. Daarmee laat zij zien dat een deel van haar vertegenwoordigers liberalisme alleen ziet als een term waar zo nu en dan mee geschermd kan worden in een debat. Ook de VVD laat namelijk zien dat zij zich bedienen van een bekrompistische denkwijze, of, zoals zij het zelf graag noemen, een zero-tolerance-beleid

De Seksuele moraal

Naar aanleiding van een documentaire die enige tijd geleden bij de KRO te zien was liet ChristenUnie-partijleider Rouvoet in het Algemeen Dagblad weten verbolgen te zijn over de staat van de seksuele moraal onder jongeren. In de documentaire worden fragmenten getoond van jongeren die op absurd jonge leeftijd (7-13) hun maagdelijkheid verloren hadden. Zo word een 11-jarige jongen aangehaald die ontmaagd is door een 12-jarig meisje. Het meisje heeft hij nooit meer gesproken, maar, een opsteker, hij heeft het wel veilig gedaan. Het condoom kreeg hij namelijk van zijn broer, die hem vervolgens gewoon zijn gang liet gaan. "Tegenwoordig weet iedereen hoe het er hier aan toe gaat, en hoe snel je ziektes kan krijgen," aldus de 19-jarige Natu, "dus ik zei, als jij je ding wil doen, kijk hier." De 11-jarige in kwestie bleek overigens niet te weten wat 'ontmaagden' inhoud.

De verontwaardiging van de kant van Rouvoet als het gaat om dergelijke taferelen is daarom begrijpelijk. "Een meisje wordt gezien als gebruiksartikel en seks als ruilmiddel," aldus Rouvoet, "Het begrip liefde speelt bij deze jongeren geen rol meer." In mijn hoedanigheid als redacteur bij de DEMO zou ik willen stellen dat de heer Rouvoet een trend constateert die ook onder jongeren breed erkend word, maar daar ga ik later op verder. Eerst wil ik namelijk vanuit mijn hoedanigheid als mens kwijt dat ik het bovenal onzinnig vind dat nota bene de minister van Jeugdzaken stelt dat jongeren niet meer zouden weten wat liefde is. Ik denk dat jongeren dat heel goed weten; jongeren weten wel wat liefde is, maar er is een groep die 'seks' losgekoppeld heeft van 'liefde'. Dat is waar de discussie om draait, dat is het brandpunt van het probleem. Dat staat totaal los van het al dan niet weten wat liefde is. Een ernstige

flater van een minister van Jeugdzaken die klaarblijkelijk niet weet wat er onder jongeren speelt. Onder jongeren maakt hij zo de indruk een moraalridder te zijn die zijn ministerschap inzet om zijn eigen achterban tevreden te stellen.

Ruilkinderen

Terug naar het politieke aspect; ik zal niet de enige zijn om te erkennen dat seks onder jongeren een andere waarde heeft dan dat zij voor de generatie volwassenen van nu heeft. Ik zal dan ook niet de waardenrelativist uithangen, door te stellen dat dit weer eens een kwestie van de contingentie van normen en waarden behelst. Een dergelijke redenering gaat hier namelijk slechts tot op zekere hoogte op. Het gaat namelijk niet om een schadeloze gedragsverandering die slechts aanspraak maakt op een beetje tolerantie en redelijkheid. Er is sprake van een trend waarbij een handel ontstaat die inhoud dat een nog onvolwassen individu ervoor kiest zichzelf in te ruilen tegen een willekeurig goed. Het gaat om kinderen, niet om volwassenen in de zin dat jongeren van de besproken leeftijd zich nog niet voldoende ontplooid hebben om belangrijke beslissingen te kunnen maken. Als een persoon er voor kiest zich aan een dergelijke soort ruilhandel te onderwerpen, verlaagt dat zijn, en in dit geval vooral vaak haar, eigenwaarde. Dat is een offer dat we een onverantwoordelijke geest niet moeten laten willen maken. Deze ruilkinderen beseffen niet dat het om hun lichaam en waardigheid gaat, en dat deze significant meer waarde hebben dan flippo's en voetbalplaatjes. Als het om een volwassen persoon gaat liggen de zaken anders; maar voor een kind gaat voor mij die vlieger niet op. Daarnaast is het aan dit vraagstuk verwante alcoholprobleem onder jongeren een dilemma dat rechtstreekse gevaren voor de volksgezondheid op kan leveren.

Nee, ik zal eerder toegeven dat ik de conclusie van partijleider Rouvoet voor het grootste deel ondersteun. De overwegingen deel ik echter

alles behalve volmondig. Bij Rouvoet gaat het namelijk niet alleen om de capaciteiten van het individu om een bepaald oordeel te kunnen vellen op deze leeftijd, maar ook om wat Christenen onder relatie verstaan. "Dit is meer dan een opvoedprobleem, het is een maatschappelijk probleem.", aldus Rouvoet in het AD, "Kinderen raken verknipt, raken depressief. Veel kinderen hebben een scheef beeld van seks, vriendschappen en relaties. En dat kán geen gezonde invloed hebben op de samenleving."

Ik ben geen voorstander van kinderseks zoals die in de documentaire beschreven wordt, dat moge duidelijk zijn. Rouvoet stelt echter wel de definitie van een relatie te mogen bepalen, een veronderstelling die eerder al zorgde voor frustraties over het homohuwelijk. Een relatie zoals zij volgens de christenen zou moeten zijn word de maatstaf waarlangs alle andere relaties worden vergeleken, en vaak ook afgekeurd. Om met Hans Teeuwen te spreken: "Omdat gelovigen de neiging hebben een monopolie op de waarheid te claimen." De weigering om verder te kijken dan wat normaal is bij ons in het dorp is kortzichtig, en wederom een voorbeeld van bekrompisme. Met tevredenheid neem ik in ieder geval kennis van de voetnoot dat Rouvoet geen nieuw beleid wil schrijven, maar slechts een maatschappelijke discussie wil starten. Dan leidt deze bekrompistische denkwijze in ieder geval niet tot meer betuttelende regeltjes vanuit een Kabinet dat wel vaker de gewoonte heeft met geheven wijsvinger de burger te beleren.

Christenen in de ivoren toren

De Christen-Socialisten zijn dus alles behalve liberaal, wat Arie Slob ook wil beweren. Ook bedienen wij Jonge Democraten ons niet van een laïcistische agenda; religie in de openbare ruimte is prima, maar mag een individu niet in zijn functioneren belemmeren. De bekrompisten daarentegen, doen hun best om concurrerende levensstijlen en overtuigingen van straat te weren. Dat heeft in het verleden geleid tot vonnissen van hun kant over het homohuwelijk en embryoselectie, en doet momenteel stof oplaaien over softdrugsbeleid en de aard van relaties. Waar zij beweren dat wij ons als vrijzinnig-liberalen opstellen ten faveure van een scheiding tussen kerk en straat, plaatsen zij zichzelf met hun kerk en religie in een ivoren toren. Zij eigenen zichzelf niet alleen het recht toe te mogen oordelen over wat een overtuiging is en wat niet, maar oordelen zij ook over de juistheid of onjuistheid van normen, waarden en levensstijlen. Deze toren weigeren ze uit te komen, en het teleurstellende is dat andersdenkenden daar onder lijden.

Het is aan de progressieven om de strijd met de conservatieve waanbeelden aan te gaan; D66, GroenLinks, eventueel de SP en laat ik voor het gemak de PvdA ook maar eens meerekenen. Op dit gebied hoeven we geen steun te verwachten van onze zelf proclaimed liberale kameraden van de VVD. Door hun kleurbekentenis blijft D66 momenteel als enige echt liberale partij over in het Nederlandse politieke bestel, en is het aan ons om de kar te trekken. Ik stel voor dat Alexander Pechtold eens een keer langs gaat bij het congres van Perspectief om de ChristenUnie-jongeren eens te leren wat nu écht liberaal is. Voor echte vrijheid, en tegen het bekrompisme.

Groeiende ontv

De ontvoeringmisdaad. Iemand gevangen nemen, bij de familie een aanzienlijke som losgeld als ruilwaar eisen en zo snel rijk worden. Een vrij absurde vorm van inkomsten, toch in bepaalde landen een situatie aan de orde van de dag. En een situatie die zich steeds vaker voordoet. Europa kent deze problematiek niet. Houdt dit dan ook in dat zij hier niets tegen kan doen?

Door Carola Zandbergen

Het aantal ontvoeringen wereldwijd is de afgelopen jaren fors toegenomen. Vaste cijfers zijn moeilijk te geven, maar over het jaar 2007 wordt het aantal ontvoeringen op 100.000 geschat. Deze schatting lag eind jaren negentig nog 20 keer zo laag. Koploper is Mexico, gevolgd door India en Irak. Van alle gevallen vindt zeker de helft plaats in Latijns Amerika. Buiten Mexico zijn Brazilië, Colombia en Venezuela daar de landen met de grootste problemen.

Een onderscheid moet worden gemaakt tussen de verschillende doeleinden van ontvoeringen. In veruit de meeste gevallen hebben de eisers financiële wensen. Georganiseerde bendes onderzoeken nauwkeurig welke personen hen het meest kunnen opleveren, voordat zij tot kidnapping overgaan. Voorheen waren dit vaak de rijkste families, tegenwoordig is veelal de minder goed beveiligde middenklasse doelwit. Een tweede reden betreft politieke doeleinden of uitwisselingsmogelijkheden. Te denken valt aan de Colombiaanse FARC. Zij ontvoeren om internationale media-aandacht te verwerven, maar ook om een uitwisseling te realiseren voor eigen krijgsgevangenen die in Colombiaanse gevangenschappen hun straf uitzitten. Voordat Ingrid Betancourt in juli werd bevrijd, hadden zich tussen de FARC en Frankrijk al meerdere malen onderhandelingen afgespeeld om haar via uitwisseling vrij te krijgen. Over het algemeen kan gesteld worden dat groeperingen die opereren voor politieke doeleinden domineren in conflictgebieden en dat de misdaadbendes die louter uit zijn op geld de landen waar zich geen oorlog afspeelt domineren.

Onveiligheid en oorzaken

Monica Marron Nielsen is 28 jaar en woont in de Mexicaanse stad Guadalajara. Als dochter uit een welgestelde Mexicaans-Amerikaanse familie heeft zij van jongs af aan al rekening leren houden met het gevaar van ontvoeringen. De huidige toename maakt dat zij zich vandaag de dag nog onveiliger voelt in haar land. 'Wanneer ik naar huis loop en het idee heb gevolgd te worden, neem ik altijd een andere route of doe ik er zelfs melding van bij de politie. Ik ga

overall per auto naar toe en parkeer deze zo dicht mogelijk bij waar ik zijn moet, om alleen over straat lopen te vermijden.' Een taxi zal ze nooit van haar leven nemen: 'Een oude truc is dat kidnappers zich voordoen als taxichauffeur. In plaats van dat ze je naar huis brengen, word je naar een schuilplaats gereden.' Zijzelf, als ook haar twee zussen, zijn gelukkig nooit slachtoffer geworden. Het grootste deel van de familie Marron woont in Mexico Stad. Deze hoofdstad wordt gezien als de gevaarlijkste stad van Latijns Amerika. Een van haar neefjes uit Mexico Stad is wel eens ontvoerd. Nadat haar oom het losgeld had betaald, kwam hij gelukkig ongeschonden weer thuis.

De hierboven beschreven situatie speelt zich af in een land dat zich niet in een oorlog bevindt. Een belangrijke reden voor de toename van ontvoeringen in de wereld, zijn met name de gevallen in conflictgebieden. Zo is het aantal ontvoeringen in Irak sinds de Amerikaanse invasie drastisch toegenomen. Deze ontvoeringen worden gedomineerd door politieke en militaire groepen, die veelal hun idealen als ook hun afkeer van Amerikanen op deze manier kenbaar proberen te maken.

Toch blijven ook in niet-oorlogsgebieden de cijfers stijgen. Een belangrijke reden voor de toename in Latijns Amerika is het strengere drugsbeleid. Meerdere Latijns Amerikaanse regeringen hebben hun wetgeving aangaande drugsmafia's de afgelopen jaren sterk aangepast. Nu de bendes voorzichtiger moeten optreden bij drugspraktijken, hebben zij in ontvoeringen een nieuwe inkomstenbron gevonden. Deze brengen ook snel veel geld op en de overheden zijn hier nog niet alert genoeg op. Hierbij komt ook nog dat wetgeving nog niet goed is ingesteld op ontvoeringszaken en er zo geen geschikte straffen kunnen worden gegeven door de rechters.

Een ander probleem dat de misdaden in de hand speelt is corruptie bij de politie. Het doet zich geregeld voor dat lokale politieambtenaren zelf deel uitmaken van criminele organisaties. Toename van ontvoeringen en het ontbreken van vertrouwen in de plaatselijke politiekorpsen,

maakt dat de burgers zich steeds onveiliger voelen in hun woonplaatsen.

Westerse slachtoffers

Nu zijn het niet enkel lokale vermogende inwoners die slachtoffer worden. Ook werknemers van multinationale organisaties zijn doelwit van de criminele bendes. De bedrijven vestigen overal op de wereld kantoren en de werkgevers uit de Westerse thuisbases verhuizen mee. Buitenlandse bedrijven zijn rijker dan de lokale ondernemingen, dus kan voor een Westerse werknemer meer losgeld gevraagd worden.

Multinationale bedrijven kunnen verzekeringen afsluiten tegen ontvoeringen. Zodra een werknemer slachtoffer blijkt te zijn, neemt de verzekeraar het onderhandelen over en betaald vervolgens het losgeld aan de eisers. Een dergelijke verzekering is niet goedkoop: het kost zo'n 1500 tot 2000 euro per jaar per werknemer. Mocht een bedrijf toch zelf het losgeld betalen, dan is deze kostenpost belastingaftrekbaar.

Staten zijn soeverein en het is daarom lastig voor de internationale orde om de problematiek aan te pakken. Corruptie gaat gepaard met armoede en het opsporen van criminele bendes valt onder het nationale strafrecht. Landen als Brazilië en El Salvador hebben de afgelopen jaren de eigen binnenlandse situatie beter op orde weten te krijgen. Door middel van het strenger vervolgen van bendes als ook leveren van betere beveiliging aan rijken en werknemers van grote bedrijven is het aantal kidnappings daar aanzienlijk afgenomen. Deze twee landen onderschrijven dat de oplossing vooral door het eigen land zelf gevonden moet worden.

De Europese Unie

Ondanks het feit dat landen zelf hun interne orde moeten scheppen, bestaan er twee punten waarmee Brussel haar bijdrage zou kunnen leveren aan het reduceren van het aantal internationale ontvoeringen.

Ten eerste zouden er richtlijnen moeten worden opgesteld welke EU landen verbieden losgeld te betalen. Betaling houdt de problematiek in

oeringpraktijken

stand. Door akkoord te gaan met het betalen van losgeld, financiert de criminele organisaties die dankzij de opbrengst nog groter worden en beter georganiseerd te werk kunnen gaan. Ook wensen van politieke aard moeten niet worden ingewilligd.

Losgeld betalen werkt in het nadeel voor de toekomst. Als een kidnaping voor ontvoerders succesvol was bij een bepaalde organisatie, zal het een volgende maal weer aantrekkelijk zijn deze als prooi te kiezen. Als voorbeeld kan Tony Motola fungeren, weliswaar geen staat of organisatie, maar een rijke Amerikaanse producent. Hij trouwde een minstens zo beroemde Mexicaanse actrice. Na een korte periode van huwelijk, werd in 2004 een van de zussen van de vrouw ontvoerd. Motola gaf direct te kennen dat hij geen enkele cent betalen zou. Hij werd afgeschilderd als hard en gevoelloos, maar een punt had hij wel. Hij legde namelijk uit dat wanneer hij ditmaal betalen zou, er binnen de kortste keren nog meer familieleden van zijn Mexicaanse vrouw slachtoffer zouden worden. Om deze reden besloot hij om van meet af aan een duidelijke positie in te nemen. De zus is uiteindelijk na twee maanden vrijgelaten en tot dusver is geen ander familielid ontvoerd geweest. De Europese Unie heeft in 2001 wel besloten om een eenduidige strategie op te stellen, maar door meerdere obstakels staat er tot dusver nog niets concreets op papier.

Een tweede punt zijn de ontvoeringverzekeringen. Deze verzekeringen trekken criminele bendes alleen maar aan. Buitenlandse slachtoffers zijn gewilde slachtoffers, simpelweg omdat de verzekeringsmaatschappijen hogere sommen losgeld betalen. Gegarandeerde losgeldsommen maken het aantrekkelijker om Westerse werknemers van multinationals te ontvoeren in plaats van lokale inwoners. In 2003 pleitte de Wereldbank al voor een verbod op deze verzekeringen, omdat deze vanaf dat de

verzekeringen de problematiek erg in de hand werken. Colombia heeft in 2000 een algemeen verbod op verzekeringen ingesteld. Dit verbod resulteerde vervolgens in een drastische daling van het aantal ontvoeringen in het land (helaas dient gezegd te worden dat door politieke druk van de verzekeraars dit verbod twee jaar later weer is opgeheven). Niet enkel zou de Europese Unie richtlijnen tot niet betalen van losgeld moeten opstellen, ook zou zij zich tegen deze verzekeringen moeten uitspreken.

Voor de Europese Unie zouden dergelijke richtlijnen meer Europese eenheid brengen. Landen geven momenteel geen eenduidig signaal af. Zo heeft Groot-Brittannië aangegeven niet te willen betalen of onderhandelen en houdt zich hier tot dusver aan. Frankrijk en Oostenrijk wensen geen standpunt in te nemen en weer andere EU landen zeggen niet te zullen betalen, maar hebben in het verleden bewezen dit uiteindelijk toch te doen. Nederland behoort tot deze laatste groep. Een eenduidig geluid zou de internationale positie van Europa ten goede komen.

Het is natuurlijk vrij makkelijk spreken, zo vanuit Nederland met familie en vrienden voornamelijk wonend binnen de landsgrenzen. Want wat te doen als je zelf in zo'n situatie verwickeld raakt? Een ieder wenst op zo'n moment te beschikken over een ontvoeringverzekering of anderszins onderdaan te zijn van een staat die het losgeld betalen wil. Bovenstaand verhaal is dan keihard. Toch is het van belang, juist om de kans op kidnaping af te laten nemen, om een duidelijker koers te gaan varen. Strikte richtlijnen brengen meer Europese eenheid en zullen uiteindelijk leiden tot een afname van ontvoeringen. De problematiek blijft veelal een binnenlands probleem, maar op deze manier zou Europa bijdragen wat zij bijdragen kan.

Feiten en aantallen uit: IKV Pax Christi rapport 'ontvoering is explosieve handel'

CO2 opslag aantrekkelijk toekomstbeeld?

De Nederlandse overheid heeft al 55 miljoen euro geïnvesteerd in onderzoeksprojecten rondom het afvangen en opslaan van CO2. Minister van der Hoeven (EZ) is voorstander, en niemand minder dan Ruud Lubbers trekt in Rotterdam de kar voor CCS projecten. CO2 afvang en opslag is 'hot'. De weerstand tegen deze ontwikkelingen komt echter ook snel op gang.

Door Jan Wouter Langenberg

In Barendrecht, waar Shell en de NAM vanaf 2010 van plan zijn afgevangen CO2 van de raffinaderij in Pernis in een leeg gasveld op te slaan, verliep de eerste avond voor inspraak en informatie rustig. Maar kort daarna verscheen er een harder geluid in de media.

Barendrechter Alistair Woodburn zei bijvoorbeeld eerder dit jaar in het Algemeen Dagblad: "Uit onderzoeken blijkt dat als het gas ontsnapt, alles en iedereen in een straal van 16 tot 23 kilometer dood gaat. Dat zijn tienduizenden, zo niet honderdduizenden mensen. Hoezo veilig?"

Het moge duidelijk zijn dat de maatschappelijke discussie haar gang nog niet gelopen heeft. Waarom is het kabinet eigenlijk zo'n voorstander van deze techniek? En hoeveel hout snijden de argumenten van tegenstanders? Gaat het puur om een klassieke 'Not In My Back Yard' (NIMBY) reactie of terechte twijfel?

Waarom is CO2 afvang aantrekkelijk?

Nederland heeft een groot aantal gasvelden die de komende jaren aan het einde van hun economische levensduur komen. Op dat moment kan je er voor kiezen om over te gaan tot CO2 afvang en opslag (vaak aangeduid met de Engelstalige afkorting CCS voor Carbon Capture and Storage), waarbij je de bestaande offshore infrastructuur van boorplatforms goed kan inzetten. Omdat we in Nederland veel aan de kust liggende installaties hebben die grote hoeveelheden CO2 uitstoten (denk aan de chemische industrie en raffinaderijen van Rotterdam, elektriciteitscentrales en de hoogovens in IJmuiden), goed weten wanneer deze velden binnenkort beschikbaar komen en wat de potentiële opslagcapaciteit is, kan je deze ontwikkeling zien als een kans. Er is echter maar sprake van een kortstondige opportunity window, omdat dergelijke installaties in stand houden zonder een duidelijke functie niet alleen veel geld kost ("mothballing") maar ook als gevolg van internationale milieuwetgeving niet lang mogelijk is.

Door CCS toe te passen kunnen bestaande installaties gewoon blijven draaien, terwijl de CO2 die geproduceerd wordt toch niet in de atmosfeer uitgestoten wordt en bijdraagt aan het broeikaseffect. Dat maakt de techniek aantrekkelijk vanuit economisch perspectief. Er zijn echter ook twijfels en tegenstanders. Het Rathenau Instituut onderzocht dit jaar de mening van burgers over deze techniek, en kwam tot een aantal belangrijke pijnpunten.

Is CCS echt een schone technologie?

Het eerste probleem ligt in de suggestie dat CCS een schone technologische oplossing ("schoon fossiel") zou vormen voor onze energie en milieuproblemen. Omdat de productieprocessen niet wezenlijk veranderen, kan je CCS terecht bestempelen als 'symptoombestrijding' voor de uitstoot van CO2. Dat is voor veel mensen toch een minder aantrekkelijk beeld dan het ideaal van een zonnecel of een windmolen (liefst ver van huis gesitueerd). Wanneer je dus vast houdt aan een ideologisch streven naar een duurzame maatschappij, past CCS in ieder geval niet in het toekomstbeeld. CCS verzacht eerder een weliswaar belangrijk en urgent milieuprobleem, een fundamentele verbetering van de impact van onze productieprocessen wordt er niet mee bereikt.

De meerwaarde van CCS

Het tweede pijnpunt is dat de discussie naar aanleiding van CCS. Zoals uit de commotie rondom de proef bij Barendrecht blijkt, is de reactie van veel burgers om de onzekerheden over deze techniek en de nadelen ter discussie te stellen. Dat is misschien begrijpelijk, maar voor een afgewogen evaluatie van de technologie zou deze als een van de opties moeten worden vergeleken met andere alternatieven voor onze bestaande situatie.

Je kan twijfels hebben over de opslag van CO2, maar het opslaan van kernafval onder de grond brengt ook vraagtekens met zich mee. De techniek kost misschien veel geld, maar vergelijk dat met het versneld afschrijven van een enorm park aan industriële installaties, bewezen productieprocessen en het aankopen van voldoende zonnecellen en windmolens om al onze stroom te voorzien. Het zal een uitdaging zijn voor de politieke medestanders van CCS om te zorgen dat deze discussie zuiver verloopt, en om daarbij aannemelijk te maken dat de voordelen van de techniek voor Nederland tegen de alternatieven opwegen.

De opslag van CO2 onder de grond

Opslag van aardgas onder de grond kan langdurig. Dat kunnen we eenvoudig constateren, want anders zouden de bestaande aardgasvelden in Nederland niet aangetroffen zijn. Veel mensen vinden het idee van CO2 onder de grond stoppen in diezelfde velden echter een eng idee. Het uitvoeren van succesvolle proeven zal daarom een noodzakelijke voorwaarde voor het uitrollen van CCS zijn. Een ongeluk in deze fase zou voor het vertrouwen van burgers in de techniek fataal zijn.

Een tweede belangrijke eis zal zijn dat de overheid zich garant stelt voor de opgeslagen CO2. De levensduur van de meeste bedrijven is immers veel korter dan de periode waarin de CO2 opgeslagen moet blijven.

Internationaal commitment

De afvangst, het vervoer van en de opslag van CO2 vereist veel geld. CO2 afvangen gebeurt met afvanginstallaties, vervoer van het gas gebeurt door pijpleidingen en het transport en de injectie gebeurt bijvoorbeeld in een boorplatform op de Noordzee, onder druk. Dit soort kapitaal intensieve installaties kunnen niet voor iets anders worden ingezet als ze er eenmaal staan, en kunnen daarom alleen worden gerechtvaardigd door de zekerheid van een serieuze beprijzing van CO2 uitstoot over een periode van tientallen jaren.

Een serieuze en verstrekkende internationale overeenkomst om de uitstoot van CO2 te beperken na het aflopen van het Kyoto Protocol in 2012 is dus een sine qua non voor de inzet van CCS. Wanneer daarin belangrijke internationale uitstoters zoals de VS of China niet meedoen, wordt het realiseren van grootschalige investeringen moeilijk.

Proeven op land

De proef met injectie van CO2 onder Barendrecht vindt plaats onder een woonwijk. Dat betekent dat de initiatiefnemers rekening zullen moeten houden met de mensen die erboven wonen. De eerste spanningen zijn al achter de rug. Het uitvoeren van proeven op land is politiek gezien al een tandje complexer dan op zee. Bemoedigend aan het onderzoek van het Rathenau Instituut is dat blijkt dat zeker niet alle aanwezigen in de focus groepen per definitie tegenstanders bleken van het idee van CCS onder hun eigen woongebied. Het NIMBY effect is dus misschien niet onoverkomelijk.

Buitenlandse CO2 in Nederlandse bodem

In Rotterdam vindt nu momenteel veel van de inzet plaats om CCS leven in te blazen. Hierbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheid om buitenlandse CO2 in Nederland op te slaan. Daardoor zouden bijvoorbeeld schaalvoordelen kunnen worden behaald die de projecten makkelijker te realiseren maakt, of er kan meer pure CO2 worden gebruikt van verschillende Europese bronnen die aantrekkelijker is dan CO2 die verdund in rookgassen lokaal aanwezig is.

Het idee om buitenlandse CO2 op te slaan kan echter het draagvlak voor de inzet van de

Protest vóór kernenergie

“19 oktober 1980 - Ruim 15.000 actievoerders zijn begonnen met een blokkade voor de deuren van de kerncentrale in Dodewaard. De actie is al weken van te voren aangekondigd. De actievoerders protesteren voor onmiddellijke sluiting van de kerncentrale en zijn niet van plan te wijken voor M.E. of politie.”

Algemeen Dagblad, oktober 1980.

Door Remy Baurichter

Het beleg van de centrale zou 3 dagen duren maar werd uiteindelijk gestaakt vanwege kou en regen. De kerncentrale draaide door maar de actievoerders bleven terugkeren. Zonder succes, tot de ramp in Tsjernobyl zich in 1986 voltrok. Na dit fatale ongeluk nam de Nederlandse overheid gas terug op haar beleid ten aanzien van kernreactors.

De noodzaak van kerncentrales was dan ook gering. Er was nog geen sprake van een dreigend tekort aan fossiele brandstoffen, de prijzen daarvan waren nog niet zo astronomisch als die van nu en de milieuproblematiek was nog geen groot issue. De gasbel onder Slochteren was recentelijk ontdekt en er zat nog genoeg gas in voor tientallen jaren.

Inmiddels is er bijna tweeënehalf decennium verstreken en duurt het niet lang meer voor de bel onder Slochteren slechts een holle ruimte is. Voor onze energie moeten we nu al naar het buitenland kijken. Vaak zijn dit landen met een discutabele reputatie. Het zijn landen zoals bijvoorbeeld Venezuela, Saudi Arabië en Rusland. Met de Saudi's kennen we de ervaringen van 1973, met de Russen kennen we de gasproblematiek. Venezuela heeft het ook niet best voor met het westen.

Bovendien is het strategisch niet slim om voor onze brandstof afhankelijk te zijn van een land wat niet bij de NAVO hoort. Als het ooit tot een conflict zou komen zit het westen met een groot energietekort. De daardoor veroorzaakte stijgende prijzen zouden vernietigend werken voor onze economieën. Het was dan ook niet voor niets dat de landen in west Europa in de jaren '50 tot eind jaren '80 veel geld investeerden in de ontwikkeling van kernenergie. Dit tot grote ergernis van milieuactivisten die altijd fel hebben gestreden tegen de bouw van nieuwe centrales.

Nu is dit op zijn zachtst gezegd opmerkelijk, want kernenergie heeft het milieu veel minder geschaad dan fossiele brandstoffen dat hebben gedaan in de afgelopen decennia. Het broeikas effect hebben we te danken aan tientallen jaren steenkool, olie en gasverbruik. Nu we tot dit besef zijn gekomen worden alternatieven als windenergie en zonne-energie aangedragen.

Deze oplossingen lijken echter te mooi om waar te zijn, en dat zijn ze ook. Windenergie is twee maal zo duur als kernenergie en een windturbine gaat ook nog eens erg kort mee. Tien jaar slechts voor de nieuwste exemplaren. Die korte levensduur maakt de windturbine alsnog weinig efficiënt. Zonnepanelen zijn niet minder duur, en het kost bij een constante energieprijs zo'n 30 jaar voor het geld dat geïnvesteerd is in het paneel kan worden terugverdiend. Bovendien bevinden zich in zonnepanelen giftige stoffen zoals cadmium en telluur wat een kostbare behandeling vereist als het zonnepaneel gesloopt wordt aan het einde van de levensduur.

Zoals gezegd gaat een windturbinepark ongeveer 10 jaar mee. De kerncentrale in Borssele staat er echter al sinds 1973 en kan met goed onderhoud nog mee tot 2033. Bovendien daalt de prijs van uranium al enige tijd. Deze twee componenten maken kernenergie goedkoper en efficiënter dan de groene alternatieven. Nog een positieve beweging is de ontwikkeling van veilige bunkers in Zweden en de VS waarin nucleair afval voor millennia veilig opgeslagen kan worden na gebruik. Zo hoeven ook de generaties na ons zich niet meer om ons afval zorgen te maken.

Waarom bouwen de energiemaatschappijen dan al jaren geen kerncentrales meer? De oorzaak is aanhoudende onzekerheid bij de bedrijven door een voortdurend wisselende overheidsinteresse in nucleaire technologie. De overheid is niet stabiel in haar mening omtrent kernenergie en om de paar jaar verandert zij hierover van standpunt. Neem als voorbeeld het jarenlange gesteggel over de kerncentrale Borssele. In 1994 werd besloten dat hij in 2004 gesloten moest zijn, in 2000 werd echter een rechtzaak aangespannen door het personeel van Borssele. Hierop werd in 2003 door het kabinet Balkenende II definitief besloten de centrale open te houden. In 2006 werd uiteindelijk getekend voor openhouding voor nog zeker 27 jaar van de kerncentrale. Dit mede met de doelstellingen van het Kyoto verdrag in het achterhoofd. Het overleg nam ruim twaalf jaar in beslag.

Particuliere energiemaatschappijen worden hier onzeker van en durven niet te investeren in kerncentrales. Een oplossing om die onzekerheid weg te nemen onder particulieren zou een concreet masterplan zijn waarin de overheid haar plannen en haar beleid rondom kernenergie definitief vastlegt. Als die plannen voor enkele decennia vaststaan durven investeerders sneller toe te hopen.

De noodzaak voor Nederland is groot. Kerncentrales helpen ons van de afhankelijkheid van dubieuze landen af en ze kunnen ons helpen de CO2 uitstoot te verminderen. Zo dragen we tenminste een beetje bij ons laagliggende land voor overstroming te behoeden. Tijden veranderen, het is tijd voor een protest vóór kernenergie.

techniek verder reduceren. Niemand wil gekke Henkie zijn, en het idee dat de afval van anderen in de Nederlandse bodem wordt opgeslagen is daarom weinig aantrekkelijk voor veel Nederlanders, zo bleek uit het onderzoek.

Tijd om in discussie te gaan

De inzet van Boris van der Ham op het najaarscongres voor het verplichten van een percentage duurzame energieopwekking voor bedrijven, en zijn recente vragen aan minister van der Hoeven (over het traag op gang komen van voldoende proefprojecten voor CCS, en de mogelijkheid om een prestatienorm van 350 gram CO2 uitstoot per kilowattuur) lijken aan te geven dat D66 niet meer volledig wil vertrouwen op marktgedreven instituties om ons klimaatprobleem aan te pakken maar CCS als een serieuze optie ziet.

Jan Terlouw suggereerde dan weer in zijn bijdrage aan het congres in Zwolle van D66 dat CCS vooral in het belang van bestaande bedrijven was, en dat deze daarom ook wel het geld hiervoor kunnen leveren voor het onderzoek naar deze technologie. Heldere taal die kon rekenen op applaus van de aanwezige congresgangers, maar in de tegenbegroting van D66 van dit jaar stond toch echt 100 miljoen euro voor investeringen in onderzoek naar CCS.

Het moge blijken uit de besproken pijnpunten dat CCS zeker geen "silver bullet" is die in een klap onze klimaatproblemen op kan lossen. Net zoals kernenergie betreft het hier een techniek die als belangrijk voordeel heeft dat ze onze CO2 uitstoot zou kunnen reduceren, maar gewichtige bijwerkingen met zich meebrengt. In het beste geval kunnen deze opties een waardevolle bijdrage leveren aan een transitie naar een duurzame maatschappij.

Het is echter wel zo dat, door voor CCS te kiezen, die duurzame maatschappij niet vanzelf bereikt wordt. Duurzame elektriciteitsopwekking, zoals door middel van zonne-energie of windenergie, brengen echter ook belangrijke afwegingen op vlak van kosten en betrouwbaarheid van onze energievoorziening met zich mee. Ook CCS vraagt een actieve rol van de overheid, op zijn minst om een serieuze prijs voor CO2 uitstoot te realiseren en om het lange termijn karakter van de opslag te ondervangen.

Een weloverwogen en consistent politiek standpunt over deze inzet van de overheid is voor D66 van belang, vooruitblikkend naar de volgende verkiezingen. Dat vraagt een volledige en rationele discussie binnen de partij over de wenselijkheid van transitie technologieën en de balans tussen overheid en markt.

De werkgroepen nader bekeken

De werkgroepen? Alleen maar politieke inhoud en draaiende gehouden door professionals op dat gebied. Of in ieder geval door mensen die obsessief bezig zijn met het onderwerp, anders kan je niet meediscussieren. Toch?

Door Fleur de Groot

Hoewel veel buitenstaanders dit beeld hebben van de werkgroepen, klopt het beeld niet helemaal. Werkgroepen hebben als doel de politieke lijn van de Jonge Democraten op hun vlak te bepalen, maar bij dit proces komt meer kijken dan af en toe een diepe inhoudelijke discussie. Natuurlijk staat een ding vast: werkgroepen gaan hoofdzakelijk om de inhoud. En inderdaad zoeken JD-ers die al ervaring hebben met het onderwerp door hun studie of werk vaak de daarbijbehorende werkgroep op. Maar er is meer, werkgroepen zijn veelzijdiger dan wordt gedacht.

Voor deelname aan een werkgroep is er maar een eis: interesse in het onderwerp. Bij werkgroepbijeenkomsten worden vaak de laatste ontwikkelingen over hun specialisme onder leiding van de portefeuillehouder bediscussieerd. Grote kans dat nieuwe deelnemers er al wat vanaf weten en gewoon mee kunnen doen. Anders hebben ze na de discussies genoeg informatie van de ervaren leden meegekregen om bijvoorbeeld de artikelen in de weekendities van de grote kranten op hun waarde te schatten en door te sturen over de maillijsten van de werkgroepen of mee te nemen naar de volgende bijeenkomst. De werkgroepen ontwikkelen de politieke lijn, maar ieder werkgroepid ontwikkelt ook zichzelf. Een bijkomend voordeel is dat je op deze manier niet alleen mensen van je eigen afdeling leert kennen, maar ook leden van andere afdelingen uit andere steden. Van tevoren wordt vaak gezamenlijk gegeten en achteraf wordt er geborreld. Waar overigens opvallend veel interessante en goede ideeën ontstaan.

Een andere taak van de werkgroepen is het aanwakkeren van de discussie over onderwerpen binnen de vereniging. Op het Politiek Inhoudelijkweekend in februari staan de werkgroepen centraal, maar ook op het Introweekend geven verschillende werkgroepen een workshop. Hét moment om de opgedane kennis te delen met andere leden. Daarbij komt nog dat in de loop naar het congres de actieve werkgroepen vaak nog een keer bij elkaar komen om te discussiëren over de mening van de Jonge Democraten in hun specialisme. De ene werkgroep vindt de politieke mening zo

verouderd dat ze een half jaar van tevoren al besluiten om een resolutie te schrijven, andere werkgroepen houden het politiek programma tegen het licht en besluiten moties in te dienen. Alles om de discussies op het congres over onze politieke lijn op gang te brengen. Meestal worden de grote discussiepunten van de werkgroep ook de discussiepunten op het congres. Hoewel mensen vaak over een werkgroep zeggen dat ze geen zin hebben om erbij te gaan omdat ze toch geen verstand van zaken hebben, blijkt op het congres dat dezelfde mensen felle discussies hebben over ingebrachte moties van dezelfde werkgroepen. Leden kunnen veel meer dan ze denken.

Er is nog een kant aan werkgroepen die veel leden onderschatten. Het is de kant van het organiseren van activiteiten met leuke sprekers, goede discussies of debatten. Soms doen werkgroepen dit alleen, andere keren werken zij samen met een andere werkgroep of met een afdeling. Zo ben je dus bezig met organisatie én de politieke inhoud.

Ook buiten de Jonge Democraten is genoeg te doen voor de werkgroepen. Niet zelden krijgt het Landelijk Bestuur uitnodigingen voor externe debatten of lezingen georganiseerd door instanties van naam. Of dit nou lezingen van hoogleraren of publieke personen zijn, debatten georganiseerd door andere studentenorganisaties of seminars op het ministerie van Buitenlandse Zaken: alle uitnodigingen worden over de maillijst gestuurd van de betrokken werkgroepen zodat ook buiten de vereniging nieuwe kennis kan worden opgedaan.

De secretaris Politiek is de spil van dit alles. Het bij elkaar zoeken van geïnteresseerden voor de werkgroepen, het ondersteunen van de werkgroephouders en het scherp houden van de werkgroepen is haar taak. Ook de uitnodigingen komen door vanuit het Landelijk Bestuur en de Secretaris Politiek is aanspreekpunt over alle politieke inhoud en werkgroepen.

Er zijn momenteel verschillende werkgroepen actief (zie kader) en over verschillende onderwerpen kunnen werkgroepen worden opgericht als er genoeg animo voor is.

Werkgroepen zijn er om je te verdiepen in onderwerpen die jij leuk vindt. Het is de ideale manier om landelijk actief te zijn voor de Jonge Democraten waarbij inhoud en organisatorische aspecten combineerd worden. Daarbij hebben werkgroepen veel vrijheden, zij kunnen zelf bepalen hoe ze hun bijeenkomsten invullen: of ze zich storten op het aanwakkeren van de discussie binnen de vereniging of juist meer activiteiten willen organiseren.

Ben je enthousiast geworden? Mail voor deelname naar een van de portefeuillehouders of naar politiek@jongedemocraten.nl. Natuurlijk kunnen geïnteresseerden ook langskomen bij een activiteit, die staan ruim op tijd op de landelijke agenda. Ik hoop zoveel mogelijk van jullie te zien op een bijeenkomst van een werkgroep!

PI-Weekend

6, 7 en 8 februari

Begin februari is het weer zo ver: het PI-weekend! Drie dagen lang focus op de politieke lijn van de JD in een sfeervolle omgeving. Op het programma staan onder meer workshops over Europa, milieu, de woningmarkt en ethische kwesties. En in de avond is er volop gelegenheid voor gezelligheid onder het genot van een hapje en een drankje.

Ben jij op zoek naar de ultieme combinatie van politieke diepgang en gezelligheid? Kom dan 6, 7 en 8 februari naar het Politiek Inhoudelijk Weekend in Nunspeet!

Meer informatie en aanmelden kan via de website.

www.jongedemocraten.nl

De kredietcrisis als dekmantel!

Crises en rampen worden sinds jaar en dag gebruikt voor het uitvoeren van een dubbele agenda. Zo werden de tragische aanslagen op het World Trade Center in New York zeven jaar geleden aangewend om oliebelangen veilig te stellen, defensiebudgetten te laten stijgen en burgerrechten met de Patriot Act in de uitverkoop te doen. Wij zien dezelfde symptomen nu voltrekken rondom de kredietcrisis. Een kritische blik ontbreekt, en in plaats van oplossingen gericht op een gezond financieel systeem, richten de 'helden' van de kredietcrisis zich op persoonlijk gewin, machtsuitbreiding of het tevreden houden van de achterban. De nood wordt wederom misbruikt.

Door Ivo Thijssen en Sebastiaan Lambalk

In de VS wordt van de kredietcrisis handig gebruik gemaakt. Werkgevers hoeven geen brainstormsessie te beleggen om een reden te bedenken voor reeds lang geplande reorganisaties en de notoire wanbetaler had toevallig al zijn centjes zitten in exotische producten van Lehman Brothers. Deze dekmantels zijn, zoals blijkt uit het voorbeeld van 9/11, niet enkel het domein van ondernemers en consumenten. Ook de overheid brandt hier in grote mate zijn vingers aan. In de bakermat van de huidige crisis, de V.S., komt dit probleem sterk naar voren als men kijkt naar de totstandkoming van de Economic Recovery Act, het recente financiële reddingsplan á \$700 miljard. Om er voor te zorgen dat het plan uiteindelijk door de senaat werd goed gekeurd werd er met veel "politiek wisselgeld" geschoven. Zo hebben diverse, zowel Democratische als Republikeinse, senatoren gedreigd niet in te stemmen met het reddingsplan als er geen regionale belastingvoordelen werden opgenomen. Een stuitend voorbeeld hiervan is het door een Democratische senator afgedwongen belastingvoordeel voor de traditionele houten-pijlenmakers in de staat Oregon.

Ook Europa is niet gevrijwaard van de dubbele agenda. Denk aan het optreden en de uitspraken van Sarkozy: "I don't want European citizens to wake up in several months and find European companies belonging to non-European capital". Een niet wenselijke vorm van populisme en eigenbelang zou je dat kunnen noemen. Van het 'leiderschap' van Europese Commissie voorzitter Barroso merkten we helaas lange tijd weinig. Door zich te schuil te houden achter de regeringsleiders leek hij meer bezig met zijn eigen herbenoeming dan met het bezweren van een crisis. Nu is hij dan toch met een plan gekomen ter waarde van €00 miljard. Hij lijkt te denken dat de crisis bezworen kan worden door overheden aan te moedigen zorgvuldige begrotingen te verlaten en eens flink cadeautjes uit te gaan delen. Hoewel kerstmis inderdaad bij deze tijd van het

jaar hoort, ziet hij daarbij over het hoofd dat als overheden meer lenen, er minder overblijft voor de private sector. Barroso zou zelfs bereid zijn een oogje dicht te knijpen bij de toepassing van de nationale begrotingregels, tot vreugde van overtreders Duitsland en Frankrijk. Juist Barroso, als voorzitter van de Europese Commissie, zou toch moeten weten dat deze regels, onderdeel van het Stabiliteitspact van de Euro, voldoende flexibel zijn, zolang je de financiën maar op orde had gebracht in economisch betere tijden. Zou Barroso hiermee trachten de cruciale steun van grootmachten Duitsland en Frankrijk voor zijn herbenoeming volgend jaar veilig te stellen? Barroso zou Europa beter kunnen wijzen op de waarde van de Euro. Deze heeft zich nu toch wel onomstotelijk bewezen.

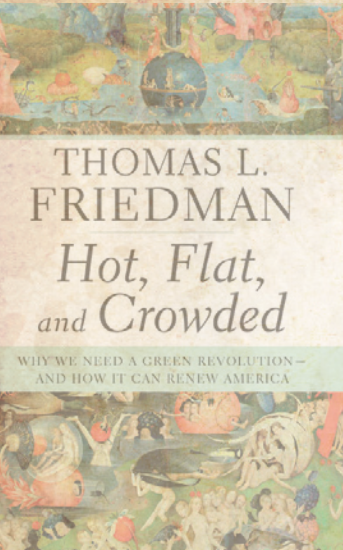
In eigen land is het niet anders. Onze eigen Rita, trots als zij is op een heuse Nederlandse staatsbank, acht het handig om ABN-AMRO te gebruiken om soepeler kredieten te verstrekken aan noodlijdende MKB'ers. Ineens moeten er van het kabinet wegen verbreed worden met noodwetgeving en mogen bedrijven die een omzetzdaling van 30% hebben hun werknemers betalen met WW-geld. Dit laatste is een protectionistische manier van creatief boekhouden wat de vrijheid, die nodig is voor de markt om te herstellen, alleen maar verder frustreert. Wat dan te denken van Aboutaleb die het het extraatje van 50 euro dat de minima binnenkort krijgen als een "spectaculaire PvdA-actie" omschreef? Wouter Bos spant voorlopig echter de kroon. Hij was zo trots als een pauw toen hij zijn achterban kon vertellen dat hij heeft bedongen dat de bonus van ING baas Tilmant, ter waarde van 1/20.000ste van de financiële injectie voor ING, niet doorgaat.

De gemeenschappelijke deler in al deze voorbeelden zit hem in het aandragen van 'oplossingen' met een populistisch gehalte. De prioriteit ligt te weinig bij structurele oplossingen ten goede van het financiële systeem en te veel bij het tevreden houden van de eigen achterban.

En dat vinden wij jammer. De financiële sector en de wereldeconomie zijn in het algemeen het meest gebaat bij een goede werking van de vrije markt. Hiervoor zijn het scheppen van kaders en transparantie essentieel. Het is evident dat daarbij internationaal geopereerd moet worden. Momenteel is er geen instantie die het systeemrisico van de globale financiële sector in de gaten houdt. Deze taak moet bij het IMF komen tellen. Om dat effectief te kunnen doen, moet zij wel hervormen tot een representatieve wereldorganisatie. Het terugdringen van een ongezonde risicobereidheid bij managers is ook een waardevolle toevoeging. Bij het bepalen van de bonus voor de manager moet het rendement weer beter worden afgewogen tegen het genomen risico. Hiervoor moet een branchecode komen waarbij interne Risk Managers en externe accountants een rol gaan spelen. Een ander belangrijk punt van aandacht is de rol die kredietbeoordelaars, ook wel bekend als credit rating agencies, spelen in het financiële bestel. De taak van deze kredietbeoordelaars is het objectief beoordelen van de betrouwbaarheid dat kredietproducten niet in gebreke blijven en dus daadwerkelijk uitbetalen. De uitgevers van kredietproducten betalen hen echter zowel voor de beoordelingen als voor de adviezen over hoe tot hogere beoordelingen te komen. Hierdoor zijn de kredietbeoordelaars financieel afhankelijk, hetgeen hun werk niet ten goede komt. Tien jaar geleden kenden de accountantskantoren een gelijksoortig afhankelijkheidsprobleem. De oplossing zit in het onder toezicht stellen van de kredietbeoordelaars in het land van vestiging, zodat er gewaakt wordt over de kwaliteit en onafhankelijkheid. Ten slotte zullen we in Europa een meer gecentraliseerde aanpak moeten vinden voor het financiële gedragstoezicht en het systeemtoezicht, om zo een level playing field te waarborgen. Zo niet, dan roepen we een race to the bottom in de toepassing van financiële regels binnen de lidstaten over ons af en kunnen we over een paar jaar de dekmantel weer uit de kast halen om de dubbele agenda verder uit te voeren.

Ivo Thijssen is kandidaat voor de D66 lijst voor de Europese verkiezingen

Geestverruimende

Titel: Hot, Flat and Crowded
 Schrijver: Thomas L. Friedman
 Uitgever: the Penguin Group
 ISBN: 978-1-846-14129-4

'Hot, Flat and Crowded' – Thomas L. Friedman

door CZ

Thomas L. Friedman verwierf grote internationale bekendheid door zijn boek over globalisering: *The World is Flat*. Het boek won 3 Pulitzerprijzen en gaf menig lezer een nieuwe kijk op de huidige samenleving. Dit effect lijkt hij ook met zijn nieuwste werk te willen bereiken. In *Hot, Flat and Crowded* kaart hij de milieuproblematiek aan, zoekt hier oplossingen voor en beschrijft welke rol de Verenigde Staten hierbij zouden moeten spelen. Het boek geeft allereerst de oorzaken voor de milieuproblemen. Het broeikaseffect (hot), de globalisering (flat) en de sterke bevolkingsgroei (crowded). Hiernaast zijn er nog een aantal andere factoren die het wereldenergieverbruik aanzienlijk hebben doen toenemen, zoals de grote opkomst van middenklassen in ontwikkelingslanden. Dit alles zorgt voor overweldigende schade aan het milieu. Een schadetoename die de aarde niet lang meer gaat aankunnen.

Friedman is duidelijk: de wereld heeft een drastische verandering nodig en wel zo snel mogelijk. Deze verandering moet een wereldwijde revolutie zijn, zo ingrijpend als zich nooit eerder heeft voorgedaan. Het zal invloed hebben op al het menselijk handelen. De huidige tijd duidt hij aan als de 'Energy Climate Era'. Daar waar de voorgaande generatie discriminatie van zwarten en vrouwen te lijf heeft moeten gaan, is het aan deze generatie om een omslag in het milieudenken te realiseren.

De politiek zal zich pas gaan aanpassen wanneer haar achterban achter dit beleid staat. 'Code Green' staat er dus voor dat de burger zich bewust moet worden van zijn verantwoordelijkheid. Lobbygroepen spelen een belangrijke rol bij beleidsvorming, dus ook zij moeten de noodzaak van groen handelen gaan inzien.

Thomas L. Friedman is een Amerikaanse correspondent voor *The New York Times* en het boek is dan ook met name een oproep aan de burgers van zijn eigen land: De Verenigde Staten moeten het voortouw nemen om deze radicale gedachtegang in te voeren. Het land heeft de juiste technologie en expertise in huis om het broeikaseffectprobleem aan te pakken. Door deze rol aan te nemen, zal de internationale voortrekkerspositie van het land hersteld kunnen worden, maar belangrijker nog; het land kan zo haar eenheid terugvinden.

De lezer wordt overspoeld met een ontelbaar aantal anekdotes. Deze maken het lezen aangenaam, en maken bovendien de gegeven beweringen ook een stuk geloofwaardiger. Ze geven bewijs voor Friedman's stellingnames. Na het lezen van het boek is de noodzaak voor snelle bewustwording aannemelijk: invoering van deze drastische ommekeer lijkt meer dan logisch.

Titel: Cas Redt De Wereld
 Auteur: Cas van Kleef
 Uitgeverij: Atlas Uitgevers
 ISBN: 978-90-450-0881-3

'Cas redt de wereld' – Cas van Kleef

door CZ

Cas van Kleef is achttien, idealistisch en voelt een grote drang om zijn steentje aan de goede wereld bij te dragen. Na zijn middelbare school reist hij in zes maanden door vier verschillende continenten. Iedere dag heeft hij 50 euro te besteden om de wereld een stukje beter te maken.

Tijdens zijn reis doet hij zeven landen aan: Tanzania, Egypte, Thailand, India, de Verenigde Staten, Mexico en Suriname. Al in Egypte besluit Cas dat het verstandiger is om niet iedere dag een klein bedrag aan een doel te geven, maar dat het slimmer is om het geld op te sparen. Hiernaast ondervindt hij dat ook zonder geld een duurzame bijdrage kan worden geleverd. Het '50 euro per dag' idee verandert zo in het 'zo min mogelijk euro per dag' idee.

Al snel ontdekt Cas dat het niet makkelijk is om te bepalen waar zijn hulp het best van pas komt. Zo doneert hij in Tanzania geld aan een weeshuis voor nieuwe bedden. Een paar dagen later blijkt het weeshuis losse stukken hout geleverd te hebben gekregen in plaats van nieuwe bedden. In hetzelfde land geeft Cas geld aan een moeder met aids voor de schoolkosten van haar dochter. Maar heeft hij hiermee zijn daggeld wel op de beste manier besteed? Waarom deze moeder en niet een andere? En wanneer hij in Mexico Stad Greenpeace vrijwilligers met 80 euro bijstaat, kan de gedachte hem niet loslaten hoeveel medicijnen aidsmoeders in Tanzania wel niet met dit geld hadden kunnen kopen.

In het vervolg van de reis door de Verenigde Staten wordt het probleem van Mexicaanse illegalen, die via de woestijn het land in willen smokkelen, aangekaart. Hij ondersteunt een organisatie die deze Mexicanen van water voorziet. In Suriname is Cas vooral actief in het onderwijs. Hij sluit zich aan bij stagiaires op scholen voor gehandicapte kinderen. Zijn kritische noot is hier dat op deze manier het werk van de lokale bewoners uit handen wordt genomen.

Ondanks zijn nog prille leven is hij goed in staat om de gevolgen van zijn giften in te zien. Bij hulp waarvan de lezer vooraf denkt dat het enkel voordelen op kan leveren, weet hij toch ook de keerzijden aan te geven. Steeds weer wordt Cas geconfronteerd met de nietigheid van zijn bijdragen en gaat hij anders aankijken tegen zijn bijdrage voor de wereld. Bondig en scherp geschreven stukken die de lezer aanzetten tot kritisch denken over vrijwilligerswerk in het buitenland maken het boek evenzeer ontnuchterend als aan te raden.

Middelen

'Fin de Siècle' – Selden Edwards

door WJH

Er zijn weinig tijdperken in de geschiedschrijving die zich kunnen verheugen in zo'n interesse als het Fin de Siècle. Deze periode rond de voorlaatste eeuwwisseling was er een van grote culturele en wetenschappelijke bloei tegen de achtergrond van de vervaarlijke vormen van het nationalisme en maatschappelijke onrust. De ideale tijd om een roman in te passen. Dat moet Selden Edwards ook gedacht hebben toen hij dertig jaar geleden begon aan 'Fin de Siècle', een lijvige roman in de gelijknamige periode. Het resultaat is echter wat teleurstellend: Edwards slaagt er niet in de intensiteit en de echtheid van het absurde tijdperk over te brengen.

De familiegeschiedenis van het bankiersgeslacht Burden is op intrigerende wijze verweven met het eind van de negentiende eeuw. En vele jaren later, op een niet nader bepaald moment, bevindt de jongste telg uit het geslacht, zelf afkomstig uit de jaren '40 van de twintigste eeuw, zich in het jaar 1897 in Wenen. Edwards past geen kunstgrepen toe om te verklaren hoe dat zo is gekomen en dat siert hem. Het vertellen van een verhaal is immers belangrijker dan het hoe van een verhaal. Deze man, Wheeler Burden genaamd, komt zijn eigen vader tegen, maar ook mensen als de filosoof Wittgenstein, de psychoanalyticus Freud en de dictator in spé Hitler.

Maar telkens als zich dergelijke ontmoetingen voordoen, vervalt Edwards in stereotype gedweep met hun grote intellect of afschrikwekkende toekomst. Ook de aanduidingen en bijstellingen worden vervelend, na een paar keer weten we wel dat Freud een 'grote zenuwarts' is. Edwards' zinnen zijn echter bijzonder mooi gecomponeerd. Het zijn lange volgepakte maar uitgebalanceerde zinnen die de lezer niet ontzien en hun belang impliceren door hun lengte. Elke zin moet gelezen worden, want elke zin is belangrijk en staat vol interessante informatie. Maar de zinnen zijn beschouwelijk, objectief haast, doordat de auteur de zaken overziet met goddelijk overzicht en zo nooit tot de menselijke emotie kan doordringen.

Daar schuilt natuurlijk ook het grote probleem van het boek: lange zinnen, afstandelijk getoonzet. De lezer krijgt nooit het idee deel te worden van het verhaal, krijgt nooit voeling met het tijdperk. Alle prachtige zinnen en interessante historische figuren ten spijt, Edwards kan het Fin de Siècle niet werkelijk tot leven wekken. De lezer voelt de zindering niet en zo gaat een groot deel van het Fin de Siècle aan hem voorbij.

Titel: Fin de Siècle
Auteur: Selden Edwards
Uitgever: Signatuur
ISBN : 9789056722661

'Het recht op terugkeer' – Leon de Winter

door WJH

Zodra Leon de Winter weer een nieuw boek heeft geschreven – en dat doet hij met zekere regelmaat; dit is zijn dertigste – begint het gekraakeel over zijn ooit zo grootse literaire debuut en zijn vermeende anti-islamitische opvattingen weer van voor af aan. De recensies lijken al klaar te liggen voor het boek verschijnt, het boek hebben sommigen gemakshalve maar niet gelezen. Stel je voor, dat zou alleen maar kunnen beïnvloeden. Zonde, want met 'Het recht op terugkeer' doet De Winter als literair auteur van zich spreken en terwijl hij grote ambitieuze verhalen vertelt, blijft hij boeien tot de laatste pagina.

De Winters boek is grotendeels in de toekomst gesitueerd. En een toekomstroman schrijven is altijd lastig, niet in de laatste plaats vanwege de hoogstwaarschijnlijk veranderde verhoudingen en nieuwe uitvindingen die er in de toekomst zullen zijn. Maar het is De Winter er niet om te doen te vertellen wat de miraculeuze functies van een iPhone zijn in 2024, sterker hij voert een anachronistisch mobieltje op; het gaat De Winter om het metaniveau. Hij situeert zijn verhaallijnen tegen de achtergrond van een veranderd wereldtoneel. Israël gaat een armoedige toekomst tegemoet: het land is in 2024 niet veel meer dan de zwaarbeveiligde maar vervallen stadstaat Tel Aviv. In dit opzicht is De Winter wellicht pessimistisch of zelfs taboedoorbrekend te noemen; het voortbestaan van de Joodse staat is voor hem allerm minst een vanzelfsprekendheid.

De Joodse hoogleraar geschiedenis Bram Mannheim staat centraal in het boek. Mannheim verliest zijn zoon Benjamin op een kwade dag. Verliest, want het jongetje dat liefkozend Bennie wordt genoemd, lijkt in rook te zijn opgegaan. In de chaos die zijn zoon door afwezigheid achterlaat, onderneemt Mannheim een zoektocht die begint rondom hun huis en uitmond in een minutieus uitgedachte expeditie door de gehele Verenigde Staten. De irrationele cijfermanie die bezit neemt van Mannheim is een ultieme poging om de wereld te ordenen. Een wereld waar hij geen grip op heeft.

Wanneer Mannheim jaren later genezen is van zijn geestesziekte, ziet zijn wereld er anders uit dan hij haar achterliet. Inmiddels heeft zijn beeldschone vrouw zich van hem laten scheiden en is zijn vader dement. Maar ook de politieke orde in de wereld is een geheel andere dan hij kende.

Het meesterlijke aan 'Het recht op terugkeer' zijn juist die verweven verhaallijnen die heen en weer schieten tussen nu eens de persoonlijke zoektocht van Bram Mannheim, dan weer de gang van het Joodse volk door de geschiedenis of de geopolitieke orde van het jaar 2024. De Winter echter, verliest zijn lezer nooit. Zijn woordkeus en emotiedosering zijn precies. Hoe groot het toneel ook is, de ontwikkelingen zullen zich nooit verheffen tot een bovenmenselijke onpersoonlijke beweging, ook al heeft de gewone sterveling er geen grip op.

Mannheim is omringd door kleurrijke figuren, die het verhaal de nodige diepgang opleveren. Zijn demente Nobelprijswinnende vader bijvoorbeeld, met wie hij een moeilijke relatie heeft, representeert niet alleen de havik in de strijd tegen het terrorisme, maar ook de afgetakelde vleesgeworden rationaliteit. Keer op keer leggen orde en ratio het af tegen chaos en onvoorspelbaarheid. De Winter schrijft weemoedig over de vervlogen tijden van hoop en glorie die in 2024 definitief verleden tijd zijn voor Israël. Maar er gloort hoop, want tussen de rokende puinhopen van een afkalvend land en een ingestort leven, vaart Mannheim op het kompas van hoop en geloof zijn kind tegemoet.

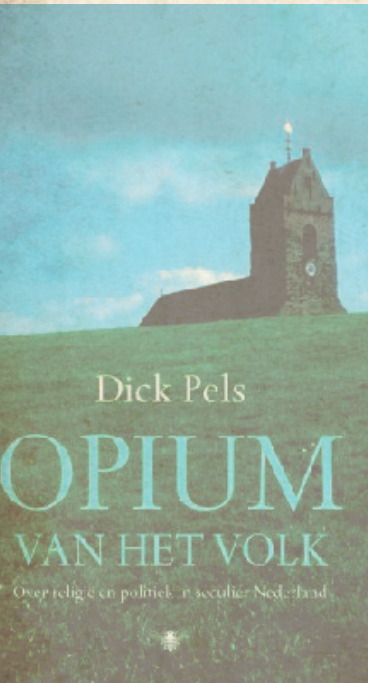

Titel: Het recht op terugkeer
Auteur :Leon de Winter
Uitgever :Bezige Bij, De
ISBN :9789023414469

Geestverruimende

'Opium van het volk' – Dick Pels

door TK

Titel: Opium van het Volk
Auteur: Dick Pels
Uitgever: De Bezige Bij
ISBN: 9789023435884

Als we Dick Pels goed moeten begrijpen, is zijn laatste boek, *Opium van het volk* een links alternatief voor religiekritiek. Hij positioneert zich daarmee tegenover onder meer Paul Cliteur en andere grote namen van de conservatieve Edmund Burke stichting.

Het cultuurrelativisme gaat uit van de opvatting dat culturen niet met elkaar vergeleken kunnen worden. Normen en waarden zijn niet universeel, maar standplaatsgebonden.

Een belangrijk element in het cultuurrelativisme is het waarheidsrelativisme. John Stuart Mill heeft dit bijvoorbeeld uitgewerkt in zijn feilbaarheidsbeginsel. Hij stelt dat geen mens onfeilbaar is, en dat we geen enkele mening, overtuiging of zelfs cultuur op voorhand kunnen uitsluiten, zonder haar aan de toets van het debat te onderwerpen.

Sommige cultuurrelativisme beweren dat alle culturen gelijk zijn, weer anderen zeggen dat ze überhaupt niet zijn te vergelijken, omdat ze daar te divers voor zijn. De cultuurrelativist is in beginsel tolerant. Het is niet zo dat hij elke cultuur of overtuiging zomaar accepteert en daaruit waarden overneemt, maar hij beseft dat hij niet feilbaar is, en accepteert het bestaan van andere opvattingen. Sommige cultuurrelativisme 'shoppen' in verschillende culturen om zo naar eigen inzicht het beste boodschappenpakket samen te stellen.

Critici beargumenteren overigens dat tolerantie juist niet bij cultuurrelativisme hoort, omdat tolerantie betekent dat je iets afwijst, maar wel gedoogd. Bij deze kritiek wordt wel uitgegaan van de zeer beperkte opvatting van het cultuurrelativisme dat alle culturen gelijkwaardig zijn.

Maar wat heeft dit met Pels te maken. Dick Pels is een relativist pur sang. Dat gaat echter niet zo ver dat hij andere opvattingen zomaar accepteert. In *Opium voor het Volk* positioneert hij zich sterk tegenover het waardenabsolutisme dat je aantreft bij orthodox of radicaal religieuzen en radicale verlichtingsdenkers en atheïsten. Pels' vertrekpunt is waarheidsrelativisme. Hij betoogt dat de waarheid niet bestaat, en ageert daarmee tegen alles wat pretendeert de waarheid te kennen; religieuzen en radicale verlichtingsfilosofen.

Soms hinderlijk zijn woordenschat tentoonsprekend, dan weer betrokken en vol vuur trekt hij ten strijde tegen de 'Opium van het Volk'. Religie, zo stelt hij, gaat uit van de nederige mens en onderwerping aan iets wat door de mensen zelf is geschapen. God is de opium die de mens zichzelf toedient, maar niet af kan zweren.

Dick Pels gaat liever uit van de eeuwige zoektocht naar waarheid, en stelt meteen vast dat we die nooit zullen vinden. Hij schopt tegen claims op de waarheid en het collectivistisch karakter van de meeste levensbeschouwingen. Daar moet linkse religiekritiek zich op richten, volgens Pels. Dit geldt ook voor radicale verlichtingsfilosofen en atheïsten, die een onbegrensd geloof hebben in de kracht van de rede.

Democratie, zo stelt Pels, is het politieke lichaam van het waarheidsrelativisme. Het is namelijk gestoeld op de twijfel van het ontbreken van de waarheid. Samen, en met soms radicaal verschillende inzichten wordt er gezocht naar de beste weg. Democratie draait om het zwarte gat van het ontbreken van de waarheid heen, en is daarmee de beste vorm om alle deelwaarheden te beschermen.

Dick Pels slaagt erin een overtuigende linkse religiekritiek op poten te zetten. Niet een die er slechts op gericht lijkt te zijn te bewijzen dat de islam achterlijk is en moslims een vereniging van Arabische fascistten. Maar dat zowel Mohammed als Jezus én verlichtingsfilosoof De Condorcet niet de hele waarheid kenden, en misschien zelfs niet eens een klein deel daarvan.

Zijn betoog is zeker het lezen waard, maar zijn soms radicale stijlbreuken tussen hoofdstukken zijn dat zeker niet. Ook zijn soms vervelende betweterige taalgebruik wordt zelfs de geoefende lezer soms te veel. Met één ding weet Pels echter nog meer te irriteren dan zijn taalgebruik. Hij noemt zichzelf graag intellectueel. Dick, als we dat vinden, dan doen wij dat wel.

Uitgelicht

Ibn Warraq

door RG

'Why I am not a muslim'

Met dit boek heeft Ibn Warraq een 'redelijk alternatief' voor Geert Wilders geschreven. "Spreek voor je eigen!", is een veelgehoord punt van kritiek op Geert, die volgens deze critici te veel doet alsof alle Nederlanders een probleem met moslims hebben, en die hiermee Nederlanders over de grenzen heen in gevaar brengt. Ibn Warraq spreekt daadwerkelijk voor zichzelf, zonder daarbij aan 'extremisme' in te boeten. Niet voor niets valt het boek open met een citaat van Ernest Renan: "Muslims are the first victims of Islam. Many times I have observed in my travels in the Orient, that fanaticism comes from a small number of dangerous men who maintain the others in the practice of religion by terror. To liberate the muslim from his religion is the best service that one can render him." Goedemorgen, cultuurrelativisten! Des te harder klapperden mijn oren van ongeloof toen nog geen tien pagina's verderop de naam opdook van de man die door clutuurrelativistisch ("vrijzinnig") Nederland wordt verafgood: John Stuart Mill. Deze schrijft namelijk in *On Liberty*: "Strange it is, that men should admit the validity of arguments for free discussion, but object to their being 'pushed to an extreme'; not seeing that unless the reasons are good for an extreme case, they are no good for any case." Machiavelli had het nauwelijks treffender kunnen verwoorden.

Het in zekere zin non-argument "sla Ibn Warraq er nog eens op na", zal vermoedelijk nog regelmatig uit mijn mond ontsnappen. Een verwijzing naar het hoofdstuk over de totalitaire aard van Islam is daarbij niet ondenkbaar. Hierin geeft Warraq het woord aan Bertrand Russell, omstreden maar zeer gerespecteerd geschiedsfilosoof, die ons in enkele zinnen haarfijn uitlegt dat Islam meer met communisme dan met christendom te vergelijken is. Dit boek is zeker een aanrader.

'Leaving Islam'

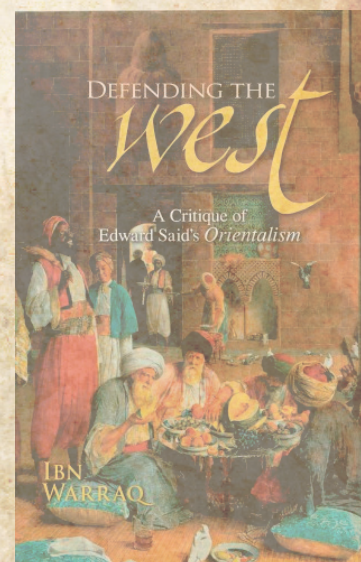
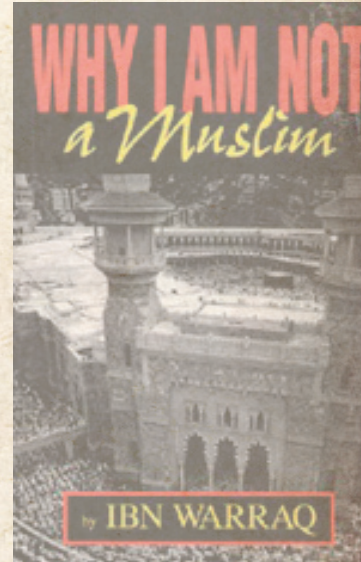
In zijn oorlog tegen de islam zelf, en de mensen die daar gematigd tegenover staan, kwam Ibn Warraq in 2003 met het zeer onderhoudende werkje *Leaving Islam*. Hierin laat hij een stuk of vijftientig mensen van over de hele wereld aan het woord, die allen op een andere manier te maken hebben met keerzijden van de islam. Vernieuwend is het boek nauwelijks, gezien het grote aantal 'herkenbare' verhalen. Wel snijdt Ibn Warraq een lichtelijk nieuwe blik aan, door niet de islam maar de politieke stroming 'islamisme' als publieke vijand nummer één te zien. "Unless a reformed, tolerant, liberal kind of islam emerges soon, perhaps the final battle will be between Islam and Western Democracy", citeert Warraq zijn geestverwant Arthur Koestler. Het boek als geheel is het doorbladeren waard, maar is te weinig onderscheidend om het in één ruk uit te lezen.

'Defending the West'

Terwijl de twee vorige boeken van Warraq beide een aanklacht vormen tegen het islamisme, is *Defending The West* eerder een verheerlijking van Westerse democratie en een aanval op de manier waarop 'het oosten' daar tegenaan kijkt. De ophanging voor dit omvangrijke betoog is Edward Saïd's *Orientalism* uit 1978. Hierin betoogt Saïd dat de Westerse Kijk op de Oriënt volledig bepaald is door vooroordelen uit het koloniale tijdperk. Koren op de molen van Ibn Warraq, die – naast dat hij het er niet mee eens is – betoogt dat de oosterlingen door Saïd's werk massaal zelfmedelijden hebben gekweekt, en zichzelf als een slachtoffer van het Westen zijn gaan zien. Oorzaken van terrorisme, aldus Warraq.

Zijn theorie is niet onomstreden, maar het boek is des te meer de moeite waard. Niet alleen omdat het een prachtige blik biedt op culturele verschillen en overeenkomsten tussen oost en west, maar ook omdat het ons Westelingen een concreet handvat biedt voor onze culturele toekomst. Punten van kritiek zijn er amper; enkel het ontbreken van een leeslint is storend. Daarnaast wordt het feit dat Warraq op de achterflap laaiend enthousiaste critici citeert die in het boek zelf (meerdere malen) (positief) geciteerd en aangehaald worden, niet zo koosjer geacht.

Een tip van uw recensent: hoofdstuk 15, waarin Warraq in een vogelvlucht door onze gouden eeuw loopt. Als buitenstaander kiest hij voor een doorsnee die wij Nederlanders zelf anders hadden gekozen, maar die desalniettemin steek houdt. Ik heb me nooit de schoonheid van het woord 'fijnschilder' beseft, maar sinds ik het hier aantrof, midden in een Engels boek, geloof ik dat er nauwelijks mooiere woorden bestaan in het Nederlands.

Titel: *Defending the West*
Auteur: Warraq, Ibn
ISBN-13: 9781591024842
Uitgever: Prometheus Books

Titel: *Leaving Islam*
Auteur: Warraq, Ibn
ISBN-13: 9781591020684
Uitgever: Prometheus Books

Titel: *Why I am not a muslim*
Auteur: Warraq, Ibn
ISBN-13: 9780879759841
Uitgever: Prometheus Books

In de vorige DEMO beten de Amsterdamse (deel)raadsleden Alexander Scholtes en Jan Paternotte het spits af. In deze DEMO interviewen Jeroen Mimpen (duo-raadslid Kralingen-Crooswijk Rotterdam) en Lise Lotte Kerkhof (oud-duoraadslid Leiden) elkaar over politieke passie, resultaten en natte dromen.

They

Lise Lotte Kerkhof (26)

Wat is er nu echt mooi aan het commissiewerk in Leiden?

Afgelopen september heb ik mijn duoraadslidmaatschap neergelegd vanwege een fulltimebaan bij het politiek strategische adviesbureau Maes Okhuijsen. Het commissiewerk voor D66 Leiden heb ik echter tweeënhalft jaar met veel plezier gedaan. Ik kon concreet iets betekenen voor 'mijn' stad en ik heb de gemeentepolitiek leren kennen. Als duoraadslid was ik onder andere woordvoerder op het gebied van onderwijs en welzijn en bestuur en dienstverlening. In de Leidse politieke arena kreeg ik de kans om met deze thema's aan de slag te gaan. Dat maakte het echt mooi!

Hoe zien andere raadsleden jou in Leiden? Word je wel serieus genomen?

Politiek in Nederland is polderen en zoals overal is politiek dynamisch. Dit geldt wat mij betreft ook voor de contacten in het Leidse raadshuis. Afhankelijk van het politieke seizoen sluit je vriendschappen om je doelen te bereiken. D66'ers moet je altijd wel serieus nemen, omdat ze politiek zelf meestal serieus benaderen. Een goede graadmeter zijn mijn ingediende moties.

Die haalden het meestal wel. Bij een nieuwe bezuiniging werden ze jammer genoeg weer onderdeel van de bezuinigingsvoorstellen. Politiek is typisch een zaak van de lange adem.

Wat is nu het meest concrete dat jij voor een progressieve, Leidse student hebt betekend?

In de gemeenteraad kon ik zelf niet veel doen voor de Leidse student, omdat ik ook lid was van de universiteitsraad. Het is niet toegestaan om met dubbele petten te spreken in de raadscommissie. In de universiteitsraad heb ik wel concrete zaken voor elkaar gekregen. Het belangrijkste vind ik zelf de basiskwalificatie docenten. Een docent moet aantonen dat hij of zij het Engels beheerst voordat hij of zij in het Engels mag doceren. Uit een studentenenquête, van mijn studentenpartij over de kwaliteit van het onderwijs, bleek dit de grootste ergernis. Je gaat ook de programmacommissie voorzitten.

Kun je aangeven hoe je dat aan gaat pakken?

De gemeenteraadsverkiezingen van 2010 lijken ver weg, maar de juiste voorbereiding kost tijd.

Het programma moet medio augustus 2009 af zijn, zodat de D66 leden weten waarvoor zij zich kandidaat stellen. De commissieleden stel ik verantwoordelijk voor een thema of onderwerp naar keuze. Zij organiseren samen met mij per onderwerp één of twee bijeenkomsten waarbij kiezers, deskundigen, partners in de stad en D66-leden zich kunnen uitspreken over de behaalde en toekomstige speerpunten voor dat specifieke onderdeel van het programma.

Wat is jouw ultieme politieke natte droom?

D66 regeert landelijk met 25 zetels in een coalitie met de VVD en GroenLinks. Het is een politiek tijdperk waarin overheidsverantwoordelijkheid en maatschappelijke vrijheid helder zijn afgebakend. Tweede Kamerleden en ministers praten in oplossingen. Het debat gaat niet over schuld en fouten in het verleden. Waarom is dit een politieke droom? Denk aan de moeizame verhouding tussen onderwijs en politiek. De weg hier naar toe? Lees eens het rapport Dijsselbloem. Dit rapport komt op papier aardig in de richting, maar moet nageleefd worden. Dit natuurlijk door D66'ers met lef die oplossingen belangrijker vinden dan politiek gewin!

raadsleden

Jeroen Mimpfen (28)

Hoe combineer jij je baan met het politieke leven in Rotterdam?

Ik werkte tot eind november nog voor het Humanistisch Instituut voor Ontwikkelingssamenwerking (Hivos) als coördinator van een kennisprogramma over de opbouw van het maatschappelijk middenveld in ontwikkelingslanden, maar vanaf 1 december werk ik voor het landelijk bureau van D66 als ledenmanager. Dat is ook een baan die flexibel ingericht moet worden, en dat sluit goed aan bij nevenactiviteiten zoals mijn politieke werk voor het Rotterdamse afdelingsbestuur en de deelraad in Kralingen-Crooswijk. Een 9 tot 5 baan is niets voor mij, ik ben meer van 10 tot 10 en dan afsluiten met een borrel!

Op welke behaalde publiciteit ben je trots?

In de deelgemeente Kralingen-Crooswijk gebeurt heel veel. Er is veel stedelijke herstructurering in ontwikkeling. Het bekendste voorbeeld is Nieuw Crooswijk – wat inmiddels veel vertraging heeft opgelopen – maar ook andere wijken, zoals Jaffa, gaan op de schop. Als burgerraadslid voor D66 in de commissie Ruimte let ik met name op de burgerparticipatie in deze ruimtelijke

projecten. De deelgemeente heeft er een handje van om zelf plannen te ontwikkelen en uit te voeren terwijl de betrokkenheid van bewoners vaak slecht is vormgegeven. Dit leidt soms tot slechte plannen en veel verzet van bewoners. Daar spelen we als D66 goed op in!

Publiciteit hebben we daarnaast gehaald met de komst van een helikopterplatform in een natuurgebied. D66 is daar tegen omdat de effecten voor de natuurlijke omgeving nog onbekend zijn en veel bewoners wederom van niets weten. Samen met de fractie op de Coolsingel en maatschappelijke organisaties hebben we dit probleem op de kaart gezet!

Waar komt je politieke passie eigenlijk vandaan?

Mijn politieke passie komt allereerst uit een soort van rechtvaardigheidsgevoel: er gebeurt te veel wat gewoon niet juist is en veel beter georganiseerd kan worden! Daarnaast hou ik van het politieke spel: debat, strategie, netwerken en noem maar op. Beide aspecten zijn nodig om actief te kunnen zijn en blijven in de politiek. Je idealen enerzijds, maar anderzijds ook de passie voor het politieke spel.

Als je Tweede Kamer lid wordt bij de a.s. verkiezingen voor welke portefeuille zou je dan gaan?

Er is zo veel te doen in de politiek, maar de portefeuille ontwikkelingsamenwerking heeft nu misschien wel de meeste aandacht nodig. Onze bijdrage en de effectiviteit van de ontwikkelingsgelden liggen onder vuur. Het debat in de kamer is echter niet van hoog niveau: er zijn weinig echte experts en de problematiek is erg complex. Inmiddels heb ik ongeveer zes jaar in de ontwikkelingsamenwerking gewerkt, en specifiek op het gebied van kennisontwikkeling op dit thema. Daarmee zou ik graag een kwalitatieve impuls aan het debat willen geven en de nuance willen brengen in dit zo complexe beleidsterrein.

Met welke D66'er identificeer jij je?

Ik ben niet zo van het identificeren met D66-grootheden. Ik identificeer me nog het meeste met nieuwe D66-leden die de stilstand van het huidige kabinet zat zijn. Mensen die wel durven praten over hervorming van de hypotheekrenteaftrek, die het ontslagrecht wel willen hervormen, en die wel vooruit willen met Europa!

**“Als de lampen branden,
blijft de Taliban weg.”**

De ISAF-missie in Afghanistan

Door Thijs Kleinpaste en Carola Zandbergen

An het woord is Joost Kuipers, Eerste Luitenant bij de Luchtmacht en gestationeerd op het Air Operations Control Station Nieuw Millingen (AOCS NM) in de bossen van Gelderland. Voor zijn functie als Public Affairs Officer werd hij in 2007 uitgezonden naar Afghanistan, en gelegerd in Kandahar, een provincie aan de zuidgrens van Uruzgan. Vanuit deze provincie leidt ISAF de vredesmissie in het zuiden van Afghanistan.

Een persoonlijke verhaal over de vredesmissie.

Uitgezonden

“Ik ging er eigenlijk vrij plotseling heen als invaller voor een collega van me. Ik stond namelijk niet aangewezen voor die periode. Ik moest mijn spullen pakken, afscheid nemen en binnen een paar weken zat ik in Afghanistan. Ik was gedetacheerd bij de Nederlandse Air Task Force van ISAF. Natuurlijk vond ik het spannend. Van tevoren probeer je een beeld te vormen van Afghanistan. Van foto’s en beelden die je op het nieuws ziet. Mijn vriendin wist dat ik een keer uitgezonden zou worden, we stonden er samen ook achter. Dat geeft ook een goed gevoel.”

“Toen ik aankwam viel ik eigenlijk met mijn neus in de boter, voor zover dat van toepassing is dan. De NAVO was net de grootste operatie in haar geschiedenis gestart. Er werd een offensief gestart om een nabije stuwdam in handen te krijgen zodat twee miljoen Afghanen van stroom konden worden voorzien. Echt goed werk. Als public affairs man had ik gelijk contact met de grootste nieuwsstations en persbureaus ter wereld, zoals Associated Press en FOX. Ik zat in een groot internationaal kamp met 11.000 man, waaronder veel Britten, Canadezen en Amerikanen. Het waren lange dagen, heel veel tijd om me zorgen te maken had ik niet, hoewel je natuurlijk momenten hebt. De dag dat ik binnenkwam kreeg ik meteen een briefing over wat te doen bij een eventuele raketaanval, dat hoort er nou eenmaal bij. Als het luchtalarm afgaat moet je zo snel mogelijk plat op de grond duiken, dekking zoeken en dan zo snel mogelijk naar de bunker.”

De eerste aanval

“De eerste paar dagen dat ik op het kamp was, waren relatief rustig, maar op een zeker moment klapte toch een eerste raket in. Dat is schrikken, maar toch raakte ik niet in paniek. Je wordt er op voorbereid, je wordt er op getraind. Britse en Canadese jongens hadden dit al vaker meegemaakt en waren er bijna relaxed onder. Niet echt natuurlijk, maar zij wisten wat er ging gebeuren, en zaten toch opvallend kalm in de bunker. Na verloop van tijd wist ik ook dat als ik net zat te eten, dat ik dan wel mijn dienblad mee moest nemen, omdat ik anders meer dan een half uur in die bunker op een houtje zat te bijten en daarna geen kans zou krijgen om alsnog te eten. Het is ook een keer echt dichtbij gekomen. Toen sloeg er een raket op enkele tientallen meters in. Dan beseft je ‘ze schieten echt’. Het is onwerkelijk als dat beseft dan echt tot je doordringt.”

Ramp Ceremonies

“Omdat het zo’n grote internationale troepenmacht was die daar gestationeerd zit kwam het ook voor dat er Ramp Ceremonies waren. Dat gebeurt als een soldaat gesneuveld is. Met zijn allen vorm je dan een soort erehaag en de kist komt dan langs met daarachter een doedelzakspeler. Vooral de eerste keer hakte er echt in. Het is zo zichtbaar, het komt zo dichtbij dan. Ik was aanwezig toen het eerste slachtoffer van oorlogshandelingen aan Nederlandse kant viel, Korporaal Strik, in april 2007. Hij zat bij ons op de compound. Op het moment dat het gebeurt ben je er als public affairs man heel erg druk mee, maar als je even voor jezelf hebt denk je ‘wat is hier in godsnaam gebeurd?’ Dat zijn slikmomenten. Toen ik die

dag eindelijk een momentje voor mezelf had heb ik ook direct naar huis gebeld. Mijn moeder dacht: 'Het zal Joost toch niet zijn?' Op het journaal werd namelijk aanvankelijk gesproken over een Nederlander."

"Het zeker niet zo dat het leven daar een aaneenschakeling is van rouw en raketaanvallen. Het komt voor, natuurlijk, maar je bent vooral bezig met je werk. Dat blijft toch het grootste onderdeel van het dagelijks bestaan in zo'n kamp, en ook het belangrijkste. Wat je ziet is vooral het resultaat van het werk dat de internationale gemeenschap daar doet."

Geen oorlogsfilm

"Het thuisfront is natuurlijk heel erg betrokken bij wat er allemaal gebeurt. Zo'n beschieting met raketten is gevaarlijk en soms angstig, maar het is niet wat ze er thuis van voorstellen. De media geven wel een goed beeld, maar op de een of andere manier denken mensen toch snel aan scènes uit oorlogsfilms. Zo is het nou ook weer niet. Gelukkig hadden we goede mogelijkheden om contact te houden met thuis. Dat was voor mij en mijn vriendin erg prettig. Ik denk dat een uitzending voor het thuisfront soms zwaarder is dan voor onszelf. Wij zijn dagenlang druk met erg zinvol werk, en echt niet de hele dag bezig met dreiging van een raketaanval, zo is het ook niet. Het thuisfront is alleen afhankelijk is van berichtgeving die ze soms op eigen manier interpreteren."

Weer terug

In 2010 moet Joost waarschijnlijk weer terug naar Afghanistan. Hij blikt terug op wat hij toch een goede en vooral indrukwekkende ervaring noemt.

"Ik kijk met voldoening terug op mijn periode in Afghanistan. Het team waarmee ik werkte, de mannen en vrouwen van de Air Task Force, waren zeer gedreven in het werk dat zij deden. Er zijn die slikmomenten, maar ze bepalen niet het dagelijks leven. Het kameraadschap dat we onderling hadden zorgde er bovendien voor dat ik met een positief gevoel terugkijk. Het voelt goed dat je vanuit de luchtmacht de grondtroepen kan ondersteunen en beschermen. Vooral ook de professionele manier waarop dat gebeurt en de waardering van de internationale troepen op de grond maken je als lid van het detachement trots op dat je bij de Air Task Force hoort. Wat je soms voor mensen kunt betekenen is heel zichtbaar. We hebben een keer in een overstroomd gebied 500 Afghanen uit het kolkende water gehaald met helikopters, samen met de collega's van de Landmacht in Uruzgan."

"Ik kan me ook goed herinneren dat we uit afgelegen dorpen rekruten voor het Afghaanse leger en politie ophaalden met helikopters. Zij konden dan een training krijgen. Het opbouwen van het land staat centraal in de ISAF missie. Daar hoort het offensief om de stuwdam in handen te krijgen bij, maar ook begeleiding bij het vormen en opbouwen van de nationale veiligheid door soldaten en politieagenten te trainen. Ik heb ook het totaalplaatje van de missie gezien. Alle projecten en operaties die ISAF uitvoert, zoals bijvoorbeeld die van die stuwdam of gezondheidsprogramma's. 's Avonds zie je de lampen branden in dorpjes. En als de lampen branden, dan blijft de Taliban weg."

ISAF

De Nederlandse afvaardiging in Afghanistan maakt deel uit van de International Security Assistance Force (ISAF). Deze internationale vredesmacht werd tijdens de Bonn-conferentie van 2001 in het leven geroepen met als voornaamste taak de interimregering bijstaan in het handhaven van de veiligheid in het land. Sinds 2003 zijn de doeleinden uitgebreid en is ISAF bij verschillende wederopbouwprojecten actief. In totaal werken er 37 landen mee aan de NAVO operatie. Momenteel zetten 19.000 militairen zich in voor veiligheid en wederopbouw in de zuidelijke provincies Uruzgan, Kandahar, Helmand en Kabul, waarvan 1650 afkomstig uit Nederland. De totale vredesmacht in heel Afghanistan bestaat uit ruim 35.000 militairen.

Angst

is sterker dan wapens

Hoelang was het geleden dat mensen hun deuren open konden laten staan, en de autosleutels altijd in het contact lieten zitten om ze maar niet kwijt te raken? Twee generaties geleden was dit nog gewoon mogelijk. De AOW-ers van nu konden zich dit bijna na eve gedrag toen nog permitteren, maar vandaag de dag zijn het diezelfde AOW-ers die na zonsondergang niet meer alleen over straat durven en liever omlopen wanneer ze bij een donker steegje aankomen. Niet gemotiveerd vanuit gezondheidsoverwegingen overigens. In plaats daarvan trekken zij zich liever terug in de genegenheid van hun hermetisch afgesloten optrekje.

Door Jeffrey Boertien

In een verhardende maatschappij waar het populisme de scepter zwaait en de doodstraf weer een beetje bespreekbaar dreigt te worden, lijkt veiligheid een voor de overheid utopisch begrip. Ondanks decennia aan beloften, die al dan niet waargemaakt zijn, breekt het gevoel van veiligheid diepterecord na diepterecord. Inmiddels zijn we al zo ver dat we mensen die het slachtoffer zijn van zinloos geweld hun onverantwoorde gedrag gaan verwijten, want "wie gaat er op dat tijdstip nou nog alleen over straat?" Het kan toch niet zo zijn dat onze maatschappij zo beheerst wordt door angst dat het ons doen en laten beïnvloedt en belemmert? Naar mijn idee hebben we hier eindelijk een gevleugelde politieke uitspraak waar zelfs de gehele Haagse Politiek zich achter weet te scharen, ware het niet dat iedere partij het op een andere manier denkt op te moeten lossen.

Hoe anders gaat het in het land of the free, waar een goed burger het van krantenjongen tot krantenmagnaat schopt, maar waar onschuldige mensen in Guantanamo Bay tot de dag van vandaag nog steeds geen eerlijke rechtspraak hebben gehad. Onschuldig, want is het niet zo dat iemand onschuldig is tot het tegendeel is bewezen? Dit land van vrijheid en onbegrensde mogelijkheden investeert wel degelijk in veiligheid. De beveiliging van de buitengrenzen is na 9/11 enorm toegenomen en met The Patriot Act en de op vrijmetseleprincipes gebaseerde Central Intelligence Agency weet de overheid de vrijheden van de burgers in te perken omwille van "National Security". Dit terwijl de gemiddelde Amerikaan nog steeds het begrip vrijheid zal noemen in een patriotische bui, ondanks het feit dat zijn of haar vrijheden wel degelijk worden afgenomen. Nu zal ik het filosofische debat over ultieme vrijheid wat gepaard zou gaan met bandeloosheid niet aangaan, maar het mag duidelijk zijn dat het begrip vrijheid meer gevoelsmatig tot stand komt, dan door feitelijke gebeurtenissen.

Zo geldt dat ook voor veiligheid. We maken de straten breder, ruimer en schoner. Verlichting staat niet meer op iedere hoek, maar zodra de reikwijdte van de vorige lantaarnpaal is bereikt staat er alweer een nieuwe. Met blauw op straat moet worden uitgekeken, want met veel

politie vragen mensen zich af waar deze extra mankracht voor nodig is. Het is niet voor niets dat de overheid juist op deze manier in veiligheid investeert. Zekere burgers zijn betrouwbare burgers, maar daarmee is uiteraard nog niet alles gezegd. Dat mensen een veilig gevoel krijgen bij bovengenoemde factoren is omdat deze maatregelen het de criminelen moeilijker maakt. We kunnen dreigingen zien aankomen, inschatten en erop anticiperen. Dat maakt het voor onze minder welwillende medemens minder aantrekkelijk om juist bij ons toe te slaan. De gelegenheid maakt niet altijd de dief, maar zonder gelegenheid zal er helemaal geen sprake zijn van een dief. Hier speelt de overheid dan ook maar wat graag op in.

Zoals ik al eerder zei: hoe anders gaat het er in de Verenigde Staten aan toe. Natuurlijk probeert de overheid daar ook door preventief en repressief handelen de criminaliteit te verminderen, maar het gaat veel verder. Zo kwam er onlangs een nieuwe button op de markt met: "Proudly Unarmed. What does this say to a criminal? Rob me!", een initiatief dat in de vele midnight-shows die het land rijk is belachelijk werd gemaakt. Amerikanen maken het criminelen het liefst zo moeilijk mogelijk en houden als het even kan met hand en tand vast aan het tweede amendement van hun grondwet, waarin het recht op het dragen van wapens wordt beschreven. Wapens zijn alleen een middel om crimineel gedrag mee te vertonen en zouden dus ook kunnen helpen bij de bestrijding hiervan. Wapens zelf zouden geen aanleiding geven tot crimineel gedrag of zoals de bekende bumpersticker ons leert: "Blaming guns for Columbine is like blaming spoons for Rosie O'Donnell being fat."

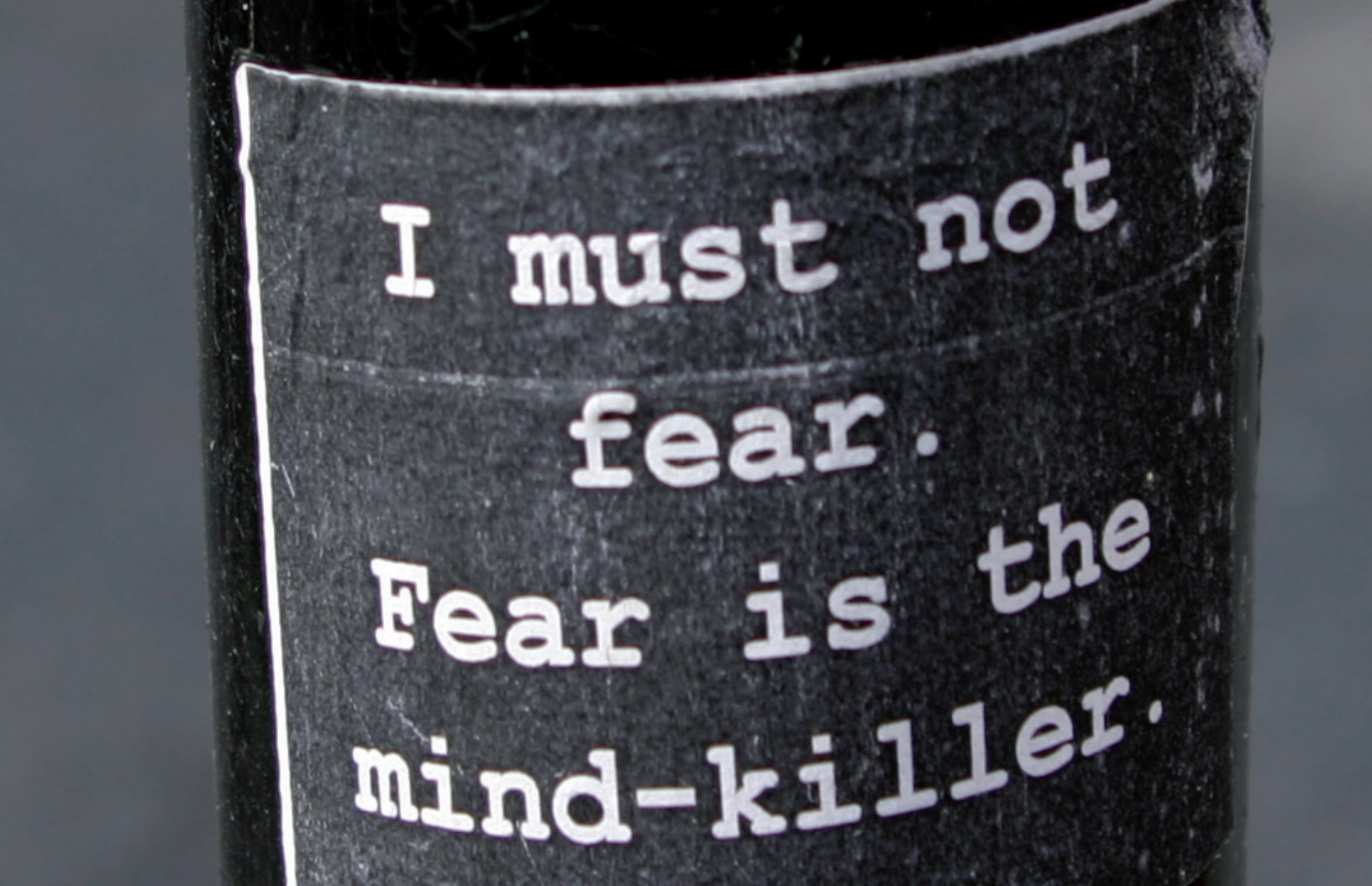
Maar het gaat nog verder. De overheid subsidieert zogeheten civic watch scemes, waarin bewoners de handen ineenslaan om samen hun buurt veilig te houden. Het aantal incidenten in deze buurten verminderd enorm, simpelweg doordat mensen het recht in eigen handen mogen nemen. Ze moeten hierbij natuurlijk wel voldoen aan de eis dat ze kwaad alleen gebruiken om kwaad te bestrijden, maar de waarschuwing alleen al schrikt vaak genoeg af.

De vraag rijst dan ook waarom we dit bewezen principe niet in Nederland mogen toepassen? Zelfverdedigingscursussen zijn razend populair geworden en laten we eerlijk zijn: met pepperspray aan mijn sleutelbos, extra stevige sloten op de deur en een buurt waarmee ik samen uitkijk naar onrecht zou ik mij stukken veiliger voelen. Mijn hoogbejaarde buurvrouw zal echter de schrik om het hart slaan. Dit stukje veramerikanisering mogen we in een rechtsstaat als de onze absoluut niet toelaten, al zal de gemiddelde populist ons graag willen overtuigen van deze geen-woorden-maardaden-aanpak.

Eigenrichting, in welke vorm dan ook, moet koste wat kost worden tegengegaan. Zodra de overheid de andere kant opkijkt wanneer iemand voor eigen rechter speelt, zetten we de deur open naar willekeur. Zelfs al kan het vanuit onze optiek nog zo duidelijk zijn dat iemand kwaad in de zin heeft, pas nadat een onafhankelijke rechter het volledige dossier heeft onderzocht en iemand schuldig heeft bevonden, dan pas is een verdachte ook daadwerkelijk schuldig. Iedere zichzelf respecterende rechtsstaat hoort in iemands onschuld te geloven totdat het tegendeel (onherroepelijk) bewezen is en hoort de vrijheden van de burgers te garanderen door nog liever tien criminelen vrij rond te laten lopen dan één onschuldige in de cel te laten belanden.

Zodra we hierin steeds de grenzen gaan verleggen door wie dan ook meer bevoegdheden te geven om crimineel gedrag tegen te gaan, verleggen we de grenzen van de rechtsstaat steeds meer richting die van een politiestaat. Was er niet onlangs een rechter die een gekleurde man, waarvan onomstotelijk vaststond dat deze illegaal in drugs handelde, vrijsprak vanwege de beweegredenen die de recherche had om deze man aan te houden? Politie hield de man namelijk aan vanwege het feit dat deze een meer zomerse teint over zich heen had dan zichzelf en uit een niet nader te noemen bar kwam lopen die meer berucht dan beroemd was.

Nederland stond op haar achterste benen, want "hoe kan de rechter nou een schuldig bevonden crimineel laten lopen?" Nu vraag ik mijzelf ook af of er niet ergens een gulden middenweg is

I must not
fear.
Fear is the
mind-killer.

waarbij politie bestraft wordt en deze jongeman alsnog zijn 'verdiende' loon zou kunnen krijgen. Maar stelt u zich nou eens voor dat deze handelswijze van recherche beloond wordt in de vorm van een veroordeling. Hoe vaak zal u dan aan worden gehouden vanwege uw huidskleur, voorliefde voor een gemillimeterde coiffure, tatoeages of gouden sieraden? Zodra hier geen duidelijke lijn wordt getrokken komt de politiestaat bij iedere onnodige aanhouding dichterbij.

Nu zal ik niet in de populistische werkwijze die ik eerder bekritiseerde willen vervallen door alleen maar aan te geven wat niet zou moeten kunnen en mogen. Het lijkt me duidelijk dat wij in onze tolerante samenleving intolerantie voor andermans rechten niet mogen tolereren en een oplossing is dan ook hard nodig. Nu ben ik geen criminoloog, advocaat of doorgewinterde onderzoeker en een kant en klare oplossing zal ik niet aan kunnen dragen, al was het alleen al om het feit dat deze niet bestaat. De oplossing die aangedragen zal moeten worden zal uit meerdere segmenten bestaan en mij ontbreekt de kennis, laat staan de ervaring om deze aan te kunnen dragen. Toch zou ik graag een voorzet willen geven.

Een belangrijke kern van deze oplossingen zal naar mijn idee moeten bestaan uit zwaardere straffen, een principe waarvan geclaimd wordt te zijn bewezen dat het niet werkt. Dit komt echter omdat zwaardere straffen toegepast worden op zware delicten. We zien dan ook in ons verhardende rechtsklimaat dat het aantal levenslang veroordeelden het afgelopen decennium is vertienvoudigd. Nu laat ik het cellentekort – of kamertekort, ik zal zelf als aankomend student het grootste

gedeelte van mijn studiefinanciering ook kwijt zijn aan het betrekken van een soort woonruimte – gemakshalve in het midden.

Maar als ik het over strenger straffen heb, dan heb ik het over het strenger straffen van lichtere delicten en ook laakbaar of onverantwoordelijk gedrag. En of deze lichtere delicten nou hun oorsprong vinden in verving, ophitsing of groepsdruk, het betreft hier vaak de gelegenheidscriminelen.

Het zijn deze gelegenheidscriminelen die voor het versterkte gevoel van onveiligheid zorgen. Overvallen, berovingen en intimiderend gedrag hebben ons gevoel van onveiligheid de laatste jaren versterkt. Willen we dat mensen zich veilig gaan voelen, dan zijn het in de eerste plaats deze criminelen die aangepakt moeten worden.

En mijns inziens zal zwaardere straffen bij de aanpak van deze vorm van criminaliteit één van de steunpilaren moeten zijn. Gelegenheidscriminelen die de risico's afwegen tegen de mogelijke beloning zullen een korte celstraf niet zien als iets dat hen zal weerhouden.

Van hoge celstraffen gaat een afschrikwekkend effect uit, en deze zouden in dit geval dus effect kunnen hebben. Het gaat immers om een betrekkelijk eenvoudige afweging. Na drie maanden gevangenisstraf zal de drang om het nog een keer proberen niet gedaald zijn, maar zal deze vanwege het verhoogde aanzien zelfs verhoogd zijn. Worden de straffen zwaardere en langer en gaan voorwaardelijke straffen een groot probleem inhouden voor de terugvallende crimineel, dan weegt het mogelijke rendement niet meer op tegen de risico's.

Kortom, onze overheid zal er alles aan moeten doen om ons veiligheid te bieden onze vrijheden te waarborgen. Dit zou de hoogste prioriteit moeten zijn aangezien het een randvoorwaarde is voor onze democratische rechtsstaat. Een rechtsstaat waarbij het er niet om gaat dat het recht koste wat kost zegeviert. Denk bijvoorbeeld aan de ne bis in idem-regel.

Nee, het gaat om een rechtsstaat waarbij de overheden gecontroleerd kunnen worden door burgers die daarmee hun eigen rechten veilig stellen. Rechten die gewaarborgd moeten worden om een willekeurige en te machtige overheid tegen te gaan. Bij het beveiligen van de samenleving mogen we dan ook absoluut niet in navolging van Groot-Brittannië en de Verenigde Staten ervoor kiezen de burgers hun eigen problemen op te laten lossen. Daarmee geeft de overheid te kennen het zelf niet meer in de hand te hebben en zo ver mag het nooit komen. Dat jou veiligheid erop vooruitgaat zegt nog niets over de veiligheid van een ander, laat staan de rechten van een ander. Alleen binnen het door de wet gegeven kader moet misdaad bestreden en veiligheid gegarandeerd worden. Daarbij zie ik in dat zwaardere straffen nog helemaal niets voorstellen, want preventief valt er zoveel meer te verwezenlijken.

Laten we in ieder geval alles uit de kast halen wat nodig is om van deze samenleving een veiligere te maken. De deuren hoeven van mij niet wagenwijd open te staan en de autosleutels hoeven niet in het contact te blijven zitten. Zolang alle mensen die zijn verzand in "die goeie ouwe tijd" ook nog maar van dit tijdperk kunnen genieten. Laten we wel wezen: uiteindelijk is er maar een hele kleine minderheid gebaat bij een ongestructureerde en onveilige samenleving.

De toekomst van Defensie

Sinds de val van de muur in 1989 en het opvolgende verdwijnen van de Unie van Socialistische Sovjet Republieken is Nederland aan het bezuinigen geweest op haar militaire apparaat. De dreiging was sindsdien immers over, de eeuwige vrede kon beginnen. Is dat echter wel zo? Was dit een terechte gedachtegang? Wat is voor nu een verstandige keuze?

Door Lourens Dinger

De eerste vraag is ondertussen makkelijk te beantwoorden. Hoewel Al Qaida al jaren bestreden werd, kwam de grote klap met de aanslagen in 2001. Amerika raakte in een oorlog verzeild, en met Amerika haar NAVO-bondgenoten, waaronder wij. Niet dat dit een reden was om extra geld aan Defensie uit te geven, (ondertussen werden de Orion verkenningsvliegtuigen en enkele fregatten verkocht), maar een nieuw doel voor ons leger was er. Samen met onze bondgenoten was de strijd in Afghanistan een feit.

Zoals Sun Tzu al zei: Generaals vechten de vorige oorlog. In het geval van de Nederlanders was dit Srebrenica, waar we onder VN-vlag het lachertje van de wereld werden. De regering hield het op opbouwwerkzaamheden terwijl onze jongens en meiden dagelijks onder vuur genomen werden. Wel wisten ze daar een prestatie van voormaats neer te zetten. Ondanks dat ze in vreemd gebied moesten opereren en in de minderheid waren, brachten ze stabiliteit in de gebieden waar ze zaten. Dat dit met zeer heftige gevechten samenging (Chora), sijpelt nu ook langzaam door tot in Den Haag.

Een helder beeld wat we met Defensie willen is er helaas nog niet. Ideeën als we gaan op in een Europese strijdkracht of we spitsen ons toe op één vorm van oorlogvoeren, als onze partners dat ook doen vormen we gezamenlijk een superleger zijn leuk, maar hebben noch een goede grondslag, noch enige realiteitszin.

Wellicht is het verstandig om eerst eens te kijken naar de huidige situatie en waar we mogelijk in

verzeild kunnen raken.

De aanval op Afghanistan was er een uit naam van artikel 5 van het NAVO-verdrag: een aanval op één is een aanval op allen. Het land diende als uitvalsbasis voor de terroristen van Al Qaida. Hier zijn vooralsnog vooral grondtroepen nodig, eventueel ondersteund door F16's en helikopters. Het ziet er niet naar uit dat er snel een einde aan deze missie komt. Ja, Nederland heeft gezegd dat we daar in 2010 vertrekken, maar dit is allerminst zeker. Gezien de gewilligheid van andere landen om bij te dragen en het stijgen van de PvdA in de peilingen kunnen we er wel van uitgaan dat er ook nog na 2010 Nederlanders in Afghanistan zitten.

De Somalische piraten zijn enorm in aantal toegenomen en de economische schade die zij de wereldhandel berokkenen loopt ernstig uit de hand. Hier zijn marineschepen nodig die, met behulp van helikopters, de piraten uit kunnen schakelen. Een gezamenlijke aanval van de NAVO op de piratensteden moet niet als een onmogelijkheid worden gezien. Als Obama straks enigszins dezelfde lijn volgt als Clinton deed, dan ligt dit zeer wel in de mogelijkheden.

Een derde punt van zorg is de houding van Venezuela richting de Antillen, en dan met name Curaçao. Het is niet onwaarschijnlijk dat Chavez hetzelfde gaat proberen als de Argentijnse junta deed in 1982 bij de Falklandeilanden. Al helemaal wanneer zijn populariteit tanende is. Hier hebben we alle elementen van de krijgsmacht nodig. Hoewel de Amerikanen ongetwijfeld logistieke steun zouden verlenen,

zal Nederland het waarschijnlijk zelf moeten opknappen. Andere NAVO-partners zullen in elk geval niet happig zijn om een bijdrage te leveren.

Dat brengt de status van de NAVO naar voren: hoewel artikel 5 nu voor het eerst gebruikt is, is dit nauwelijks van harte gebeurd. Het valt de NAVO steeds zwaarder om de lidstaten bereid te vinden mee te werken. Het valt dan ook te verwachten dat de NAVO een minder hecht verband gaat vormen, waarbij lidstaten vooral samenwerken als ze dezelfde belangen hebben.

Een Europees leger heeft dezelfde problemen, in ergere mate. De Unie wordt momenteel vooral gebruikt ter meerdere eer en glorie van de lidstaten die op dat moment in de schijnwerpers staan. Het onvermogen van Europa om een gezamenlijk buitenlands beleid te vormen maakt een gezamenlijk leger onmogelijk. Eerst moet de politieke eenheid er zijn, alvorens het apparaat opgezet kan worden. Het is echter nog maar de vraag of de lidstaten bereid zijn hun mensen te 'offeren' voor een halfslachtig eenheidsideaal.

Het Nederlandse leger heeft een aantal conflicten te verwachten dat enorm veel van de militaire organisatie vraagt, evenals een zeer diverse inzet van middelen. Bezuinigen op Defensie is dan ook niet meer een optie, net zo min als het specialiseren op één gebied. Het Nederlandse leger moet een snel in te zetten, flexibele strijdmacht zijn. Dit kost geld, geld dat Defensie al jaren ontzegt wordt.

De EU en de rellen in Congo

In de eerste afleveringen van de televisievariant van Geert Mak's In Europa maken we kennis met een megalomane Duitse Kaiser Wilhelm die begin vorige eeuw een industriestaat aan het smeden was. Van het leger en de machtige vloot die opgebouwd werd, zegt een museumconservator tegen de interviewer dat de Duitsers het zonde vonden dat het geavanceerde militaire apparaat ongebruikt bleef. Een oorlogje om de boel uit te proberen zou ideaal zijn. Het wachten was op een aanleiding. De kiem van de Eerste Wereldoorlog (WO1) leek gezaaid.

Door Paul Teule

De woede over het "we hebben zo'n leger voor niets"-argument, zeker in het licht van de verschrikkingen van de oneindig zinloze WO1, voelen we een eeuw na dato nog steeds. Maar in het Europa van vandaag geldt precies dit argument juist wel. De situatie in Congo schreeuwt om Europese militaire steun. Steun die maar niet wordt gegeven.

In Oost Congo, met name in Noord-Kivu, is het echt mis. Rebellenleider Laurent Nkunda is een offensief begonnen tegen het Congolese regeringsleger om, naar eigen zeggen, zijn mede Tutsi's te beschermen tegen de Hutu's die zich schuilhouden in de bossen van het aangrenzende Rwanda na het plegen van de beruchte genocide in 1994. Het Congolese regeringsleger, met vooral slecht bewapende, onderbetaalde cowboys op slippers, blijft volgens Nkunda in gebreke en Rwanda steunt Nkunda in zijn gevechten. Op de achtergrond speelt vooral de zucht naar controle over de grondschatten: goud, koper, coltan, kobalt. Congo is, zoals the Economist het verwoordde, cursed by geology.

Een stoet van 250.000 vluchtelingen is op gang gekomen. Er wordt door beide partijen op grote schaal verkracht, vermoord, geplunderd en platgebrand. De afgelopen 10 jaar vielen 5 miljoen doden in de vele gevechten in Congo. Tegen deze achtergrond is het geen verrassing dat Congolezen de armste en kortstlevende mensen op aarde zijn. Monuc (de United Nations Mission in the Democratic Republic of Congo), de met 17.000 man de grootste VN vredesmissie ter wereld, roept de hulp in van Europa. Monuc kon vorig jaar, onder leiding

van de Nederlandse generaal Patrick Cammaert, Nkunda een keer stoppen. Nu komt het troepen te kort. Over een half jaar kan de VN 3.000 extra manschappen leveren, maar tot die tijd zou een vergelijkbaar aantal Europese troepen moeten inspringen.

Wat wil nu het toeval? Europa heeft ten alle tijden twee zogenaamde EU-Battle Groups paraat staan: snel inzetbare mini-legertjes van elke 1500 troepen die precies op crisissituaties als in Oost-Congo getraind zijn. De twee Battle Groups die dit half jaar (EU landen leveren bij tourbeurt troepen) standby staan, worden geleid door Engeland en Duitsland, en mede bemand door Franse, Spaanse, Belgische en Luxemburgse manschappen. De Belgische minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht kan echter zijn EU collegae niet overtuigen om de Belgisch oud-kolonie te hulp te schieten. Met name Engeland wil er niet aan. Door haar inspanningen in Irak en Afghanistan is de rek er even uit. Ook speelt de economische crisis een grote rol. De crisis die de VN en armere landen ook parten speelt. Oorlog elders en financiële malaise, beide veroorzaakt door Amerika, en de 3.000 man blijft aan Europese grond.

De consternatie is groot. Hulporganisaties als Oxfam, een groep oud-presidenten en premiers, Desmond Tutu, George Soros, en een groep van 30.000 katholieke missionarissen, schreven de afgelopen tijd open brieven en voerden actie. Europa moest nu haar verantwoordelijkheid nemen. De daad moest nu maar eens echt bij het "dit nooit weer", de gevleugelde uitspraak van na WOII, maar ook na Srebrenica en Rwanda, worden gevoegd.

De Europese Commissie wil hierop wel 50 miljoen euro vrijmaken, en ook de VN helpen om Monuc te verbeteren, maar geen enkel afzonderlijk EU land wil als eerste de handschoen echt oppakken en een Battle Group aanjagen. Niemand wil leiden.

Met dit politiek falen kan het idee van een echt Europees leger in de prullenbak. Sinds de jaren '50 wordt er al gesteggeld over een EU-defensiemacht, juist om Amerika de wind uit de zeilen te nemen. Maar als een miezerige 3.000 man niet kan worden gemobiliseerd, terwijl ze klaar staan, komt de vaak gedroomde 100.000 man sterke brandhaardenblusser er al helemaal niet.

Het jammere is dat de EU wel weer doorgaat met haar voorttrekkersrol in ontwikkelingssamenwerking, en ook veel geld naar Congo en de omliggende regio zal sturen. Een econoom rekende eens uit dat voor elke euro aan vredesmissies wordt besteedt zich tot 12 keer toe uitbetaalt in economische activiteit van het land van het te bedwingen conflict en daaromheen. Nu ingrijpen zou dus, naast een uitkomst voor de onschuldigen in Congo, ook nog eens welbegrepen eigenbelang kunnen zijn. Waar wachten we op?

Het onvoorstelbare verwoord

Het zijn de barbaarse verschrikkingen, de heroïek en de wanhoop, die oorlog zo volstrekt onbegrijpelijk maken. Het zijn ervaringen en gebeurtenissen die zo ver afstaan van onze leefwereld dat ze met recht onvoorstelbaar kunnen worden genoemd. 'Oorlog' wordt gehanteerd als een term die een container aan associaties en emoties met zich meezult, zonder dat we precies weten wat we bedoelen, omdat we nooit een volledig beeld kunnen oproepen van wat oorlog betekent. Toch wordt er regelmatig over oorlog gesproken; er worden beslissingen genomen over militaire steun aan bondgenoten en er wordt gedelibereerd over de principiële voorwaarden waaronder een oorlog mag worden uitgevochten. Weten wij dan niet dat 'wetten immers zwijgen tussen wapens'? Laten ook wij zwijgen en laten we proberen muziek te begrijpen vanuit kunstzinnig perspectief.

Door Willem Jan Hilderink

Aldous Huxley merkte op dat muziek, na de stilte, het dichtst kwam bij het verwoorden van het onuitsprekelijke. Laat u in het onderstaande dan informeren over waar u uw oor te luisteren moet leggen in de klassieke wereld.

Triomf en nationalisme

Muziek over oorlog en de verheerlijking van het heldendom in de strijd bestaan al sinds de Oudheid en zijn nu eens lange rijmende liederen die door een minstrel werden voorgedragen, dan weer liederen op relatief eenvoudige melodie die door de strijders zelf gezonden konden worden. Bekende voorbeelden van strijdlieder zijn de 'Marseillaise' en ons eigen 'Wilhelmus', beide hebben het tot volkslied gebracht. Maar buiten dit soort liederen is er een groot oeuvre aan prachtige muziek over de oorlog bijgeschreven in de klassieke muziek.

Ludwig van Beethovens derde symfonie is wellicht aan te merken als een muziekstuk dat de heroïek en de grandeur van de leider des volks in barre tijden tracht uit te drukken. Het werk was aanvankelijk opgedragen aan Napoleon Bonaparte, de toenmalige eerste consul van de Franse Republiek. Maar in 1804, toen het manuscript klaarlag voor druk, hoorde Beethoven dat Napoleon zichzelf tot keizer had laten kronen. Hierop kraste hij diens naam uit op de titelpagina en verving deze voor het enigszins melancholische 'heroïsche symfonie, gecomponeerd ter viering van de herinnering aan een groot man'. De symfonie wordt gezien als een mijlpaal in de geschiedenis van de klassieke muziek als de afsluiting van de klassieke periode en het begin van de Romantiek. En hoewel het eerste gedeelte hoopgevend en geestdriftig is, vervolgt Beethoven met een begrafenismars alsof die het onafwendbare gevolg is van het eerste deel. In de laatste twee delen hervat de componist het elan van de held echter.

Na Beethoven worden er ook nog wat marsachtige militaire stukken geschreven, waaronder het bekende pianoduet 'Militaire mars' van Franz Schubert en de ouverture bij de operette 'Leichte Kavallerie' van Franz von Suppé. Later in de negentiende eeuw zijn de odes aan de helden natuurlijk alom aanwezig bij de romantici Richard Wagner, waarvan voorbeelden als Siegfried en Parzival getuigen. Echter, heroïsche muziek klinkt de meeste luisteraars pas weer enigszins bekend in de oren bij het horen van het koper van Aaron Coplands 'Fanfare for the Common Man'. Zoals de aanduiding 'fanfare' al zegt is dit stuk georkestreerd voor percussie en koper en is het

een ode aan de gewone man. De man die wellicht geen held is op het slagveld door tientallen door persoonlijk handelen te redden, maar door te vechten in de oorlog zoals de meeste anderen. Door plichtsgetrouw zijn taak te volbrengen. De fanfare is geschreven in oorlogstijd: het was in de Anglo-Amerikaanse wereld gebruikelijk om in dergelijke tijden fanfares te bestellen bij componisten om het moreel van de soldaten en de mensen thuis op te krikken.

Met zijn 'Overture 1812' heeft Tsjajkovsky ook een poging gewaagd een sentiment voor volk en vaderland los te maken onder het onrustige Russische volk. Het stuk was besteld voor het zeventigjarige jubileum van de Slag bij Borodino. Die slag in 1812 kende geen onmiddellijke winnaars, maar de patstelling betekende voor het enorme Franse leger de logistieke nekslag. De oorspronkelijke versie was georkestreerd voor militair orkest en heuse kanonnen. Op die manier wordt het werk ook tegenwoordig nog sporadisch gespeeld. Bij de première echter, was de sfeer bedrukt vanwege de moord op tsaar Alexander II eerder dat jaar en de uitvoering was derhalve kleinschalig, zonder kanonnen en kerkklokken. De werkelijke oorlog hing in de lucht en de gemoederen in Rusland konden ook door pogingen nationalistische sentimenten te ontketenen, niet worden bedaard.

De keerzijde van de medaille

Bij Tsjajkovsky speelt de werkelijk naderende strijd een rol bij het mislukken van het nationalistische project. Maar soms kan niet het begin, maar de afloop van de oorlog een grote rol spelen bij het creëren van het nationalisme. Zo werd de achtste symfonie van Sjostakovitsj door sovjetcritici (samen met de zevende en negende symfonie) in een nationalistisch drieluik van het Russische volk tegen de usurpator nazi-Duitsland ingedeeld. Als ze hun oren hadden geopend, en misschien hebben ze dat stiekem ook wel gedaan, hoorden ze de wanhoopskreet van het Russische volk op muziek gezet. Moderne musicologen zien de achtste, bijgenaamd 'Stalingrad', ook als zodanig; het lijden van het Russische volk onder de verschrikkingen van stalinistische en nazistische terreur. Er weerklinkt in het eerste gedeelte, het adagio, geen sprankje hoop. Het tweede en derde gedeelte, twee scherzi, laten niets van de gebruikelijke speelsheid van een scherzo horen, maar verhalen op een groteske manier over een marcherend en allesvernietigend leger, veel. Het vierde deel heeft veel weg van een requiem met mysterieuze leitmotieven. Het vijfde deel is van een bedrieglijke pastorale vrede, gebouwd op de puinhopen van verwoeste levens en steden.

Het requiemelement, de treurnis en rouw na een oorlog, speelt ook een belangrijke rol in Gorecki's donkere derde symfonie, bijgenaamd 'de symfonie van de treurige gezangen'. Het is een driedelig werk, met in elk deel een sopraanpartij. In het eerste wordt een vijftiende-eeuwse klaagzang aan de Heilige maagd Maria gezongen; in het tweede een door een meisje in de muur van een Gestapocel gekraste tekst en in het derde wordt een oud folkloristisch lied te berde gebracht. In elk gedeelte staan isolatie en scheiding van geliefden centraal en wordt de diepe droefenis door donkere baspartijen gedragen.

De Brit Benjamin Britten wond er geen doekjes om: zijn requiem gaat over de oorlog en is uitdrukkelijk niet-kerkelijk. Het zogenaamde 'War requiem' dat Britten in 1962 schreef, is tekst van de bekende war poet Wilfred Owen op muziek. Britten heeft het werk geschreven ter consecratie van de nieuwe, in de Tweede Wereldoorlog vernietigde, kathedraal van Coventry. Hij kreeg grote vrijheid bij het vervullen van zijn opdracht een requiem te schrijven. Britten stelt de zinloosheid van oorlog aan de kaak als ook de hypocrisie van de kerk in tijden van oorlog. Het werk is grotendeels gestructureerd als een klassiek katholiek requiem en Britten heeft de meerderheid van de titelaanduidingen in het Latijn gelaten, evenals de volgorde van de delen, die conventioneel is voor een requiem. Qua orkestratie pakt het werk groots uit: sopraan, bas, tenor, jongenskoor en gemengd koor en twee orkesten, een kamer- en symfonieorkest. Het resultaat is even overdonderend als het aantal musici.

Heroïek en verdriet zijn centrale thema's in muziek die het onuitsprekelijke van de oorlog verwoordt. Totale ontreding en onbegrip vinden elkaar nergens beter dan in het celloconcert van Edward Elgar. Een werk dat qua stijl volstrekt buiten het repertoire lijkt te staan van de gewoonlijk zo vrolijk schrijvende componist. Dit geeft op een opmerkelijke manier invulling aan Elgars onbegrip. De eerste snerpende maten van de cello zetten de toon van de lang volgehouden desillusie die de Great War voor Elgar was. Het terugkerende cellothema maakt de ervaring van de muziek des te pijnlijker en de beeldvorming completer. In de volgende delen hervat Elgar nog eenmaal zijn kenmerkende vrolijke toonzetting met een pastoraal thema in het derde gedeelte. Maar ook het vrolijk pastorale thema wordt uiteindelijk achterhaald door het beginthema van de cello, alsof de oorlog altijd op de loer ligt.

Voltooi de democratie

Door Jeroen van Leeuwen
en Chris-Jan Kamminga

Ons land is lang niet zo democratisch als het lijkt. Eens in de vier jaar hebben mensen bij de Tweede Kamerverkiezingen de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de landelijke politiek. Door middel van stemming op de partij en persoon van je keuze oefen je invloed uit. Mocht de partij waarop je gestemd hebt winnen, betekent dat echter niet per definitie dat deze veel te zeggen krijgt in de daaropvolgende vier jaar. Dit is geheel afhankelijk van drie factoren. Allereerst van welke formateur er door de koningin benoemd wordt. Ten tweede welke partijen de meerderheid vormen en ten derde wat de betrokken partijen uit de onderhandeling voor het regeerakkoord halen. Als kiezer heb je geen invloed op de machtsvorming, maar alleen op de controle. Wij zijn van mening dat deze situatie verbeterd kan worden door de uitvoerende macht bij een gekozen president te leggen.

Zowel op internationaal als op nationaal niveau wordt de rol van de persoon in de politiek steeds belangrijker. Op nationaal niveau is dat de laatste jaren bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer al goed te merken. Iedereen herinnert zich nog de hype rondom Pim Fortuyn. Op het moment dat hij zich afsplitste van de partij waardoor hij was verkozen als lijsttrekker gingen verreweg de meeste mensen met hem mee. Ook na zijn dood heeft deze trend zich doorgezet.

Naast zijn functie in Nederland krijgt ons staatshoofd een steeds groter rol op het wereldtoneel. We leven in een tijd van toenemende internationalisering. Hierbij dient gedacht te worden aan internationale problemen zoals de kredietcrisis en het klimaatprobleem. Ook wordt de rol van internationale organisaties zoals de EU, de VN en de NAVO steeds groter. In deze verbanden heeft de premier een steeds belangrijkere functie als vertegenwoordiger van de Nederlandse politiek

Een gekozen president kan moeilijk samengaan met een koningshuis. Wereldwijd zijn er nog een kleine dertig monarchieën, waarvan een behoorlijk aantal puur ceremonieel is. Ons land kent daarentegen nog een verouderd systeem waarin de Koningin aan het hoofd van het kabinet staat. Het Koningshuis is een eeuwenoude traditie van Nederland, een bindende factor in de samenleving en een stukje cultuur dat zeker bewaard moet blijven. De politieke macht van de Koningin is echter onrechtvaardig en onverenigbaar met onze democratische grondbeginselen. Het feit dat de Koningin als enige in de Nederlandse samenleving politieke rechten kan ontnemen aan haar geboorte is ongewenst.

Wij pleiten daarom voor het voltooiën van de Nederlandse democratie. De samenleving is veranderd, nu het politieke bestel nog. Laat ons zelf kiezen wie we als president willen. Laat ons zelf kiezen wie ons land vertegenwoordigt in het buitenland. Laat ons zelf kiezen met één stem op de macht en één stem op de controle daarvan.

Jonge Kandidaten

Bouw mee aan een duurzaam Europa!

Ik ben Ivo Thijssen, Jonge Democraat en Kandidaat voor het Europees Parlement. Tijdens mijn studie Internationale Financiële Economie, ben ik 2002 JD-lid geworden en ben nog altijd actief en overtuigd lid. Inmiddels ben ik alweer bijna drie jaar werkzaam in het toezicht op financiële ondernemingen bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en huidig Voorzitter van D66 Platform Europa.

Al sinds 2002 heb ik me in Nederland en Europa hard gemaakt voor democratie, vrijheid en verantwoordelijkheid. Terwijl de kredietcrisis de waan van de dag beheerst, verliezen steeds meer partijen het zicht op de toekomst. Het is echter onverantwoord om de vrijheid van toekomstige generaties te beperken. Om aan een duurzaam Europa voor de toekomst te werken, zijn zeker drie Europarlementariërs van D66 nodig. Ik wil er daar één van zijn!

Naast het beschermen van onze burgerlijke vrijheden en het werk aan een duurzaam milieu- en energiebeleid, moet D66 juist nu ook een stevig verhaal hebben bij de inrichting van de economie. Ik wil werken aan een vrije markt en pleit voor een langetermijnvisie op de kredietcrisis. Nu de staatsschulden hard oplopen en Europa vergrijsd, is het urgenter dan ooit om vooruit te kijken. We moeten vasthouden aan gemeenschappelijke begrotingsregels en bouwen aan een samenleving waarin de kracht van jong en oud beter benut wordt. Ten slotte heeft Europa een duurzame begroting nodig. De €3 miljard die Europa in 2009 aan boeren uitkeert verstoort de markt, hindert ontwikkelingslanden en kan beter geïnvesteerd worden in het Europa van morgen.

Met de inzet van de JD maakt D66 kans op drie zetels. Vanaf 15 januari kunnen de D66 leden per e-voting de lijstvolgorde samenstellen. Gedreven en met de nodige bagage hoop ik de kandidaat van de Jonge Democraten te mogen zijn om te kunnen bouwen aan een duurzaam Europa!

Steentje bijdragen

Mijn naam is Floris Kreiken, en ik wil bij de komende verkiezingen voor het Europees Parlement lijst-duwer worden. Lijstduwer is normaal gesproken een functie die door een bekende Nederlander of partijprominent wordt vervuld. Daarom dacht ik: "Dat is echt iets voor mij."

D66 heeft als sociaal-liberale democratische partij een onmisbare taak in Europa. Het referendum over de Europese grondwet was voor veel mensen een mogelijkheid om hun onvrede te uiten over het democratisch tekort in Europa en over de manier waarop Europa met onze vrijheden omgaat. D66 is de partij die democratische geloofwaardigheid terug kan brengen. Door een goede brug te slaan tussen Europa en Nederland, door zich in het parlement hard te maken voor meer inspraak van burgers in politieke zaken en door ook jongeren in bijvoorbeeld het onderwijs meer te laten profiteren van Europa kan de Nederlandse burger betrokken worden bij de Europese politiek.

Maar dat niet alleen. D66 heeft in Europa de taak om met Europa zich sterk te maken voor onze toekomst. Europa was het antwoord op de dreiging van oorlog, Europa is een middel om te werken aan een beter klimaat en Europa zou de bakermat moeten zijn voor mensenrechten en burgerlijke vrijheden. Op die manier, mét D66, zal Europa een lichtend voorbeeld kunnen zijn in de rest van de wereld, en een voorloper op weg naar een betere aarde.

Ik ga op de lijst, op onverkiesbare plek, omdat ik het belangrijk vind dat D66 zoveel mogelijk mensen aanspreekt in de aanloop naar de verkiezingen. Ik heb Europese studies en Europees Recht gestudeerd, heb gewerkt in het Europees Parlement en was tot eind oktober voorzitter van de Jonge Democraten. Ik zal de campagne zoveel mogelijk ondersteunen en waar mogelijk mijn steentje bijdragen in het debat en bij acties in het veld.

Jonge Democraten

Deze oktober vertrokken een dozijn Jonge Democraten in twee auto's voor een weekendje naar Denemarken. Bestemming: onze sociaal-liberale vrienden van Radikal Ungdom (RU). Het alweer de vijfde uitwisseling uit de reeks tussen de JD en RU. In het verleden hebben de Jonge Democraten de Denen al geholpen met hun verkiezingscampagne in rhus en zijn de Denen op het congres van de Jonge Democraten in Amsterdam geweest. Deze keer hadden de Nederlanders de eer om een bezoek te brengen aan de hoofdstad van het bevriende Deense koninkrijk.

Door Hugo van Haastert

De Nederlanders werden warm onthaald door de voorzitter van Radikal Ungdom Århus, Simon Dyhr, die een tiental leden van zijn afdeling mee had genomen naar Kopenhagen om ons op te vangen en rond te leiden door het politieke hart van Denemarken. Dit begon in de Folketing, het Deense parlement dat midden in Christiansborg staat. Christiansborg is een kasteel midden in Kopenhagen waar alle machten van Denemarken te vinden zijn. Volksvertegenwoordiging, regering en rechterlijke macht huizen gezamenlijk in één complex.

We kregen een rondleiding door het parlement door Morten Østergaard, vice-voorzitter van de fractie van Radikale Venstre (RV). RV is de sociaal-liberale partij van Denemarken met een enigszins verwarrende naam. Direct vertaald van het Deens naar het Nederlands betekent de naam namelijk Radicaal Links. Maar wie de geschiedenis van het Europees liberalisme kent, weet beter. Het 'Radicalisme' is de 19e eeuwse naam voor de politieke stroming die we vandaag het sociaal-liberalisme noemen. In die tijd waren de liberalen tevens de progressieve stroming

tegenover de conservatieven en confessionelen, waardoor zij in het Deense (en bijvoorbeeld ook het Franse) parlement aan de linkerkant zaten. Daarom dus: Radicaal Links.

Na een rondleiding door het parlement vertrok onze groep richting het partijkantoor van Radikal Ungdom. Daar gingen al snel de lichten uit en de beamer aan: de voorzitter van RU was namelijk op televisie in het debatprogramma Deadline. Hij mocht uitleggen welke richting de moederpartij RV moest kiezen – linksom of rechtsom. In het Deense politiek landschap is er – net als in Nederland – sprake van blokvorming. Er is een rechtse minderheidsregering van rechts-liberalen en conservatieven die in het parlement afhankelijk is van steun van de populistische Volkspartij. De linkse oppositie bestaat uit sociaal-democraten en socialisten. Daartussen in zitten twee partijen: Radikale Venstre en een afsplitsing van RV, Ny Alliance. Maar – zo merkten wij tijdens de laatste verkiezingen in 2007 – RV wordt door de Deense media ingedeeld in het linkse blok, samen met de rode partijen. Deze tweespalt blijkt een eeuwig discussiepunt binnen de partij en een favoriet speeltje van de Deense media. De voorzitter van

RU, Andreas Steenberg, deed zijn best om de presentator van de publieke omroep Danmarks Radio duidelijk te maken dat RV links is als het gaat over het milieu, ethiek en buitenlandse politiek, en rechts als het gaat om zaken als economie en sociale zekerheid. Een positie waar menig Jonge Democraat zich in zal herkennen.

De volgende dag stonden een rondleiding door het stadhuis en de Deense Mensenrechten Raad op het programma. Raadslid Manu Shareen van RV liet ons het stadhuis van Kopenhagen zien, dat overigens meer weg had van een museum. De hoge toren van het stadhuis bood ons tevens een prachtig uitzicht over het historisch centrum. De excursie naar de Raad voor de Mensenrechten was buitengewoon interessant. Dit instituut is een agentschap van de Deense overheid dat toeziet op naleving van de mensenrechten in Denemarken en daarbuiten. Maar Denemarken heeft de afgelopen jaren een rechtse regering gehad die het niet altijd even nauw nam met de mensenrechten van vluchtelingen en migranten. Als de Mensenrechten Raad daar vervolgens kritische rapporten over schreef, leverde haar dat een reprimande op van de rechtse regering. Zo werd er zelfs bedreigd om de subsidiekraan

går til København

dicht te draaien, omdat de uitingen van de Raad de rechts-populistische Volkspartij niet welgevallig waren. Maar gelukkig is het nog nooit zo ver gekomen en kan deze raad zich blijven bezighouden met het bevorderen van mensenrechten binnen Denemarken. Toch stak er iets bij een aantal Jonge Democraten. De raad schreef namelijk in haar periodiek dat de vrijheid van meningsuiting soms ingeperkt kan worden om anderen te beschermen. Het is ook een discussie die de Nederlandse politiek momenteel domineert.

De volgende dag brachten we een bezoek aan Christiania, een eigenzinnig gedeelte van Kopenhagen. Dit oude militaire terrein is in het verleden door krakers overgenomen en is nu een gemeenschap die zekere autonomie geniet en een eigen samenleving heeft gesticht met eigen normen en waarden. Zo wordt de verkoop van softdrugs in Christiania door de Deense politie gedoogd en leven de mensen er in communaal verband samen. Ook worden alle beslissingen die de gemeenschap aangaan met unanimitieit genomen, waardoor discussies lang en emotioneel kunnen zijn voordat er eindelijk consensus wordt bereikt. Maar Christiania is

trots op haar traditie van vreedzaam samenleven, tolerantie en radicale democratie.

Die avond waren de Internationaal Secretaris en de Europees Secretaris van RU, Emil Dyred en Bastian Schrøder Larsen, naar het Landelijk Bureau van RU gekomen om een internationaal debat met ons te voeren. Eerst kwam de migratie ter sprake, een controversieel punt, want in Denemarken is de migratie zwaar beperkt en het Radikale Venstre verzet zich daar hevig tegen. Emil en Bastian blijken daar gematigder over te denken; zij zien de noodzaak van beperkte migratie maar hebben moeite met de arbitraire restricties die de huidige Deense regering heeft ingevoerd. Zo moet iemand 24 of ouder zijn voordat hij zijn partner in het kader van gezinshereniging naar Denemarken mag halen. Die leeftijdsgrens is volgens Emil en Bastian geen goede manier om een grens aan te stellen.

Na een goed debat volgde een uitgebreide maaltijd, met aansluitend een borrel met een Nederlands tintje. Want de Nederlanders hadden hun allerfoutste CD's meegenomen, waardoor de Denen werden getraakteerd op

een spoedcursus 'Diep-trieste Hollandstalige muziek'. Ali B en Happy Hardcore wisselden elkaar met enige regelmaat af, en ik vrees dat het imago van Nederland die avond een permanente deuk heeft opgelopen. De Denen en de Nederlanders verdrongen de pijn en de Nederlanders overhandigden de Denen tevens een ingelijste foto-collage van de vorige vier uitwisselingen als dank voor de speciale vriendschap tussen JD en RU.

De volgende ochtend, vlak voor vertrek terug richting Nederland, kregen de Nederlanders nog een rondleiding van Århus-voorzitter Simon Dyhr door Kopenhagen langs de toeristische hotspots: de Kleine Zeemeermin, het Koninklijk Paleis en Nyhavn, de kleurrijke binnenhaven van Kopenhagen. En na een mooi weekend met vrienden was het toen tijd om afscheid te nemen. Afscheid van onze geestverwanten die ons gastvrij hadden ontvangen en ons een kijkje hadden gegeven in de Deense politiek. Een tijdelijk afscheid want we zullen onze sociaal-liberale broeders ongetwijfeld zeer gauw weer zien als we onze uitwisseling binnenkort verder voortzetten.

Viva Guatemala!

'Welkom in Guatemala!' Op de luchthaven stond Valentijn Wortelboer, onze NIMD (Netherlands Institute for Multiparty Democracy) contactpersoon en gastheer, glimlachend op ons te wachten. Het lachen was ons inmiddels wel een beetje vergaan, zeventien uur reizen - van Amsterdam via Panama naar Guatemala - gaat je niet in de koude kleren zitten. Zeker niet omdat de nacht daarvoor de 'US Election night' plaatsvond. Toch waren we opgelucht eindelijk aan te komen. Het was het begin van onze Young NIMD missie naar Guatemala. Het doel was om ondersteunend werk te bieden aan de opbouw van de democratie daar, met name op het gebied van jongerenparticipatie in de politiek.

Door Zita Schellekens (JS) en Floris Kreiken (JD)

Guatemala kent namelijk na jarenlange wisselingen van dictaturen pas sinds 1986 weer een democratie. In 1996 werd de burgeroorlog officieel beëindigd, maar veel mensen die zich in die tijd schuldig hebben gemaakt aan mensenrechtenschendingen zijn nog steeds op vrije voeten. Er heerst een straffeloosheid en politieke stabiliteit is ver te zoeken; Nog nooit heeft een politieke partij twee verkiezingen achter elkaar gewonnen. Verder is het zo dat de (gekozen) president regeringsleider en staatshoofd is. Hij benoemt de ministers, maar is ook verantwoordelijk voor het ambtenarenapparaat. Bij elke verkiezingen worden ook veel ambtenaren vervangen, met nadelige gevolgen voor de politieke continuïteit van het land. Tel daarbij op dat de politieke partijen een gemiddelde leeftijd bereiken van 4 jaar, een echte inhoudelijke cultuur niet aan de orde is en corruptie veel voorkomt, en je realiseert je dat er nog veel werk te verzetten is.

Het werk van NIMD

Op dag één, donderdag, gingen we al vroeg aan de slag. We gingen langs bij het kantoor van het NIMD, dat in diverse derde wereld landen onmisbaar werk verricht bij het ondersteunen van democratische ontwikkeling. Doris Cruz, de lokale directeur van het NIMD, leidde ons rond, en stelde ons na een korte introductie meteen voor aan Gustavo Porras. Hij is een belangrijk politiek analist, en – maar daar kwamen we na afloop achter – voormalig Guerrillastrateeg met een cruciale rol tijdens de vredesonderhandelingen van 1996. Hij vertelde ons over het huidige politieke klimaat en de problemen die nu spelen. Ook vertelde hij over de rol die het NIMD speelt in het oplossen daarvan. Zo heeft het NIMD in Guatemala een politiek forum met vertegenwoordigers van alle politieke partijen opgezet. Omdat de politieke partijen door hun korte levensduur en een gebrek aan inhoudelijke basis nog vaak te veel op de korte termijn gericht zijn, dient dit forum als een overlegplatform waar beslissingen gemaakt worden voor de lange termijn. Het gaat om algemene zaken waar dan wel op

meer partijen basis overeenstemming over is bereikt, zoals het versterken van de rol van het parlement en het verbeteren van structuren van partijen. Ook probeert het NIMD een specifieke rol toe te kennen aan jongeren. In Guatemala bestaat er nog niet zoiets als politieke jongerenorganisaties (PJO's). Wél heeft iedere politieke partij een jongerensecretaris, die zich bezig houdt met het mobiliseren van jongeren.

Het forum heeft daarom ook een jongerencommissie. Hier komen de jongeren van de politieke partijen bijeen om beslissingen te nemen over de rol van jongeren in de politiek en het verspreiden van politiek bewustzijn onder de jeugd. In november hielden zij hun tweede driedaagse congres sinds hun oprichting, waar het Young NIMD een bijdrage aan heeft geleverd. Donderdagmiddag kregen we de kans om al enkele jongeren te ontmoeten. Het politiek jargon in het Spaans was nog even wennen, maar het was fijn om alvast wat bekende gezichten te hebben voor het congres van de volgende dag.

180 Guatemalteken in koor

Op vrijdag zouden we bij de opening zijn en de hele dag bij een 'Nederland-stand' staan, waar we met de Guatemalteken konden praten over de Nederlandse politiek en ze één en ander mee konden geven. We hadden op donderdag een aantal typisch Nederlandse zaken van de ambassade meegenomen. Klompen bijvoorbeeld, want dat draagt natuurlijk iedereen in Nederland. Ook hadden we oude flyers, buttons en pennen van onze PJO's mee. En pepernoten!

De opening was erg bijzonder. De 180 participanten stonden op voor het volkslied, en zongen uit volle borst mee. Het is iets wat je in Nederland misschien alleen bij een eventuele Verdonk PJO zou zien, maar die doet dan weer niet aan jongeren. Het hele volkslied werd door vrijwel iedereen mee gezongen. Aan vaderlandsliefde geen gebrek dus, al was het eerst aan enkele internationale gasten om te spreken. Als eerste sprak de Nederlandse ambassadeur, die uiterst diplomatiek vermeldde

dat de situatie in Guatemala echt niet goed was, maar dat het niet enkel zijn woorden waren. Daarna volgden de Spaanse ambassadeur, en een vertegenwoordiger van de UNDP (United Nations Development Programme).

Viva Holanda!

Op zaterdag hadden wij zelf een rol in de conferentie. Eerst namen we deel aan een paneldiscussie over jongerenstructuren. Met name interessant is het feit dat in Nederland jongeren zichzelf politiek 'onafhankelijk' organiseren en op die manier een belangrijke rol hebben verworven ten opzichte van hun verschillende moederpartijen. In de paneldiscussie maakte met name een jonge politicus uit El Salvador veel indruk met de zinsnede: "Viva Guatemala!", waarop de zaal "VIVA!!!" terug riep. Wij speelden nog met het idee om 'Viva Holanda' te roepen, maar realiseerden ons dat als het publiek niet zou antwoorden onze geloofwaardigheid voor de rest van de conferentie geheel weg zou zijn.

Na deze paneldiscussie gaven wij een uitgebreide presentatie voor het congres. We hebben verteld over hoe wij politieke participatie proberen leuk te maken, en met foto's, video's en andere voorbeelden spraken we over het belang van trainingen en leuke acties en campagnes. Vooral met de ludieke campagnes kregen we de lachers op onze hand. Bijvoorbeeld met de anekdote over Super Mario Bos, een campagne filmpje van de PvdA waar Super Mario vervangen was door Wouter Bos, en Super Donner, een ludieke actie van de JOVD en de JD waar Minister Donner zijn eigen superhelden T-shirt kreeg overhandigd. Uiteindelijk ontvingen we een daverend applaus. Het Spaans was af en toe lastig, maar gelukkig konden we het af en toe aan de zaal vragen, of aan de twee Nederlanders van het NIMD die erbij waren. Want hoe zeg je begrafenisstoet in het Spaans als je wil vertellen over de begrafenis van de vrijheid van meningsuiting?

Naast de presentatie hebben we meegedaan met enkele werkgroepen en 's avonds met het feest, wat overigens meer weg had van

een professionele dansschool dan een gezellig onderonsje. Na de sluiting van het congres, wederom met volkslied, en alle conclusies, zijn wij voor wat vrije tijd vertrokken naar Antigua.

Lokale democratie

Maandag vertrokken we naar het departement Alta Verapaz. Het NIMD probeert namelijk niet alleen op landelijk niveau de democratie te ontwikkelen. Ook op lokaal niveau is het instituut bezig met diverse initiatieven. Op de heenweg (5 uur rijden) werden wij volledig ingelicht over zogenaamde 'agenda compartida', een agenda waar lokale partijen ook op zoek zijn gegaan naar gezamenlijke standpunten 'for the good of the neighbourhood.' Problemen die lokaal spelen lopen natuurlijk per departement uiteen, maar gaan vooral over de participatie en emancipatie van vrouwen en inheemse bevolking (Maya's), het feit dat deze mensen nauwelijks kunnen lezen of schrijven, en de wijze van politiek bedrijven. In Guatemala was het voorheen bijvoorbeeld zo dat politieke partijen in de oppositie gewoon overal tegen waren.

Eerst zijn we langs gegaan bij Talita Kumi, een

soort kerkgenootschap dat lokaal probeert jongeren op te leiden en ze een slaapplek biedt. Het is een soort internaat met diverse scholingsprogramma's, vooral gericht op meisjes, vrouwen en inheemse bevolking. Ook leiden ze jongeren op tot leraar, zodat die jongeren weer in hun buurt kunnen onderwijzen. Een zeer interessante bijeenkomst.

Vervolgens zouden we in Coban participeren in een politiek café. Ook hier gaven we een presentatie en deden we mee in werkgroepen over diverse onderwerpen. Omdat het hier een verzameling lokale politiek geïnteresseerde jongeren betrof, hebben we ons in onze presentatie vooral beziggehouden met samenwerkingsprojecten van verschillende PJO's.

Terug naar Guatemala stad

Dinsdag reden we terug naar Guatemala stad. 's Avonds kregen we daar nog de kans kennis te maken met wat prominenten van de 'Social-liberale' partij UCN (die in hun flyer overigens hebben opgenomen dat "de basis van de samenleving ligt bij staat, kerk en gezin"). Woensdag nog snel langs bij de regeringspartij in het Nationale Paleis, waar we vooral hebben gesproken over het op ludieke wijze betrekken van jongeren bij de politiek.

Daarna moesten we alweer in gestrekt tempo naar de luchthaven. We vlogen weer via Panama, waar we Jesse Jackson nog tegen het lijf liepen. De Jackson die een week geleden nog in tranen over de verkiezing van Obama was. Hij leek zelf ook te denken: "De week is in sneltreinvaart voorbij gegaan." Het was een prachtige ervaring die hopelijk de jongeren daar wat heeft opgeleverd. Voor ons was het in ieder geval onvergetelijk.

Het Young NIMD is de jongerentak van het NIMD, het 'Netherlands Institute for Multiparty Democracy'. In de meeste landen waar het NIMD actief bezig is de democratische ontwikkeling te stimuleren, bestaat de bevolking voor de helft uit jongeren. Om te zorgen dat ook naar hun stem geluisterd wordt, is het van vitaal belang jongeren in de politiek te organiseren, en ervoor te zorgen dat ook zij een stem krijgen: op lokaal en nationaal niveau. Als Young NIMD gaan de zeven jongerenorganisaties van de politieke partijen die lid zijn van het NIMD actief naar landen toe, waar een NIMD programma is. Daar stimuleren ze jongerenparticipatie in de politiek. Op dit moment werkt Young NIMD samen met jongeren in Kenya, Tanzania, Ghana, Guatemala en binnenkort ook Suriname.

Democrat Abroad

Valkuilen en Vuilnishopen

Zoals zwarte gaten een enorme en onvermijdelijk desastreuze aantrekkingskracht hebben op alle materie in haar naaste en verre omgeving, zo heeft Rusland, in al haar geografische en vaak morele leegte, een dergelijk effect op mij. Van Kaliningrad tot de Koerilen spreidt ze zich uit in al haar groteskheid, diversiteit en onbegrijpelijkheid, en ik kan er maar moeilijk van af blijven.

Door Bart Woord

Mijn ver doorgeschoten nieuwsgierigheid in alles wat met Rusland te maken heeft gaat verder dan enkel de politieke dimensie. Honderden jaren van voortdurende kruisbestuiving tussen Rusland en Europa hebben ertoe geleid dat we in elkaars ogen onze eigen weerspiegeling kunnen zien. Of het nu gaat om politieke systemen, kunststromingen of sportwedstrijden: bewust of onbewust, we diepen onze verschillen uit en werpen ze maar al te graag op als zogenaamd onvermijdelijke tegenstellingen dan wel objecten van wederzijdse verachting en jaloezie.

Montesquieu zag in Rusland in eerste instantie de toekomst voor de door hem geïnspireerde Verlichting, natuurlijk niet voorzien dat het moderniseringsdenken in Rusland zich zou transformeren in een gruwelijk totalitair monster als de Sovjet-Unie. De Russische Populisten uit de 19e eeuw wikkelden het simpele boerenbestaan in een beschermende deken van chauvinisme en heroïek, enkel om zich daarmee te distantieëren van de industrialiserende samenleving in het Europese westen.

De afgelopen maanden hebben opnieuw aangetoond in welke mate het Westen en Rusland zich tot elkaar blijven verhouden als de hoofdrolspelers in Sartre's 'Met Gesloten Deuren', eeuwig met elkaar kissebissend. De financiële crisis is immers volgens de Russische autoriteiten niet alleen ontsproten uit een Westers laissez-faire fatalisme, ze manifesteert zich in feite ook alleen daar.

Althans, zo hebben zij de media opgedragen erover te rapporteren. De Georgische aanval op Zuid-Ossetië was natuurlijk eigenlijk ook de schuld van het Westen. Ze had immers zo lieflijk staan schuifelen met de schooljongens van de Georgische regering die daarmee met het hart vol bravoure en het hoofd vol watten de strijdbijl weer hadden durven oppakken. Bovendien zou het Westen met de erkenning van Kosovo zelf het precedent hebben geschapen voor de Russische erkenning van Abchazie en Zuid-Ossetië.

De Russische regering handelde in haar perceptie in beide gevallen kordaat, en niet zomaar kordaat, maar kordaat ten opzichte van haar westerse buurmannen en -vrouwen. 'Uiteraard' blijkt hieruit het succes van het concept van de door haar geschapen 'soevereine democratie', een manier om het Westerse concept van democratie, met al haar 'onnodige' competitie, anarchistische vooronderstellingen en poreusiteit, al na enkele jaren experimenteren op de puinhopen van de Russische geschiedenis te werpen. Dat hierbij net verworven vrijheden, zoals die van de meningsuiting en de vereniging, weer worden onderworpen aan een regime waarin stabiliteit en de continuïteit van de machtshabbers voorop staat wordt ook door een substantieel deel van het electoraat niet of spaarzaam betreurt.

Hoe lang Rusland haar hervonden assertiviteit in het algemeen, maar met name ten opzichte van het Westen, kan volhouden valt nog te bezien. De wielen onder Putin en Medvedev's tandemautocratie lijken immers langzaam maar zeker leeg te lopen. Of het nu gaat

om corruptie in de overheidsinstellingen, economische vooruitzichten of sociale harmonie, het ziet er allemaal niet bijzonder goed uit.

Medvedev heeft zelf ook het aanpakken van corruptie als zijn grootste uitdaging aangeduid, en terecht. Niettemin, al kraaiend over de inhagige verkeersregelaar of lokale ambtenaar, spendeert de Russische regering ongenoegeerd honderden miljoenen euro's aan 'noodhulp' voor bedrijven die zich op gevaarlijke nabijheid van meerdere regeringsleden bevinden. Zoals het Chinese spreekwoord gaat, 'de vis rot vanaf de kop'. Alhoewel Rusland genoeg reserves heeft om de financiële crisis nog een tijd uit te zingen, heeft de meermaals gesloten aandelenmarkt over de afgelopen maanden laten zien dat het vertrouwen van investeerders in Rusland drastisch is gedaald. De neerwaartse demografische beweging, voortgeduwd door met name alcoholmisbruik onder man en vrouw, jong en oud, op het platteland, zal met name in de oostelijke delen van het land kwetsbare gaten laten vallen. Tot slot staat de sociale onrust in de noordelijke Kaukasus op het punt te ontploffen.

Op het moment van schrijven zit ik zelf in Moskou in afwachting van het congres van de nieuwe Solidariteit beweging, die ambieert alle nog bestaande min of meer liberale bewegingen en personen een platform te geven. Nu dat de ooit enigszins invloedrijke SPS partij is opgegaan in een nieuw Kremliinspeeltje, en de enige parlementaire

Samen Werken, Samen Leven! Maar wie betaalt de rekening?

Samen Werken, Samen Leven. Met dat motto beklonken het CDA, de PvdA en de ChristenUnie in 2007 het coalitieakkoord. Een motto dat – mogen we de Rijksvoorlichtingsdienst geloven – een leidraad vormt voor het beleid van het huidige kabinet. De partijen spraken af om samen te werken aan groei, duurzaamheid, respect en solidariteit. Op 7 februari 2009 is het precies twee jaar geleden dat het regeerakkoord met dit motto de weg vrijmaakte voor het vierde kabinet Balkenende in vijf jaar tijd. Een mooi moment dus voor een tussentijdse keuring.

Door Rob Jetten

Als we de peilingen van de laatste weken mogen geloven, doorstaat het kabinet die keuring met steeds minder moeite. Met name de Partij van de Arbeid schiet omhoog nu Wouter Bos zichzelf profileert als de redder in financiële nood. Peilingen zijn echter vooral gebaseerd op beeldvorming en niet zozeer op het feitelijk handelen van de regering en de effecten van dat handelen.

Interessant was een rapport van Deloitte dat eind november verscheen. In opdracht van het Koninklijke Nederlands Instituut van Registeraccountants (het NIVRA) onderzocht het bedrijf de werkelijke vermogenspositie van ons land. De belangrijkste conclusies uit het rapport zijn even interessant als schokkend. Het kabinet wil wel samen werken en leven, maar betaalt niet de prijs die daarbij hoort. De rekening komt pas later, op het bord van volgende generaties.

Uit de berekeningen van Deloitte blijkt dat we voor de begroting van 2030 een gat van maar liefst 28,5 miljard euro moeten dichten om de meest urgente problemen van dat moment aan te kunnen pakken.

Balkenende IV lijkt daarvoor op de goede weg met haar streven om in 2011 een begrotingsoverschot van 1,0% van het BBP te realiseren, maar de vraag is in hoeverre deze doelstelling haalbaar is. Minister Bos zal, gezien de financiële en economische crisis, terug naar

de tekentafel moeten om het beoogde overschot veilig te stellen. Daarnaast zijn niet alleen overschotten op de begroting noodzakelijk, maar ook structurele investeringen.

Het zou dan ook verstandig zijn als Bos zich als minister van Financiën gedraagt en niet teveel aan de komende Kamerverkiezingen denkt. Hij mag zich niet blind staren op de begroting van 2011. Regeren is immers vooruitzien en in het belang van het land is het beter als Bos de focus legt op de landsfinanciën voor de komende decennia. Onderzoek toont aan dat de uitgaven in de komende periode omhoog zullen moeten vanwege de vergrijzing, de bestrijding van de effecten van klimaatverandering en achterstallig onderhoud aan de infrastructuur. Deze ontwikkelingen mogen er niet toe leiden dat we in 2030 moeten snijden in zaken als onderwijs en gezondheidszorg. We moeten en kunnen deze problemen voor zijn door nu te investeren in een duurzame toekomst voor Nederland.

Op de eerste plaats is het van belang dat we het trendmatig begrotingsbeleid in stand houden. Meevallers, bijvoorbeeld de verkoop van genationaliseerde banken, moeten ook in de toekomst gebruikt worden voor een verdere aflossing van de staatsschuld. De vrijkomende rentelasten kunnen vervolgens gebruikt worden voor benodigde investeringen in bijvoorbeeld infrastructuur of het Deltaplan II.

Op de tweede plaats moeten we op zoek

naar nieuwe bronnen van inkomsten. Rond 2030 valt zo'n 7,5 miljard euro aan jaarlijkse baten weg door het opraken van de gasbellen. Dit structurele verlies kan enkel worden opgevangen met economische groei. De investeringen in onderwijs en onderzoek moeten daarvoor per direct omhoog. De investeringen die het huidige kabinet op deze terreinen doet, zijn een lachertje. Gratis schoolboeken hebben niks met onderwijs, maar alles met inkomenspolitiek te maken. En als je de verhoging van de lerarsalarissen betaalt uit potjes voor academisch onderzoek dan help je de wetenschap ook geen stap verder. Nee, alleen wanneer kennis en creativiteit volop de ruimte en voldoende financiële middelen krijgen, kan ondernemerschap in ons land vol op floreren.

Samen Werken. Samen Leven. De komende twee jaar zal blijken of het CDA, de PvdA en de ChristenUnie solidair zijn met toekomstige generaties. Ook in 2030 willen we graag samen werken en samen leven. Maar wanneer dit kabinet niet kiest voor duurzame investeringen, wordt 'Samen Werken. Samen Werken' het motto van een toekomstige regering. De vraag aan Bos en Balkenende is dan ook: Geeft u onze en komende generaties een onbelaste toekomst mee, of zadelt u ons op met een erfenis van onbetaalbare problemen?

**But go
easy on the
alcohol...**

Nieuwjaarsborrels

**4 januari:
landelijke nieuwjaarsborrel
Den Haag**

**5 januari:
nieuwjaarsborrel Utrecht**

**10 januari:
nieuwjaarsborrel Amsterdam**

**Carinthia FDP
Label F 130 35**